

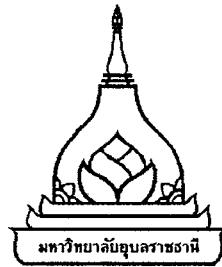
การเพชรัญปัญหาอนามัยเจริญพันธุ์ของัญบริการชาวลาวที่บีบีเวณชายแดน
ไทย–ลาว จังหวัดอุบลราชธานี

ศุภครรย สง่าวงค์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสังคมศาสตร์และการพัฒนา คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

พ.ศ. 2551

ติชมติเป็นของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

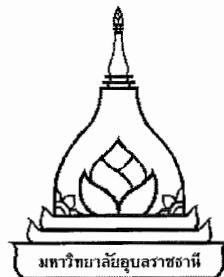

**LAO SERVICE WOMEN ENCOUNTER REPRODUCTIVE HEALTH
PROBLEMS AT THE THAI-LAO BORDER
IN UBON RATCHATHANI**

SUPASAI SANGAWONG

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR DEGREE OF MASTER OF LIBERAL ARTS
MAJOR IN SOCIAL SCIENCE AND DEVELOPMENT
FACULTY OF LIBERAL ARTS
UBON RAJATHANE UNIVERSITY
YEAR 2008**

COPY RIGHT OF UBON RAJATHANE UNIVERSITY

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสังคมศาสตร์และการพัฒนา คณะศิลปศาสตร์

เรื่อง การเผยแพร่ปัญหาอนามัยเจริญพันธุ์ของหญิงบริการชาวลาวที่บริเวณชายแดนไทย-ลาว
จังหวัดอุบลราชธานี

ผู้วิจัย นางศุภศรี สง่าวงค์

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อินธิรา ชาชีร)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุชาดา ทวีสิทธิ์)

กรรมการ

(ดร. ศรัณย์ สุจิต)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ออมร สุวรรณนิมิตร)

คณบดี

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อินธิรา ชาชีร)

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี รับรองแล้ว

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อุทิศ อินทร์ประสิทธิ์)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ปีการศึกษา 2551

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ลุล่วงได้ด้วยดี โดยความกรุณาจากหอหลายทั้งบุคคล และคณะบุคคลที่มีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนด้านต่างๆ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณครูผู้สอน และคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ทุกท่านดังต่อไปนี้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อินทิรา ชาธิร ประธานคณะกรรมการวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา ทวีสิทธิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมร สุวรรณนิมิต และดร.ศรัณย์ สุดใจ คณะกรรมการวิทยานิพนธ์ เป็นอย่างยิ่งที่กรุณาถ่ายทอดความรู้ให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ตรวจสอบ แก้ไขเนื้อหา สนับสนุนการสืบค้นเอกสารงานวิจัย จนสำเร็จด้วยดี

ขอขอบคุณ ทีมงานผู้ช่วยผู้วิจัย จากโรงพยาบาลเบญจราษฎร์ ที่ช่วยเหลือในการเก็บข้อมูล ภาคสนาม ติดต่อประสานงานในพื้นที่ ในรูปแบบต่างๆ จนทำให้ได้ข้อมูลเนื้อหาครบถ้วนตาม วัตถุประสงค์ ขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลสำคัญในอาเภอบางราก่อน ที่กรุณาให้คำสัมภาษณ์ให้ข้อมูล พื้นฐานด้านต่างๆ ตลอดจนความคิดเห็นคำแนะนำ จากประสบการณ์ในฐานะที่เป็นชาวเบญจราษฎร์ ที่ เป็นผู้รู้ข้อมูลบริบูรณ์ด้านของพื้นที่ ขอขอบคุณทีมงานคอมพิวเตอร์งานพิมพ์และเอกสาร จาก สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 จังหวัดอุบลราชธานี ทุกคนที่ดำเนินงานด้านการพิมพ์จัดทำ เอกสาร ขอขอบคุณ คุณนวลละออง อุทา منตรี เจ้าหน้าที่ผู้ประสานงานด้านเอกสารจากคณะ ศิลปศาสตร์ในการช่วยเหลือประสานงาน ตรวจสอบแบบฟอร์มของวิทยานิพนธ์จนสำเร็จเป็น รูปเล่ม

ขอขอบคุณผู้ช่วยเหลือใกล้ชิดสำคัญที่ขาดไม่ได้คือ คุณบัญชา สร่งวงศ์ ซึ่งเป็นทั้ง ผู้ปกครอง พี่เพื่อน ครอบครัว ส่ง และ ให้การสนับสนุนการศึกษาตั้งแต่ ภาคทฤษฎี ตลอดจนอุปภาระ ค่าเล่าเรียนจนเรียนสำเร็จ ถึงวันนี้ ศุดท้ายต้องขอขอบคุณ น้องๆ ลูกๆ หญิงสาวชาวลาว และเจ้าของ ร้านอาหารโอะเกะทุกคน ที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัยและอนุญาตให้น้องๆ ลูกๆ ให้การสัมภาษณ์ และให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ในการศึกษาครั้งนี้ด้วยความสนับสนุนและเป็นกันเอง ทำให้ ได้ข้อมูลครบถ้วนในทุกด้าน จึงขอถวายคำขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

 (นางศุภรัย สร่งวงศ์)
 ผู้วิจัย

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : การเพชรัญปัญหาอนามัยเจริญพันธุ์ของหญิงบริการชาวลาวที่บริเวณชายแดน
ไทย-ลาว จังหวัดอุบลราชธานี

โดย : ศุภศรัย สร้างวงศ์

ชื่อปริญญา : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชา : สังคมศาสตร์และการพัฒนา

ประธานกรรมการที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อินทริรา ชาชีรี

คัพท์สำคัญ : หญิงบริการชาวลาว เพศภาวะ ปัญหาอนามัยเจริญพันธุ์

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาให้ทราบถึงวิธีการเพชรัญปัญหา ตลอดจนการจัดการ และการปรับตัวเพื่อตอบโต้กับปัญหาด้านอนามัยเจริญพันธุ์ของหญิงบริการเชื้อชาติลาว โดยนำวิธี การศึกษาเชิงคุณภาพมาใช้เพื่อร่วมประสบการณ์เกี่ยวกับการวิธีปฏิบัติดน การรับรู้ ความเข้าใจ และความเชื่อที่เชื่อมโยงกับอนามัยเจริญพันธุ์ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากหญิงบริการชาวลาวซึ่งทำงานอยู่ ในร้านอาหารจำนวน 17 คน ที่สมควรเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก ใช้วิธีการสัมภาษณ์ระดับลึก การ สังเกต และสังนวนากลุ่ม รวมทั้งใช้วิเคราะห์เนื้อหาในบันทึกข้อมูลภาคสนาม ซึ่งปรากฏผล การศึกษาดังต่อไปนี้

พบว่าอุดมการณ์เรื่องเพศภาวะในสังคมลาวและการเมืองสถานะผิดกฎหมายในประเทศไทย ของหญิงบริการชาวลาว มีบทบาทอย่างมากต่อการเพชรัญปัญหาอนามัยเจริญพันธุ์ของผู้หญิงเหล่านี้ วัฒนธรรมเพศภาวะที่ดำรงอยู่ในสังคมชนบทของลาว แม้จะไม่ได้เป็นปัจจัยทางตรงแต่มีส่วน กระตุ้นให้หญิงสาวชาวลาวเข้าสู่อุตสาหกรรมขายบริการทางเพศ ด้วยเหตุผลเพื่อมีหนทางในการทำ หน้าที่ของลูกสาว พี่สาว/น้องสาว หรือแม้กระทั่งทำหน้าที่แม่ที่ดี ในขณะที่ภาคภูมิที่ของการเป็น แรงงานเข้าเมืองผิดกฎหมาย รวมทั้งการเป็นหญิงขายบริการทางเพศ ทำให้ผู้หญิงเหล่านี้ต้องออกอยู่ ในสถานะคนขายของในสังคมไทย ความหวั่นเกรงว่าจะถูกจับทำให้หญิงชาวลาวต้องอยู่อย่างหลบ ซ่อน ซึ่งสิ่งนี้กล้ายเป็นเงื่อนไขสำคัญนำมาสู่การถูกกระทำการทารุณแรงทางเพศ การบังคับให้มี เพศสัมพันธ์ และการทำร้ายร่างกายจากลูกค้าที่มีจิตใจโหดร้าย นอกจากนี้หญิงสาวเหล่านี้ยังต้องพบ กับปัญหาการไม่ยอมใช้ถุงยางอนามัยของลูกค้าที่มาซื้อบริการ ซึ่งนำมาสู่ปัญหารोคติดต่อทาง เพศสัมพันธ์ เอดส์ การตั้งครรภ์ที่ไม่ต้องการ การทำแท้งไม่ปลอดภัย และปัญหาอนามัยเจริญพันธุ์ อื่นๆ

ผลการวิจัยบ่งชี้ว่าการไม่มีความรู้ที่เพียงพอและความรู้ที่ไม่ถูกต้องของหญิงชาวลาว เป็นที่มาของความประนองต่อปัญหาอนามัยเจริญพันธุ์ของพวกรเชอหลายคนมีความซื่อและวิธีปฏิบัติในการดูแลตัวเองและการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์แบบผิดๆ แต่ที่สำคัญมากกว่านั้นคือการมีสถานะผิดกฎหมายโดยเป็นข้อจำกัดทำให้หญิงสาวเหล่านี้เข้าไม่ถึงบริการสุขภาพและบริการอนามัยเจริญพันธุ์ ถึงแม่จะแพชญกับปัญหาและข้อจำกัดแต่หญิงสาวชาวลาวเหล่านี้ก็ไม่ได้ยอมจำแนนต่อข้อจำกัดต่างๆ พวกรเชอใช้วิธีตอบโดยที่หลอกหลอนเพื่อทำให้สถานการณ์ของตัวเองดีขึ้น เช่น การพยายามสร้างอัตลักษณ์ของหญิงบริการชาวลาวในลักษณะที่มีความอ่อนหวาน อ่อนโยน และว่าจ่าย เป็นวิธีหนึ่งที่พวกรเชอใช้เพื่อหลอกเลี้ยงการถูกกระทำการความรุนแรงและการถูกบังคับให้มีเพศสัมพันธ์จากลูกค้าบางคน และด้วยการใช้กลยุทธ์เดียวกันนี้พวกรเชอสามารถต่อรองให้ลูกค้าที่มาซื้อบริการใช้ถุงยางอนามัยได้ นอกจากนี้พวกรเชอยังใช้ประโยชน์จากการมีหน้าตา ภาษา และวัฒนธรรมอันคล้ายคลึงกับคนไทยอีสานเพลิกสถานการณ์เพื่อเอาตัวรอด และบางครั้งพวกรเชอก็ตอบโต้กับการถูกกระทำการความรุนแรงอย่างตรงไปตรงมา

โดยสรุปเราต้องระหنกาวการพัฒนาโครงการป้องกันปัญหาเชื้อไอวี/เอดส์ รวมทั้งการจัดบริการค้านอนามัยเจริญพันธุ์ให้แก่หญิงบริการชาวลาวในบริเวณชายแดนไทย-ลาว จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับอุดมการณ์เพศภาวะที่หล่อหลอมความเป็นผู้หญิงลาว อีกทั้งต้องใส่ใจกับบริบททางสังคมเศรษฐกิจที่ทำให้หญิงบริการชาวลาวตอกย้ำในสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อปัญหาอนามัยเจริญพันธุ์

ABSTRACT

TITLE : LAO SERVICE WOMEN ENCOUNTER REPRODUCTIVE HEALTH PROBLEMS AT THE THAI-LAO BORDER IN UBON RATCHATHANI
BY : SUPASAI SANGAWONG
DEGREE : MASTER OF ARTS
MAJOR : SOCIAL SCIENCES AND DEVELOPMENT
CHAIR : ASST.PROF. INTHIRA SASHI, Ph.D.

KEYWORDS : LAO SERVICE WOMEN / GENDER / REPRODUCTIVE HEALTH PROBLEMS

This research intends to unfold ways in which Lao service women used to encounter, manage and cope with their reproductive health problems. The research made use of qualitative methods to collect Lao service women's accounts of practices, understanding, perceptions and beliefs related to reproductive health. The researcher recruited Lao service women who worked in karaoke bars to participate in the study. There were 17 Lao service women who consented to be interviewed. Data collection was done through in-depth interviews, focus group discussions and observations. Content analysis was employed to analyze field notes. The results of the study were as follows:

Lao's gender ideologies, as well as Lao service women's illegal status in Thailand played a vital role in shaping their reproductive health problems. The gender culture in rural Laos in some way urged young Lao girls to enter sex industry as a means to fulfill their duties as daughters, sisters or mothers. However, their images as illegal migrants and prostitutes pushed them to remain in a marginal status. Their fear of being arrested by policemen was high and it discouraged them to disclose themselves to the public. These conditions induced forced sex, sexual violence and beating by heartless customers who came to buy sex from them. They often faced with clients who refused to use condoms. This situation brought sexually transmitted diseases, AIDS, unwanted pregnancy, unsafe abortion and other sickness related to reproductive health to them.

The study also reveals that inadequate and ill-informed knowledge contributed to Lao service women's reproductive health vulnerabilities. Some of them had undergone malpractices related to AIDS prevention and reproductive health. Most importantly, their status as illegal migrants and prostitutes constrained their access to health care services. In spite of that, Lao service women did not yield to their shortcomings. They reacted in myriad ways to better their situation. They constructed the identity of Lao service women as being sweet, gentle and compliant to avoid violence and sexual coercion. In doing so, they successfully persuaded their clients to use condoms and kept themselves away from being sexually abused and exploited. In addition, they took advantage of the proximities in appearance, language and cultural practices between Lao and Isan people to traversed the conditions. They even fought back from time to time when their clients behaved violently against them.

In conclusion, we must be aware that the deliveries of HIV/AIDS prevention programs as well as reproductive health services to Lao service women along Thai-Lao border zones need to be developed by taking into account pre-existing gender ideologies and socioeconomic contexts that first and foremost put these women at risk of reproductive health problems.

สารบัญ

หน้า

กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
สารบัญ	ฉ
สารบัญภาพ	ช
บทที่	น

1 บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	4
1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย	4
1.5 ข้อตกลงเบื้องต้น	7
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	7
1.7 ความหมายหรือนิยามศัพท์เฉพาะ	7

2 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	9
2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	18

3 วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ระเบียบวิธีวิจัย	31
3.2 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	31
3.3 วิธารเก็บข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	32
3.4 การตรวจสอบความตรงของข้อมูล	33
3.5 การปกป้องสิทธิของผู้ให้ข้อมูล	33
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	34

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

4 บริบทของการขยายบริการทางเพศที่บ่บริโภคชายแดนไทย-ลาว	
4.1 บริบทด้านประวัติศาสตร์การเมืองการปกครองของลาว	35
4.2 บริบทของพื้นที่ชายแดนไทย-ลาว作為เอกสารฐาน	39
4.3 ลักษณะทางประชากรของหญิงบริการชาวลาว	45
4.4 ปัจจัยสู่การประกอบอาชีพขยายบริการทางเพศ ของหญิงบริการชาวลาว	47
4.5 รูปแบบความสัมพันธ์และวิถีชีวิตของหญิงบริการชาวลาว ที่ทำงานในประเทศไทย	58
5 การเผยแพร่ปัญหาอามัยเจริญพันธุ์ของหญิงบริการชาวลาว	
5.1 การให้ความหมาย ความเชื่อ ความเข้าใจและการปฏิบัติ เกี่ยวกับอนามัยเจริญพันธุ์	64
5.2 วิธีการเผยแพร่ปัญหาอนามัยเจริญพันธุ์	77
5.3 ข้อจำกัดและปัจจัยเกื้อหนุนของการเผยแพร่ปัญหา	80
6 สรุป และข้อเสนอแนะ	
6.1 สรุปผลการศึกษา	82
6.2 ข้อเสนอแนะ	90
6.3 ข้อเสนอแนะในการทำการศึกษาวิจัยต่อไป	90
เอกสารอ้างอิง	91
ภาคผนวก	
ก แผนที่	98
ข เอกสารชี้แจงแก่ผู้ยินยอมให้ทำการวิจัยเพื่อแสดงการยินยอมให้ทำการวิจัย	101
ค แบบสัมภาษณ์ระดับลึกหญิงบริการชาวลาว	
ที่บ่บริโภคชายแดนไทย-ลาว จังหวัดอุบลราชธานี	103
ง ข้อมูลหญิงบริการชาวลาว จากการสัมภาษณ์ระดับลึก	107
ประวัติผู้วิจัย	112

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1.1 โครงสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย

6

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเคลื่อนย้ายของประชากรจากประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ประเทศไทย กัมพูชาและลาว เข้ามาย้ายแรงงานในประเทศไทยในรูปแบบต่างๆ บริเวณชายแดน ได้แก่ กรรมกร ลูกจ้างโรงงาน อุตสาหกรรม งานประมง งานรับใช้ งานบริการทั่วไป และการขยายบริการทางเพศ เป็นปรากฏการณ์ที่มีนานานมากกว่าสองศวรรษ และพบทั่วไปบริเวณชายแดนทุกภาคของประเทศไทยที่มีเขตติดต่อชายแดน ได้แก่ ชายแดนไทย-พม่า ไทย-กัมพูชา และไทย-ลาว ปัจจัยที่ผลักดัน ถ่วงดึงให้คนเข้ามาย้ายแรงงานและขยายบริการทางเพศ คือ ความยากจนและการแสวงหารายได้ ที่สูงขึ้น ในขณะที่ประเทศไทยได้รับการยอมรับว่ามีการพัฒนาด้านเทคโนโลยี การคมนาคมและเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง เมื่อเทียบกับประเทศไทยเพื่อนบ้านเหล่านี้ ปัจจุบันแม้ว่า ผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นทั่วภูมิภาคของโลก ทำให้ธุรกิจไทยได้มีมาตรการลดและควบคุมจำนวนแรงงานต่างด้าว แต่ก็ยังพบว่ามีแรงงานต่างด้าวจำนวนมาก ตามจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณชายแดน นอกจากกลุ่มแรงงานต่างด้าวที่บินเดินทาง เคลื่อนย้ายอยู่เสมอ เช่น นักธุรกิจ หรือค้าขาย นักท่องเที่ยว รวมทั้งเจ้าหน้าที่จากหน่วยราชการของประเทศไทยและประเทศไทยเพื่อนบ้านทำให้มีการ การเคลื่อนย้ายของประชากรในพื้นที่ชายแดนมาก ขึ้นเรื่อยๆ (สุภาพงค์ จันทนนิช, 2544)

แรงงานเคลื่อนย้ายจากประเทศไทยเพื่อนบ้านส่วนใหญ่ เป็นแรงงานเข้าเมืองผิดกฎหมาย จากข้อมูลรายงานการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวในประเทศไทยในปี 2541 ของกระทรวงแรงงาน พบว่า จำนวนแรงงานต่างด้าว 733,640 คน มีผู้มาจดทะเบียนเพียง 179,555 คน (สุภาพงค์ จันทนนิช, 2544) และจากรายงานของ International Labor Organization (ILO, 2000 รายงานระหว่างเดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม 2545 พบว่ามีคนลาวที่มาขอทะเบียนผ่อนผันทำงานในประเทศไทย จำนวน 42,058 คน จากการคาดประมาณแรงงานเคลื่อนย้ายที่เป็นคนไทยประมาณหนึ่งแสนคน ซึ่งรายงานนี้ระบุว่าแรงงานที่เคลื่อนย้ายมาจากเชียงใหม่ มากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นหญิง และเป็นหญิงสาวที่มีอายุระหว่าง 15-18 ปี มากกว่ากลุ่มอื่นๆ (Neatdoa Taotawin, 2004)

รายงานการวิจัยเรื่อง Synthesis Report Cross Border Migration between Thailand and Lao PDR (Institute of Asian Studies, Chulalongkorn University, 2005) พบว่าแรงงานเคลื่อนย้ายจากประเทศไทย ที่เข้ามาในประเทศไทย มีทั้งมากจากทางภาคเหนือของลาว ได้แก่ แขวงบัวแก้ว ไชยบุรี ภาคกลางจากเวียงจันทร์ บอริกม ไชย และภาคใต้จากแขวงคำเม่วน สุวรรณเขต จำปาสักและแคว้นสาละวัน เมื่อมาถึงประเทศไทยจะอยู่ต่ำน้ำจังหวัดชาขเด่น ไทยที่อยู่ตรงข้ามกับเมืองด้านทางที่เข้ามาได้แก่ ภาคเหนือ อยู่ในจังหวัดเชียงราย น่าน พะเยา จากภาคกลางมาอยู่ที่จังหวัดหนองคาย นครพนม อุดรธานี ขอนแก่น และภาคใต้ของลาวที่จังหวัดมุกดาหารและอุบลราชธานี โดยรายงานจากที่ทำการจุดผ่านแดนไทย-ลาว ในบริเวณชายแดนประเทศไทย จำนวน 35 แห่ง พบว่ามีการเคลื่อนย้ายแรงงานจากประเทศไทยเข้ามาในประเทศไทยในแต่ละปีมากกว่า 1 แสนคน ขึ้นไป ทั้งมีบัตรผ่านแดน และลักษณะเข้าเมืองแบบผิดกฎหมาย ในกลุ่มนี้พบว่าที่บริเวณจุดผ่านแดนจังหวัดอุบลราชธานี มีแรงงานเคลื่อนย้ายที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมายและถูกส่งกลับมากที่สุด ในปี 2545 มีจำนวนถึง 2,747 คน อาชีพที่แรงงานเคลื่อนย้ายจากประเทศไทยที่มารับจ้างได้แก่ กรรมกร คนงานในโรงงาน คนงานก่อสร้าง ผู้ช่วยงานบ้าน คนงานในภาคเกษตรกรรม ขับรถบรรทุก งานบริการทั่วไป และขายบริการทางเพศ แรงงานเหล่านี้ได้รับค่าจ้างอยู่ระหว่าง 1,000–5,000 บาท ต่อเดือน แต่สำหรับงานของหญิงขายบริการทางเพศยังไม่มีสถิติของรายได้ที่แน่นอนที่สามารถคำนวณได้

สถานการณ์การเคลื่อนย้าย ขายแรงงาน และขายบริการทางเพศของประชาชนจากประเทศไทย ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีซึ่งเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ที่มีพื้นที่ติดต่อกันกับประเทศไทย ทางด้านทิศตะวันออกของจังหวัด ได้แก่ อำเภอสิรินธร โขงเจียม เ奔รากู โพธิ์ไทรและกึ่งอำเภอตาล พบว่ามีการเคลื่อนย้ายไปมาของประชาชนทั้งสองประเทศมีอยู่ตลอดมาเป็นแบบวิถีดั้งเดิม โดยเฉพาะบริเวณชายแดนด้านซ้ายของเมือง อำเภอสิรินธร ซึ่งเป็นด้านชายแดนดาวร มีรายงานการเดินทางเข้าออกของประชากรลาวเข้ามาในประเทศไทย ในช่วง พ.ศ. 2547–2549 เท่ากับ 85,528, 105,626 และ 30,028 คน ตามลำดับ (ด้านศุลกากร อำเภอพิบูล มังสาหาร, 2549) แต่จากการงานจำนวนคนลาวที่มาเขียนคำร้องขอต่ออายุใบอนุญาตทำงานในประเทศไทย ของสำนักงานจัดหางานจังหวัดอุบลราชธานี ในช่วง พ.ศ. 2547–2549 มีคนลาวขอต่ออายุใบอนุญาตทำงานเพียง 1,248, 1,719 และ 1,335 คน ตามลำดับ (สำนักงานจัดหางานจังหวัดอุบลราชธานี, 2550)

สภาพปัญหาที่พบในกลุ่มเคลื่อนย้ายในการเข้ามาขายแรงงาน มักเป็นปัญหารื่องเข้าเมืองผิดกฎหมาย ซึ่งมีผลต่อการถูกกดค่าแรง ถูกจำกัดสิทธิในการทำงาน ส่วนแรงงานหญิงมักถูกชักนำเข้าสู่อาชีพการขายบริการทางเพศ ทั้งแบบสมัครใจ และอาจถูกบังคับด้วยปัจจัยเรื่องรายได้ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาวะสุขภาพและอนามัยเจริญพันธุ์ของผู้เคลื่อนย้ายรวมถึงการเข้าถึง

บริการด้านสุขภาพจากหน่วยงานของประเทศปลายทางซึ่งปัจจุบันสังคมระดับนานาชาติให้ความสำคัญกับสภาพปัญหาของผู้คนล้วนเข้ามายโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มแรงงานหญิงและกลุ่มหญิงชาวบริการทางเพศโดยคำนึงถึงความต้องการการได้รับบริการด้านสุขภาพและการอนามัยเจริญพันธุ์ (Therese Caouette, Kritaya Archavanitkul and Hnin Hnin Pyne, 2002)

จากการที่ผู้วิจัยซึ่งมีส่วนรับผิดชอบในการวางแผนด้านป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคติดต่อ布เวณชายแดนและโรคเอดส์ของหน่วยงาน คือ สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 จังหวัดอุบลราชธานีสังกัดกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นหน่วยงานประสานสนับสนุนให้เกิดการวางแผนด้านป้องกันควบคุมโรคติดต่อ布เวณชายแดนและโรคเอดส์ของพื้นที่ในความรับผิดชอบ ที่มีเขตติดต่อชายแดน ได้แก่ จังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ มุกดาหาร อำนาจเจริญ และจังหวัดหนองบัวลำภู จึงต้องการศึกษา ถึงปัญหาและวิธีการเพชรบูรณ์พันธุ์ของหญิงบริการชาวลาว บริเวณชายแดนไทย-ลาว จังหวัดอุบลราชธานี ทั้งนี้เพื่อจะได้นำเอาองค์ความรู้ที่ได้ไปวางแผนและกำหนดแนวทางในการพัฒนางานป้องกันและควบคุมโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และโรคเอดส์ต่อไป โดยใช้ระบบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อศึกษาถึงปัญหาและวิธีการเพชรบูรณ์พันธุ์ของหญิงบริการชาวลาว บริเวณชายแดนไทย-ลาว จังหวัดอุบลราชธานี

1.2.2 วัตถุประสงค์เฉพาะ

1.2.2.1 เพื่อศึกษารการรับรู้ การทำความเข้าใจความเชื่อ เกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์โรคเอดส์ และการอนามัยเจริญพันธุ์ของหญิงบริการชาวลาว

1.2.2.2 เพื่อศึกษาถึงปัญหาอนามัยเจริญพันธุ์ที่เพชรบูรณ์ และวิธีปฏิบัติในการเพชรบูรณ์พันธุ์ของหญิงบริการชาวลาว

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ทำการศึกษาคือบริเวณชายแดนไทย-ลาว อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งนี้ เหตุผลประกอบการเลือกพื้นที่ โดยพิจารณาจากการที่อำเภอเขมราฐ มีพื้นที่เขตติดต่อชายแดนไทย-ลาว เป็นอำเภอขนาดใหญ่ที่สุดใน 5 อำเภอชายแดนไทย-ลาวในจังหวัดอุบลราชธานี ทั้งทางด้านประชากรและพื้นที่ มีการประกอบธุรกิจสถานบริการบันเทิง และมีหอพักบริการชาวลาวประกอบอาชีพขายบริการทางเพศ มีประชากรไทยและลาวเดินทางไปมาหาสู่กันอยู่บ่อยครั้งต่อเนื่อง เป็นแบบวิถีเดิมในลักษณะเครือญาติซึ่งมีมาช้านาน

1.3.2 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ทำการศึกษารั้งนี้ คือ หญิงเชื้อชาติลาวที่เคลื่อนย้ายข้ามพรมแดนมาทำงานขายบริการทางเพศในร้านค้าโภภกิจอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี

1.3.3 ขอบเขตเวลาในการเก็บข้อมูล

เวลาที่ทำการเก็บข้อมูลระหว่างเดือน กุมภาพันธ์-เมษายน 2550

1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Frameworks)

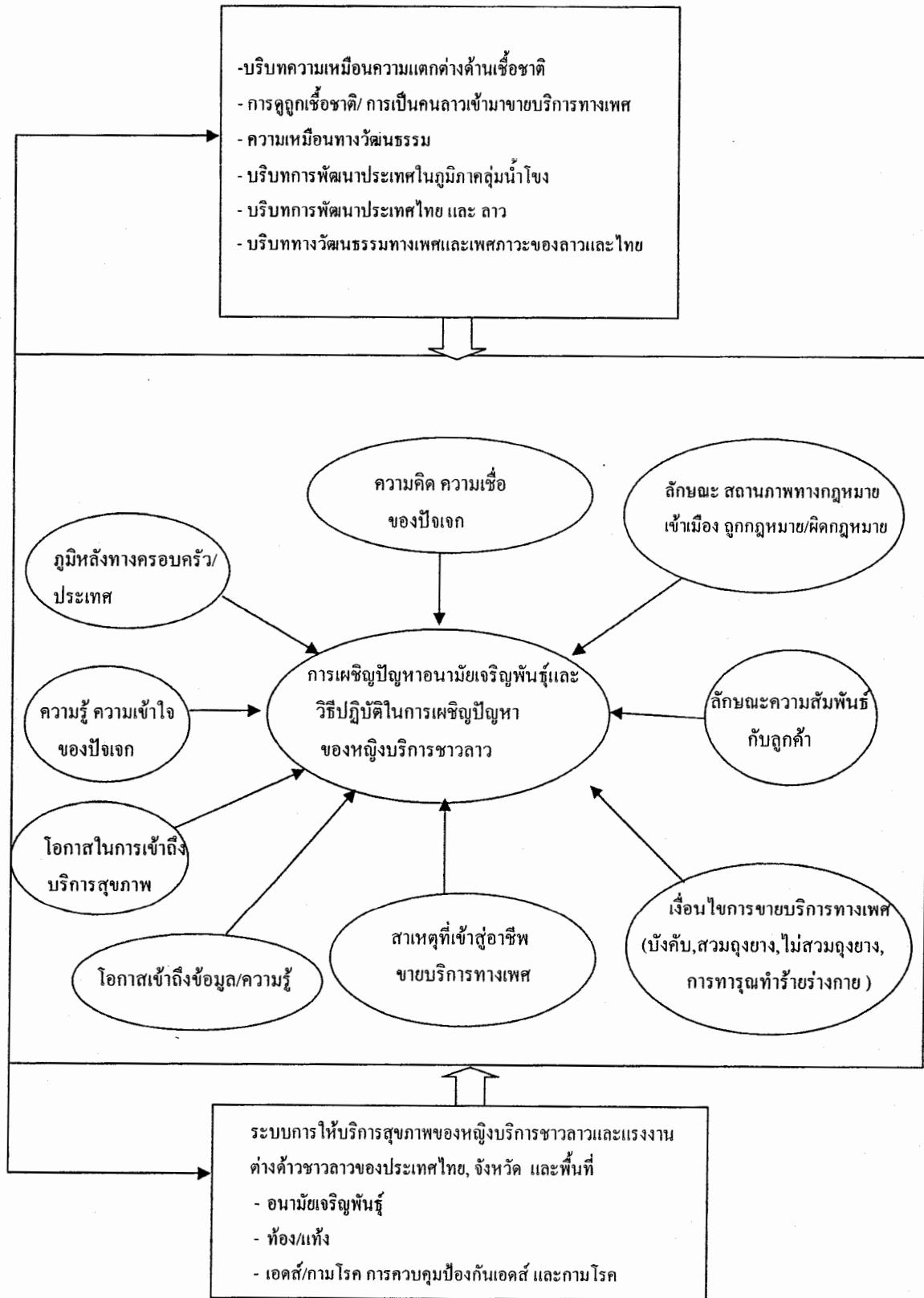
การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยครั้งนี้ ได้จากการศึกษาทบทวนเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนข้อกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นบริบทแวดล้อมทั้งในระดับโครงสร้างและระดับปัจจัยบุคคลของหญิงบริการชาวลาวที่เข้าสู่อาชีพขายบริการทางเพศ ทั้งก่อนและหลังการเข้าสู่อาชีพขายบริการ รวมถึงบริบทแวดล้อมของวิถีชีวิตในขณะที่ทำงานอยู่ในประเทศไทย ที่นำมาสู่การเพชรัญปัญหางานมัมเจริญพันธุ์ ปัจจัยเอื้อและข้อจำกัดในการเพชรัญปัญหางานมัมเจริญพันธุ์ ของหญิงบริการชาวลาว ได้นำมาสรุปถึงความสัมพันธ์เชื่อมโยงของบริบทต่างๆ ดังนี้ บริบทแวดล้อมในระดับโครงสร้างที่เป็นปัจจัยผลักดันการเข้าสู่อาชีพบริการของหญิงบริการชาวลาว ได้แก่ ความแตกต่างของการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ และ เทคโนโลยีของประเทศไทย และลาว ซึ่งเป็นที่ยอมรับว่ามีการพัฒนามาอย่างต่อเนื่องเมื่อเทียบกับประเทศลาวและประเทศไทยเพื่อนบ้าน ใกล้เคียงอย่างเช่น ประเทศไทยหรือกัมพูชา ประชาชนของประเทศไทยยอมรับว่า การเข้ามาทำงานขายแรงงานในรูปแบบต่างๆ ในประเทศไทยนั้นมีทางเลือกมากกว่าและมีรายได้ดีกว่าในประเทศลาว ซึ่งแทนจะไม่มีการเข้าทำงานในภาคธุรกิจและไม่มีงานให้ทำที่มีรายได้เพียงพอเมื่อเทียบกับในประเทศไทย ความใกล้ชิดด้านเชื้อชาติ สังคมวัฒนธรรมประเพณีที่คล้ายคลึงกัน ของประเทศไทยและลาว เช่นภาษาที่พูดใกล้เคียงกัน วัฒนธรรม การนับถือศาสนา วัฒนธรรมการประกอบอาชีพ ตลอดจนประเพณีท้องถิ่นต่างๆ ที่คล้ายคลึงกัน และ การได้รับการปฏิบัติที่อาจไม่เท่าเทียมในด้าน

ต่างๆ เมื่อเข้ามาอยู่ในประเทศไทยในฐานะคนไทย ที่ส่งผลต่ออนามัยเจริญพันธุ์ บริบททางวัฒนธรรมด้านเพศ และเพศภาวะ ของประเทศไทยและลาว ที่มีแนวความคิดความเชื่อด้านเพศที่คล้ายกัน คือวัฒนธรรมด้านเพศที่ชายเป็นใหญ่ (Patriarchy) ที่มีแนวคิดเกี่ยวกับการให้บรรหัดฐานเรื่องเพศของผู้หญิงและผู้ชายในระดับที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง เช่น ในสังคมวัฒนธรรมของคนไทย และคนลาว สำหรับผู้หญิงต้องรักษาพรหมจรรย์อย่างเคร่งครัด การพูดเรื่องเพศเป็นเรื่องน่าอาย การมีท้องก่อนแต่งเป็นความผิดศีลธรรม ความสัมพันธ์ทางเพศของผู้หญิงมีบทบาทเป็นฝ่ายรองรับการกระทำของผู้ชาย ความใกล้ชิดและความสัมพันธ์ทางเพศขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ชาย

ความสัมพันธ์ในระดับโครงสร้างของหญิงบริการที่เป็นบริบทในภูมิลำเนาเดิมเมื่อมาอยู่ในประเทศไทยในฐานะคนต่างด้าวต้องอยู่ภายใต้นโยบายการจัดบริการด้านสุขภาพของประเทศไทย ต่อแรงงานต่างด้าว เช่นบังไน่มีการจัดระบบบริการด้านสุขภาพแก่คนต่างด้าวที่ไม่มีบัตรอนุญาตทำงานในประเทศไทยหรือบังไนมีนโยบายชัดเจนในการจัดตั้งหน่วยงานโรคในโรงพยาบาลระดับอำเภอของจังหวัดอุบลราชธานี ทำให้หญิงบริการไม่สามารถเข้าถึงระบบบริการด้านสุขภาพขาดโอกาสการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพ ขาดโอกาสในการเข้ารับบริการเมื่อพบปัญหาด้านอนามัยเจริญพันธุ์ เช่นการได้รับการตรวจร่างกายเพื่อตรวจหาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์การป่วยด้วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การตั้งครรภ์ที่ไม่ต้องการและการทำแท้งที่ปลอดภัย

เมื่อพิจารณาบริบทระดับปัจจัยของหญิงบริการ ได้แสดงถึงภาพความสัมพันธ์ของบริบทระดับโครงสร้างทั้งก่อนมาทำงาน และในขณะที่ทำงานอยู่ในประเทศไทย กับบริบททางด้านนโยบาย การจัดบริการสุขภาพแก่คนต่างด้าวของประเทศไทย ที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของหญิงบริการชาวลาวในฐานะที่เป็นหน่วยเบื้องต้นของโครงสร้างดังกล่าว การที่หญิงบริการเหล่านี้มาจากการอบรมครัวที่มีฐานะยากจนเข้ามารаботาด้วยบริการทางเพศเพื่อต้องการรายได้ ดูแลช่วยเหลือครอบครัว เป็นกลุ่มด้อยโอกาสด้านการศึกษา มีความคิดความเชื่อ ความเข้าใจเรื่องการดูแลสุขภาพ และการเข้าถึงปัจจัยด้านการรักษาเยียวยาภายในตัว ความเชื่อความเข้าใจจากสังคมของคนในชุมชนในท้องถิ่นเดิม และนำมาปฏิบัติในการดูแลรักษาการเข้าถึงข้อมูลด้านสุขภาพและอนามัยเจริญพันธุ์ จากระบบบริการของรัฐไทยซึ่งส่งผลต่อสุขภาพและอนามัยเจริญพันธุ์ของหญิงบริการ

นำผลจากการวิเคราะห์บริบทที่เกี่ยวข้อง ส่วนต่างๆ เหล่านี้ ซึ่งมีความสัมพันธ์กันทั้งในระดับโครงสร้างและระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาและการเผชิญปัญหางานอนามัยเจริญพันธุ์ของหญิงบริการชาวลาว นำมาเขียนเป็นโครงสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังนี้ (ภาพที่1)

ภาพที่ 1 โครงสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย

1.5 ข้อตกลงเบื้องต้น

การศึกษาวิจัยนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะในบริบทของการขายบริการทางเพศ ของหญิงชาวลาว บริเวณชายแดนไทย-ลาว เฉพาะในอำเภอเมืองราชบูรี จังหวัดอุบลราชธานี

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เกิดความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับบริบทเงื่อนไขของหญิงบริการชาวลาวที่นำมาสู่ปัญหา อนามัยเจริญพันธุ์และ ได้ทราบข้อจำกัดในการเพชิญปัญหา ซึ่งจะมีประโยชน์ต่อการกำหนดแนว ทางการทำงานบริการช่วยเหลือด้านอนามัยเจริญพันธุ์แก่หญิงบริการชาวลาวที่มาประกอบอาชีพ ขายบริการทางเพศในประเทศไทยตามบริเวณชายแดนไทย-ลาว

1.7 ความหมาย หรือนิยามศัพท์เฉพาะ

1.7.1 หญิงบริการชาวลาว หมายถึงหญิงเชื้อชาติลาวที่มาประกอบอาชีพขายบริการทางเพศในร้านอาหาร/ร้านค้าร้านโภภัย ในบริเวณชายแดนไทย-ลาวอำเภอเมืองราชบูรี

1.7.2 สถานบริการ หมายถึงร้านอาหารหรือร้านค้าร้านโภภัย ซึ่งเป็นสถานที่ให้บริการ ลูกค้า ด้านอาหารและเครื่องดื่ม ทั้งประเภทที่มีแอลกอฮอล์ จำพวก เบียร์ และสุราและประเภทที่ไม่มีแอลกอฮอล์ เช่นน้ำอัดลม

1.7.3 ห้องเช่าชั่วคราว หมายถึง สถานที่ พักชั่วคราว ของผู้เดินทางทั่วไป ตั้งอยู่ในบริเวณ เทศบาลและบริเวณเขตสุขาภิบาลตำบลเมืองราชบูรี มีประเภทห้องปรับอากาศและห้องติดพัดลม ลักษณะของการบริการคล้ายกับการบริการของโรงแรม และให้เช่าพัก ทั้งแบบพักชั่วคราว คือ ประมาณ 2 ชั่วโมง ค่าบริการประมาณ 200-250 บาท และพักค้างคืนค่าบริการประมาณ 250-300 บาท

1.7.4 ชายแดนไทย-ลาว หมายถึง พื้นที่ที่เป็นชายแดนติดต่อระหว่างประเทศไทย และ ประเทศลาว ในอำเภอเมืองราชบูรี โดยมีแม่น้ำโขงเป็นเส้นกั้นเขตแดน มีแนวยาวจากทิศตะวันออกไป ทิศตะวันตกของอำเภอเมืองราชบูรี เป็นระยะทางประมาณ 20 กิโลเมตร

1.7.5 การเพชิญปัญหาอนามัยเจริญพันธุ์ของหญิงบริการชาวลาว หมายถึง การที่กลุ่ม หญิงบริการชาวลาว ได้รับการปฏิบัติต่อร่างกาย จิตใจ และอนามัยเจริญพันธุ์ ในด้านลบ อันก่อให้เกิดความรุนแรง ความเสียหายต่อร่างกายจิตใจ และอนามัยเจริญพันธุ์ในรูปแบบต่างๆ ซึ่งเกิดจาก การกระทำของคน กลุ่มคนหรือระเบียน นโยบายและโครงสร้างทางสังคม วัฒนธรรม และส่งผลต่อ สุขภาพและอนามัยเจริญพันธุ์ของหญิงบริการ

1.7.6 ปัญหาอนามัยเจริญพันธุ์ (Reproductive Health problems) หมายถึง การประสบปัญหาด้านต่างๆ ที่ส่งผลต่อสุขภาพร่างกายและจิตใจและอนามัยเจริญพันธุ์ เช่น เป่ายอดด้วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ โรคเออดส์ การเจ็บป่วยอื่นๆ การได้รับความรุนแรงต่อร่างกาย/จิตใจ โดยขาดการต่อรองและป้องกัน การตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ตลอดจนการทำแท้งที่ไม่ปลอดภัย รวมถึง การขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคและการดูแลรักษาโรคเมื่อเจ็บป่วย ของหญิงบริการช้าวลาด้า

บทที่ 2

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของแนวคิดทฤษฎี และปรากฏการณ์ที่ค้นพบจากการวิจัย โดยแบ่ง การทบทวนเป็น 2 ส่วนดังนี้

2.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้ทบทวนทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับ

2.1.1 ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับอนามัยเจริญพันธุ์

2.1.2 ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับเพศภาวะและเพศวิถี

2.1.3 ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการซ้ายถันและการขายบริการทางเพศ

2.1.4 ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นชายของ

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง งานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้ทบทวนในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่

2.2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการซ้ายถันและการขายบริการทางเพศในภูมิภาค

ลุ่มน้ำโขง

2.2.2 งานวิจัยเกี่ยวกับอนามัยเจริญพันธุ์ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์

ในหญิงบริการชาร์ล่า

2.2.3 งานวิจัยเกี่ยวกับเพศภาวะ กับการขายบริการทางเพศ

2.1 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับอนามัยเจริญพันธุ์ (Reproductive Health)

การอนามัยเจริญพันธุ์หรือสุขภาพการเจริญพันธ์ (Reproductive Health) เดิมเป็น คำที่บุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขรู้จักกันโดยมาบานานแล้ว การดำเนินงานด้านอนามัยเจริญ พันธุ์ที่ผ่านมาในระดับสังคมจะคุ้นเคยกันในเรื่องการให้บริการด้านการวางแผนครอบครัว อนามัย แม้และเด็กโดยมุ่งเน้นเฉพาะสุขภาพผู้หญิงที่เกี่ยวกับการตั้งครรภ์และการคลอด (สุรีพร ฤทธิ์, 2547) ความหมายในทศวรรษใหม่ คำว่าอนามัยเจริญพันธุ์หรือสุขภาพ การเจริญพันธุ์ (Reproductive Health) ไม่ใช่แค่ความปลอดภัยในด้านการแพทย์และสาธารณสุขเพียงอย่างเดียวแต่มีความเชื่อมโยงกับบริบท ทางสังคม ซึ่งมีความครอบคลุมถึงภาวะที่มีความสมบูรณ์ครบถ้วน และมีความพางสุกทั้งกายจิตและ

สังคมโดยไม่ใช่ภาวะที่ปราศจากโรคเท่านั้น แต่มีความครอบคลุมถึงสภาพเหตุการณ์ และกระบวนการ การทั้งหมดตลอดช่วงชีวิตของบุคคลเริ่มตั้งแต่การมีพัฒนาการทางเพศที่สมบูรณ์ การได้รับความพึงพอใจทางเพศ การมีเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัย การมีสักขภาพในการให้กำเนิดบุตร และการมีอิสรภาพที่จะตัดสินใจในการให้กำเนิดบุตรเมื่อใด อย่างไร การมีสิทธิที่จะได้รับข้อมูลอย่างเท่าเทียมทั้งชายและหญิง หลีกเลี่ยงความเจ็บป่วยและความพิการทั้งปวง และได้รับการคุ้มครองเมื่อต้องการปราศจาก การถูกบังคับหรือการถูกทางการรุณกรรม ที่ก่อให้เกิดอันตรายแก่เพศภาวะและเพศวิถี (เอื้อมพร ทองกระจาย, 2544)

ดังนั้นการอนามัยเจริญพันธุ์จึงมีความครอบคลุมถึงเพศภาวะ (Gender) สุขภาพทางเพศ (Sexual health) สิทธิทางเพศ (Sexual right) และสิทธิการเจริญพันธุ์ (Reproductive health) ที่เท่าเทียมกันทั้งหญิง ชายและเป็นสามัคคี ในมนุษย์ทุกระดับทั้งระดับชาติและนานาชาติ (เอื้อมพร ทองกระจาย, 2540) องค์การอนามัยโลก (1975) ได้ให้คำจำกัดความของสุขภาพทางเพศ (Sexual Health) ว่าเป็นองค์รวมของสภาวะทางเพศทั้งในมิติทางสังคม ปัญญา อารมณ์และร่างกายในลักษณะที่เสริมสร้างบุคลิกภาพ การติดต่อสื่อสารและความรักความถึงการยกระดับคุณภาพชีวิตและความสัมพันธ์ของบุคคลในด้านการให้คำปรึกษา การคุ้มครองที่เกี่ยวข้อง กับอนามัยเจริญพันธุ์ และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ นอกจากนี้สุขภาพทางเพศ ยังหมายถึงความพึงพอใจในการมีเพศสัมพันธ์ การปราศจากการรุนแรงทางเพศ ความกลัว และความเจ็บปวดที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ (เอื้อมพร ทองกระจาย, 2544 ; สุรีย์พร กุญเจริญ, 2547) โดยบุคคลย่อมมีสิทธิทางเพศ (Sexual right) ขึ้นพื้นฐานในการควบคุมและตัดสินใจอย่างอิสระและมีความรับผิดชอบต่อเหตุการณ์ กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ สุขภาพทางเพศและการเจริญพันธุ์ของตนเอง โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ คุกคาม กดขี่ กีดกัน บีบบังคับ กระทำรุนแรงทางเพศ และกระทำรุนแรงในทุกรูปแบบ รวมถึงสิทธิของมนุษย์ชนทุกระดับที่จะต้องมี สิทธิการเจริญพันธุ์ (Reproductive right) ของตนเอง ในการตัดสินใจ โดยอิสระและด้วยความรับผิดชอบของตนในการกำหนดจำนวนบุตร การมีบุตร หรือไม่มีบุตร จะมีเมื่อไรจะเว้นระยะห่างเท่าไร โดยได้รับข้อมูลในการตัดสินใจอย่างเพียงพอ ปราศจากการกีดกันเลือกปฏิบัติและคุกคาม บังคับและกระทำรุนแรง (เอื้อมพร ทองกระจาย, 2544)

2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับ “เพศ” (Sex) เพศภาวะ (Gender) และเพศวิถี (Sexuality)

เพศ (Sex) หมายถึงสภาพตามธรรมชาติของร่างกายหรือสรีระ (Biology) ที่ปรากฏ ซึ่งแบ่งมนุษย์ออกเป็น 2 เพศ คือ เพศชาย (Male) และเพศหญิง (Female) ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกัน โดยมีธรรมชาติของร่างกาย (body) เป็นตัวกำหนด (สุชาดา ทวีสิทธิ์, 2548)

ส่วนคำว่า เพศภาวะ (Gender) เป็นคำที่ถูกนำมาใช้อ้างย่างกว้างขวางเมื่อประมาณสามสิบกว่าปีมานี้ เป็นคำที่นำมาใช้เพื่อเน้นย้ำให้คนในสังคมสามารถแยกแยะได้ว่า สภาระทางเพศแบบไหนเป็นสภาระธรรมชาติและสภาระทางเพศแบบไหนคือสิ่งประดิษฐ์ของสังคม (social invention) (สุชาดา ทวีสิทธิ์, 2545) เพศภาวะในความหมายภาษาไทยที่ใช้กัน คือบทบาทหญิง ชาย หรือความเป็นหญิงชาย ทางสังคมวัฒนธรรมของผู้หญิงและผู้ชาย ที่ได้รับการเรียนรู้มาแต่กำเนิด (Gray and Punpuing, 1999 อ้างใน เบญจा ยอดคำนิน, 2540) ซึ่งหมายถึงภาระหน้าที่ ความหมาย จากผู้อื่น และความหมายที่บุคคลนั้นจะต้องมีต่อผู้อื่นหรืออิกนัยหนึ่งซึ่งหมายถึงบทบาททางสังคม วัฒนธรรมหรือภาวะที่มนุษย์ทั้งสองเพศถูกให้ความหมายทางสังคมวัฒนธรรมหรือถูกสอนโดย วัฒนธรรมให้มีความเป็นหญิง (Feminity) และความเป็นชาย (Masculinity) ในระดับที่แตกต่างกัน ดังที่ Someone de Beauvoir ใน The Second Sex (1948) กล่าวไว้ว่า “One is not born, but rather one becomes a woman” “คนเราไม่ได้เกิดมาเป็นหญิง แต่ถูกสร้างให้เป็นหญิง” (อ้างใน ยศ สันตสมบัติ, 2549 : 140)

วิริศา ให้ความหมายของ เพศภาวะว่าคือการกล่าวอ้างหรือการประกอบสร้างทาง สังคมที่เกี่ยวพันกับความสัมพันธ์และโอกาสในสังคมเพราการเป็นผู้ชายหรือผู้หญิงเป็นกรอบ คิดสำคัญที่จัดตั้งขึ้นในสังคม เพศภาวะกำหนดค่าความคาดหวังในผู้หญิงเป็นอย่างไร เพศภาวะ ยินยอมและให้คุณค่าผู้หญิงหรือผู้ชายในบริบทที่ถูกมอบให้เพศภาวะถูกใช้เพื่อบรรยายลักษณะ ต่างๆ ของผู้หญิงและผู้ชาย ที่กำหนดในสังคมหนึ่งๆ ทำให้เราเห็นไปว่าผู้หญิงและผู้ชายแตกต่างกัน มากกว่าความแตกต่างทางเชื้อชาติ เพราสังคมต้องการให้เราคิดถึงผู้หญิงและผู้ชาย ลักษณะแบบนั้น ดังนั้น เพศภาวะ (Gender) จึงเป็นตระรากทางสังคมตรงกันข้ามกับสิ่งที่กำหนดโดย สรีระ (Sex) (วิริศา สมสวัสดิ์, 2548)

โจน สก็อตต์ (Scott, 1988) ในเรื่อง Gender and the Politic of History เสนอว่า “เพศสภาพ” เป็นเรื่องของการจัดองค์กรสังคมของความแตกต่างระหว่างเพศ แต่มิได้หมายความว่า เพศภาวะจะท่อนหรือหยุดนิ่งตายตัว หรือเป็นเรื่องของความแตกต่างทางสรีระระหว่างชายกับหญิง ตามธรรมชาติ ในทางตรงข้าม เพศสภาพ หมายถึง ความรู้ที่สถาปนาความหมายให้กับความแตกต่าง ของร่างกาย เพศสภาพมีความซับซ้อนและหลากหลาย มีรูปแบบมากมายของการเป็นหญิงและชาย (อ้างใน ยศ สันตสมบัติ, 2549)

เพศวิถี (Sexuality) สุชาดา ทวีสิทธิ์ อธิบายถึงความหมายของเพศวิถีว่า มโนทัศน์ เพศวิถีที่ใช้กันในทางมนุษยวิทยามีความหมายครอบคลุมมากกว่าแบ่งนุงทางชีววิทยาเพราเป็น ผลผลิตของประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมซึ่งหมายรวมทั้งพฤติกรรมทางเพศ แรงขับทางเพศ ความ พึงพอใจทางเพศ รสนิยมทางเพศ บรรทัดฐานเรื่องเพศ อัตลักษณ์ ความรักและความผูกพันกันทาง

สังคม (สุชาดา ทวีสิทธิ์, 2550) กถุตยาและกนกวรรณให้ความหมายว่า หมายถึงความเชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรม จิตใจและวิญญาณที่เกี่ยวกับ “เพศ” ของมนุษย์ ที่ส่งผลต่อทัศนคติ ความเชื่อและการให้คุณค่าต่ออัตลักษณ์ (Identity) ของการพัฒนาการทางเพศ ความรักใคร่ ความพิเศษ ความปรารถนา ภาพพจน์ในร่างกายตัวเอง บทบาททางเพศ การแสดงออกแห่งเพศของตนเอง รวมถึง สุขภาพอนามัยเจริญพันธุ์และความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ (กถุตยา อชวนิจกุล และ กนกวรรณ ธรรมารบรรณ, 2548) ส่วน Gray and Punpuing (1999) กล่าวว่า เพศวิถี (Sexuality) หมายถึงแบบแผน พฤติกรรมทางเพศ ทัศนคติที่มีต่อเรื่องเพศซึ่งถูกปลูกฝังและปูรุ่งแต่งโดยเพศภาวะที่แตกต่างกันของ ผู้หญิงและผู้ชาย (Gender Role) (อ้างใน เมญา ยอดคำเนิน, 2540)

จากการที่ได้ทบทวนเรื่องเพศวิถี และพิจารณาเรื่องมนุษย์เรื่องเพศวิถี (Sexuality) ใน สังคมวัฒนธรรมของไทย-ลาว รวมทั้งประเทศไทยในภูมิภาคเอเชีย เช่น ลาว พม่า กัมพูชา และญี่ปุ่น มี วัฒนธรรมในเรื่องเพศ และค่านิยมเรื่องเพศที่คล้ายคลึงกัน คือการให้บรรทัดฐานเรื่องเพศของผู้หญิง และผู้ชายในระดับที่แตกต่างกันอย่างลึกซึ้ง เช่น ในสังคมวัฒนธรรมของคนไทยและคนลาว สำหรับผู้หญิงต้องรักษาพรหมจรรย์อย่างเคร่งครัด การพูดเรื่องเพศเป็นเรื่องน่าอาย การมีท้องก่อน แต่งเป็นความผิดศีลธรรม ความสัมพันธ์ทางเพศของผู้หญิงมีบทบาทเป็นฝ่ายยอมรับการกระทำของ ผู้ชาย ตรงข้ามกับชายที่สามารถมีเพศสัมพันธ์กับหญิงได้หลายคนถึงแม้จะแต่งงานแล้ว ความใกล้ชิด และความสัมพันธ์ทางเพศขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ชาย (กถุตยา อชวนิจกุล, 2543 ; สุรีพงษ์ ภกุณเจริญ, 2547)

2.1.2.1 การประกอบสร้างความเป็นหญิง ชาย ทางสังคม

จุคิส บาร์คิวค์ในหนังสือ Psychology of Woman ได้เสนอแนวคิดว่าจริง อยู่ผู้หญิงแตกต่างจากชายแต่ไม่จำเป็นต้องด้อยกว่า การมีอวัยวะสืบพันธุ์ในการมีบุตรทำให้หญิง แตกต่างจากชายมิใช่องคชาต บาร์คิวค์ เน้นในเรื่องทางชีวิทยามากกว่าในแง่ที่ว่าลักษณะของหญิง ได้แก่ นิสัยเฉยไม่เป็นฝ่ายกระทำต่อผู้อื่นและการพยาบาลปรับตัวตามผู้อื่นนั้น มีจุดกำเนิดจากทาง ชีวิทยา ส่วนชายจะมีลักษณะก้าวไว้ เป็นอิสระและสร้างสรรค์ ทั้งนี้เนื่องจากความแตกต่างกันทาง โครโนไซม์ ชอร์โนม เมื่อชีวิทยาประกอบกับ วิธีการเดียงคุกของสังคมทำให้สองเพศมีความแตกต่าง กันระหว่างชายและหญิง (อ้างใน พรพิได ณมังรักษ์สัตว์, 2539)

Hopkins (1985) กล่าวถึงความแตกต่างของความเป็นชายและหญิง ว่า นักจากลักษณะทางกายภาพและโครโนไซม์ที่เป็นชายและเป็นหญิงแล้วคนที่เกิดเป็นหญิง ถูกกำหนดให้มีภาระในเรื่องความสัมพันธ์มากกว่าผู้ชายและผู้ชายแสดงให้เห็นถึงลักษณะของความ เป็นชาย เช่น การก้าวไว้ ความสามารถคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผลอย่างเป็นนามธรรม มีความสามารถ ในการควบคุมอารมณ์ ในขณะที่ผู้หญิงแสดงออกถึงความเป็นหญิงคือความอ่อนน้อม

ถ่องตน ขอบดูแล ไว้ต่อความรู้สึกและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และรวมถึงความอ่อนแอดีประบาง หลงไหลในความสวยงามของรูปร่างหน้าตาว่าวนอนสอนจ่าย ถ้าผู้หญิงคนใดไม่มีลักษณะเหล่านี้ เช่น มีความเชื่อมั่นในตนเองกล้าแสดงความคิดเห็น มีความต้องการความก้าวหน้าในการทำงาน นอกบ้านก็จะถูกมองว่าไม่เป็นผู้หญิงหรือมีความเป็นผู้ชายนั่นเอง (อ้างใน วารุณี ภูริสินธิ์, 2545) ส่วนเพลโต (Plato) ได้เสนอในงานเรื่อง Republic ว่า ธรรมชาติเป็นสิ่งที่มีมาก่อนการเกิดเหตุผล เช่นสภาพทางชีวะที่ไร้ระเบียบในขณะที่วัฒนธรรมหมายถึงการแปรเปลี่ยนหรือควบคุมธรรมชาติ ผ่านทางการใช้เหตุผล และภาษาและเขาก็นิยมให้คุณธรรมและความเป็นเหตุเป็นผลที่เขาเชื่อว่ามี เฉพาะในผู้ชายคือวัฒนธรรม ขณะที่อารยธรรมและสภาพทางชีวะของผู้หญิง เช่นการให้กำเนิดลูก เป็นธรรมชาติป्रimitadal ที่สัมพันธ์อยู่กับความเป็นหญิงและธรรมชาติจะถูกให้คุณค่าที่ต่างกว่าป्रimitadal ของความเป็นชายและวัฒนธรรม (อ้างใน วารุณี ภูริสินธิ์, 2539)

2.1.2.2 ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างชาย หญิง

การพยายามอธิบายถึงความเป็นชายและความเป็นหญิง ทางสังคมมีมาเป็น เวลา_nับพันปีที่ได้มีการอธิบายว่า มีลักษณะเป็นอย่างไร มีนักปรัชญาตะวันตกที่สำคัญหลายคนได้ แสดงความคิดเห็นเรื่องชาย หญิงไว้ และได้มีอิทธิพลต่อระบบทางการเมือง วัฒนธรรมกระแสหลัก ที่ดำรงอยู่เป็นอย่างมาก นักปรัชญาชื่อ อริสโตเติล (Aristotle, 1977) กล่าวว่า โดยธรรมชาติผู้ชาย เหนือกว่าและเป็นผู้ปกครอง ส่วนผู้หญิงนั้นด้อยกว่าเป็นผู้ถูกปกครอง ผู้ชายมีความองอาจกล้าหาญ มีความป่าเดื่อนมากกว่าผู้หญิง แต่ผู้ชายมีความสมบูรณ์ในความเป็นมนุษย์มากกว่า เพราะฉะนั้นจึง เห็นจะที่จะเป็นผู้บังคับบัญชา ผู้หญิงผู้ที่เหมาะสมจะเชื่อฟังเบริยนเสมอผู้ใหญ่ปกครองเด็ก นักปรัชญา เพลโต (Plato) มีแนวคิดคล้ายกับอริสโตเติลที่มองว่าผู้หญิงอยู่ในครัวเรือน ถูกปกครองด้วยผู้ชาย ส่วนค้านท์ (Kant, 1977) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายหลักของผู้หญิงคือการเป็นภรรยา แต่สำหรับผู้ชายคือ การพยายามเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบมากขึ้นในขณะที่ความเห็นของ รูสโซ่ (Rousseau, 1995) จาก งานเขียนเรื่อง Emile รูสโซ่เสนอว่า ผู้ชายจำเป็นต้องเป็นผู้ควบคุม รูสโซ่ได้อ้างว่า ผู้หญิงเป็นที่มา ของความรัก眷ใจทางเพศ ความรักเป็นที่มาของความรัก眷ใจของผู้ชาย และถ้าเมื่อใดผู้ชาย พึงพาผู้หญิงเพื่อความรักเมื่อนั้นผู้ชายจะหมดอิสรภาพ เพราะผู้ชายที่เป็นอิสระต้องมีเหตุผลและไม่ ถูกครอบจำกัดความรัก眷ใจ เพราะฉะนั้นเพื่อคงไว้ซึ่งการมีอำนาจที่เหนือกว่าจึงจำเป็นที่ผู้ชายต้อง ควบคุมผู้หญิงโดยการทำให้เธอเป็นแม่และเมีย รูสโซ่กล่าวว่าเป็นธรรมชาติอยู่่องที่ผู้ที่เป็นพ่อควร ที่จะเป็นผู้บังคับบัญชาและผู้หญิงถูกสร้างมาให้ยอมและอดทนแม้แต่ความอยุติธรรม จากผู้ชาย (อ้างใน วารุณี ภูริสินธิ์, 2545)

ล็อก (Locke) นักปรัชญาสายอิสกู้หนึ่งที่เห็นคล้ายกับนักปรัชญาคนอื่นๆ ว่าผู้ชายเป็นเจ้าของทุกอย่างในครอบครัว รวมถึงภรรยาและคนรับใช้ผู้หญิงถือเป็นทรัพย์สิน ส่วนหนึ่งของผู้ชาย ผู้หญิงไม่สามารถเป็นเจ้าของทรัพย์สินและไม่สามารถมีสิทธิเป็นพลเมืองเดิมขั้น และเนื่องจากการเป็นส่วนหนึ่งของทรัพย์สิน การใช้สิทธิทางการเมืองต้องผ่านสามี ซึ่งมีผลทำให้ผู้หญิงตะวันตกมีสิทธิเลือกตั้งทางการเมืองหลังจากสามีหลายปี และต้องผ่านการยอมรับต่อสู้อย่างมาก (อ้างใน วารุณี ภูริสินธิพันธ์, 2545)

ในทฤษฎีเกี่ยวกับความไม่เสมอภาคทางเพศตามแนวของมาร์กซ์ (Marxian feminism) ซึ่งมาร์กซ์และเօรงเกลล์ส์ให้ความสนใจที่สำคัญ คือ การกดขี่ของชั้นสังคม (Social Class oppression) โดยให้ความสนใจไปที่การกดขี่ทางเพศ (Gender oppression) ซึ่ง เօรงเกลล์ส์ (Friedrich Engels) ในหนังสือ The Origins of the Family, Private Property and the State, 1884 (อ้างใน สุเทพ สุนทรเกลส์, 2540) กล่าวว่าการมีฐานะด้อยกว่าของสตรี ไม่ได้เป็นผลมาจากการด้านชีววิทยาของสตรี ซึ่งถือว่าไม่อาจเปลี่ยนแปลงได้แต่เนื่องมาจากการจัดการทางสังคม ตั้งแต่ระดับครอบครัว ซึ่งเป็นพื้นฐานทางด้านความสัมพันธ์ของความด้อยฐานะของสตรี “ครอบครัว” เป็นคำที่มาจากการภาษาและดินที่หมายถึง “ผู้รับใช้” ครอบครัวในระบบที่นำไปเป็นระบบที่ประกอบด้วยบทบาทของผู้ที่มีฐานะเหนือกว่า และผู้ที่อยู่ในฐานะด้อยกว่า ลักษณะสำคัญดังกล่าวในครอบครัวของสังคมตะวันตกคือ คู่สามี ภรรยา และบุตร ความสำคัญของอำนาจอยู่ ที่หัวหน้าครอบครัวเรือน คือ ผู้ชาย การสืบเชื้อสายและมรดก ที่ผ่านไปทางสายของญาติฝ่ายชายการแต่งงานมีลักษณะเป็นการมีคู่ครองคนเดียว (Monogamous) เป็นการใช้กฎในแบบที่ว่า ภรรยาจะมีความสัมพันธ์ทางเพศได้กับสามีของเธอเพียงผู้เดียว ในขณะเดียวกันเป็นโอกาสให้ผู้ชายมีอิสรภาพทางเพศอย่างมาก โดยเฉพาะในครอบครัวของชนชั้นกลางซึ่งสตรีไม่มีงานนอกครอบครัวเรือนและขาดความเป็นอิสระทางด้านเศรษฐกิจ พัฒนาการที่ทำให้ระบบเศรษฐกิจมีความสำคัญในสังคมต่อมาจนถึงปัจจุบันคือ เดินบทบาทของผู้ชายที่ถือว่าแข็งแรงกว่า เป็นผู้หาอาหาร เช่น การล่าสัตว์ ต่อมากับการล่าสัตว์เป็นระบบเศรษฐกิจการเลี้ยงสัตว์ การทำพืชสวนและการทำไร่ ซึ่งสิทธิของการมีบทบาทหน้าที่นี้ถือเป็นของผู้ชาย ผู้ชายเป็นผู้นำขาดในทรัพยากรที่ใช้ในการผลิต เช่น การผูกขาดเครื่องมือที่สำคัญ การเคลื่อนย้าย การมีพลังกำลัง ทำให้ผู้ชายมีฐานะทางเศรษฐกิจที่เหนือกว่าในขณะเดียวกันก็ทำให้ผู้ชายในฐานะเจ้าของทรัพย์สินได้มีการพัฒนาความจำเป็นในการ ที่จะบีบบังคับแรงงานของทาส สตรี ที่เป็นภรรยาหรือเด็ก นับตั้งแต่นั้นมาการเอรัดอาเบรี่ยนด้านแรงงานได้พัฒนามาสู่โครงสร้างของอำนาจครอบครัวที่มีลักษณะซับซ้อน และพัฒนามาสู่ความไม่เสมอภาคทางเพศในชั้นแรงงานรับเข้า สารีในฐานะเป็นคนงานรับเข้าซึ่งมีสถานภาพทางสังคมต่ำ นักจะได้รับค่าจ้างต่ำ ทำให้สตรีมีความสำคัญในด้านเป็นแรงงานสำรอง ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าว ผู้ชายจะได้รับผลประโยชน์ที่เป็นพื้นฐานและเป็น

รูปธรรม ในการที่จะควบคุม ใช้ประโยชน์ด้านรูปแบบและการกดขี่ทางเพศ (Gender oppression) อันเป็นโครงสร้างพื้นฐานที่รู้จักกันทั่วไปในนามของระบบที่ให้อำนาจความเป็นใหญ่แก่นุษย์ หรือ ปิตาธิปไตย (Patriarchy) (สุเทพ สุนทรเกล้าช, 2540)

นักสตรีนิยมสาย Radical Feminism (ค.ศ. 1970) มองว่าในสังคมและวัฒนธรรมที่มีชายเป็นใหญ่หรือชายเป็นศูนย์กลาง (Patriarchy) การกดขี่ทางเพศเป็นรูปแบบพื้นฐานและเป็นการกดขี่ผู้หญิงเกิดขึ้น เพราะเชอเป็นผู้หญิง เพราะเพศของเชอ และเชื่อว่าการกดขี่ผู้หญิงเป็นปรากฏการณ์กลุ่มของความเชื่อในระบบชายเป็นใหญ่ (Patriarchy) หรือผู้ชายมีอำนาจเหนือกว่าที่ถูกปลูกฝังมาจนถึงปัจจุบันจะทำให้ผู้หญิงถูกเอาเปรียบและถูกกำหนดให้เป็นผู้เสียสละเพื่อความอยู่รอดของสังคม ทัศนะการมองผู้หญิงเช่นนี้ตั้งแต่ตนพื้นฐานการเอาไว้เปรียบและความไม่เท่าเทียม ขณะเดียวกันก็นำไปสู่การมองผู้หญิงเป็นวัตถุในสภาพเช่นนี้ ฐานะความเป็นมนุษย์ของผู้หญิงจะสูญสิ้นไปโดยเป็นเพียงเครื่องมือรับใช้ระบบท่านั้น สภาพของความเป็นหญิงจะถูกกระทำได้ทุกโอกาส เมื่อเป็นความต้องการของผู้ชาย (พินพินล ธงธีร, 2537)

ประเด็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างหญิงชายที่นำมาพิจารณาในการวิจัยนี้เพื่อวิเคราะห์และชี้ให้เห็นในประเด็นที่ส่งผลกระทบต่อภาวะอนามัยเจริญพันธุ์ของสตรีโดยตรงการที่จะส่งเสริมหรือให้ความรู้ความตระหนักรู้ในปัญหาของตนเอง มีข้ออุปสรรคอยู่หลายประการ อาทิ ความคืบอย่างเรื่องการศึกษาระหว่างหญิงและชาย บทบาททางเศรษฐกิจ ไม่เปิดโอกาสให้สตรีในทุกสถานะ ได้มีทางเลือกที่จะปักป้องความปลอดภัยในชีวิตของตน โดยเฉพาะสตรีที่อยู่ในระดับล่างสุดของชนชั้นทางสังคม ความเป็นชายของ เช่นในกรณีของหญิงบริการชาวลาว

2.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการย้ายถิ่น (Migration)

ความหมายของการย้ายถิ่น หมายถึง การที่ประชาชนจากสถานที่หนึ่งได้ย้ายไปตั้งถิ่นฐานยังอีกสถานที่หนึ่ง ตามความหมายนี้ถ้าใช้ระยะเวลา เวลาและวัตถุประสงค์ของการเคลื่อนย้ายมาเป็นกรณีที่อาจจำแนกได้เป็น 2 ประเภทดังนี้

2.1.3.1 การย้ายถิ่นภายในประเทศ (International Migration) เป็นการย้ายที่อยู่จากชุมชนหนึ่งไปยังอีกชุมชนหนึ่งภายในประเทศ เช่น การย้ายเข้ามัจฉาด

2.1.3.2 การย้ายถิ่นระหว่างประเทศ (International Migration) เป็นการย้ายถิ่นข้ามอาณาเขตของประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่ง โดยปกติตามหลักสากลจะกำหนดว่าการดำรงชีวิตในอีกประเทศหนึ่งเป็นระยะเวลาหนาน ต่อเนื่องเพื่อทำกิจกรรมที่ได้รับค่าตอบแทนเป็นเวลานาน 1 ปี จึงนับเป็นการย้ายถิ่น (International Travel Regulations) การกำหนดเช่นนี้เป็นประโยชน์ต่อการจำแนกผู้เข้าเมืองที่เดินทางเข้าไปยังประเทศหนึ่งเป็นระยะเวลาเพียง 2-3 เดือนย่อมไม่ถือว่าเป็นผู้เข้าเมือง (สุกังค์ จันทวนิช และคณะ, 2544)

ผู้เข้ายื่นข้ามชาติและแรงงานข้ามชาติ ตามความหมายและคำจำกัดความขององค์การระหว่างประเทศเกี่ยวกับการย้ายถิ่น เช่น International Organization for Migration (IOM) และองค์การสหประชาชาติ ให้ความหมายของผู้เข้ายื่นข้ามชาติไว้ว่า โดยยึดเอาเวลาในการพำนักอยู่ในประเทศปลายทางเป็นหลักว่าต้องอยู่อย่างต่อหนึ่งปีขึ้นไปโดยไม่แบ่งว่าเป็นการย้ายถิ่นถูกหรือผิดกฎหมาย แต่จะแบ่งประเภทว่าเป็นการย้ายถิ่นโดยสมัครใจ (Voluntary migration) หรือถูกบังคับ ย้ายถิ่น ด้วยสถานการณ์ต่างๆ (Forced migration) ส่วนในแวดวงของนักสังคมวิทยาและนักประชารศาสตร์เห็นพ้องกันว่าการย้ายถิ่นมีอยู่ 6 ประเภทได้แก่ 1) ผู้เข้ายื่นเพื่อตั้งถิ่นฐานในประเทศอื่น (Permanent settlers) ซึ่งรวมถึงผู้เข้ายื่นติดตามครอบครัว 2) แรงงานข้ามชาติที่มีสัญญาจ้างชั่วคราว (Temporary contract workers) ซึ่งต้องเดินทางกลับประเทศของตนเมื่อหมดสัญญาจ้าง 3) แรงงานข้ามชาติชานาญงานที่ทำงานที่ทำชั่วคราว (Temporary professional transients) ซึ่งอาจเป็นการย้ายตามบริษัทแม่หรือบริษัทสาขา 4) แรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย (Clandestine or illegal workers) หมายถึงผู้ลักลอบเข้าเมืองมาทำงาน หรืออยู่เกินเวลาที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ได้ ซึ่งเป็นการผิดกฎหมายเข้าเมืองหรือถือวิชาร์ที่ไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าทำงานแต่แอบลักลอบทำงาน 5) ผู้ลี้ภัยทางการเมือง (asylum seekers) ซึ่งแต่ละประเทศจะถือปฏิบัติตแตกต่างกันในกฎหมายเชียดวันออกเดินทาง ได้รวมทั้งประเทศไทยจะรับผู้ลี้ภัยอยู่เพียงระยะเวลาสั้นก่อนส่งไปยังประเทศที่สาม ในขณะที่กลุ่มประเทศในเชิงโลกเนื้อจะอนุญาตให้ผู้ลี้ภัยทางการเมืองตั้งถิ่นฐานในประเทศของตนเองเป็นการถาวรได้ 6) ผู้อพยพที่เข้ามายังดินแดนสัญญาผู้พลัดถิ่นขององค์การสหประชาชาติปี ค.ศ. 1952 (refugees) คือผู้อพยพเนื่องจากเนื่องจากภัยสงครามการเมืองและอุบัติภัยทางธรรมชาติต่างๆ (กฤษฎา อชาวนิจกูล, 2546)

แนวคิดเกี่ยวกับการย้ายถิ่นในทางเศรษฐศาสตร์ (Economic Migration) กลุ่มนักเศรษฐศาสตร์ นิโอลคลาสสิก ได้อธิบายถึงปัจจัยดึงดูดและปัจจัยผลักดัน (Push-Pull Factors) ตามแนวทางเศรษฐศาสตร์ว่า ปัจจัยที่ทำให้มนุษย์ตัดสินใจย้ายถิ่น ได้แก่ การมีโอกาสได้งานทำ (Employment) และการได้รับค่าจ้าง (Wage) ที่สูงขึ้น กล่าวคือ มนุษย์จะย้ายถิ่นจากประเทศที่มีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจน้อยกว่าไปยังประเทศที่มีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจมากกว่า Costello-Freeman และ Freeman, 1992 ได้เสนอว่า การเลือกเดินทางไปประเทศใดขึ้นอยู่กับความแตกต่างระหว่างผลิตภัณฑ์มวลรวมของประชาชาติ (GNP) ของประเทศต้นทางและ GNP ของประเทศผู้รับแรงงานอีกด้วย กล่าวคือ อัตราการย้ายถิ่นจะสัมพันธ์ในเชิงบวกกับ GNP ของประเทศผู้รับ และสัมพันธ์ในเชิงลบกับ GNP ของประเทศต้นทาง การเลือกจุดหมายปลายทางของการย้ายถิ่น จึงขึ้นอยู่กับการเปลี่ยนแปลงค่า GNP เหล่านี้ (สุภารัตน์ จันทร์วนิช และคณะ, 2544)

แนวคิดเรื่องการช่วยดื่นจากเรื่อง Human Rights in Practice: A Guide to Assist Trafficked Women and Children อธิบายถึงการช่วยดื่นในกลุ่มผู้หญิงและการเข้าสู่อาชีพขายบริการทางเพศว่า บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะเคลื่อนข้ายอย่างอิสระและเข้าสู่ชีวิตที่ดีกว่า สถาเหตุที่ผู้ชายดื่นและผู้หญิงส่วนใหญ่ตัดสินใจเข้าสู่ชีวันก็คือเรื่องเศรษฐกิจ การมีโอกาสที่จะหาอาชีพการงานโดยเฉพาะสำหรับผู้หญิงในประเทศไทยนั้นอาจจำกัดแต่เพรากความยากจน กลุ่มผู้เดล่อนข้ายต้องตัดสินใจจากบ้านเกิดเมืองนอนเพื่อหารายได้เพิ่มให้ครอบครัว เพื่อซื้อที่ทำไร่นา ส่งลูกเรียนหนังสือใช้หนี้ของครอบครัว หรือเป็นค่ารักษาพยาบาลสมาชิกในครอบครัวที่เจ็บไข้ได้ป่วย และในขณะที่นี้ นโยบายคนเข้าเมืองของประเทศไทยพยายามกีเพิ่มความเข้มงวดมากขึ้นเพื่อควบคุมการไหลเข้าของคนเข้าสู่ชีวิต เป็นสถาเหตุให้แรงงานหญิงจำต้องใช้ช่องทางที่ผิดกฎหมาย นำไปสู่การหางานทำ ซึ่งมีโอกาสนำไปสู่ความเสี่ยง ต่อการถูกกล่าวหา จากนักค้ามนุษย์ (มูลนิธิผู้หญิง, 2543)

2.1.4 แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นชายขอบ

แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นชายขอบในสังคมไทย ผ่านที่ กัญจนพันธ์ ได้กล่าวว่า ความหมายของความเป็นชายขอบ (Marginality) และกระบวนการทำให้เป็นชายขอบ (Marginalization) ในปัจจุบันนับว่าบังสับสนอยู่พอสมควรเนื่องจากชายขอบทางภูมิศาสตร์นั้น คูเมื่อนกับอยู่ข้างๆ ของพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง ส่วนความเป็นชายขอบทางสังคมนั้นจะเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ซับซ้อนซึ่งมักผลักให้คนส่วนหนึ่งต้องไร้อำนาจแตกไปอยู่ชายขอบของสังคม แม้จะมีชีวิตอยู่ตรงศูนย์กลางของพื้นที่ในเชิงภูมิศาสตร์ ขณะเดียวกันก็ยังหมายรวมถึงกระบวนการลดถอนความเป็นมนุษย์ ซึ่งในปัจจุบันสังคมไทยได้ถูกดึงให้ตกเข้าไปอยู่ในกระแสโลกภัยคุกคามมากขึ้น ซึ่งกระแสโลกภัยคุกคามมีส่วนสำคัญในการลดถอนความเป็นมนุษย์ด้วยการผลักดันและเปลี่ยนให้วัฒนธรรมและคุณค่าต่างๆ กลายเป็นสิ่งค้า (ผ่านที่ กัญจนพันธ์, 2549)

ความเป็นชายขอบ และอัตลักษณ์ของคนชายขอบในสังคมไทย ในบทวิเคราะห์ของ ปั่นแก้ว เหลืองอร่าม ศรี วิเคราะห์จากการวิจัยของนักมนุษยวิทยาที่ศึกษาชีวิตทางสังคมของกลุ่มนวนหาดใหญ่ที่อาศัยอยู่ชายขอบของสังคมไทยทั้งห่างไกลจากสังคมเมืองและในใจกลางของเมืองและการศึกษาชีวิตชนผู้คนที่ผ่านมา ได้กล่าวว่า ความเป็นชายขอบไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หากแต่กำเนิดขึ้นพร้อมๆ กับการสถาปนาอำนาจของความเป็นศูนย์กลางหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือศูนย์กลางเป็นผู้ผลิตชายขอบ เช่นงานวิจัยของบุญช่วง บุญเจือ เรื่องการเก็บของเก่า : ผู้นำขยะเข้าสู่ระบบการผลิตใหม่ และการหมุนเวียนใช้ใหม่ ในจังหวัดขอนแก่นได้สะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างของการจัดช่วงชั้นทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีความแตกต่างกันอย่างรุนแรง กลุ่มต่างๆ ในสังคมมีวิถีชีวิตในการบริโภคที่ต่างระนาบกัน โดยในขณะที่กลุ่มที่มีอำนาจในการเข้าถึงทุนทางเศรษฐกิจ บริโภคด้วยอำนาจซึ่งของตนเอง ขณะเดียวกันกลุ่มที่ด้อยอำนาจกว่าและไร้ชีวิตทุนดำรงชีพ

ด้วยการเปลี่ยนสิ่งที่เหลือทิ้งจากกลุ่มที่มีสิ่งคั่งกว่าให้กลายเป็นสินค้าและทุน ดังนั้น ขณะอันหมายถึง สิ่งที่ไม่เป็นที่ต้องการของกลุ่มคนร่วมวัย ให้ถูกให้ความหมายใหม่จากกลุ่มคนเก็บขยะให้เป็น ทรัพยากรส่วนรวมที่มีราคา (ปืนแก้ว เหลืองอร่ามศรี, 2546)

การทำความเข้าใจระหว่างกรอบแนวคิดทฤษฎีและข้อมูลทางชาติพันธุ์ที่ต่างกันที่เกี่ยวข้องของกลุ่มคนบางประเภทซึ่งขาดอำนาจ ถูกมองข้าม ถูกมองว่าแปลกแยกจากคนส่วนใหญ่ แปลกแยกจากบรรทัดฐานกฎหมายและศีลธรรมคนกลุ่มดังกล่าวนี้อาจถูกเรียกหรือถูกนิยามแตกต่างกันไป เช่น พวknokrīc นอกคอก นอกครอบครัว เป็นต้น คำที่ถูกนำมาเรียกเหล่านี้ แสดงให้เห็นถึงความตั้งใจและความมีอุดมบางอย่างของสังคมที่พยายามจัดกิจกรรมบางกลุ่มบางพวกออกไปจากระบบแบบแผนและจารีดประเพณี (ปืนแก้ว เหลืองอร่ามศรี, 2546)

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 งานวิจัยเกี่ยวกับการย้ายถิ่น และการขยายบริการทางเพศ

กฤตยา อานันจกุล และพรสุน เกิดสว่าง (2540) ศึกษาเรื่อง เส้นทางแรงงานหญิงจากประเทศเพื่อนบ้านสู่ธุรกิจการค้าบริการทางเพศในประเทศไทย กล่าวถึงการเคลื่อนย้ายถิ่น และการขยายบริการทางเพศของหญิงชาวลาวในแง่มุมทฤษฎีของนักเศรษฐศาสตร์ นิโอลาสสิกิ ว่าหญิงชาวลาวที่ข้ามฟากไปเข้ามายังประเทศไทย บริเวณจังหวัดชายแดน ทางจังหวัดหนองคาย มุกดาหาร นครพนม เลบ และ่นาน หญิงเหล่านี้มาจากการชนบทແباءชายแดน เช่น บัวแก้ว ไชยบูรี กำแพงเมือง เวียงจันท์ แขวงบ่อริคำ คำม่วน สามะวัน สาละวัน สุวรรณเขต และจำปาสัก บางกลุ่มเป็นชาวเขา หรือชนกลุ่มน้อย ในพื้นที่ที่ล้าหลังในทุกด้าน ทั้งด้านการศึกษา สาธารณสุข และสาธารณูปการ อื่นๆ เช่น ไฟปั๊งยังที่ทำให้เกิดการย้ายถิ่นที่สำคัญคือ ความสัมพันธ์ใกล้ชิดทางวัฒนธรรมทางด้านภาษา ของคนลาวและไทยที่มีความแนนหนาแบบเครือญาติ และเหตุผลทางเศรษฐกิจเพื่อหารายได้ให้ครอบครัว การศึกษานี้ยังได้นำเสนอให้เห็นถึงปัจจัยและเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการย้ายถิ่นของหญิงจากประเทศเพื่อนบ้านอื่นๆ ที่เข้ามายังบริการทางเพศในประเทศไทย เช่น จากพม่า ชาวไทยใหญ่ และไทยลือจากจารึกฐาน และจากแคว้นญวน ของประเทศจีนอาชีพนี้มีรายได้สูงกว่าอาชีพในภาคอุตสาหกรรมเฉลี่ยอยู่ที่ 5,000 บาทต่อเดือน แต่อาจมีบางกลุ่มที่อยู่ในสถานบริการราคาสูง อาจมีรายได้ถึงเดือนละ 50,000 บาท รูปแบบของการซักนำและการค้าอัญมณีรูปแบบของการเดินเข้าสู่ธุรกิจค้าบริการของหญิงชาวต่างด้าวเอง แต่พบการถูกเอาเปรียบกดจี้ภายหลังโดยขบวนการผ่านนายหน้าขนส่งตั้งแต่ก่อนออกจากประเทศไทยต้นทาง ในรูปแบบของความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ตั้งแต่รับจากบ้าน ทำหนังสือเดินทาง จัดหาที่พัก ตลอดจนบริการฝากรถและส่งเงินกลับบ้าน

ปัญหาสุขภาพและความรุนแรงที่หลงบกพร่องชาร์ตต่างชาติต้องเผชิญคือ ความเสี่ยงต่อการติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และโรคเออดส์ รวมถึงปัญหานามัยเจริญพันธ์ ได้แก่ โอกาสเสี่ยงต่อการเป็นป่วยในระบบสืบพันธุ์ การตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ และต้องทำแท้ง จากการขาดความรู้เรื่องการป้องกัน และปัญหาด้านการสื่อสารสารในกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ เช่นจากวัฒนา ไทย ใหญ่ของพม่า ประเด็นด้านความรุนแรงอื่นๆ ที่กลุ่มหลงบกพร่องชาร์ตต่างชาติต้องเผชิญ มักมาจากสามด้านหลักคือ ความรุนแรงจากนายหน้า เจ้าของสถานบริการ และชายที่มาเที่ยว รูปแบบของความรุนแรง มีดังนี้ การนำโรคมะเร็งสู่หลงบกพร่องชาร์ต การทำร้ายร่างกาย การบังคับเข้าใจ และความรุนแรงจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ เช่นการข่มขู่เรียกค่าคุ้มครอง เมื่อมีโอกาส

รายงานวิจัยและปฏิบัติการเรื่องการค้าหลงบกพร่อง ถาวรศิลป์สังคมไทย (2540) โดยมูลนิธิผู้หลง กล่าวถึงการย้ายถิ่น และการขายบริการทางเพศว่า การย้ายถิ่นจากชุมชนสู่เขตเมืองและย้ายถิ่นข้ามชาติ เพื่อจุดประสงค์ในการทำงานทำ เพื่อรับได้ที่สูงขึ้น เป็นปรากฏการณ์ทางสังคม ที่มีมาเป็นเวลานาน ในหลายประเทศในภูมิภาคเอเชีย และในประเทศไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2398 ประเทศไทยเปิดประเทศ หลังสนธิสัญญาเบาไวร์ริง และช่วง พ.ศ. 2476 ประเทศไทยเป็นแหล่งรับหลงบกพร่องต่างชาติ ที่เป็นชาวจีน เข้ามาในประเทศไทย เพื่อส่งไปยังประเทศไทยแล้วก็ยัง แล้วค้าประเวณีในประเทศไทย การค้าหลงบก มีการพัฒนาสู่ขั้นต่างๆ มาเป็นลำดับ การย้ายถิ่นเพื่อเข้าสู่การค้าประเวณีโดยตรงในประเทศไทยนั้น เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตั้งแต่ช่วง พ.ศ. 2510 เป็นต้นมา ที่มาของกลุ่มเด็กผู้หลงบกพร่องย้ายถิ่นเพื่อการค้าประเวณี มาจากภาคเหนือและภาคอีสาน จุดหมายปลายทางหลักของการย้ายถิ่นเพื่อค้าประเวณี คือ เมืองใหญ่ๆ และแหล่งท่องเที่ยว เช่น กรุงเทพฯ หาดใหญ่ สุไหงโก-ลก ผู้ใช้บริการนอกจากจะเป็นคนไทยแล้วก็ยังมีคนต่างชาติทั้งจากประเทศไทยเพื่อนบ้าน เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย และจากประเทศบุรีรัมย์ ต่อมารูปแบบการค้าหลงบกพร่องค้าประเวณี ได้มีการซักพากษ์อย่างกวนหุ่นน้อย เช่น ชาวเชา ชาวจีน พลัดถิ่นเข้ามาค้าประเวณีในไทย บุคคลของการค้าหลงบกที่เพื่องฟู และเป็นกระบวนการซัดเจนในช่วง พ.ศ. 2520-2530

รายงานนี้ชี้ให้เห็น ปัจจัยผลักดันต้นทางของหลงบกไทย และหลงจากประเทศไทยเพื่อนบ้านที่เข้าสู่การค้าประเวณี ก็อความยากจน และปัจจัยเสริมที่ทำให้กระบวนการค้าหลงบกเข้าสู่การค้าประเวณีมากขึ้นคือ การเห็นตัวอย่างของความสำเร็จจากเพื่อน ที่เข้าสู่การค้าประเวณี เช่นสถานภาพทางบ้านร่ำรวยขึ้น มีเงินส่วนก้อนบ้านให้พ่อ-แม่ ปลดปล่อยหนี้สินได้ ส่วนมูลเหตุที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ บริบททางวัฒนธรรมประเพณีของหลงบกชาวทางภาคเหนือ และกลุ่มชาติพันธ์ คือ ความกดดันจากค่านิยมเรื่องเพศ เช่นหลงบกสาวที่เคยแต่งงานแล้วย่าร้าง หรือถูกข่มขืน นับเป็นตราบาป ที่ถูกสังคมมองว่าเป็นหลงบกไม่ดี ใจง่าย นอกจากนี้ยังได้เสนอให้เห็นประเด็นที่เป็นปัจจัยผลักดันสู่การย้ายถิ่นเพื่อการขายบริการทางเพศในเชิงค่านิยมทางสังคมที่ครอบครัวตั้งความคาดหวัง

ไว้ที่ลูกสาวที่ต้องตอบแทนบุญคุณพ่อ แม่ และรับผิดชอบต่อครอบครัว เหตุผลต่างๆ เหล่านี้ทำให้ การค้าประเวณีได้เปลี่ยนแปลงจากการลูกบังคับเป็นการ ได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว รวมทั้ง ความสมัครใจของหญิงสาวเองที่มองว่าการค้าประเวณีเป็นทางเลือกในการหารายได้ที่ดีกว่า

กั๊สสร ลิมานันท์ (2540) ศึกษาเรื่องบริการทางเพศ การเดินทางข้ามแดนและเอกสาร โดยได้ยกกรณีของประเทศไทยต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในการอภิปรายการศึกษา จากการศึกษานี้ได้ชี้ให้เห็นประเด็นความเชื่อมโยงระหว่างการเดินทางข้ามแดน การบริการทางเพศ และการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ของประชากรจากประเทศไทยนั่งไปยังประเทศไทยนั่ง ปัจจัยที่ เกี่ยวข้องที่สำคัญได้แก่ เงื่อนไขทางภูมิศาสตร์จากการที่ประเทศไทยต่างๆ มีชายแดนติดต่อกัน เชื่อมโยงกัน การลดความเข้มงวดในกฎหมายของการเดินทางข้ามแดน รวมถึงการส่งเสริมการท่องเที่ยวตาม นโยบายพัฒนาเศรษฐกิจแบบใหม่ มีการแลกเปลี่ยนทางการค้า การว่าจ้างแรงงานต่างชาติทำให้เกิด การติดต่อระหว่างประเทศมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นไปเพื่อธุรกิจการท่องเที่ยวและการบันเทิงเริงรมย์ นักเดินทางเหล่านี้ก็มักจะมีการข้องแวงกับบริการทางเพศที่มีมาในรูปแบบต่างๆ ทำให้ธุรกิจการขาย บริการทางเพศมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วเพื่อตอบสนองความต้องการของนักเดินทาง ความ กลัวที่จะติดเชื้อเอ็ดส์ของนักเดินทางและนักท่องเที่ยวมีผลสู่การเสาะแสวงหาเด็กสาวบริสุทธิ์ที่อาศัย ในชนบทห่างไกลให้เข้ามาสู่ธุรกิจการขายบริการทางเพศมากขึ้น ข้อเท็จจริงที่น่าเป็นห่วงอีกด้าน หนึ่งของการแพร่ระบาดของโรคเอดส์คือ ประชากรส่วนใหญ่ในทวีปเอเชียมีระดับความรู้ความ เข้าใจและการตระหนักรู้กับความร้ายแรงของโรคเอดส์ค่อนข้างต่ำและไม่ถูกต้องนัก นอกจากนี้ ในหลายประเทศยังพบว่าการให้ความรู้ด้านสุขศึกษาและการป้องกันโรคยังไม่ค่อยประสบผลสำเร็จ โดยเฉพาะในกลุ่มสตรีเดือนร้ายของบริการทางเพศและลูกค้าที่ซื้อบริการทางเพศ ข้อสรุปจาก การศึกษานี้ได้เน้นการตระหนักรู้ต่อต้านความร้ายแรงของโรคเอดส์ค่อนข้างต่ำและไม่ถูกต้องนัก นอกจากนี้ ร่วมมือกันป้องกันปัญหาการแพร่ระบาดในระดับภูมิภาคนี้

สุกางค์ จันวนิช และคณะ (2544) ศึกษาเรื่องการย้ายถิ่นข้ามพรมแดนไทย-พม่า และสถานการณ์เสี่ยงต่อโรคเอดส์ในกลุ่มผู้ชายถิ่นพื้นที่แม่สอดจังหวัดตากและพื้นที่แม่สายจังหวัด เชียงราย มีข้อค้นพบจากการศึกษานี้คือ อำเภอแม่สอดมีผู้ชายถิ่นจากพม่ามากกว่าอำเภอแม่สาย เนื่องจากลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่เอื้อ คือมีจุดผ่านแดนเป็นด่านเปิดกว้าง มีแรงงานต่างชาติลักลอบ เข้ามาทำงานและใช้เป็นเส้นทางสู่เมืองใหญ่ต่อไป ส่วนอำเภอแม่สายแม่ไม่มีจุดผ่านแดนและไม่มีผู้ ชายถิ่นเข้ามามากเท่าอำเภอแม่สอด แต่พบว่ามีเครือข่ายของการซวยเหลือและล่อคลวงให้มีการย้ายถิ่น รวมถึงกลุ่มผู้หญิงที่ถูกล่อคลวงเข้ามาขายบริการทางเพศ จนเป็นธุรกิจที่เติบโตอย่างรวดเร็ว แรงจูงใจ ในการย้ายถิ่นของแรงงานจากพม่าเข้าสู่ประเทศไทยที่สำคัญมาจากปัจจัยทางเศรษฐกิจ เช่น กิจ การว่างงาน ผลผลิตทางการเกษตรต่ำ ยังพบว่ามีเหตุผลเกี่ยวกับการหนีภัยสู้รบเพื่อความชัดเจน

ทางการเมืองในประเทศไทยบ้านเกิด ส่วนรูปแบบของสถานการณ์เสี่ยงต่อโรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ของแรงงานข้ามดิน ได้แก่ ภาวะที่ห่างไกลครอบครัว การดื่มของมีน้ำและสารเที่ยว หลวบบริการทางเพศที่ขาดความรู้และการป้องกัน ส่วนหลวบบริการทางเพศ ได้แก่การมีพฤติกรรมทางเพศกับแขกที่หลากหลายและขาดความรู้และการป้องกันที่ถูกต้อง มีข้อจำกัดทางภาษาและการไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และโรคเอดส์และการป้องกัน

กฎยา อาชวนิจกุล (2546) เรื่องสถานะความรู้เรื่องแรงงานข้ามชาติในประเทศไทยและทิศทางการวิจัยที่เพิ่งพัฒนา ได้ศึกษาเชิงวิเคราะห์จากงานวิจัยที่เกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย ได้ให้ความหมายและวิเคราะห์ถึงรูปแบบการข้ามดินที่ไม่ปกติกับผลกระทบในเชิงทฤษฎี และเชิงนโยบาย โดยพบว่าปรากฏการณ์การข้ามดินข้ามชาติที่ผิดกฎหมายทำให้เกิดผลกระทบหลายด้าน ได้แก่ ผลกระทบทางด้านการเมืองและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศด้านทางและประเทศไทย ปลายทางและประเทศไทยที่เป็นทางผ่านในด้านเศรษฐกิจ การติดต่อการค้าและการซ่วยเหลือต่อกัน ผลกระทบด้านประชากรคือผลต่อการเปลี่ยนแปลงขนาด โครงสร้างทางประชากร อัตราการพัฒนาทางประชากร อัตราการเกิด การตาย และอัตราความแออัดทางประชากร ผลกระทบด้านแรงงานและอัตราการมีงานทำ เช่นแรงงานต่างด้าวอาจทำให้เกิดภาระการณ์ค่าแรงงานห้องถังและอำนาจการต่อรอง ของคนในห้องถังน้อยลง เพราะนายจ้างมีทางเลือกมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีผลกระทบด้านสังคมและการสาธารณสุข โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายสวัสดิการสังคมที่ประเทศไทยปลายทางต้องแบกรับภาระจากผลของการเปลี่ยนแปลงอัตราการเพิ่มของประชากร และภาระสุดท้ายคือผลกระทบด้านความมั่นคงภายในประเทศไทย ซึ่งเกิดจากการรับแรงงานข้ามดินผิดกฎหมาย เป็นการเพิ่มจำนวนของประชากรในประเทศไทยที่รัฐไม่สามารถตรวจสอบได้ รวมถึงการเพิ่มขึ้นของอาชญากรรมที่ก่อขึ้น โดยคนเดือน

2.2.2 งานวิจัยเกี่ยวกับอนาคตอนามัยเจริญพันธุ์โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์

นิตยา ระวังพาล และสาวภา พรสิริพงษ์ (2539) ศึกษาเชิงคุณภาพ เรื่องเอดส์ กับกระบวนการค้าหลวบในกลุ่มหลวบบริการทั้งประเทศไทยและแฝงในรูปแบบต่างๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าหลวบบริการทางเพศเกือบทุกคน สามารถบอกรสเหตุ และการติดต่อของโรคเอดส์ได้ และเชื่อว่าถุงยางอนามัยป้องกันการติดเชื้อเอดส์ได้ แต่หลวบบริการส่วนใหญ่ไม่สามารถบอกรสเหตุ ขั้นตอนการใส่ถุงยางอนามัยที่ถูกต้องและมีความกระดาษอย่างแม่นยำ เช่นการใช้ถุงยางอนามัย หลวบบริการทางเพศบางคนมีความเชื่อว่าการใช้ยาสีฟัน น้ำยาล้างตา ที่ผสมด่างทับทิม หรือสารส้ม สรุนถึงช่องคลอดและการกินยาขับปัสสาวะหลังร่วมเพศจะสามารถป้องกันโรคได้ ความคิดเห็นต่อโรค

เอกสารสืบของหญิงเหล่านี้เห็นว่าแก้กลัว และกลัวถูกรังเกียจ อีกทั้งไม่ได้รับความสั่งที่ได้รับคัญอย่างหนึ่งจากงานวิจัยนี้ที่เป็นความเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอกสารสืบของหญิงบริการอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้คือ หญิงบริการที่เป็นเด็กใหม่เกือบทุกคนในการเปิดบริสุทธิ์ครั้งแรกแรกแรกจะไม่ใช่ถุงยางอนามัยเลย ด้วยค่านิยมทางเพศของผู้ชายที่ต้องการเด็กบริสุทธิ์ และด้วยค่าเปิดบริสุทธิ์ที่สูงถึง 8,000 - 15,000 บาท

เบญจพร ตันติบูรพา (2540) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์ ของหญิงโสเภณี สำหรับโรคเอดส์ ที่มารับบริการตรวจสุขภาพที่หน่วยงานโรม และโรคเอดส์ สำหรับโรคเอดส์ จังหวัดสงขลา ระหว่างเดือนมีนาคม - มิถุนายน 2540 จำนวน 300 คน พบว่าหญิงโสเภณีมีพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ อยู่ในระดับสูงถึงร้อยละ 96.7 และอยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 3.3 ปัจจัย ด้านความรู้เรื่องโรคเอดส์ ทัศนคติ อายุ รายได้ สภาพสมรส และระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์ กับพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ แต่พบว่าปัจจัยด้านความรู้มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านทัศนคติ ต่อโรคเอดส์อย่างมีนัยสำคัญ ($P=0.01$) ข้อเสนอแนะจากการวิจัยของคณะผู้วิจัยครั้งนี้ เสนอว่า จาก การที่พบว่าหญิงโสเภณี มีทัศนคติและพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์อยู่ในระดับดี ในขณะที่มี ระดับความรู้เรื่องโรคเอดส์อยู่ในระดับต่ำ และปัจจัยด้านความรู้มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อโรค เอดส์ ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้มีการจัดสอนสุขศึกษาเพื่อเสริมสร้างความรู้ให้แก่หญิงโสเภณีเหล่านี้ ที่ส่งผลให้มีทัศนคติต่อโรคเอดส์ในระดับเดี๋ยวกันขึ้น และจะได้ทราบถึงความสำคัญและมี พฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ที่ถูกต้องต่อไป

นิติกา ศรีพวงทอง และคณะ (2540) ศึกษาเรื่องความรู้ทัศนคติ และการปฏิบัติของ หญิงอาชีพพิเศษ ในการป้องกันโรคเอดส์ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่าหญิงอาชีพพิเศษส่วนใหญ่มี ความรู้เรื่องโรคเอดส์อยู่ในระดับดี ร้อยละ 72 มีหญิงพิเศษบางคนที่เชื่อว่า การสูบถ่านหักคลอด หลังมีเพศสัมพันธ์สามารถป้องกันการติดเชื้อเอดส์ได้ หญิงอาชีพพิเศษบางคนยังมีความเชื่อว่า แยก ที่มีหน้าตาดีสะอาดแจ้งแรง แสดงว่าไม่มีเชื้อเอดส์ในร่างกาย การปฏิบัติตัวในการป้องกันการติดเชื้อ เอดส์ หญิงอาชีพพิเศษกลุ่มนี้ มีการใช้ถุงยางอนามัยร้อยละ 85 และมีการใช้ถุงยางอนามัยกับแฟ่น ประจำเพียงร้อยละ 35

นิตยา ระวังพาล (2541) ศึกษาเรื่อง มิติทางสังคมวัฒนธรรมในการเพชรปัลูหา โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ของหญิง: การเลือกใช้ระบบสุขภาพ พบว่าผู้หญิงที่มีปัญหาโรคทาง เพศสัมพันธ์มีสาเหตุมาจากผู้ชายมีพฤติกรรมสำคัญทางเพศ เช่นผู้หญิงขายบริการมีคุณอนมากกว่า 1 คน การละเลยกการใช้ถุงยางอนามัย เมื่อมีอาการผิดปกติเกิดขึ้นผู้หญิงจะเลือกวิธีการคุ้ลดตนเอง โดยการรักษาความสะอาดบริเวณอวัยวะสืบพันธ์ ด้วยการล้างด้วยน้ำอุ่น ด้วยสบู่ การแซ่กน้ำด้วย น้ำชาด่างทับทิม สวนล้างซ่องคลอดด้วยน้ำยาที่มีรสมาร์ยาในหมู่บ้าน ใช้ยาลีฟันทาแพลง รวมถึง การซื้อยาตามร้านมารับประทานหรือยาทาก咽นอกและยังคงมีเพศสัมพันธ์อยู่ เมื่อมีอาการผิดปกติ

อุไรวรรณ คงนึงสุขเกณ์ และสุภานี เวชพงษา (2542) ศึกษาเรื่อง ประมวลสถานการ์ทางด้านสุขภาพอนามัย ของผู้ใช้บริการทางเพศ ผลการศึกษาด้านความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และโรคเอดส์ และการปฏิบัติเพื่อป้องกันโรคพบว่า ผู้ใช้บริการทางเพศซึ่งมีความคิด ความเชื่อ ที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการปฏิบัติเพื่อป้องกันการติดเชื้อ โรคเอดส์ และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ แม้ว่าส่วนใหญ่จะมีความรู้เรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และโรคเอดส์ ผู้ใช้บริการจะมีวิธีการปฏิบัติเพื่อป้องกันโรคที่แตกต่างกันออกไป ตามการรับรู้ที่ได้รับ ได้ฟังมาจากการบอกต่อ กันไป ผู้ใช้บริการทางเพศหลายคนให้ข้อมูลว่า การกินยาแก้กัดเส้น ยาขับปัสสาวะ หรือใช้ยาสอดช่องคลอด สามารถป้องกันโรคได้ ผู้ใช้บริการทางเพศบางกลุ่มใช้ วาสلين น้ำมันพืช น้ำมันใส่ผม แทนน้ำยาหล่อลื่นช่องคลอด) ผู้ใช้บริการทางเพศแบบตรง มีอัตราการใช้ถุงยางอนามัย เพื่อป้องกันโรค มากกว่าผู้ใช้บริการแบบแฝง อาจจะเนื่องจากมีปัจจัยสังเคริมต่างกัน เช่น ทางสถานบริการจัดทำไว้ในร้านให้บริการแยกภายในสถานบริการเป็นส่วนใหญ่ ผู้ใช้บริการทางเพศ มีวิธีการคูณและสุขภาพด้วยวิธีต่างกัน เช่น การนิยมล้างช่องคลอดด้วยน้ำหรือน้ำสบู่หลังมีเพศสัมพันธ์ การล้างลักษณะช่องคลอดทำได้โดยใช้ถุงยางถุงน้ำเข้าไปล้างทำความสะอาด หรือใช้สบู่ลวนโดยใช้น้ำ น้ำสบู่แล้วถอดเข้าไปล้างภายในช่องคลอด วันไหนที่รับแขกมาจะล้างด้วยน้ำธรรมชาติ เพราะการล้างด้วยสบู่จะทำให้เสบมาก

กฤตยา อชาวนิชกุล ทรีสโครอท์ และนันนิน ໄพ์ (2543) ศึกษาเรื่องเพศ อนามัย เจริญพันธุ์ และความรุนแรง : ประสบการณ์ชีวิตของแรงงานอยพยาจากประเทศพม่า ได้สรุปให้เห็น ถึงความแตกต่างทางเพศที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศ และอนามัยเจริญพันธุ์ว่า ผู้อยพยาพหุย และชาย มีความเชื่อในเรื่องบรรทัดฐานทางเพศแตกต่างกันอย่างยิ่ง โดยเฉพาะผู้อยพยาพหุย ประเด็นเรื่อง พรหมจรรย์ ถูกให้คุณค่าไว้สูงมากต่อความเป็นมนุษย์ ผู้หญิงจึงต้องรักษาพรหมจรรย์อย่างเคร่งครัด ไม่ข้องแวงในเรื่องเพศจนกว่าจะแต่งงาน การสูญเสียพรหมจรรย์เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ชีวิต ผู้หญิง หักเหสูญความเลวร้ายของชีวิตที่จะตามมา ตรงกันข้ามกับผู้ชาย ที่ถูกมองว่ามีความต้องการทางเพศสูงกว่า และมีแรงกระตุ้นที่จะเรียนรู้เรื่องเพศมากกว่า การซื้อบริการทางเพศของผู้ชายจึงเห็นเป็นเรื่องปกติในสังคม จึงสนับสนุนที่ขายโสตเที่ยวหุยบริการ และแม้จะไม่สนับสนุน ขายที่แต่งงาน แล้วแต่ก็ยอมรับได้ การศึกษานี้ได้สรุป ให้เห็นผลกระทบต่อนามัยเจริญพันธุ์ของผู้หญิงอยพยาจาก พม่า ภายใต้การมองบรรทัดฐานทางเพศ ระหว่างชายและหญิงในระดับที่ต่างกันว่า ผู้หญิงต้องอยู่ในภาวะจำยอม และพยาayan ที่จะสนองตอบความต้องการของสามี เพื่อรักษาความสัมพันธ์ในชีวิต สมรส ผู้หญิงชาวพม่าบางคน ไม่รู้เม็กะทั้งว่า จะเกิดการตั้งครรภ์ หรือการติดเชื้อโรค ติดต่อทางเพศสัมพันธ์ขึ้น ได้หรือไม่ หากจากมีเพศสัมพันธ์กับสามี ผู้หญิงอยพยาพม่าหลายคนที่บอกว่า

เชื่อมิเหตุผลที่ยอมรับการเที่ยวหกูงของสามีไม่ได้เพียงอย่างเดียวคือ เหตุผลทางเศรษฐกิจ ซึ่งมองว่าเป็นการเสียเงิน เสียทองที่หามาได้ด้วยความยากลำบาก

ถูกกฎหมาย พร. โสภากุล (2544) ศึกษาระบบความเชื่อ และพฤติกรรมการคุ้มครองสุขภาพทางเพศของหญิงที่อยู่ในการค้าประเวณีในศูนย์กาม โรคแห่งหนึ่งในภาคเหนือ ผลการศึกษาด้านความรู้ ความเข้าใจเรื่องโรคเอดส์ และการป้องกัน เพื่อป้องกันโรคของหญิงบริการทางเพศกลุ่มนี้ พบว่าหญิงบริการทางเพศเชื่อว่า โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ทั้งหมดคือโรคเอดส์ และการเจ็บป่วย ด้วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ หญิงบริการใช้คำว่า “เป็นโรค” หญิงบริการกลุ่มที่ศึกษานี้ เชื่อว่า โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ทุกชนิดป้องกันได้ โดยการใช้ถุงยางอนามัย หญิงบริการเหล่านี้ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในคลินิกการโรค และจากสื่อต่างๆ เช่น แผ่นพับ ทีวี วิทยุ หญิงบริการบางคนยังมีความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ โดยเชื่อว่า นอกจากการใช้ถุงยางอนามัยแล้ว การล้างทำความสะอาดช่องคลอด จะช่วยป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ได้ นอกจากนี้ยังพบว่า หญิงบริการมีวิธีคุ้มครองสุขภาพทางเพศขณะมีประจำเดือน นอกจากการล้างช่องคลอดแล้ว ยังมีการใช้ถุงไก่ใส่ในช่องคลอด ในการมีเพศสัมพันธ์ในช่วงมีประจำเดือน และบางครั้งก็จะรับประทานยาขันประจำเดือนในกรณีที่ไม่ต้องครับแขก ขณะมีประจำเดือน

ดรุณี ร่องพีช (2544) ศึกษา ความตระหนักในปัญหาโรคเอดส์และพฤติกรรมการป้องกันตนเองของหญิงขายบริการทางเพศในสถานบริการบาร์เบียร์เชียงใหม่ ได้ศึกษาความตระหนักในปัญหาโรคเอดส์และพฤติกรรมการป้องกันตนเองของหญิงขายบริการทางเพศในสถานบาร์เบียร์พบว่าพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ ในชีวิตประจำวันของหญิงขายบริการทางเพศ แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะคือ 1) มีความตื่นตัวซึ่งแสดงออกมาในรูปความสนใจการพูดคุยปรึกษาหารือกันในกลุ่มหญิงอาชีพเดียวกัน 2) มีการคุ้มครองตนเองตามความรู้ความเข้าใจที่ได้รับการถ่ายทอดจากเพื่อนหญิงขายบริการทางเพศ เช่นการรักษาความสะอาดอวัยวะเพศด้วยน้ำ ด้วยสบู่ และยาสีฟัน 3) มีความตื่นใจและหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยง เช่นพยาຍານหลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์กับลูกค้าที่ไม่ใช้ถุงยางอนามัย

อัมพร แก้วจันดี และคณะ (2544) ศึกษาเรื่องสถานการณ์โรคเอดส์ และผู้ชายบริการทางเพศบริเวณชายแดนไทย-ลาว ไทย-กัมพูชา ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า พื้นที่บริเวณชายแดนไทย-ลาว ไทย-กัมพูชา มี 20 อำเภอ ใน 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัด ได้อุบลราชธานี ศรีสะเกษ อำนาจเจริญ นุกดาหารและจังหวัดนครพนม มีสถานบริการทางเพศ 162 แห่ง ผู้ชายบริการทางเพศ 774 คน คิดเป็นร้อยละ 45.6 ของผู้ชายบริการทางเพศทั้งหมดใน 5 จังหวัด ผู้ชายบริการทางเพศที่เป็นชาวลาว คิดเป็นร้อยละ 21.9 ของหญิงบริการทางเพศบริเวณชายแดน ผู้ชายบริการทางเพศมีการขยายบริการทางเพศเฉลี่ย 1.4 ครั้ง/คน/คืน มีอัตรา

การใช้ถุงยางอนามัยกับลูกค้าร้อยละ 87.12 การทดสอบความรู้เรื่องโรคเอดส์ก่อนการให้ความรู้ พบว่ามีความรู้อยู่ในระดับดี แต่ยังไม่รู้ตามข้อพิจารณากลุ่มนี้ มีการปฏิบัติดนที่เสี่ยงต่อ การติดเชื้อเอดส์ คือ หลังบริการเหล่านี้ ใช้ถุงยางอนามัยกับแฟน/คู่รัก ทุกรั้งเพียงร้อยละ 31.25 ด้วยเหตุผลว่ารู้จักกันดีและไว้ใจกัน

ทวี บุญดี (2545) เรื่อง การสำรวจความรู้และทัศนคติและพฤติกรรมการป้องกัน โรคเอดส์ในผู้ชายบริการทางเพศและผู้ใช้บริการทางเพศในพื้นที่ค่านควบคุม โรคติดต่อระหว่างประเทศ ซ่องเม็ก อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี ได้สำรวจความรู้ทัศนคติและพฤติกรรมการป้องกันโรคในพื้นที่ค่านซ่องเม็ก พบว่าผู้ชายบริการทางเพศจำนวน 49 คนมีทั้งคนไทยและคนลาว หลังบริการทางเพศ รู้ว่าโรคเอดส์ติดต่อทางเพศสัมพันธ์ร้อยละ 98.0 รู้ว่าการใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งเมื่อมีเพศสัมพันธ์ป้องกันเอดส์ได้ร้อยละ 98.0 พฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์พบว่าหลังบริการทางเพศให้แยกใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งเพียงร้อยละ 53.10 และหลังบริการทางเพศที่มีแฟน/คู่รักมีการใช้ถุงยางอนามัยกับแฟน/คู่รักเพียงร้อยละ 57.1 เหตุผลที่หลังบริการทางเพศไม่ใช้ถุงยางอนามัยกับแฟน/คู่รัก เพราะเห็นว่าไม่เสี่ยง โดยเห็นว่าไม่เสี่ยงร้อยละ 44.9 ส่วนผลการสำรวจผู้ชายที่ใช้บริการทางเพศพบว่า มีผู้ตอบว่าเคยใช้บริการทางเพศกับหลังบริการทางเพศร้อยละ 65.61 ผู้ใช้บริการมีการใช้ถุงยางอนามัยในการมีเพศสัมพันธ์ครั้งสุดท้ายกับหลังบริการทางเพศร้อยละ 63.60 กลุ่มผู้ใช้บริการทางเพศมีการใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งกับแฟน/คู่รัก ร้อยละ 61.56 ข้อค้นพบที่สำคัญ จากการศึกษานี้คือหลังบริการทางเพศและผู้ใช้บริการทางเพศมีความรู้เรื่องโรคเอดส์ในระดับสูง แต่ยังมีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์คือทั้งหลังบริการทางเพศและผู้ใช้บริการทางเพศมีอัตราการใช้ถุงยางอนามัยในระดับต่ำ

ศุภศรัย stagwang* และคณะ (2547) ศึกษาความชุกของการติดเชื้อคลามีเดียในหลังบริการทางเพศบริเวณชายแดนไทย–ลาว ในเขตอำเภอเมืองมุกดาหาร พbowตราชุกในการติดเชื้อคลามีเดียในหลังบริการทางเพศไทยร้อยละ 19.3 ในคนลาวร้อยละ 29.4 หลังบริการทั้งไทยและลาว ส่วนใหญ่เป็นผู้ให้บริการทางเพศแบบแอบแฝงตามร้านอาหารและร้านค้าโภภะและผับ มีการเคลื่อนย้ายไปมาระหว่างสถานบริการเริงรมย์ต่างๆ ทั้งชายฝั่งในจังหวัด และระหว่างประเทศไทย–ไทยสูงประมาณ 2-3 เดือน ต่อครั้ง อัตราการใช้ถุงยางอนามัยในกลุ่มนี้กับลูกค้าทั่วไปเฉลี่ยร้อยละ 87 ใช้ถุงยางอนามัยกับคู่นอนประจำเพียงร้อยละ 37.9 หลังบริการเหล่านี้มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์คือมีความเห็นว่าคู่ชา หรือคู่นอนประจำเป็นคนໄว้ใจได้ จึงไม่จำเป็นต้องใส่ถุงยางอนามัย เมื่อมีเพศสัมพันธ์ การศึกษานี้ได้ให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ให้มีมาตรการและแนวทางสนับสนุนให้มีการใช้ถุงยางอนามัยในการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และโรคเอดส์ในหลังบริการ และประชาชนทั่วไปให้มากขึ้น ความมีวิธีการและกระบวนการส่งเสริม

ให้เกิดระบบที่เข้าถึงหญิงบริการกลุ่มต่าง ๆ ให้มากขึ้น เพื่อนำความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง เกี่ยวกับการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ สู่หญิงบริการทางเพศที่ประกอบอาชีพ ขายบริการทางเพศบริเวณชายแดน

อุวิทย์ พรมบุตร (2547) ศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) เรื่องเอดส์กับ พนักงานเสิร์ฟในร้านอาหาร และร้านค้าโภคภัณฑ์ในอำเภอโขงเจียม ศึกษาถึงความรู้ความเข้าใจ ทัศนคติ และพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเอดส์ ของพนักงานเสิร์ฟในร้านอาหาร และค้าโภคภัณฑ์ โดยการเก็บข้อมูลจากพนักงานและลูกจ้างทุกคนที่ทำงานในร้านอาหาร และร้านค้าโภคภัณฑ์ แห่ง ในอำเภอโขงเจียม จำนวน 14 ร้าน กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 52 คน พนักงานส่วนใหญ่ อายุระหว่าง 20-23 ปี มากที่สุด ส่วนใหญ่เป็นหญิงชาวลาว ร้อยละ 94.20 ทำงานในร้านอาหารใน อำเภอโขงเจียม ไม่เกิน 3 เดือน โดยได้วันค่าจ้างต่ำกว่า 2,000 บาทต่อเดือน พนักงานเหล่านี้มีความรู้ เรื่องโรคเอดส์อยู่ในระดับสูงเท่ากับร้อยละ 10.11 และมีทัศนคติเชิงบวกเกี่ยวกับโรคเอดส์ ได้แก่ การ ตอบคำถามเกี่ยวกับการเจ็บป่วยด้วยโรคเอดส์ทำให้ผู้ป่วยและผู้ใกล้ชิดเสียใจมาก ถ้าติดเชื้อเอดส์แล้ว รักษาสุขภาพให้แข็งแรงจะมีสุขภาพยืนยาวและเห็นว่าหากตัวเองติดเชื้อเอดส์แล้วไม่ต้องการผู้อื่น ติดเชื้อด้วย ร้อยละ 100 ส่วนทัศนคติเชิงลบได้แก่ ผู้ติดเชื้อเอดส์ไม่ควรได้รับความช่วยเหลือ เนื่องจากมีพฤติกรรมเสี่ยง เช่น ไม่รับประทานอาหาร ร้อยละ 82.7 ด้านพฤติกรรมการป้องกันพบว่ากลุ่ม ตัวอย่างได้ขอให้แบกใช้ถุงยางอนามัยทุกรั้ง ร้อยละ 92.3 และมีเพียงร้อยละ 42.30 ที่ตอบว่าไม่ใช้ ถุงยางอนามัย หรือใช้บางครั้ง ในการมีเพศสัมพันธ์กับแฟน หรือคู่รักของตนเองเกี่ยวกับแบกที่มาใช้ บริการกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 23.1 ตอบว่ามีsexchat ต่างชาติ (ที่ไม่ใช่ชาวลาว และเขมร) ที่มาเที่ยวและ เคยมีเพศสัมพันธ์ด้วย

2.2.3 งานวิจัยเกี่ยวกับเพศภาวะ/เพศวิถี

กฤตยา อาชวนิชกุล และพรสุข เกิดสว่าง (2540) ศึกษา เรื่องเส้นทางแรงงานหญิง จากประเทศเพื่อนบ้านสู่ธุรกิจการค้าบริการทางเพศในประเทศไทย ในกลุ่มหญิงบริการข้ามชาติจาก ประเทศไทย ลาว และกัมพูชา ได้ศึกษาถึงปัจจัยเชิงโครงสร้างทางวัฒนธรรมที่เป็นปัจจัยหลักด้านสู่ ธุรกิจขายบริการทางเพศ จากการศึกษานี้ กฤตยาและพรสุขได้อธิบายถึงปัจจัยด้านเพศภาวะต่อความ รับผิดชอบของสังคมตามวัฒนธรรมของคนไทยให้รู้ว่า ในสังคมคนไทยใหญ่และไทยลือจะมี แนวคิดหลายประการที่คล้ายกับชาวไทยภาคเหนือซึ่งมีผู้หญิงจำนวนมากอุปกรณ์ประกอบอาชีพขาย บริการทางเพศ ผู้หญิงในสังคมนี้ถูกทำให้เชื่อว่าเป็นหน้าที่ของเธอเพียงลำพังที่จะต้องดูแลและ รับภาระการหาเลี้ยงครอบครัวไม่ว่าจะด้วยวิธีทางใดก็ตาม ทั้งนี้ถือว่าเป็นการแสดงออกถึงความ กดดันอันเป็นความภาคภูมิใจสูงสุดในครอบครัวหนึ่งๆ ฝ่ายพ่ออาจไปทำงานนอกบ้านฝ่ายแม่เป็น ผู้ดูแลบ้าน ลูกชายก็มีหน้าที่เลี้ยงดูและก่อร่างสร้างครอบครัวใหม่ของตน ลูกสาวที่แต่งงานแล้ว

จะต้องเป็นแม่บ้านให้กับครอบครัวใหม่ของเธอ จึงมีแต่ลูกสาวที่ยังไม่แต่งงานเท่านั้นที่จะต้องรับหน้าที่เลี้ยงดูส่างเตียงพ่อแม่เป็นการทดแทนบุญคุณ และการตอบแทนนี้จะจบลงได้ก็เมื่อเธอแต่งงานไปแล้วท่านนั้น และหากถึงแม่ว่ามีการหย่าร้างหลังแต่งงานฝ่ายชายจะไม่มีข้อผูกมัดใดๆ ว่าจะต้องส่งเสียครอบครัวก่า จึงเป็นหน้าที่ของผู้หญิงที่จะต้องหาเลี้ยงทึ้งตนเองและลูกและย้อนกลับไปเลี้ยงดูพ่อแม่ โดยเธอต้องส่งเงินไปที่บ้านเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายของพ่อ-แม่ และลูกของเธอรวมถึงคนในครอบครัวพ่อ-แม่ เช่น น้องชาย น้องสาว

พิมพ์วัลย์ บุญมงคล และคณะ (2541) ศึกษาเรื่องรือสร้างองค์ความคิด ผู้หญิงกับสุขภาพ ได้ศึกษารือสร้างองค์ความคิดผู้หญิงกับสุขภาพ พบว่าหญิงบริการทางเพศเป็นกลุ่มที่พบว่ามีการติดเชื้อเอ็อดส์สูงการระบาดของโรคเอ็อดส์ในกลุ่มหญิงบริการทางเพศเริ่มขึ้นในปี 2532 ซึ่งพบว่ามีการติดเชื้อสูงถึงร้อยละ 42 ปัจจุบันได้มีการรณรงค์ให้ความรู้และการป้องกันโรคเอ็อดส์ อย่างแพร่หลายในหมู่ประชาชนทั่วไปและกลุ่มหญิงขายบริการทางเพศโดยเน้นหนักในการรณรงค์เกี่ยวกับการใช้ถุงยางอนามัยเพื่อการป้องกันโรคเอ็อดส์มีการสนับสนุนโดยมอบถุงยางอนามัยแก่หญิงบริการทางเพศและเจ้าสำนักเพื่อนำไปแจกลูกค้าที่มาใช้บริการ เพราะเชื่อว่าเป็นวิธีการป้องกันโรคเอ็อดส์ที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด แต่จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าหญิงขายบริการทางเพศยังคงมีเพศสัมพันธ์กับลูกค้าที่ไม่ใช้ถุงยางอนามัยในอัตราสูงการมีพฤติกรรมดังกล่าวเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้อัตราการติดเชื้อในกลุ่มหญิงขายบริการทางเพศเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

โรจนา นาเจริญ แบป (2543) เรื่อง Sex Slaves The Trafficking of Women in Asia ได้กล่าวถึงทัศนะเกี่ยวกับเพศภาวะและความสัมพันธ์เชิงอำนาจของหญิงขายในวัฒนธรรมของประเทศในเอเชีย หลายประเทศว่าชายทุกประเภททั้งที่แต่งงานแล้วและยังโสดต่างก็ซื้อบริการทางเพศ เหตุที่ผู้ชายซื้อบริการทางเพศเพราะ ไม่มีเงินจับได้ หากบรรยายจับได้ก็ไม่เกิดอะไรขึ้นแม้ในประเทศที่กฎหมายเปิดช่องให้บรรยายหย่าร้างสามีฐานผิดประเวณีได้ก็มิอาจทำได้โดยง่าย การหย่าร้างมักหมายถึงความหายใจย่างให้สู่ห้วงของฝ่ายหญิงบรรยายจึงไม่คิดจะทำ การหย่าร้างต้องกล้ายเป็นบุคคลที่น่าสมเพศ ตัวสามีสามารถมีเพศสัมพันธ์กับสามีอื่น ตัวฝ่ายหญิงต้องซื้อสัตย์ต่อสามี ถ้าหญิงใดขอบเชื้อกส์จะตกเป็นผู้ทรงสันติทันทีว่าเป็นนางโภมหรือเป็นคนไม่ดี เป็นสิ่งที่น่าล้ออย่างเป็นเครื่องหมายของความไม่นิรสุทธิ์ ชายในเอเชีย และชายเกือบทั่วโลกซื้อเชื้อกส์ด้วยเหตุผลเดียวกันคือการซื้อความมีอำนาจเหนือผู้หญิง เพราะการที่ผู้หญิงยอมให้มีเพศสัมพันธ์ด้วยแสดงถึงการมีอำนาจที่เหนือกว่าของผู้ชายและผู้ที่ต้องทนทุกข์ทรมานในตลาดเชื้อกส์รูปแบบต่างๆ ก็คือผู้หญิง จะเห็นว่าขอบเขต ของการค้าหญิงและการขายบริการทางเพศ และการล่วงละเมิดไม่สามารถแยกออกจากกันได้กับระดับการกดขี่ทางเพศ เพราะในขณะที่สังคมเข้มงวด และควบคุมการค้าประเวณีของหญิงในขณะที่ชายยังมีพฤติกรรมการเที่ยวโสเกนี หรือมีเชื้อกส์กับหญิงหลายคนโดย

ไม่ได้ถูกความคุณอย่างไรเลย บางสังคมไทยโสเกณิว่าเป็นตัวการแพร่เชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และโรคเอดส์ นอกเหนือจากคำ “ตีตรา” ว่าเป็นหยิ่งเลว สร้างปัญหาในขณะที่ประเด็นชายเที่ยวซื้อบริการจากหญิงบริการทางเพศกลับไม่ถูกยกมากล่าวถึง

ชลดา มนตรีวัต (2544) ศึกษาเรื่องชีวิตความเจ็บปวดของลูกสาวชาว夷เผ่าถูกขายนครฟื้นศึกษา : ลูกสาวลาหู่ ที่ลูกครอบครัวขายเป็นสินค้า ได้อธิบายการเกิดขึ้น และการดำรงอยู่ของกระบวนการค้าหุ้นสินที่มีความเชื่อมโยงกับการประกอบสร้างความเป็นหญิงชาย เชิงวัฒนธรรมว่า ความเป็นหญิงและชายของคนในชุมชน มีความสัมพันธ์ กับการถูกสร้างขึ้นการดำรงอยู่ โดยผ่านสถาบันทางสังคมหรือชุมชนที่มีระบบคิด และความเชื่อที่เป็นของคนในสังคม และวัฒนธรรมนั้นๆ เช่นในกรณีของสังคมของคนไทยใหญ่และไทยเล็ก ที่มีแนวคิดทางสังคมวัฒนธรรมหลายประการ คล้ายคลึงกับชาวไทยภาคเหนือที่ผู้หญิงในสังคมนี้ถูกทำให้เชื่อว่าเป็นหน้าที่ของลูกผู้หญิงที่จะต้องดูแลและรับภาระในการหาเลี้ยงครอบครัวไม่ว่าจะวิธีทางใดก็ตาม ทั้งนี้ถือว่าเป็นการแสดงความกตัญญูอันเป็นความภาคภูมิใจสูงสุด โดยกล่าวถึงการศึกษาของ Pasuk Phorgpaichit (1982) ที่เสนอว่า “สิ่งที่น่าจับตามองสำหรับลูกสาวที่เข้าสู่อาชีพการค้าประเวณี ก็คือแทนที่ลูกสาวจะหลบหนี หรือตัดขาดความสัมพันธ์จากครอบครัว กรณีที่เธอถูกขายโดยพ่อ-แม่ หรือเมื่อรู้ว่าพ่อแม่รับเงินมา ก่อนจากนายหน้า กลับเป็นว่าลูกสาวเหล่านี้กลับแสดงออกถึงความอยู่รอดของครอบครัวภายใต้ภาวะความกดดันทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้น” ที่เป็นเช่นนี้ Pasuk อธิบายว่า “ลูกสาวคือผู้ที่ได้รับความคาดหวังไว้ว่าจะต้องเป็นผู้แบกรับภาระความรับผิดชอบทางเศรษฐกิจเพื่อความอยู่รอดของครอบครัว อันถือเป็นบทบาทตามประเพณีที่ได้รับการถ่ายทอดปลูกฝังอย่างต่อเนื่องลงบนความเป็นลูกสาว” ในสถานการณ์ที่ครอบครัวได้รับผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงด้านการพัฒนาทางเศรษฐกิจสู่ชุมชน (ชลดา มนตรีวัต, 2544 : 16)

การเข้าสู่กระบวนการขยายบริการทางเพศของหญิงสาวลาหู่ ทั้งที่ตัดสินใจด้วยตนเอง และจากการสนับสนุนของครอบครัว ถึงแม้ว่าจะเป็นความภาคภูมิใจว่าตนเองได้ทำหน้าที่เพื่อครอบครัว แต่ประสบการณ์การได้รับความรุนแรงทางเพศ การถูกบังคับให้มีเพศสัมพันธ์กับชายเที่ยวเป็นสิ่งที่เธอหลีกเลี่ยงไม่ได้ ภาพที่สะท้อนให้เห็นผลพวงด้านเพศภาวะจากการวิจัยนี้คือการเพชญปัญหาด้านสุขภาพและอนามัยเจริญพันธ์ของหญิงสาวลาหู่ บางประสบการณ์ว่า พวกรถถูกหลอกลวงไปขายทางใต้ คนพาไปบอกว่าไปทำงาน เย็บผ้า ขายก๋วยเตี๋ยว แต่พอไปถึงก็พบว่าถูกพาไปเป็นโสเกณิ พวกรถต้องถูกักขังและจำใจขายประเวณี เพราะไม่มีเงินกลับบ้านและพูดภาษาไทยไม่ได้ และถึงพูดได้ก็ไม่สามารถทำอะไรได้ บางคนถูกขายให้ไปเป็นเมียของผู้ชายพวกรับจ้างในโรงงานเรือต้องทนกับความเจ็บปวดเมื่อมีเพศสัมพันธ์ กับสามีที่เธอไม่ได้เตรียมใจมาก่อน

รศมี เจริญทรัพย์ (2544) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ด้านบทบาทหญิงชายกับพฤติกรรมทางเพศของแรงงานหญิงชายในชุมชนที่มีผู้ชายถิ่นในเขตกรุงเทพมหานครและสมุทรสาคร ถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจของหญิงชายที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสียงอนามัยเจริญพันธุ์เพื่อทำความสะอาด เช่นเดียวกับ ความรู้ พฤติกรรมทางเพศและทัศนคติที่มีผลต่ออนามัยเจริญพันธุ์ของผู้ชายถิ่น หลังจากนี้ ผลการศึกษาพบว่าความสัมพันธ์เชิงอำนาจของแรงงานมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านการวางแผนครอบครัวโดยใช้ถุงยางอนามัยวางแผนครอบครัวกับครัว ความรู้ พฤติกรรมทางเพศ และทัศนคติ มีผลต่อการอนามัยเจริญพันธุ์ของแรงงานชายถิ่น โดยพบว่าแรงงานชายถิ่นมีความรู้ เรื่องการวางแผนครอบครัว ความรู้เรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ หากแต่บังหาดความเข้าใจที่แท้จริงอันมีผลต่ออนามัยเจริญพันธุ์ พฤติกรรมทางเพศของแรงงานชายถิ่นชายอยู่ในระดับปานกลาง แรงงานหญิงอยู่ในระดับต่ำ พฤติกรรมทางเพศมีความสัมพันธ์กับการวางแผนครอบครัวการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และการรับบริการรักษาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงบริการอนามัยเจริญพันธุ์ประกอบด้วยปัจจัยทางเพศ การศึกษา การสมรส อาชีพ รายได้ ภูมิลำเนาและระยะเวลาอยู่จากภูมิลำเนาเดิม แรงงานชายถิ่นจะใช้บริการอนามัยเจริญพันธุ์ในสถานบริการทั้งของภาครัฐและเอกชน โดยแรงงานที่มีรายได้ต่ำและไม่มีบัตรประกันสังคมจะเลือกใช้บริการจากร้านขายยาและสถานีอนามัยเป็นอันดับแรกและความสัมพันธ์ของสถานพยาบาลต่อชุมชนส่งผลต่อการเลือกใช้สถานพยาบาล

Natedao Taotawin (2004) ศึกษาเรื่อง Perceptions and Experiences of Sexual Violence by Female Sex Workers from Lao PDR in Northeastern Border Areas of Thailand ได้ศึกษารับรู้และประสบการณ์ในการถูกกระทำรุนแรงทางเพศของหญิงชายบริการทางเพศ สัญชาติลาว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย พบว่า การอพยพเคลื่อนย้ายของแรงงานจากประเทศลาว ตามบริเวณชายแดนเพื่อมาทำงานในประเทศไทย โดยเฉพาะแรงงานที่เป็นหญิงเมืองลาว เป็นเหยื่อต่อการเป็นเหยื่อนำไปสู่ธุรกิจบริการทางเพศหรือถูกกล่าวละเมิดทางเพศได้ง่าย โดยเฉพาะแรงงานผิดกฎหมาย ทั้งจากหน่วยงานภาครัฐในภูมิลำเนาและประเทศปลายทาง และปัญหาที่พบในกลุ่มหญิงบริการทางเพศที่พูดจากรุนแรงนี้คือ หญิงบริการทางเพศ ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถม บางคนถูกหลอกมาทำงานโดยไม่รู้ตัวมาก่อนว่าจะได้ทำงานขายบริการทางเพศ โดยถูกซักขวนจากเพื่อน หรือคนรู้จักและถูกบังคับเข้าสู่งานขายบริการทางเพศในเวลาต่อมา รูปแบบของความรุนแรงทางเพศที่หญิงบริการได้รับจากการศึกษานี้มี 4 รูปแบบคือ การบังคับ ค้ำประเวณ (Forced Prostitution) การบังคับร่วมเพศ (Forced Sex) การลวนลามทางเพศ (Sexual Harassment) และการล่อลงหรือบีบบังคับให้มีเพศสัมพันธ์โดยไม่ใช้ถุงยางอนามัย (Being to have unprotected Sex) นอกจากนี้เป็นการถูกกระทำรุนแรงทางเพศในรูปแบบอื่นๆ เช่นการถูกทำร้าย

ร่างกาย การถูกจำกัดเสรีภาพและการถูกประณามว่าเป็นหมิ่งคนชั่ว การถูกกีดกัน(Discrimination) และการถูกเลือกปฏิบัติ (Segregation)

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษารั้งนี้มุ่งศึกษาเพื่อให้ทราบถึงปัญหาและวิธีปฏิบัติในการเพชรปัลปัญหางานมัยเจริญพันธุ์ของหญิงบริการชาวลาว ที่มาขายบริการทางเพศบริเวณชายแดนอำเภอเมืองราชบูรณะ จังหวัดอุบลราชธานี ตลอดจนการจัดการและการปรับตัวเพื่อตอบโต้กับปัญหาด้านอนาคตอันมายเจริญพันธุ์ ซึ่งต้องศึกษาถึงภูมิหลังทางสังคมวัฒนธรรมและเศรษฐกิจในภูมิลำเนาเดิมก่อนมาขายบริการทางเพศ ตลอดจนวิถีชีวิตประจำที่อยู่ในประเทศไทยและบริบทแวดล้อมที่นำไปสู่ปัญหางานมัยเจริญพันธุ์ และการเลือกวิธีปฏิบัติในการเพชรปัลปัญหางานมัยเจริญพันธุ์ของหญิงบริการชาวลาว ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความซับซ้อนมีความเกี่ยวข้องในหลายมิติของสังคมซึ่งต้องใช้การศึกษาและวิเคราะห์ในระดับลึก เพื่อให้ข้อมูลที่ตรงตามประเด็นจึงใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) ซึ่งเน้นคุณภาพของเนื้อหาอย่างรอบด้าน ที่ครอบคลุมประเด็นตามวัตถุประสงค์ ใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ระดับลึก ที่มีแนวคำถามครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการศึกษา การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมขณะเก็บข้อมูลในกลุ่มตัวอย่าง และ การสนทนากลุ่มย่อยหญิงบริการ สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลด้านเนื้อหา (Content Analysis) มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังนี้

3.2 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

3.2.1 พื้นที่ และการเลือกพื้นที่

พื้นที่ที่เลือกทำการศึกษา คือ บริเวณเขตเทศบาลตำบลลพบุรี เป็นชุมชนที่อยู่ร่องนอกเขตเทศบาลตำบลลพบุรี จำนวน 2 หมู่บ้านคือ บ้านไทรข้อ และบ้านโชคชัย และในตำบลหนองนกทา 1 หมู่บ้าน อยู่ห่างจากเขตเทศบาลตำบลลพบุรีไปทางทิศตะวันตกประมาณ 6 กิโลเมตร พื้นที่ที่ศึกษาเป็นชุมชนที่มีการประกอบธุรกิจสถานบริการบันเทิงประเภทร้านอาหาร และร้านค้า โภคภัณฑ์ และมีหญิงเชื้อชาติลาวประกอบอาชีพขายบริการทางเพศอาศัยอยู่

3.2.2 ประชากรที่ศึกษา และการสุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษา คือหญิงเชื้อชาติลาวที่เข้ามาทำงานขายบริการทางเพศในร้านอาหารโภเกและมีประสบการขายบริการทางเพศ มาแล้วอย่างน้อย 1 เดือน สุ่มตัวอย่างโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ให้ได้ตัวแทนหญิงบริการจากร้านอาหารโภเกทุกร้านโดยหญิงบริการต้องสมัครใจให้สัมภาษณ์ (Volunteer) ได้กลุ่มตัวอย่างที่สมัครใจให้ทำการสัมภาษณ์ทั้งสิ้นจำนวน 17 คนจากทั้งหมด 72 คน จากร้านอาหารโภเกทั้งหมด 11 แห่ง

3.3 วิธีการเก็บข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ระดับลึก (In-depth interview) หญิงบริการจำนวน 17 คน และจัดสันหนากลุ่มหญิงบริการคนอื่นๆ จากร้านอาหารโภเก 2 ครั้ง จำนวน 16 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แนวคำถามแบบสัมภาษณ์ระดับลึก เป็นแนวคำถามแบบไม่มีโครงสร้าง ที่สร้างขึ้นและปรับใช้เป็นแนวคำถามสำหรับการจัดสันหนากลุ่มหญิงบริการด้วย โดยมีประเด็นคำถาม 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล ภูมิหลัง ทางสังคมเศรษฐกิจของครอบครัวของหญิงบริการชาวลาว ก่อนมาขายบริการ ในประเทศไทย มีคำถามจำนวน 11 ข้อ

ส่วนที่ 2 แนวคำถามเกี่ยวกับ การรับรู้ ความเชื่อ ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และโรคเอดส์ และวิธีปฎิบัติด ด้านการดูแลสุขภาพและการป้องกันโรค มีแนวคำถามจำนวน 16 ข้อ

ส่วนที่ 3 แนวคำถามเกี่ยวกับการเผยแพร่ปัญหาอนามัยเจริญพันธุ์ วิธีปฏิบัติในการเผยแพร่ปัญหาและข้อจำกัดในการเผยแพร่ปัญหาของหญิงบริการชาวลาว มีจำนวน 9 ข้อ นอกจากรายได้เก็บร้อยละจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องในอาเภอเมืองราชบุรี จำนวน 9 คน ได้แก่

เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลเมืองราชบุรี	จำนวน 3 คน
เจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเมืองราชบุรี	จำนวน 1 คน
เจ้าหน้าที่ที่ทำการปกครอง อำเภอเมืองราชบุรี	จำนวน 1 คน
เจ้าของร้านขายยาในอำเภอเมืองราชบุรี	จำนวน 1 คน
เจ้าของร้านอาหาร 2 แห่งๆละ 1 คน	จำนวน 2 คน
เจ้าหน้าที่ค่านาขายแคนชั่วคราว อำเภอเมืองราชบุรี	จำนวน 1 คน

3.4 การตรวจสอบความตรงของข้อมูล

3.4.1 ตรวจสอบความตรงของแบบสัมภาษณ์ระดับลึกโดย นำแบบสัมภาษณ์ระดับลึกที่มีแนวคำถามที่สร้างขึ้นปรึกษาผู้เชี่ยวชาญและผู้มีประสบการณ์ให้คำแนะนำปรับปรุงจำนวน 3 คนคือ นายแพทย์โอภาส การย์กิวนพงศ์ นายแพทย์ หัวหน้ากลุ่มงานโรคเดอดส์ วันโรค โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเรื้อรัง สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 จังหวัดอุบลราชธานี นางนันทวน ยันต์ดิลก นักวิชาการสาธารณสุข 8ว สำนักโรคเดอดส์ วันโรคและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข และนางสาววิษณุ โสมณวัฒน์ นักวิชาการสาธารณสุข 7ว สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครพนม นำข้อเสนอแนะและคำแนะนำปรับปรุง ก่อนนำไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

3.4.2 การตรวจสอบแบบสามเหลี่ยม (Triangulation) โดยประยุกต์ใช้ตามหลักทฤษฎีของ Denizen (1970) (อ้างใน สุภารัตน์ จันทวนิช, 2537) วิธีที่นำมาใช้ครั้งนี้ได้แก่ การตรวจสอบสามเหลี่ยมวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) เช่น โดยวิธีการเก็บข้อมูลหลายวิธี ที่มีแนวคำถามเดียวกันในกลุ่มตัวอย่างเดียวกัน คือกลุ่มหญิงบริการชาวลาวจากการสัมภาษณ์ระดับลึก การจัดสันทนากรุ่นการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการบันทึกภาคสนามจากสิ่งที่ได้พบเห็นขณะเก็บข้อมูล และโดยวิธีการตั้งคำถามประเด็นเดียวกัน จากผู้ให้ข้อมูลต่างกัน

3.5 การปกป้องสิทธิของผู้ให้ข้อมูล

การปกป้องสิทธิของผู้ให้ข้อมูลอันถือเป็นจริยธรรมของผู้วิจัยนี้ ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานด้านโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเดอดส์โรงพยาบาลเบมราฐ ในการพำน้ำไปแนะนำตัวและแจ้งวัตถุประสงค์กับเจ้าของร้าน และขออนุญาตเก็บข้อมูลจากหญิงบริการชาวลาวที่สมัครใจให้ความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์ หลังจากที่ผู้วิจัยได้แนะนำตัวและชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยตลอดจนรายละเอียดที่จะสัมภาษณ์ให้ผู้ร่วมวิจัยเข้าใจและอนุญาตให้สัมภาษณ์ โดยไม่มีการบังคับแต่อย่างใด และเพื่อความปลอดภัยจากการถูกสังเกตหรือการติดตามของเจ้าหน้าที่ จากสถานะเป็นแรงงานต่างด้าวที่ผิดกฎหมาย จึงไม่ให้หญิงชาวลาวเหล่านี้อนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร ล่วงการใช้ชื่อหญิงบริการที่ให้สัมภาษณ์ที่ปรากฏในรายงานการวิจัยนี้เป็นชื่อสมมุติทุกคน

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร ของผู้ใช้บริการชาวลาว เช่น อายุ การศึกษา ภูมิลำเนา ใช้วิธีแบ่งนับเชิงปริมาณเป็นจำนวน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์ด้านเนื้อหา (Content Analysis) เป็นหลัก โดยมีขั้นตอนใน การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

3.6.1 จัดระเบียบเนื้อหาเบื้องต้น ของข้อมูล ที่เป็นข้อค้นพบโดยแยกเป็นประเภทข้อมูลที่ เป็นข้อค้นพบหรือปรากฏการณ์และเป็นความคิดเห็น จากการบอกเล่า

3.6.2 จัดกลุ่มของข้อมูล โดยกำหนดหมวดหมู่ตามประเด็นสำคัญ (Theme) นำมาให้รหัส เป็นหมวดหมู่ที่ตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.6.3 การสรุปและตีความ จากการนำผลของการแสดงข้อมูลตามประเด็นสำคัญและ เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเนื้อหาที่เป็นปรากฏการณ์ ข้อค้นพบ ข้อคิดเห็น และแนวคิดทฤษฎี

บทที่ 4

บริบทของการขยายบริการทางเพศบริเวณชายแดนไทย-ลาว

4.1 บริบทด้านประวัติศาสตร์การเมืองการปกครองของลาว

ประเทศไทยเป็นรัฐชาติปีไทยประชานลาว (สปป.ล) เป็นประเทศหนึ่งที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมกับประเทศไทย ทั้งเขตแดนที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ ความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมประเพณีที่สำคัญคือลาวเป็นประเทศเดียวในโลกที่ประชาชนชาวไทยพึงภาษาพูดของลาวไว้เรื่อง และในทำนองเดียวกันชาวลาวก็พึงภาษาไทยเข้าใจ (สุวิทย์ ชีรศากวัต, 2543) จากประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา ประเทศไทยเป็นประเทศที่ยังใหญ่กว่าได้ชื่อว่าอาณาจกรล้านช้าง เป็นประเทศเอกสารอยู่ในช่วงศตวรรษที่ 14-18 มีอาณาเขตกว้างใหญ่ไพศาล คือประเทศไทยในปัจจุบันรวมกับส่วนที่เป็นภาคอีสานของประเทศไทย ค.ศ. 1893 -1954 ประเทศไทยได้ตกเป็นประเทศในอาณา尼คิมของฝรั่งเศส ในยุคของการล่าอาณา尼คิมของประเทศไทยในยุโรปในสมัยนั้น ฝรั่งเศสได้จัดระบบการเมืองการปกครองตามแบบประเทศไทยนิคิม ภายใต้การบริหารของฝรั่งเศส มีผู้แทนของฝรั่งเศสเป็นผู้สำเร็จราชการและมีอำนาจสูงสุดในลาวเหนือเจ้า มหาชีวิตของลาว ฝรั่งเศสได้กำหนดกฎหมายด้าน การปกครอง การศึก การคลัง ในแบบของฝรั่งเศส ที่มีผู้บริหารระดับสูงเป็นคนฝรั่งเศส คนลาวนี้มีอำนาจการปกครองเพียงในระดับเจ้าเมืองเพื่อค่อยเก็บส่วยและเกณฑ์คนให้ทำการฝรั่งเศสในบ้านที่ต้องการเท่านั้น คนลาวกลายเป็นพลเมืองชั้นสองในประเทศตนเอง ส่วนคนฝรั่งเศสในลาวเป็นพลเมืองชั้นหนึ่งขึ้นกับกฎหมายและการศึกของฝรั่งเศส รัฐบาลฝรั่งเศสได้วางกฎหมายที่การเก็บภาษีอย่างเข้มงวด โดยผู้รับผลประโยชน์จากภาษีเป็นเจ้าหน้าที่ของฝรั่งเศส (สุวิทย์ ชีรศากวัต, 2543)

4.1.1 การพัฒนาทางด้านการปกครองและเศรษฐกิจของลาวจากอดีตถึงปัจจุบัน

ตั้งแต่ยุคที่ฝรั่งเศสปกครองลาวนี้ ฝรั่งเศสแทบจะไม่ได้พัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ ใดๆ เลยดังที่ อีแวนส์ (Grant Evans, 2002) กล่าวว่า “แม้ว่าระยะเริ่มแรกฝรั่งเศสจะผันเพื่อง่าวมีชุมทรัพย์อยู่ในลาว แต่การพัฒนาเศรษฐกิจในลาวนี้เป็นสิ่งที่ล้มเหลว ไม่มีอุตสาหกรรมใดๆ เกิดขึ้น ถึงแม่ฝรั่งเศสพบว่าลาวนี้มีแร่ธาตุที่อุดมสมบูรณ์หลายชนิด แต่กระบวนการขุดเจาะนำมาใช้ประโยชน์ ต้องใช้ทุนและเทคโนโลยีสูงมากและใช้เวลานาน ไม่สอดคล้องกับจิตใจหรือความต้องการของพวก夷ที่ต้องการลงทุนน้อยและได้กำไรเร็ว จึงไม่มีการสร้างงานแขนงอุตสาหกรรมเกิดขึ้นในลาว”

นอกจากเหมืองแร่ต่ำขนาดเล็กสองแห่งที่ตั้งอยู่ใกล้กับเมืองท่าແບກ ซึ่งเป็นบริษัทฝรั่งเศษมาลงทุน และจ้างแรงงานราคากู้จากแรงงานญวนและลาว ส่วนแร่ตะกั่วที่บุคดื้นมาแล้วนำมารถลุงถูกส่งไปขายในต่างประเทศผ่านตลาดสิงคโปร์ไปยังญี่ปุ่นอีกด้วยนั่นเอง” (ดูฉัน เหมือนดี แปล 2549 : 250-251)

ประเทศลาวได้รับอิทธิพลจากการเป็นอาณานิคมประเทศฝรั่งเศส ในค.ศ. 1954 แต่ลาวยังไม่ได้มีโอกาสพัฒนาด้านการเมืองการปกครองของตนเอง ลาวก็ต้องประสบกับปัญหาการเมืองการปกครองภายในประเทศ จากความคิดที่แตกแยกทางการเมืองของผู้นำลาวที่มีมาเป็นเวลาหลายนานตั้งแต่ที่ลาวยังเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส (ค.ศ. 1954-1975) ลาวถูกแบ่งแยกการปกครองออกเป็น 2 ฝ่าย คือลาวฝ่ายขวาที่ปกครองแบบเสรีภาพได้การสนับสนุนของประเทศสหรัฐอเมริกา และลาวรักชาติ (ลาวคอมมิวนิสต์) ที่มีอุดมการณ์ภายใต้การสนับสนุนของประเทศสัมคุนนิคม เช่น เวียดนามและรัสเซีย สองครามภายใต้การต่อสู้ระหว่างขบวนการปฏิวัติลาว (เชื่อตาม ภาษาลาว) หรือที่กลุ่มนี้เรียกตนเองว่า พระคริสตชนปฏิวัติลาว ที่มีแนวคิดแบบสัมคุนนิยมและมีอุดมการณ์ต้องการปลดปล่อยประเทศจากการครอบงำของประเทศมหาอำนาจอย่างฝรั่งเศสและสหรัฐอเมริกา การสู้รบทองลาห์สองฝ่ายเกิดขึ้นอยู่ข้างนานร่วมกับสิบปี ฝ่ายรัฐบาลได้รับความช่วยเหลือจากประเทศสหรัฐอเมริกา ทั้งทางด้านการเงินและอาวุธเพื่อต่อต้านการขยายอิทธิพลของลัทธิคอมมิวนิสต์ ส่วนฝ่ายขบวนการปฏิวัติลาวได้รับความช่วยเหลือจากประเทศสัมคุนนิยม เช่น เวียดนาม และโยวเวียต และกล้ายเป็นสังคมรีดเย็บระหว่างเวียดนามและสหรัฐอเมริกา โดยใช้พื้นที่ของประเทศลาวเป็นที่ตั้งฐานทัพในการสู้รบและเป็นทางผ่านการขนย้ายอาวุธยุทโธปกรณ์ทำให้ประชาชนลาวต้องอยู่ในภาวะสงคราม ไม่มีโอกาสได้รับการพัฒนาในทุกด้าน การบริหารประเทศของรัฐบาลในยุคนี้ได้รับเงินสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกาเป็นส่วนใหญ่ (สุวิทย์ ชีรศาสตร์, 2543) เมื่อกองทัพประชานปฏิวัติลาวสามารถเอาชนะฝ่ายรัฐบาลเวียงจันท์ที่อยู่ภายใต้การสนับสนุนของสหรัฐอเมริกาได้สำเร็จและสหรัฐอเมริกาเป็นฝ่ายแพ้ส่งผลกระทบกับเวียดนาม พระคริสตชนปฏิวัติลาวได้ประกาศชัยชนะจากการทำงานในวันที่ 2 ธันวาคม ค.ศ. 1975 และถือเอาวันที่ 2 ธันวาคม ของทุกปีเป็นวันชาติลาว ซึ่งเป็นวันที่ลาวได้ประกาศเปลี่ยนแปลงประเทศจากราชอาณาจักรลาวเป็น “ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชานลาว (สปป.ล.)” มีระบบการปกครองแบบสัมคุนนิยม โดยพระคริสตชนได้รับการสนับสนุนจากประเทศฝรั่งเศส ไม่ใช่ประเทศไทย แบ่งการปกครองออกเป็น 17 แขวง และ 1 เขตพิเศษ (ศุภชัย ติงห์บุญคุย, 2545)

การเมืองการปกครองของลาวภายใต้การบริหารของพระคริสตชนปฏิวัติลาว หลังปี ค.ศ. 1975 เป็นต้นมา รัฐบาลลาวได้กำหนดรูปแบบการปกครองตามแบบการปกครองของเวียดนามและประเทศสัมคุนนิยมทั่วไป รัฐบาลได้เข้าควบคุมประเทศอย่างเข้มงวดและขับกุมกลุ่มอำนาจแก่เข้าค่ายกักกันลงโทษ ให้ทำงานหนักในค่ายและกำจัดด้วยวิธีการอื่นๆ และได้วางระเบียบ

เข้มงวดกับประชาชน รัฐบาลได้ปลูกฝังแนวคิดแบบใหม่ที่เน้นให้ประชาชนโดยเฉพาะเยาวชนเป็นคนที่มีปฏิบัติของการช่วยตนเอง ละทิ้งความคิดแบบเก่าที่เห็นแก่ตัว เกียจคร้าน หมกมุ่นในเรื่องเพศ และความฟุ่มเฟือย เยาวชนต้องเป็นผู้นำการสร้างระบบสังคมนิยม ความเข้มงวดของทหาร คอมมิวนิสต์ทำให้คนลาวส่วนมากไม่สามารถทนอยู่ภายใต้ระบบคอมมิวนิสต์ได้ ชาวเมืองที่เคยคิดว่าพรรคคอมมิวนิสต์ลาวจะช่วยแก้ปัญหาความอ่อนแอกของการปกครองระบบทรัพยากรแล้วต้องพึ่งหวังดังนั้น หังกลุ่มนบุคคลที่มีความรู้และซ่างฝีมือลาวร่วมหังนักธุรกิจจำนวนมากได้หลบหนีออกนอกประเทศผ่านประเทศไทยไปอยู่ประเทศไทยร่วงเศสและเมริการา 48,781 คน ในช่วงปี 1975-1978 และในระหว่างปี ค.ศ. 1975-1982 ชาวลาวจำนวนประมาณ 267,000 คน (ร้อยละ 8 ของประชากรชาวลาว) ได้หลบหนีออกประเทศ (สูรชัย สิริไกร, 2542)

4.1.2 ประวัติศาสตร์ด้านสังคมวัฒนธรรมของลาวจากอดีตสู่ปัจจุบัน

ด้านสังคมวัฒนธรรม ในยุคที่ประเทศไทยตอกย้ำภายใต้อาณานิคมของฝรั่งเศสนั้น รัฐบาลฝรั่งเศสไม่ได้ให้ความสนใจกับประเทศไทยมากนัก รัฐบาลฝรั่งเศสใช้นโยบายการปกครองแบบปล่อยปละลেยในด้านความเป็นอยู่ประชาชนคนลาวที่ว่างจากการใช้แรงงานกีปล่อยให้เล่น การพนัน สูบสูบ ดื่มเหล้า เล่นถั่ว เล่นโป๊ โดยไม่มีการจับกุม ไม่มีการห้ามหรือปรับใหม่ให้ไทยแต่ อย่างใด เพราะวิธีการนี้เป็นนโยบายการปกครองของฝรั่งเศสในขั้นต้นให้เป็นไปตามใจชอบของ พลเมือง เพื่อให้พลเมืองนิยมนับถือไม่คิดจะต่อต้าน ทางด้านการศึกษาอันจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยปลูกฝังความสำนึกรักชาติฝรั่งเศสเพียงให้การสนับสนุนตามหารือที่มีการเรียนการสอนในโรงเรียนวัดเพียงอ่านออกเขียน ได้เบื้องต้นเท่านั้น ส่วนกลุ่มนชนชั้นสูงของลาวเพียงเล็กน้อยเท่านั้นที่ได้เรียนในระดับสูงและให้เรียนในโรงเรียนของฝรั่งเศส (ดุษฎี เสมอนด์ แปล, 2549) คนในสังคม วัฒนธรรมดังเดิมของลาวได้ถูกปลูกฝังให้หลงใหลในวัฒนธรรมตะวันตก การซ่อนแต่งตัวตามสมัย นิยม ชอบความหรูหรา ผู้หญิงเพื่อชี้งับว่าเป็นนโยบายที่จัดตั้งสำหรับผู้ปกครองที่เป็นชาติอื่น แต่เป็น พลเสียสำหรับผู้อยู่ใต้ปกครองเป็นอันมาก เพราะเป็นการฝึกหัดให้คนเกียจคร้าน มักง่าย มัวเมะ (สมหมาย เปรมจิตต์ แปล, 2539)

ในขณะเดียวกัน ฝรั่งเศสได้สร้างค่านิยมของตนเองในการแบ่งแยกผิวและการดูถูก เชื้อชาติที่มีต่อคนไทย เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในสังคมลาวย่างชัดเจนในฐานะประเทศผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง การเหยียดผิวและดูถูกเชื้อชาติของคนไทยฝรั่งเศสที่มีต่อคนไทยได้แพร่ขยายความครอบคลุมไปทั่วในสังคมคนไทย และมีความเกี่ยวพันกับความสัมพันธ์ทางเพศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะ ความสัมพันธ์ระหว่างชายฝรั่งเศสกับหญิงชาวลาวเป็นสิ่งที่คนฝรั่งเศสไม่ยอมรับในฐานะ ความสัมพันธ์ของหนุ่มสาวที่มีสิทธิรักกันในฐานะหนุ่มสาวทั่วไป แต่ผู้ชายฝรั่งเศสมีความสัมพันธ์ กับหญิงชาวได้เพียงเป็น “ภารยาลับ” จนเป็นที่มาของคำว่า “ก่อนก้าย” (Congai) ซึ่งถูกนำมาใช้ทั่ว

อินโดจีนในสมัยนั้นในความหมายตลอดจนการกระทำการของคนฝรั่งเศสต่อเรื่องความสัมพันธ์ทางเพศ ระหว่างชายฝรั่งเศสกับหญิงสาวที่แสดงถึงการเบ่งแยกชนชาติ ดังที่ แกรนท์ อีแวนส์ (Grant Evans, 2002) ได้กล่าวถึงข้าราชการฝรั่งเศสระดับผู้ตรวจการกองรักษาความสงบในลาวได้สั่งสอนลูกน้อง ผู้มาใหม่ ถึงวิธีทางกฎหมายชาวลาวมาริการว่า “พมไม่ໄດ້ຫຼື້ອພວກເຂອ ເພີ່ງແຕ່ພມເຂົ້າພວກເຂອ ໂດຍການ ບອກກັບພ່ອ ແມ່ ເຂົ້າວ່າ ພມຈະໄທ້ເຈີນ 20 ປີອາດສ໌ ທຸກໆ ເດືອນແຕ່ລູກສາວອອກພວກເຂາຕ້ອງມາທີ່ພັກຂອງພມ ຖຸກວັນເພື່ອມານອນພັກຄາງວັນກັບພມ” (คุณภู เขมอนด์ ແປດ, 2549 : 70-75)

สังคมวัฒนธรรมดั้งเดิมของลาวอ่อนแอลง การเกิดช่องว่างระหว่างคนฝรั่งเศส และ คนในสังคมลาวถูกเป็นที่มาของการขยายบริการทางเพศ ผู้หญิงสาวถูกทำให้เป็นวัตถุทางเพศ คนฝรั่งเศสและชนชั้นปักษ์รองของลาวที่มีอำนาจตั่งก็พากันหาผู้หญิงมาเป็นนางบำเรอ ปั่นเปรอ ให้บริการทางเพศห้างแบบเต็มใจและถูกบังคับ เกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง ตั้งแต่ในช่วงสงครามฝรั่งเศส รบกับกลุ่มคอมมิวนิสต์ในลาว ค.ศ. 1960-1970 (Naedao Taotawin, 2004) ฝรั่งเศสแพ้กลับไป และ ประเทศสาธารณรัฐอเมริกาเข้ามานแทนและได้ขยายวงกว้างออกไปมากขึ้น ในช่วงสงครามอินโด-จีนที่ กลุ่มพันธมิตรอเมริกาและอังกฤษทำสงครามกับญี่ปุ่น เมื่อสาธารณรัฐอเมริกานำทหารับจ้างจากหลาย ชาติเข้ามายังลาวด้วย ในพื้นที่ที่มีการตั้งฐานทัพของฝ่ายอเมริกาและเวียดนามที่ ก็มีแหล่งอบายมุข เกิดขึ้นมากมาย ทั้งบาร์ ซ่อง บ่อนการพนัน จำนวนซ่องเพิ่มขึ้นเป็นหลายเท่าจากสมัยสงคราม ฝรั่งเศสกับญี่ปุ่น ซ่องหนึ่งๆ มีโสเภณี 20-40 คน มีทั้งคนชาวเขมร ญวน และ โสเภณีชาวลาว (สุวิทย์ ธีรศาสตร์, 2543) เด็กผู้หญิงถูกขายเป็นโสเภณีในช่องในเวียงจันท์ ตั้งแต่อายุ 13-14 ปี บางส่วนถูก ขายเพราความยากจน หญิงสาวชาวลาวบางคนนำตัวเองเข้าสู่การขยายบริการทางเพศเพราต้องการ เงินใช้จ่ายเพื่อการแต่งตัวตามแฟชั่นนิยมที่ได้รับการปลูกฝังความหรูหราฟูฟ่องมาจากสมัยนิยมใน วัฒนธรรมตะวันตกที่ถูกสืบทอดมาจากการสัมยัคท์ฝรั่งเศสปกครองลาว (Natedao Taotawin, 2004)

หลังปี ค.ศ. 1975 การปกครองของรัฐบาลภายใต้ระบบสังคมนิยม (คอมมิวนิสต์) ในระยะแรก ยังอยู่ในความเปลี่ยนแปลงในด้านลบมากกว่าที่จะเป็นผลดีเพราประชาชนผู้มีอำนาจ เก่าในระบบศักดินาและระบบทุนนิยมสาธารณรัฐอเมริกาที่สูญเสียอำนาจ ได้หนีออกประเทศ รวมทั้งนักธุรกิจที่สำคัญตั่งก็ถอนกิจการและหนีออกไปต่างประเทศ ในปีค.ศ. 1980-1990 รัฐบาลได้ หันมาใช้นโยบายการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ โดยใช้กลไก “เศรษฐกิจแนวใหม่” (New Economic Mechanism) มาพัฒนาประเทศและได้เปิดประเทศร้างสัมพันธ์ด้านการค้าข้ามกับประเทศเพื่อนบ้าน ลาวได้เข้าไปเป็นสมาชิกประเทศในภูมิภาคเอเชีย อย่างไรก็ตามการเปิดประเทศและการท่องเที่ยวไป เป็นส่วนหนึ่งของภูมิภาคเอเชียทำให้คนลาวสามารถเดินทางไปมาระหว่างประเทศของตนและ ประเทศเพื่อนบ้าน ได้สะดวกขึ้น โดยเฉพาะการเดินทางสู่ประเทศไทย กลับก่อให้เกิดปัญหาการ เคลื่อนข่ายแรงงานเดือน การค้าเด็กและสตรีอย่างรวดเร็ว โดยองค์การแรงงานระหว่างประเทศ

(ILO) ได้รายงานข้อมูลการเคลื่อนย้ายแรงงานลาวไปทำงานอย่างผิดกฎหมายในกรุงเทพฯ ในปี ค.ศ. 2003 ประมาณ 50,000 คน ตัวเลขนี้ไม่รวมถึงแรงงานลาวอิสกส่วนหนึ่งที่เข้าไปทำงานในภาคเกษตรกรรมตามบริเวณชายแดนไทย–ลาว ซึ่งมีจำนวนอย่างน้อย ไม่ต่ำกว่า 45,000 คน ทั้งที่รัฐบาลไทยและลาวได้พยายามต่อสู้กับปัญหานี้แต่มีเหตุปัจจัยหลายประการที่ยังทำให้มีการเคลื่อนย้ายแรงงานอยู่ต่อไป เช่น การที่ลาวไม่มีอาชีพอื่นโครงสร้างรับประทานในประเทศตนเอง และการที่มีผลค่าตอบแทนแรงงานที่สูงกว่าในประเทศไทย ตลอดจนการหาโอกาสทำงานได้มากกว่าในประเทศลาว ทำให้เกิดขบวนการค้ามนุษย์มีอยู่ต่อไป ซึ่งเหยื่อของการค้ามนุษย์ที่สำคัญคือแรงงานหญิงและเด็กต่างดูคล่องแคล่วสู่สถานประกอบการ โรงงานและเข้าสู่การขายบริการทางเพศ (ดูฉีด เอมอนด์ แปล, 2549)

4.2 บริบทของพื้นที่ชายแดนไทย–ลาว อำเภอเขมราฐ

อำเภอเขมราฐ เป็น 1 ใน 5 อำเภอชายแดนไทย–ลาว ของจังหวัดอุบลราชธานี อยู่ห่างจากศูนย์กลางจังหวัดประมาณ 92 กิโลเมตร ไปทางทิศตะวันออกของจังหวัด ที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมายาวนานด้านความสัมพันธ์แบบเครือญาติระหว่างประชาชนคนไทยและคนลาวที่อยู่สองฝั่งแม่น้ำโขง มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในการตั้งเมืองเขมราฐในระหว่าง พ.ศ. 2338-2388 ว่า เมืองเขมราฐเดิมเคยเป็นที่ตั้งถิ่นฐานของชนชาวลาวที่อพยพมาจากชุมชนต่างๆ ทั้งในเขตจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดไกส์ເຄີຍ ได้รับการยกฐานะเป็นเมืองเขมราฐ ในรัชกาลที่ 2 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ (พ.ศ. 2450) และเป็นอำเภอเขมราฐในปัจจุบัน (www.khemmarat.net, March 10, 2550)

ในบริบทของความสัมพันธ์ใกล้ชิดทางสังคม วัฒนธรรมประเพณี ระหว่างประเทศไทยและประเทศลาวนี้ สุวิทย์ฯ ได้กล่าวถึงประเด็นความสัมพันธ์ในด้านต่างๆ ที่มีมาตั้งแต่ประวัติศาสตร์ก่อนหน้า พ.ศ. 1893 ที่ไทยและลาวเป็นประเทศภายใต้การปกครองโดยวัสดุไทย ปกครองลาวอยู่นานถึง 114 ปี หลังจากปี พ.ศ. 1893 ประเทศไทยรั่งเรื่องสิ่งได้เข้ามาปกครองลาวในฐานะประเทศในอาณานิคม ดังนั้น ประชาชนฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขงได้เข้ามายังประเทศ (คือลาวในปัจจุบัน) ส่วนประชาชนฝั่งขวา (ภาคอีสานของไทย) ยังคงเป็นประเทศไทย การแบ่งแยกพื้นที่ปกครองจากฝรั่งเศสไม่ได้ทำให้ความสัมพันธ์ของคนทั้งสองฝ่ายฝั่งเปลี่ยนแปลงไปไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์ของเครือญาติ โดยการแต่งงานที่เชื่อมความเป็นเครือญาติให้เกิดความผูกพันกับความสัมพันธ์ด้านภาษาพูดที่ใกล้เคียงกัน เช่น มีคนลาวที่ส่งลูกหลานมาเรียนหนังสือที่ฝั่งไทยจำนวนไม่น้อย นอกจากนี้ยังมีด้านการประกอบอาชีพ เช่น การข้ามมาทำงาน ทำการเกษตรในฝั่งไทย ของกลุ่มเครือญาติ การแลกเปลี่ยนสินค้าและการค้าขาย การไปงานบุญเทศกัลตามประเพณี

(สุวิทย์ ชีรศากวัต, 2543) เช่นเดียวกับการศึกษาของ กฤตยา และพรสุข ที่ให้ความเห็นคล้ายกันว่า “ประชาชนบริเวณชายแดนไทย-ลาว มีความสัมพันธ์เครือญาติกันมานานนแล้ว ทั้งภาษาพูดที่ใกล้เคียงกัน และไปมาหาสู่กันอย่างสม่ำเสมอ ปัจจุบันประชาชนลาวสามารถเดินทางเข้า-ออกประเทศไทยได้สะดวก ไม่ต้องขออนุญาตให้พำนักอยู่ในฝั่งไทยได้ 3-7 วัน หรือสามารถลักลอบเข้าเมืองมาทำงานทำได้ไม่ยากนัก” (กฤตยา อชวนิจกุล และพรสุข เกิดสว่าง, 2540 : 34)

ข้อมูลดังกล่าวมีความสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ล่าวถึงวิถีชีวิตดั้งเดิมของการไปมาหาสู่กันระหว่างคนไทยและคนไทย บริเวณชายแดน อำเภอเชียงรายว่า “บริเวณชายแดนที่มีประวัติศาสตร์มายาวนานของอำเภอเชียงราย ความเป็นคนไทย คนลาวแทบทะ tek ไม่ออกจากกัน ประชาชนทั้งสองฝ่ายมีความผูกพันแนบแน่นมากตั้งแต่สมัยปู่ย่า ตายาย มีขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมคล้ายกัน เช่นการนับถือศาสนาพุทธ ภาษาพูดที่คล้ายกัน และประเพณีต่างๆ เช่น งานบุญเข้าพรรษา งานกฐิน บุญบั้งไฟ ตามบริเวณชายแดนในชนบท มีการเข้า-ออกงานบุญประเพณี กันถือเป็นเรื่องปกติ รวมถึงความสัมพันธ์ของเครือญาติ เช่น คนลาวที่เข้ามามาอยู่ฝั่งไทยแต่งงานกับคนไทย ลูกหลานเกิดมาก็มีญาติเป็นห้องคุกคาม ชาว” “ความสัมพันธ์ใกล้ชิดจากอดีตสู่ปัจจุบันเป็นวิถีทางสังคม วัฒนธรรมอันหนึ่งที่ยังเป็นปรากฏการณ์อยู่ต่อมาและรูปแบบความสัมพันธ์ในปัจจุบัน มีเรื่องของเศรษฐกิจและการขายแรงงาน เข้ามาเกี่ยวข้อง เช่นการมาทำงานทำเพื่อเพิ่มรายได้รวมถึงการเข้ามาทำอาชีพขายบริการทางเพศ ของหญิงชาวลาวที่ปรากฏในปัจจุบันในอำเภอเชียงราย” (สัมภาษณ์ ปลัดอำเภอเชียงราย, 24 เมษายน 2550)

4.2.1 ข้อมูลการบริการด้านสุขภาพคนไทยและคนไทยของอำเภอเชียงราย

ข้อมูลด้านสาธารณสุขและภาวะสุขภาพ ของโรงพยาบาลเชียงราย ที่มีรายงานแสดงถึงการเดินทางเข้ามารับบริการด้านสุขภาพของประชาชนจากประเทศลาวในโรงพยาบาล เชียงราย โดยข้อมูลรายงานในปี 2546-2548 มีรายงานผู้มารับบริการตรวจรักษา ในแผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลเชียงราย ที่เป็นคนไทย จำนวน 5,584, 4,643 และ 5,948 ราย จากผู้รับบริการทั้งสิ้น 130,081, 115,923 และ 117,653 ตามลำดับ ซึ่งจากรายงานนี้ไม่ได้ระบุอาชีพขายบริการทางเพศ โดยเฉพาะแต่จะรวมอยู่ในกลุ่มอาชีพที่มีมากที่สุดคือ เกษตรกรรมและรับจ้างเป็นหลักและโรคที่พบบ่อยมากที่สุดใน 5 อันดับแรกเป็นกลุ่ม โรคระบบทางเดินอาหาร ทางเดินหายใจ ระบบต่อมไร้ท่อ ระบบกล้ามเนื้อ และระบบไหลเวียนของเลือดเป็นหลัก (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 จำนวนผู้มารับบริการผู้ป่วยนอก/ในโรงพยาบาลเขมราฐ ปี 2546 –2548

พ.ศ.	ผู้ป่วยนอก		ผู้ป่วยใน	
	ไทย	ลาว	ไทย	ลาว
2546	130,081	5,584	11,112	177
2547	115,923	4,643	10,511	163
2548	117,653	5,948	8,322	414

ที่มา: รายงานประจำปี 2548 โรงพยาบาลเขมราฐ

ส่วนสถานการณ์ด้านยอดส์ อำเภอเขมราฐพบว่ามีรายงานผู้ป่วยเดส์สะสมตั้งแต่ปี 2535–2549 จำนวน 379 ราย (รายงานประจำปีโรงพยาบาลเขมราฐ, กรกฎาคม 2549) ซึ่งในรายงานนี้ไม่มีรายงานว่ามีผู้ป่วยเดส์ที่เป็นคนไทย เมื่อเปรียบเทียบข้อมูลสถานการณ์ด้านยอดส์ อำเภอเขมราฐ และอำเภอชัยเด่นอื่นๆ ในจังหวัดอุบลราชธานีพบว่า อำเภอเขมราฐมีจำนวนผู้ป่วยเดส์สะสมสูงที่สุดคือ 115 ราย เนื่องจากอำเภอเขมราฐ เป็นอำเภอขนาดใหญ่กว่าอำเภออื่นๆ ทั้งขนาดพื้นที่และจำนวนประชากร (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 จำนวนผู้ป่วยเดส์ตามรายงาน 506/1 ในพื้นที่อำเภอชัยเด่น ไทย–ลาว

จังหวัดอุบลราชธานี ปี 2546-2548

อำเภอ	ผู้ป่วยสะสม			
	2535- 2546	2547	2548	รวม
ศรีนธร	75	22	12	109
โขงเจียม	54	14	20	88
เขมราฐ	75	21	19	115
โพธิ์ไทร	31	2	2	35
นาตาล	37	9	8	54

ที่มา : สถานการณ์เดส์ชายเด่นสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี 2548
ในจำนวนนี้ไม่มีรายงานผู้ป่วยเดส์ที่เป็นคนไทย

จากข้อมูลการเฝ้าระวังการติดเชื้อเชื้อ ไอ วี ในกลุ่มหญิงบริการทางเพศซึ่งเป็นคนลาวทั้งหมดในอำเภอเมืองราชบูรี ประจำปี 2550 (สำรวจ 1 มิ.ย.-30 ก.ค. 2550) ซึ่งเป็นการสำรวจตามระบบเฝ้าระวังของสำนัก理事会วิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุขของประเทศไทย พนอัตราชูกการติดเชื้อ เชื้อ ไอ วี ในหญิงบริการทางเพศชาวลาวร้อยละ 1.5 จากจำนวนหญิงบริการทางเพศ 65 คน (รายงานผลการเฝ้าระวังการติดเชื้อ เชื้อ ไอ วี ประจำปี 2550 โรงพยาบาลเมืองราชบูรี)

4.2.2 บริบทด้านการประกอบอาชีพและ เศรษฐกิจของของประชากรอำเภอเมืองราชบูรี

อำเภอเมืองราชบูรีมีพื้นที่ในการทำเกษตรกรรม เช่นการทำไร่ ทำนาและเลี้ยงสัตว์ เป็นหลัก ซึ่งในฤดูทำไร่และฤดูทำนาเจ้าของนาส่วนใหญ่มักใช้แรงงานของคนลาวในการทำไร่ ทำนา ส่วนวัยแรงงานของคนไทยเองมักไปทำงานหรือประกอบอาชีพในเมืองใหญ่ หรือไปทำธุรกิจอย่างอื่นที่มีรายได้สูงกว่า หากพิจารณาโดยสร้างต้นการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของอำเภอเมืองราชบูรี ในบริบทของประเทศไทยโดยทั่วไปอาจไม่มีความแตกต่างจากอำเภออื่นๆ มากนักนอกจากโครงสร้างพื้นฐานด้านความมั่นคงในฐานะเป็นอำเภอต่อรองริเวณชายแดนทำให้อำเภอเมืองราชบูรีเป็นที่ตั้งของหน่วยงานราชการทหารปฏิบัติการตามลุ่มน้ำโขง (นปช.) และเป็นที่ตั้งของหน่วยราชการตำรวจด้านตรวจคนเข้าเมือง และศูนย์การค้า จึงเป็นอำเภอที่มีจำนวนของหน่วยราชการและเจ้าหน้าที่ของทางราชการที่มาจากการลักพาตยาชีพอาชญากรรม ซึ่งเมื่อเทียบกับบริบททางด้านสังคมและเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยเฉพาะพื้นที่ที่อยู่ติดกับประเทศลาว คือหมู่บ้านท่าประชุม เป็นหมู่บ้านในชนบทที่อยู่ห่างไกลจากตัวเมืองสองค่อน ในแขวงสวรรษเขตของลาว ที่มีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ การจ้างงานและการพัฒนาทางด้านสาธารณสุขแตกต่างจากอำเภอเมืองราชบูรีอย่างเห็นได้ชัด ในสายตาของคนลาว เช่นจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอเมืองราชบูรี ได้ให้คำอธิบายว่า “คนจากฝั่งลาวที่อยู่หมู่บ้านตามชายแดน ตรงข้ามอำเภอเมืองราชบูรีที่เดินทางข้ามมาอำเภอเมืองราชบูรี มีอยู่ 3 กลุ่มใหญ่ๆ ได้แก่ กลุ่มที่มารับจ้าง เช่นก่อสร้าง ทำนาทำไร่ โดยเฉพาะฤดูทำนาและเก็บเกี่ยวจะมารับจ้างเป็นรายวันคือเข้ามาเย็นกลับ มีนายหน้ารับส่ง เนื่องจากที่ฝั่งลาวเป็นชนบทคนส่วนใหญ่ทำนาทำไร่ และนิยมนาข้ายางแรงงานที่ฝั่งไทยเพราะรายได้ดีกว่าอยู่ฝั่งลาว อีกกลุ่มหนึ่งเป็นพวกพ่อค้า แม่ค้า นาชือขายแลกเปลี่ยนสินค้าโดยเอากลับมา สินค้าจากลาวยังคงขายต่อ ได้แก่ เห็ดตามฤดูกาล หน่อไม้ หวาน และในจำนวนนี้มีการลักลอบนำวัว ควาย เข้ามาขายด้วยหรือ สินค้าอื่นๆ จากความหลากหลายและเปลี่ยนแปลงของสินค้า ที่คนลาวยังต้องการคือ จำพวกสิ่งของเครื่องใช้ประจำวันทุกชนิดตั้งแต่สูญ ยาสีฟัน น้ำปลา และเครื่องอุปโภคบริโภคอื่นๆ กลุ่มนี้จะเดินทางไปมาทุกวัน เช่นกันและมีมากในวันจันทร์ของทุกสัปดาห์ เพราะเป็นวันที่มีตลาดนัดของอำเภอในเขตเมืองราชบูรี และกลุ่มสุดท้ายคือพวกที่มาเยี่ยมญาติพี่น้องที่ฝั่งไทย มักจะมากในฤดูเทศกาลงานบุญต่างๆ รวมทั้งกลุ่มที่มารับบริการของโรงพยาบาลเมืองราชบูรี ในฝั่งลาวที่บ้านท่าประชุม

ไม่มีโรงพยาบาลมีเพียงสุขศala ถ้าไปโรงพยาบาลต้องไปไกลถึงแขวงสะหวันนะเขต (สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สาธารณสุขอำเภอเมืองราชบูรี, 18 เมษายน 2550) และจากการให้สัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่ด่านอำเภอเมืองราชบูรี ให้ข้อมูลถ่ายกันว่า “คนลาวที่เดินทางเข้ามาฝั่งไทย ผ่านด่านตรวจคนเข้าเมืองเป็นผู้ที่เข้ามาถูกต้องตามกฎหมายคือมีบัตรผ่านแดนถูกต้อง เช่นมาโรงพยาบาล มาเยี่ยมญาติพี่น้อง มาทำธุรกิจส่วนตัว โดยจะเห็นได้จากมีจำนวนของคนลาวที่เข้ามามาฝั่งไทยผ่านจุดผ่านแดน วันละประมาณ 15-20 คน และจะพบว่ามีจำนวนมากเป็นพิเศษในทุกวันจันทร์ของสัปดาห์ มีประมาณ 50 คน ส่วนที่เข้ามาแบบผิดกฎหมายนั้น เจ้าหน้าที่ด่านไม่สามารถตรวจสอบได้ทุกพื้นที่ ถ้าไม่มีการแจ้งจากเจ้าหน้าที่ตำรวจน้ำ” (สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองอำเภอเมืองราชบูรี, 20 เมษายน 2550)

4.2.3 การประกอบธุรกิจสถานบริการและการขายบริการทางเพศในอำเภอเมืองราชบูรี

การประกอบธุรกิจสถานบันเทิงในพื้นที่อำเภอเมืองราชบูรีนั้น เป็นธุรกิจหนึ่งที่ทำกันต่อเนื่องมาเป็นเวลานาน ซึ่งเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลเมืองราชบูรี ที่รับผิดชอบงานด้านควบคุมป้องกันโรค เอดส์ และภัยโรคโภชนาณ์ ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ว่า การประกอบธุรกิจสถานบันเทิงในอำเภอเมืองราชบูรี เมื่อยังไม่เป็นลักษณะการขายบริการตรง คือในรูปแบบของช่อง มีอยู่เพียงสองแห่ง หลักๆ บริการมีทั้งคนไทยและคนลาว ได้รับค่าตัวในการขายบริการเพียง 100-150 บาท บางครั้งก็น้อยกว่า 100 บาท ต่อมามีการพัฒนาฐานะเป็นร้านอาหารและร้านค้า โ้อเกะ ซึ่งให้บริการอาหารและเครื่องดื่ม มีตู้เพลงสำหรับให้ลูกค้าหยุดเรียกซื้ออาหาร โ้อเกะ ครั้งละ 5-10 บาท ซึ่งเป็นสิ่งจูงใจลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการ (สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลเมืองราชบูรี, 19 เมษายน 2550) ร้านค้า โ้อเกะ เปิดให้บริการระหว่างเวลาประมาณ 17.00 นาฬิกา ถึง 02.00 นาฬิกา ของวันรุ่งขึ้น แต่มีบางร้านเปิดให้บริการในช่วงกลางวันด้วย ตั้งแต่เวลาประมาณ 10.00 นาฬิกาเป็นต้นไป มีหลังบ้านชาวลาว เป็นพนักงานให้บริการเสริฟอาหาร ร่วมร้องเพลง ร่วมโต๊ะดื่ม และรับประทานอาหาร ตลอดจนตกลงขายบริการทางเพศ มีหลังบ้านการทำงานในร้านอยู่ไม่ขาด ตับเปลี่ยนหมุนเวียนกันเรื่อยมา รุ่นต่อรุ่น จากข้อมูลรายงานการสำรวจสถานบริการและหลักฐานบริการทางเพศ ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี ระหว่างปี 2548-2550 ของอำเภอเมืองราชบูรี พบว่า ในปี 2548 มีร้านค้า โ้อเกะ 9 แห่ง จำนวนพนักงานทั้งสิ้น 34 คน พนักงานที่ให้บริการทางเพศ 22 คน ปี 2549 มีจำนวนร้านอาหารและค้า โ้อเกะ 16 แห่ง พนักงาน 72 คน ให้บริการทางเพศ 62 คน และในปี 2550 มีร้านค้า โ้อเกะ 11 แห่ง พนักงานทั้งสิ้น 86 คน ให้บริการทางเพศ 72 คน

ร้านค้า โ้อเกะ ส่วนใหญ่ ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลเตาเสือ จำนวน 9 แห่ง และอยู่ในเขตตำบลหนองนกทา ซึ่งห่างจากเทศบาลไปทางทิศตะวันตกประมาณ 6 กิโลเมตร จำนวน 2 แห่ง ลักษณะที่ตั้งของร้านค้า โ้อเกะ ทั้ง 11 แห่ง ตั้งอยู่ลึกเข้าไปในป่าห่างจากถนนประมาณ

500 เมตร ถึง 1 กิโลเมตร มีลักษณะเป็นห้องชั้นเดียวขนาดเล็ก บางร้านเป็นเพิงมุงสังกะสีแบบไม่ ถาวร ในบริเวณใกล้เคียงพบว่ามีห้องเช่า ที่มีป้ายเขียนว่า รีสอร์ฟเรียบร้อยอยู่สักบันกับร้านค้ารายอื่นๆ เหล่านี้ ห้องเช่าชั้นราวนี้เป็นสถานบริการสำหรับให้เช่าพักชั้นราวดำรงผู้เดินทางทั่วไป มีประเภทห้องปรับอากาศและห้องติดพัดลม บริการให้พักชั้นราวดีคือประมาณ 2 ชั่วโมงค่าบริการ ครั้งละ 200-250 บาท และพักค้างคืนค่าบริการครั้งละ 250-300 บาท ต่อคืน จากการเก็บข้อมูลในการ วิจัยนี้พบว่าห้องเช่ามีความเกี่ยวข้องกับธุรกิจขายบริการทางเพศโดยตรง เพราะผู้มาใช้บริการส่วน ใหญ่คือลูกค้าของร้านค้ารายอื่นที่พาณิชยบริการจากร้านมาเช่าพักเพื่อ ซื้อ ขายบริการทางเพศ ซึ่ง ส่วนใหญ่เป็นการเช่าชั้นราวดีไม่เกิน 2 ชั่วโมงต่อครั้ง นอกจากนี้อาจมีลูกค้าอื่นๆ ที่ไปที่มาเช่า พักค้างคืนเพื่อทำธุรกิจอื่นๆ

เจ้าของร้านค้ารายอื่นๆ เป็นคนไทยซึ่งเป็นคนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในอำเภอ เพมราช มีบ้านร้านที่เป็นคนมากจังหวัดอื่น มีอยู่ 2 ร้านที่เจ้าของเป็นคนลาวมีสามีเป็นคนไทยและ เชอเคลยทำอาชีพบริการในร้านค้ารายมาก่อน จากการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ มีร้านค้า รายอื่นๆ ทั้งหมดจำนวน 11 ร้าน มีพนักงานบริการจำนวน 72 คน เป็นพนักงานชาวลาวทั้งหมด เฉลี่ยร้านละ 5-7 คน ร้านที่มีมากที่สุด 18 คนจำนวน 1 ร้าน และน้อยที่สุด 4 คน จำนวน 1 ร้าน พนักงานบริการชาว ลาวยังคงตนเองว่า “พนักงานบริการ” หรือ “สาวบริการ” หรือ “ผู้สาว” เจ้าของร้านค้ารายอื่น นิยมรับพนักงานบริการชาวลาวยังคงงานในร้านมากกว่าพนักงานไทยโดยให้เหตุผลว่า หาง่าย ไม่มี ค่าจ้างรายเดือน นอกจากค่าอยู่ค่ากินประจำวัน ซึ่งเจ้าของร้านให้ข้อมูลว่าตามบริเวณชายแดนซึ่งเป็น อำเภอไม่ใช่เมืองใหญ่เหมือนตัวจังหวัด คนส่วนใหญ่รู้จักหน้าตาคนไม่มีพนักงานไทยเดือกดำรง แต่ว่า ถึงแม้มีพนักงานชาวไทยมาทำทางร้านก็คงไม่รับเพราะค่าจ้างสูง แต่พนักงานชาวลาวยังได้จ้างเป็น เงินเดือน เจ้าของร้านค้ารายอื่นๆ แห่งหนึ่งเป็นผู้ชายให้เหตุผลของการรับเด็กจากลาวยทำงานว่า “ร้านผมเน้นการขายอาหารและให้เบกร้องเพลง ผมลาออกจากราชการมาทำเพื่อจะรัก รายได้แค่นี้ ไม่กล้าจ้างเด็กไทยหรอก เพราะเรื่องมากและเรียกเงินเดือนสูง พนักงานไทยมีเพื่อนมาก ถ้าวันเดี๋ยวนี้ พาเพื่อนจิกโก้มามาที่บ้านมาอาละวาด ตัววางรู้เข้าแห่งกันมาพมตามด้วยเลย ส่วนเด็กคนลาวยเขาไม่เรื่องมาก และไม่ต้องรับผิดชอบอะไร ผมให้เช่าบ้านอยู่ข้างนอกร้านเวลาไม่แบกมาถึงจังหวะไปเรียกมา ส่วนเรื่อง กินอยู่เขารับผิดชอบเอง” (สัมภาษณ์เจ้าของร้านค้ารายอื่นๆ 26 มีนาคม 2550) ส่วนเจ้าของร้านค้า รายอื่นๆ ก็กล่าวเดียวกันว่า “เราไม่รับเด็กไทย ส่วนใหญ่เราไปทำงานใน เมืองหรือในต่างจังหวัด เช่น กรุงเทพฯ ส่วนเด็กลาวยาง่าย เสียค่าใช้จ่ายน้อย ส่วนใหญ่ให้เด็กหาทิป เอง” (สัมภาษณ์เจ้าของร้านค้ารายอื่นๆ 20 มีนาคม 2550)

ความเห็นของเจ้าของร้านต่อหภูมิบริการชาวลาว แสดงให้เห็นถึง “ทัศนะของคนในสังคม” กับแนวคิดความเป็นชาวยุบ ที่มองว่าหภูมิชาวลาวที่เคลื่อนย้ายเข้ามารажางพวກ เชือเป็นเพียงผู้หภูมิชาวลาว “เป็นคนอื่น” เข้ามารา�างขายบริการทางเพศ ซึ่งงานนี้คือคนไทยในอาเภอเขมราฐไม่เลือกทำ เพราะมีรายได้น้อย การมองหภูมิชาวลาวในทัศนะนี้สนับสนุนแนวคิดของ การย้ายถิ่นในแนวเศรษฐศาสตร์ นิโอลคลาสสิก ซึ่งได้อธิบายไว้ว่า ประเทศผู้รับแรงงานย้ายถิ่นที่มีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจสูงกว่าคนในประเทศนั้น จึงมีโอกาสเลือกทำงานที่มีลักษณะเป็น วิชาชีพ (Professional) เป็นงานที่มีค่าตอบแทนสูงกว่า ส่วนแรงงานด่างชาติที่มีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจมากกว่าจึงมักเข้าไปทำงานที่พลเมืองของประเทศนั้น ไม่ต้องการทำและมักเป็นงานไม่ใช่วิชาชีพ เน้นทักษะการใช้แรงงานและการใช้ร่างกาย มีค่าจ้างต่ำ เป็นงานที่เรียกว่า 3D คืองานสกปรก (Dirty) งานเสี่ยง (Dangerous) ลงงานยากลำบาก (Difficult) (สุภารัตน์ จันทร์วนิช, 2544) ซึ่งมีความ สอดคล้องกับการศึกษาของกฤตยาและพรสุข ที่มีข้อค้นพบจากความคิดเห็นของเจ้าของสถาน บริการและชายนักเที่ยวว่า “การนำหภูมิไทยมาเพื่อขายบริการทางเพศนั้นมักมีปัญหามากกว่าพระ คุณไทยตลาดขึ้นทั้งบังอ่านออกเสียงได้ บางคนชอบเบิกเงินล่วงหน้าและหนีหนี้ไปเลยเมื่อเทียบกับ “เด็กนอก” จากประเทศเพื่อนบ้านที่เจ้าของสถานบริการมองว่าเป็นเด็กหัวอ่อนปกครองจ่าย ไม่หนีหนี้ ไม่รู้หนังสือยอมทำงานใจแรกทุกอย่าง ทั้งในมุมมองของชายเที่ยวเองก็มองว่า เด็กต่างชาติจาก ประเทศเพื่อนบ้านเป็นเด็กจากชนบทแท้ๆ บริสุทธิ์และที่สำคัญคืออยากรองมีเพศสัมพันธ์กับหภูมิ ต่างชาติเพื่อเปรียบเทียบกัน” (กฤตยา ออาจวนิจกุล และพรสุข เกิดสว่าง, 2540 : 9-11) และการศึกษา ของนิตยาและสาวภา กล่าวถึงกลุ่มเป้าหมายของธุรกิจทางเพศว่า “กลุ่มเป้าหมายของธุรกิจทางเพศ ที่มี Order มากที่สุดมาจากครอบครัวหมู่บ้านไทยใหญ่ที่ชาวบ้านพยายามจากประเทศพม่า มารับจ้าง ทำงานมาอยู่ในประเทศไทยแบบผิดกฎหมาย เด็กหภูมิเหล่านี้มีหน้าตาดีสวยงามและผิวขาว และเหตุผลที่ลูกค้าต้องการหภูมิเหล่านี้เพราะจ่ายต่อการปกครองพระเป็นคนเดือน” (นิตยา ระวังพาล และสาวภา พรศิริพงษ์, 2539 : 34)

4.3 ลักษณะทางประชากร ของหภูมิบริการชาวลาว

หภูมิบริการที่ให้สัมภាយณ์ส่วนใหญ่มาจากเมืองต่างๆ ของนครเวียงจันท์มากที่สุดคือ จำนวน 7 คน จากแขวงสะหวันนะเขต 5 คน แขวงจำปาศักดิ์ 3 คน จากหลวงพระบาง และแขวง คำเมืองแห่งละ 1 คน ทั้งหมดนี้เป็นลาวกลุ่มคือไม่พบว่ามีหภูมิกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ นอกจากมาจากการเดียวบ้านแล้วยังพบว่าหภูมิบริการกลุ่มนี้มาจากหมู่บ้านใกล้เคียงจากเมืองเดียวกัน โดยมี เครื่องเขียนผู้ชักนำที่สำคัญคือเพื่อน ญาติ หรือคนรู้จักชักชวนมา และมีรูปแบบของการเดินทางมาตาม เส้นทางถนนตาม เสียงตามบริเวณชายแดนที่ข้ามมาฝั่งไทยได้ใกล้ที่สุด เช่นจากเมืองทุรุระคุ ทาง

ตอนได้ของครัวเรียงจันท์และเมืองไก่สอนของแขวงสุวรรณเขต สามารถเดินทางต่อกำแพงถึงฝั่งตรงข้ามคืออำเภอเมืองราชบูรณะงั้นหัวดอนราษฎรานี้ ซึ่งใช้เวลาประมาณ 1 วัน หลังบริการจากร้านอาหารโภภะแห่งหนึ่งบอกกับพี่ผู้สัมภាយณ์ว่า พวกร่อนมาภักดีเป็นกลุ่ม 4-5 คน จากหมู่บ้านใกล้เคียงกันโดยมีเจ้าของร้านที่เป็นคนลาวเปิดร้านอาหารที่นี่ไปรับมา บางคนมากับเพื่อนที่เคยมาทำงานที่นี่มา ก่อน ซึ่งลักษณะเช่นนี้ได้สร้างความมั่นใจให้กับพ่อแม่หรือญาติว่าลูกสาวหรือญาติของตนมาทำงานที่ร้านอาหารจริง เพราะถ้าเด็กรุ่นเก่ากลับไป เจ้าของร้านจะไปส่งและรับคนใหม่มาด้วย

หลังบริการ มีอายุระหว่าง 20-24 ปี มากที่สุดคือจำนวน 8 คน อายุ 25-29 ปี จำนวน 4 คน และอายุ 15-19 ปี จำนวน 3 คน อายุน้อยที่สุดคือ 15 ปี และมากที่สุดคือ 37 ปี อายุกลาง 1 คน มีอาชีพหลักก่ออาชญากรรมทางเพศ คือทำนาอยู่กับครอบครัว จำนวน 4 คน รับจ้างขายของและงานรับใช้ในบ้านจำนวน 7 คน ค้าขายจำนวน 1 คน เป็นพ่อครัว 1 คน และมีจำนวน 4 คนที่เคยทำงานขายบริการทางเพศมาก่อน ทั้งที่เคยขายบริการทางเพศในประเทศไทยและในประเทศไทยสถานภาพสมรสและบทบาทในครอบครัว พบว่าหลังบริการชาวลาวจำนวน 6 คน ให้ข้อมูลว่าเคยแต่งงานอยู่กับสามีมาก่อน บางคนมีลูกด้วยกัน และมีการหย่าร้างในเวลาต่อมา ส่วนหลังบริการอีก 11 คน บอกว่ายังไม่เคยผ่านการแต่งงาน ด้านการศึกษาพบว่าหลังบริการมีการศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน คือกลุ่มที่จบระดับประถมศึกษาปีที่ 2 ถึงประถมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวน 9 คน จบระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 8 คน ข้อสังเกตที่ได้จากการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาของหญิงบริการกลุ่มนี้คือ พบว่า หลังบริการบาง คนได้รับการศึกษาไม่ตามเกณฑ์ของระดับประถมหรือระดับชั้นมัธยม เช่นจบเพียงชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หรือเพียงชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 นั้นได้รับคำอธิบายจากหลังบริการอย่างน้อยสองคนที่ให้สัมภាយณ์ ซึ่งอ้างเหตุผลทางเศรษฐกิจว่า การจบการศึกษาครบตามเกณฑ์หรือไม่นั้น ไม่อาจช่วยให้พวกร่อนพ้นจากความยากจนได้ ในขณะเดียวกันถึงแม้ว่าเรียนได้แค่ประถม 2 แต่การที่มีงานทำมีรายได้ เลี้ยงครอบครัว หาเงินส่งให้พ่อ-แม่ ได้มีหน้ามีตาทัดเทียมเพื่อนบ้านคนอื่นๆ เป็นเรื่องจำเป็นกว่า ดังที่หลังบริการซื้อกุ้ง บอกผู้สัมภាយณ์ว่า “อยู่ประเทศไทย ไม่มีการเรียนภาคบังคับ โดยเฉพาะคนในหมู่บ้านห่างไกล ไม่มีโอกาสได้เรียนสูง รู้จักภาษาไม่สามารถบังคับได้ ถ้าอยากออกจากโรงเรียนมีอะไรก็ได้ เพราะถึงเรียนมากก็ไม่มีงานให้ทำ แต่การที่จะทำอย่างไรให้มีข้าวกิน มีเงินให้แม่เพื่อเลี้ยงครอบครัวสำคัญกว่า” (สัมภាយณ์, 4 เมษายน 2550)

จากข้อมูลดังกล่าวหากย้อนมองในบริบทของการพัฒนาทางด้านการเมืองการปกครองของลาวในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา ภายใต้การปกครองของรัฐบาลในระบบสังคมนิยมซึ่งอยู่ในช่วงของการนำประเทศพ้นจากภาวะ stagnation ที่ต่อเนื่องยาวนาน ที่ส่งผลต่อการพัฒนาทางด้านการศึกษาและการเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งเป็นที่ยอมรับในสังคมของลาวเองว่าการศึกษาในประเทศไทยส่วน

ให้ญี่ปุ่นพำนในเมืองที่มีเงินที่ได้รับการศึกษาในระดับสูงขึ้น ส่วนในชนบทห่างไกลไม่มีโอกาสเข้าสูงได้ เพราะปัญหาความยากจน ซึ่งในข้อมูลรายงานการสำรวจด้านการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานในลาวตามโครงการ Asian Development Bank: ADB ในปี ก.ศ. 2000 พบว่า หลังจากการที่รัฐบาลลาวได้พยายามพัฒนาด้านการศึกษาภายในประเทศในช่วง 10 ปี ที่ผ่านมาทำให้จำนวนเด็กที่เข้าเรียนในระดับประถมศึกษาเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 48 ได้เป็นร้อยละ 60 แต่อย่างไรก็ตามยังพบว่าในชนบทที่ห่างไกลเด็กเข้าชั้นของลาวสามารถเข้าสู่ระบบการศึกษาภาคบังคับได้น้อยกว่าร้อยละ 60 โดยเฉพาะในแขวงที่อยู่ห่างไกล เช่น และพงสาด และສະລະວັນ นอกจากนี้ยังพบความแตกต่างของการเข้าถึงระบบการศึกษาที่แตกต่างกันระหว่างความแตกต่างด้านเพศ และในกลุ่มชาติพันธุ์ คือเพศหญิงอ่านออกเขียนได้เพียงร้อยละ 48 ในขณะที่กลุ่มผู้ชายมีผู้อ่านออกเขียนได้ถึงร้อยละ 74 และในหญิงกลุ่มชาติพันธุ์สามารถอ่านออกเขียนได้เพียงร้อยละ 45 (Asian Development Bank, Manila, 2004: 17)

4.4 ปัจจัยสู่การประกอบอาชีพขายนวัตกรรมทางเพศ ของหญิงบริการชาวลาว

4.4.1 บริบทการพัฒนาด้านเศรษฐกิจในลาว

บริบทการพัฒนาด้านการปกครองและเศรษฐกิจของลาวที่ผ่านมาจากอดีตถึงปัจจุบัน เป็นที่ยอมรับของคนลาวว่า ยังมีความแตกต่างจากประเทศไทยอยู่หลายด้านเนื่องจากยังขาดการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่องมาเป็นเวลาระยะนาน ซึ่งมีผลมาจากการปัจจัยการเมืองการปกครองภายในประเทศ การทำสังคมภัยในและการปรับเปลี่ยนระบบการปกครอง ในช่วงแรกของการพัฒนาตั้งแต่ปี ก.ศ. 1975 เป็นต้นมา ที่รัฐบาลต้องประสบกับปัญหาการปกครองและปัญหาเศรษฐกิจในช่วงของการเริ่มพัฒนาประเทศ แรงกดดันด้านการเมืองและนโยบายภัยในประเทศตลอดจนการล้มสถาบันของเศรษฐกิจในตัวเมืองหลังจากที่ องค์การการช่วยเหลือระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา (USAID) ได้ถอนการช่วยเหลือออกไป การอพยพออกจากประเทศของชนชั้นนำทุน และนักธุรกิจพร้อมเงินทุนในช่วงแรกของการปกครองภัยใต้ระบบสังคมนิยมของรัฐบาลลาว ประกอบกับการที่รัฐบาลนำนโยบายจำกัดเสรีทางการค้าและ พฤษภาคมต่างๆ เป็นของรัฐ ล้วนเป็นปัจจัยให้ญี่ปุ่นรัฐบาลพรมกอนมีวนิสัยทั้งสิ้น รัฐบาลมีรายได้ไม่มากจากการส่งออกไม้ซุง กาแฟ และไฟฟ้า ซึ่งรวมกันมีมูลค่าไม่ยอมาก ประมาณกึ่งหนึ่งของมูลค่าสินค้านำเข้าทำให้รัฐบาลรัฐบาลขาดเงินออม เงินในการพัฒนาเศรษฐกิจส่วนใหญ่ได้มาจากเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ ดังแม้ในช่วงประมาณสามสิบปีมานี้รัฐบาลลาวได้นำนโยบาย การใช้กลไก “เศรษฐกิจแนวใหม่” (New Economic Mechanism) มาใช้ในการบริหารระบบเศรษฐกิจ

(ค.ศ. 1978-1980) โดยประเทศลาวได้วางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ 5 ปี เป็นฉบับแรกที่เน้นความร่วมมือกับกลุ่มประเทศสังคมนิยม ฉบับที่สองเน้นความสำคัญต่อการพัฒนาและปฏิรูปเศรษฐกิจ ส่งเสริมการเกษตรกรรม อุตสาหกรรมและพลังงานและผ่อนปรนการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน ในยุคนี้รัฐบาลลาวได้รับความช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจจากประเทศไทยเป็นหลัก ต่อมารัฐบาลได้เริ่มให้เอกชน รัฐวิสาหกิจ ห้างร้านและเจ้าของมีอำนาจในการทำการค้ากับต่างประเทศมากขึ้นเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนหมุนเวียนเงินตราต่างประเทศมากขึ้นและได้เปิดประเทศสร้างสัมพันธ์ด้านการค้าชายแดนประเทศไทยเพื่อนบ้าน (สูรชัย สิริไกร, 2542)

แม้ในความคิดเห็นของ คนลาวเองก็ยังยอมรับว่าการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและปัญหาความยากจนยังเป็นภารกิจที่มีอยู่ในสังคมของประเทศไทย โดยคนลาวที่เข้ามารับจ้างและมาขายแรงงานในประเทศไทยมองว่าการมาทำงานทำในประเทศไทยเป็นทางเลือกหนึ่งที่คนลาวเลือกมากกว่าการที่จะทำงานทำที่ประเทศไทย เพราะมีงานให้ทำได้ตลอดปีจากคำให้สัมภาษณ์ของหญิงบริการซื้อ วี บอกว่า “ประชาชนในประเทศไทยส่วนใหญ่ยากจน และทำงานทำยาก ถึงแม้จะมีงานจำพวกกรรมกรก่อสร้างบ้าน แต่ถ้าหมดโครงการก็ไม่มีงานทำต่อ มีงานรับจ้างในไร่กาแฟบ้านแต่ค่าจ้างถูกมาก คิดเป็นเงินไทยได้ประมาณวันละ 40-50 บาท” (สัมภาษณ์, 25 มีนาคม 2550) และจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในอำเภอเมืองราชบูรี ได้อธิบายถึงปัจจัยในเชิงเศรษฐกิจของการเดินทางข้ามมาทำงานในฝั่งประเทศไทยของคนลาวว่า “การที่คนลาวยังต้องข้ามมาขายแรงงานในฝั่งไทยนั้น ก็เหมือนกับเหตุผลที่คนไทยไปทำงานต่างประเทศ เหตุผลประการแรกก็คือความแตกต่างของค่าเงินบาทของไทยและเงินกີບของลาวที่สูงกว่ากันมาก (หนึ่งบาทไทยมี ค่าเท่ากับ 250 กີບลาว ในฝั่งไทยได้ค่าแรงวันละ 100-120 บาท แต่ถ้าทำที่ฝั่งลาวนอกจากค่าแรงที่ถูกเพียงวันละ 40-50 บาท ไทย แล้วยังไม่ค่อยมีงานให้ทำ ส่วนนายจ้างคนไทยที่ชอบจ้างแรงงานลาว เพราะเห็นว่าค่าแรงถูกกว่าคนไทย และหาแรงงานได้ง่ายกว่า เพราะมีคนลาวยามขอรับจ้างทำงานจำนวนมาก โดยเฉพาะตามฤดูกาลต่างๆ เช่นฤดูทำนาและเก็บเกี่ยวข้าว หรือแรงงานก่อสร้าง ซึ่งเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อ กันทั้งผู้จ้างและผู้ถูกจ้าง เหตุผลต่อมาของการเคลื่อนย้ายแรงงานคือ เพราะมีงานให้ทำตลอดปี สามารถทำเงินได้เป็นกอบเป็นกำ นอกจากนี้ยังไปมาสะดวกไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ตลอดจนมีภาษาที่พูด และขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกันอย่างมากไม่ออก ถ้าคุณพิเศษก็ไม่รู้ว่าเป็นคนไทยหรือคนลาว (สัมภาษณ์ ปลัดอำเภอเมืองราชบูรี, 24 เมษายน 2550)

4.4.2 บริบททางวัฒนธรรมเกี่ยวกับเพศและเพศวิถี

หญิงบริการที่ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ทั้งที่เคยแต่งงานมีลูก และกลุ่มที่ยังเป็นโสดได้อ้างถึงเหตุผลความจำเป็นที่ต้องเข้าสู่อาชีพขายบริการทางเพศ เป็นเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวคือความยากจน และการรับผิดชอบของตนเองต่อคนในครอบครัว หญิงบริการ 6 คน

บอกว่าเคยแต่งงานมีครอบครัวมาก่อนและมีลูกกับสามี เมื่อเกิดการหย่าร้าง ได้เข้าสู่อาชีพขายบริการทางเพศในเวลาต่อมา ในจำนวนนี้มีหญิงบริการ 5 คน ให้ข้อมูลว่าการหย่าร้างเป็นเหตุผลหนึ่งที่นำเธอเข้าสู่อาชีพขายบริการทางเพศ เนื่องจากปัญหาความยากจนขาดคนช่วยเหลือและการแบ่งเบาภาระเลี้ยงดูครอบครัวและลูก เช่นกรณีของ ตุ๊ก หญิงบริการอายุ 27 ปี เล่าถึงการตัดสินใจมาทำงานบริการหลังเชอเลิกกับสามีว่า เชอเลิกกับสามีหลังจากที่เชอแต่งงานมาเกือบ 10 ปี มีลูกคนหนึ่งตอนนี้ ลูกอายุ 7 ปี เชอไม่เคยคิดมาก่อนว่าจะ ได้นามาทำงานบริการแบบนี้ “ตอนอยู่ผู้ฝึกชาวอเมริกันอก ทำกับข้าวขาย สามีไปทำงานรับจ้าง ไปเรื่อยๆ และไม่กลับมาอีกเลย ตัวเองขายกับข้าวในตลาดในหมู่บ้าน มีเงินพอให้กินไปปั่นๆ และซื้อชาชิอยู่กับพี่สาวที่บ้านเก่าของพ่อแม่ รายได้ไม่พอต้องอาศัย กินอยู่กับพี่ ทั้งตัวเองทั้งลูก เกรงใจพี่สาวแล้วคิดว่าตัวเองจะต้องหาเงินมาช่วยพี่สาวรับผิดชอบครอบครัว จึงตัดสินใจมากันเพื่อนที่มาทำงานร้านอาหารอยู่ก่อนแล้ว ไม่เคยคิดมาก่อนว่าจะต้องขายบริการทางเพศ ทั้งที่อายุมากแล้ว แต่ไม่มีรายได้จากการเดือนมาอยู่แรกๆ มีรายได้ไม่พอแม้แต่จะ เป็นค่ารถค่าเดินทางกลับบ้าน เพราะมีรายได้เล็กน้อยจาก “ค่าทิป” เท่านั้น และทางร้านก็ไม่ให้คิดค่าครึ่ง (ส่วนแบ่งจากการขายเครื่องคิ่ม) เพราะกลัวแยกจะไม่เข้าร้านและเลือกไปใช้บริการร้านอื่น รายได้จึงไม่พอส่างให้พี่สาวและครอบครัว จึงต้องตัดสินใจรับแขก นอนกับแขก ครึ่งแรกไม่รู้สึกว่า เป็นเรื่องลำบากใจมากนัก เพราะต้องการเงินมากกว่า เนื่องจากไม่มีทางเลือกอื่นที่จะได้เงินมา (สัมภาษณ์, 28 มีนาคม 2550)

ส่วนชีวิตของ ล้อ อุ่ง ได้เล่าถึงสาเหตุของการเข้าสู่อาชีพบริการของเชอ ว่าตนเอง เป็นลูกคนที่ 6 ในจำนวนพี่น้อง 7 คนพ่อแม่มีอาชีพทำนาไม่มีอาชีพเสริมอย่างอื่นฐานะยากจน พี่ๆ แต่งงานและแยกไปอยู่กับครอบครัว พี่สาวอีกคนหนึ่งทำอาชีพขายบริการอยู่ที่เดียวกัน ตนเองออก จากบ้านไปทำงานที่กรุงเทพฯ ตั้งแต่อายุ 13 ปีทำงานโรงงานพลาสติก กลับมาอยู่บ้าน เพราะไม่มีใคร อยู่กับพ่อแม่และแต่งงานกับสามี ตอนอายุ 20 ปีมีลูก 2 คน อายุ 5 และ 3 ปี สามีทำงานรับจ้าง ก่อสร้างและติดผู้หญิงอื่น ไม่ได้ช่วยเหลือครอบครัว ตนเองต้องรับผิดชอบครอบครัวทั้งพ่อแม่และ ลูกตนเอง เลิกกับสามีได้ 1 ปีกว่านักจากถูกทำนาแล้ว ไม่มีอาชีพอย่างอื่นทำรายได้ไม่พอเลี้ยง ครอบครัว จึงตัดสินใจมาทำอาชีพขายบริการกับพี่สาวที่ทำมาก่อน “ภาระรับผิดชอบครอบครัวอยู่ กับหนูและพี่สาว หนูส่งเงินกลับบ้านเดือนละ 5,000 บาท ให้แม่และเลี้ยงลูกเป็นค่าอยู่ค่ากินและค่า เล่าเรียน บางเดือนแขกไม่ค่อยมี รายได้ก็น้อยก็ต้องพยายามอดออม บางครั้งรู้สึกเบื่อเจอแขกรุนแรง เมา พูดไม่พระก็จำยอม อยากเลิกแต่ก็ไม่รู้จะไปทำอะไร” (สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2550)

ส่วน น้อง อายุ 24 ปีเล่าถึงชีวิตตนเองด้วยการทำที่มีความเชื่อมั่นและไม่ท้อแท้ในวิถี ชีวิตตนเองมากนัก จากชีวิตที่ผ่านการแต่งงานอยู่กินกับสามีที่ทำงานร้านอาหารในประเทศไทย ด้วยกันและเลิกกับสามีด้วยเหตุผลเพียงแม่สามีไม่ชอบ เพราะเห็นว่าเชอเป็นหญิงทำงานกลางคืน

เป็นพวกรหุ่งไม่ดี หลังเลิกกันสามีไปแต่งงานใหม่แล้ว “หนูตัดสินใจมาทำงานต่อที่ฟៀฟៀไทยเพรา้มี คนรักไปติดต่อให้มา บอกว่ารายได้ดี และต้องการรายได้ให้แฟนรู้ว่าเราไม่เง้อเข้าและมีรายได้ของ ตนเอง หนูส่งเงินให้ทางบ้านให้พ่อ แม่ เพราะยังมีน้องๆ ยังอยู่กับพ่อแม่อีก 4 คน แต่ก่อนพ่อแม่ เงินเดือนที่ทำงานเป็นพนักงานคลังมีลูกช่วยทำงาน แต่ตอนนี้ลูกคนอื่นแยกบ้านไปไม่ได้ช่วยครอบครัว รายได้หลักอยู่กับหนู” (สัมภาษณ์, 28 มีนาคม 2550)

เช่นเดียวกับ พลอย อายุ 20 ปี มีพี่น้องในครอบครัวถึง 8 คน พี่ๆ แยกบ้านไปแล้ว 3 คน ยังอยู่กับพ่อ แม่ 5 คนรวมทั้งตนเองซึ่งแต่งงานแล้วมีลูก 1 คนยังไม่ออกเรียน ครอบครัวยากจน มาก พ่อ แม่ มีอาชีพทำงานบางปีข้าวไม่พอ กิน ครอบครัวมีภาระหนี้สินเพรรรภามาแม่ที่ป่วยเป็นโรค ไต ต่อมมาสามีออกจากบ้านไปทำงานทำที่ในเมืองจำปาสักทำงานรับจ้างก่อสร้าง ทำงานและไม่ กลับมาอีก จึงต้องมาทำงานขายบริการทางเพศ มา กับเพื่อนที่เคยทำงานที่ร้านนี้มาก่อน ตอนแรกๆ ทำหน้าที่เสริฟอาหาร แต่รายได้น้อยมาก บางเดือนได้แค่ 1,200 บาท ไม่พอส่งให้ทางบ้าน จึงตัดสินใจรับแขกด้วย “มีหนูท่านนั้นที่ส่งเงินให้ทางบ้านหนูมีรายได้ประมาณเดือนละ 10,000 บาท และส่งให้ทางบ้านทุกเดือนๆ ละ 5,000-6,000 บาท ทั้งค่าใช้จ่ายรักษาแม่ รวมถึงใช้หนี้ด้วย” (สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2550)

ส่วนหญิงบริการกลุ่มนี้ยังไม่เคยแต่งงาน เล่าถึงสาเหตุของการเข้าสู่อาชีพขาย บริการทางเพศ ด้วยเหตุผลที่ไม่แตกต่างกันนัก คือความยากจนและการรับผิดชอบต่อครอบครัวใน ฐานะ “ลูกผู้หญิง” ที่พึงจะกระทำได้ หญิงบริการจำนวน 8 จาก 11 คน บอกว่าภาระการเลี้ยงดู และ รับผิดชอบความเป็นอยู่ของครอบครัวอยู่ที่พวกรเชอในฐานะลูกสาว ที่พึงกระทำเพื่อตอบแทนบุญคุณ ของพ่อ แม่ รายได้หลักของครอบครัวซึ่งมีสมาชิกของครอบครัวตั้งแต่น้อยที่สุด 4 คน ถึงมากที่สุด 8 คน อยู่ที่พวกรเชอ บางคนต้องส่งเสียงน้องเรียนหนังสือและแบกรับภาระค่าใช้จ่ายทั้งหมดของ ครอบครัว บางคนส่งเงินกลับบ้านเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายของครอบครัว ค่ารักษาพ่อหรือแม่ที่ป่วยเรื้อรัง รวมถึงการปลดปล่อยภาระหนี้สิน ดังตัวอย่างคำบอกเล่าของพวกรเชอต่อไปนี้

วี มาทำงานที่ร้านค้าโอะเกะ ได้ 5 เดือน เล่าถึงภาระรับผิดชอบต่อครอบครัวของ เชอด้วย สีหน้าเรียบเฉยว่า มีพี่น้องทั้งหมด 5 คน เป็นคนที่ 3 พี่สาวแต่งงานออกเรือนไปแล้ว มีพี่ชาย ยังอยู่กับพ่อ แม่ และน้องหญิง ชาย อายุ 15 ปี ซึ่งยังเรียนหนังสืออยู่ ตนเองออกจากโรงเรียน ตอนอายุ 15 ปี นารับจ้างทำงานที่ร้านขายของชำ หาเงินช่วยพ่อแม่ ที่มีอาชีพทำงานและไม่มีรายได้ จากที่อื่นอีก “งานรับจ้างขายของที่ฟៀฟៀໄວ่ได้เงินเดือนน้อยถ้าเทียบกับเงินไทยเพียง เดือนละ 700-800 บาท เมื่อมีเพื่อนที่เคยมาทำงานร้านอาหารช่วนมาทำด้วยโดยบอกว่าในเมืองไทยทำงานทำ ง่าย ได้เงินเยอะกว่าอยู่ที่ฟៀฟៀ มากำครั้งแรกหนูไม่กล้าออกแขก (ขายบริการทางเพศ) เพื่อนบอกว่า ถ้าอยากได้เงินดีก็ต้องออกแขกด้วย จึงต้องตัดสินใจรับแขกด้วย ภาระรับผิดชอบครอบครัวอยู่กับ

หนุนเดียว หนุส่งเงินให้แม่เดือนละ 3,000-5,000 บาท” และเมื่อวี ถูกถามถึงความคิดเห็นจากผู้สัมภาษณ์ ว่า เขอคิดอย่างไห้น้องคนอื่นๆ มาทำงานด้วยหรือไม่ จะได้ช่วยกันหาเงินส่งให้พ่อแม่ เขายังกล่าว “ไม่ ถึงจะได้เงินคือย่างไรหนูก็จะไม่ให้น้องมาทำงานแบบหนูเด็ดขาด ถ้าน้องขอมาหนูจะดำเนิน” (สัมภาษณ์, 25 มีนาคม 2550) คำนออกเล่า นี้ได้แสดงถึงภาวะจำยอมที่ครอบคลุมกับครอบครัวเป็นเหตุที่ทำให้เขอเข้าสู่อาชีพ ขายบริการทางเพศ ทั้งด้วยความเต็มใจหรือไม่ก็ตามและในทศนะของ วี ที่แสดงอาการปฏิเสธอย่างชัดเจนที่จะไม่ให้น้องสาวมาทำงานอาชีพนี้ถึงแม้จะมีรายได้ดีเพียงใดก็ตาม ได้แสดงให้เห็นถึงภาวะจำยอม และ ความรับผิดชอบของ “ลูกผู้หญิง” ที่มองว่าถ้าเป็นไปได้ขอให้เขอเป็นลูกผู้หญิงเพียงคนเดียวที่รับภาระนี้ ทศนะนี้ กุศลยและพรสุข (2540 : 32) แสดงทศนะในลักษณะนี้ว่า “ไม่มีผู้หญิงคนไหนที่ต้องการประกอบอาชีพนี้และเห็นว่าอาชีพนี้ดี ถ้าให้เลือกได้ ไม่ว่าจะมาจากสังคมที่ยอมรับการขายบริการทางเพศหรือไม่ ก็ตาม หากไม่มีกรอบของความจำเป็นที่สังคมสร้างให้ ทั้งนี้เห็นได้จากการที่เขอแสดงการปฏิเสธที่ไม่ให้น้องสาวของตนมาทำอาชีพนี้ ที่ถูกมองว่าเป็นอาชีพลำบาก เป็นทุกข์ ต่ำต้อย ไร้ค่า” ส่วน ต่าย เป็นลูกคนที่ 2 ในพื้นท้อง 4 คน พี่สาวแต่งงานออกไปอยู่กับสามี พ่อ แม่มีอาชีพทำงาน ทางบ้านมีหนี้สินเพราะกู้มาลงทุนบ้างซื้อข้าวกินและทำร้านขายของแต่ขายไม่ค่อยได้ ไม่มีเงินทุนและยึดไปเรื่อยๆหนี้สินก็มากขึ้น “หนูตัดสินใจมาทำงานนี้ เพราะต้องการหาเงินช่วยพ่อ แม่ใช้หนี้ กน ไม่เคยเป็นหนี้จะไม่รู้หรอกว่า การไม่มีข้าวจะกินและเป็นหนี้ด้วยนั้นมันเป็นเรื่องทรมาน แค่ไหน หนูตัดสินใจมาทำงานกับเพื่อนๆ เพราะรู้ว่าสามารถหาเงินได้เร็ว หนูทำงานได้ 4 เดือน ต้องส่งเงินกลับบ้านเดือนละ 3,000 บาทบ้าง 5,000 บาทบ้างตามแต่จะเก็บได้ มาทำงานแรกๆ บอกแม่ว่าทำงานเสริฟอาหาร ตอนหลังแม่รู้ว่าทำงานอะไร แม่ร้องไห้และบอกว่า ขอบอกขอใจที่ส่งเงินให้ ขอให้รักษาเนื้อรักษาตัวให้ดี หนูคงทำงานนี้ไปเรื่อยๆ ถ้าเก็บเงินได้เยอะก็อยากจะเลิกไปลงทุนขายของที่บ้าน” (สัมภาษณ์, 20 มีนาคม 2550)

กุ้ง เป็นคนที่ 2 ในพื้นท้อง 5 คนมาทำงานขายบริการทางเพศได้ 4 เดือน พ่อ แม่มีอาชีพทำงานและไม่มีอาชีพอื่นรายได้หลักอยู่กับพี่สาวที่มาทำงานขายบริการทางเพศก่อน จึงตัดสินใจตามพี่สาวมา กุ้งเล่าว่า “นอกจากการทำงาน พ่อ แม่ไม่มีอาชีพอื่นทำ ไม่มีรายได้อื่น มีพี่สาวส่งเงินให้ทางบ้านคนเดียว ส่วนน้องอิก 3 คน ยังเรียนหนังสืออยู่ หนูจึงตัดสินใจมาทำงานนี้กับพี่สาวเพื่อช่วยแบ่งเบาภาระครอบครัว รู้ว่าอาชีพนี้เสี่ยงต่อสุขภาพแต่ก็ไม่มีทางเลือกอื่น” (สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2550)

ประสบการณ์ชีวิตจากการบอกเล่าของหญิงบริการเหล่านี้ได้สะท้อนให้เห็นถึง วาทกรรมว่าด้วยเรื่องเพศภาวะ เพศวิถี และความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างหญิงชาย ในสังคมที่ชาย

เป็นใหญ่ ที่มองว่าการประดิษฐ์สร้างความเป็นหญิง ชายในเชิงวัฒนธรรม ที่กำหนดให้พวกเรออยู่ในบทบาทของ “ลูกสาว” ซึ่ง Pasuk อธินายว่า ลูกสาวคือผู้ที่ได้รับความคาดหวังว่าจะต้องเป็นผู้แบกรับภาระความรับผิดชอบทางเศรษฐกิจ เพื่อความอยู่รอดของครอบครัวอันถือเป็นบทบาทตามประเพณีที่ได้รับการถ่ายทอดอย่างต่อเนื่องลงบนความเป็น “ลูกสาว” (อ้างในคลา มนตรีวัติ, 2544) คล้ายกับ กฤตยา และพรสุข ซึ่งกล่าวถึงปัจจัยเชิงวัฒนธรรมของการเข้าสู่อาชีพการขายบริการทางเพศของหญิงสาวไทยใหญ่ว่า “ในสังคมไทยใหญ่และไทยเดิม จะมีแนวคิดทางประการของชาวไทย ทางภาคเหนือ คือผู้หญิงในสังคมนี้ถูกทำให้เชื่อว่าเป็นหน้าที่ของเธอเพียงลำพังที่จะต้องดูแลและรับภาระในการหาเลี้ยงครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นวิถีทางใดก็ตามทั้งนี้ถือว่าเป็นการแสดงความกดดัน ขันเป็นความภาคภูมิใจสูงสุดการตอบแทนนี้ จะบ่งถึงด้วยการที่เธอแต่งงานไปแล้วเท่านั้น และหากเกิดปัญหาการหย่าร้างขึ้นผู้ชายจะไม่มีข้อผูกมัดว่าจะต้องส่งเสียครอบครัวก่อนของตน จึงเป็นหน้าที่ของผู้หญิงที่อาจต้องหาเลี้ยงตนเองและลูกและขอนกลับไปรับผิดชอบครอบครัวของพ่อ แม่ ผู้หญิง หลายคนเดินทางไปทำงาน โดยฝากลูกไว้กับพ่อ แม่หรือญาติของตน โดยเชื่อต้องส่งเงินกลับบ้านไปให้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายเลี้ยงดูลูกและครอบครัวของพ่อ แม่ ซึ่งอาจมีทั้งน้องชาย น้องสาวและคนอื่นๆ” (กฤตยา อาชวนิกุล และพรสุข เกิดสว่าง, 2540 : 33) เมตรดาว เถาถวิล (2549) ได้กล่าวถึงความเป็นหญิงชาย ในสังคมวัฒนธรรมของลาว ที่มีสังคมแบบชายเป็นใหญ่ ผู้หญิงถูกทำให้เป็นผู้ถูกปกคลุมที่ดี ความเป็นหญิงถูกกำหนดหรือเลือกให้ทำอะไรโดยฝ่ายชาย ไม่มีข้อเรียกร้องมากกว่านี้ ผู้หญิงที่แต่งงานแล้ว การหย่าร้างเป็นการสร้างตราบาปให้ผู้หญิงว่าเป็นหญิงไม่ดี แต่หลังการหย่าร้างภาระรับผิดชอบเดี้ยงดูลูกมักตกเป็นฝ่ายภรรยาซึ่งเป็นผู้หญิงรวมถึงการที่ฝ่ายหญิงต้องเป็นผู้ถูกประทับตราว่าเป็นหญิงที่มีมลทิน เคยผ่านการมีสามีและไม่เป็นที่ต้องการของชาย

4.4.3 เพศวิถีและการถูกขายพรหมจรรย์

จากการเก็บข้อมูลครั้งนี้ พนสถานการณ์ที่หญิงบริการนำมาอ้างถึงและมองว่าเป็นสาเหตุในการนำเธอเข้าสู่อาชีพขายบริการทางเพศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ นั่นคือการที่พวกเรออย่างน้อย 3 คน เคยถูกขายพรหมจรรย์ให้กับชายที่ไม่เคยรู้จักมาก่อน เพื่อแลกกับค่าตอบแทนเป็นเงินที่สูง เช่นกรณีของ ณัฐ อายุ 20 ปี ทำงานในร้านค้าโอลิเกะได้ 6 เดือน เล่าว่า ครอบครัวมีฐานะยากจนมาก พ่อสูบกัญชาและติดมานานแล้วไม่ทำงานอะไร ไม่สนใจแม่และลูกๆ วันๆ สูบกัญชาและนอนบางครั้งพ้อทุบตีแม่เพื่อขอเงิน แม่ป่วยเป็นโรคเรื้อรังหมอบอกว่าเป็นโรคเกี่ยวกับดับทำงานหนักไม่ได้ไม่มีที่นาทำต้องไปเช่าที่ก่อนอื่นปักกะรักกระตืบเด็กๆ อยู่ในบ้าน เธอเป็นลูกคนโตในทั้งหมด 4 คน ซึ่งไม่มีใครที่จะสามารถรับผิดชอบเลี้ยงดูครอบครัวได้ เธอเรียนบังไม่จบประถม 5 ก็ต้องลาออกจากโรงเรียนมารับจ้างทำงานบ้านในเมืองธุระกมเพราครอบครัวเดือดร้อนมาก ทำงานบ้านด้วยและเลี้ยงเด็กด้วย “หนูต้องลาออกจากโรงเรียน เพราะไม่เพียงแต่ไม่มีเงินค่าเล่าเรียนเท่านั้น แต่ทั้งบ้าน

ไม่มีแม้แต่ข้าวจะกินไปวันๆ คนที่ไม่เคยยากจนจะไม่มีวันรู้หรือกว่าการไม่มีแม้แต่ข้าวจะกินไปวันๆ นั้นจะทำอย่างไรหรือจะยอมอดตาย กันทั้งบ้าน ครั้งแรกทำงานบ้านและเลี้ยงเด็กอยู่ในเมืองธุระกม และมารับจ้างขายของ เงินเดือน เพียงเดือนละ 800 บาท วันหนึ่งเมื่อเจ้าของร้านที่ทำงานอยู่บอกให้ไปนอนกับผู้ชายที่ไม่เคยรู้จักมาก่อนเพื่อแลกกับเงินค่ารักษาของแม่ เจ้าของร้านบอกกับหนูว่า ถ้าอยากรได้เงินมากเพื่อช่วยเหลือครอบครัว มีผู้ชายเป็นคนมีเงินจะให้เงินจำนวนมาก และให้ไปนอนกับเขาก็นี้ หนูตัดสินใจไปทั้งที่คิดไม่ออกไม่เข้าใจว่าคนไม่เคยรู้จักมาก่อนจะนอนด้วยยังไง แต่ก็ตัดสินใจไปเพราะอยากรได้เงิน ไปนอนไอกล้า กับร้านที่ทำงาน คืนนั้นนอนกับผู้ชายครั้งแรก เขานำว่าทำไม่ถูกด้านมนต์เสน่ห์ หนูตอบว่า เพราะต้องการเงินและมารู้ต้นที่มาทำงานนี้ว่าผู้ชายคนนั้นไม่ได้ใส่ถุงยางอนามัย ตอนเช้ากลับมาเจ้าของร้านให้เงิน 4,000 บาท ไม่รู้ว่ามันมากน้อยแค่ไหนแต่รู้ว่าให้แม่หมดเลย หลังจากนั้น 1 เดือนจึงมาทำงานร้านอาหารที่เวียงจันท์ทำอยู่ได้ 2 เดือน สามีเจ้าของร้านชอบทำลวนลาม เมียเขารู้สึกประหลาดกัน หนูเลยลาออกจากเพื่อนจึงชวนมาทำงานที่ฝั่งไทย เพื่อนบอกว่ารายได้ดี จึงมาบ้านเพื่อน” ณ ปี 2550 ได้รู้มาว่า “เคยได้ยิน มีคนบอกว่า ผู้ชายที่มีเงินเข้าต้องการซื้อหัญญาบาริสุทธิ์ ด้วยความเชื่อที่ว่า การได้มีเพศสัมพันธ์กับหญิงพรหมจรรย์แล้วจะทำให้เข้าประกอบการค้าหรือธุรกิจที่กำลังจะดำเนินการนั้นประสบความสำเร็จ ร่าวย” (สัมภาษณ์, 24 มีนาคม 2550)

สีไพร อายุ 18 ปี ทำงานที่ร้านอาหารโอะเกะ ได้ 2 ปี เล่าว่า “ตอนอายุ 16 ปี เรียนจบประถม 5 และออกมากำรงงานรับจ้างขายของอยู่กับญาติที่เวียงจันท์ วันหนึ่งป้ามาบอกว่ามีผู้ชายเป็นคนมีเงินมาก弗รัง (ประเทศาฟรังเศส) จะให้เงินก้อนหนึ่ง และขอให้ไปนอนด้วยอีก 2 วันเขาก็มา รับ ถ้าอยากรได้เงินก็เตรียมไปกับเขา หนูยอมไปและไม่รู้ว่าไปนอนด้วยคือทำอะไรบ้างแต่อยากได้เงินอยู่กับเขา 1 วันกับ 1 คืน มีเพศสัมพันธ์กับเขาสองครั้ง วันต่อมาป้านัดแม่มาเงิน 25,000 บาท ผู้ชายคนนั้นก็ไม่ได้กลับมาอีก หลังจากนั้นหนูมานั่งคิดว่าตัวเองเป็นคนขายตัวและน้อยใจตัวเองว่า ทำไปได้อย่างไร คิดว่าตนเองเป็นคนไม่ดีและไม่ยำกอยู่กับญาติอีกต่อไป หลังจากกลับไปอยู่บ้านเพื่อนชวนมาทำงานร้านอาหารจึงมาบ้านเพื่อน” สีไพรเล่าว่า เมื่อมาทำอาชีพขายบริการที่ร้านอาหารโอะเกะ นี้จึงเหมือนเป็นการตอกย้ำที่ชัดเจนมากขึ้นว่าเธอคือผู้หญิงขายตัวนั่นเองตั้งแต่ครั้งแรกที่ถูกขายพรหมจรรย์และเมื่อมาทำงานที่นี่ แล พร หญิงบริการที่มีอายุน้อยที่สุด มาจากเมืองกุสูมา แขวงจำปาสัก พระบอ กับผู้สัมภาษณ์ว่า “มีพี่น้อง 6 คนหนูเป็นคนที่ 5 พี่สาว 2 คน เคยทำงานบริการมาก่อนและกลับไปแต่งงานที่ฝั่งลาว พ่อแม่มีอาชีพทำนา มีรายได้พอ มีคินไปวันๆ ตอนนี้มีพี่ชายอยู่กับพ่อแม่ 2 คน ช่วยพ่อแม่ทำนา และน้องสาวอีกคนกำลังเรียนหนังสือ พ่อแม่ไม่มีรายได้อีกหนูตัดสินใจมาทำงานนี้ เพราะเพื่อนชวน บอกว่าหาเงินได้เร็ว ก่อนมาทำงานที่นี่ เคยถูกให้ “เปิดสด” (เปิดบริสุทธิ์) กับผู้ชายคนหนึ่ง เพื่อนเป็นคนพาไปและเพื่อนบอกว่า ตามหนูบ้านแควนี้ผู้ชายที่มีเงิน

จะนิยมเปิดสดเด็กสาวอายุ 15-16 ปี เขาทำกันทั่วไปเป็นเรื่องธรรมดា หนูตัดสินใจไปตามเพื่อน ตอนนั้นได้เงินนา 16,000 บาทให้แม่ไปหมดเลย และจากนั้นจึงได้มาร่างงานที่ฝั่งไทยกับเพื่อน เพราะเห็นว่าหาเงินได้ดี ไม่ต้องไปทำงานทำไก่ๆ หนูเห็นว่าการทำอาชีพนี้เป็นเรื่องธรรมดามิ่น่าอาย ส่วนใหญ่คนในหมู่บ้านนี้ก็ไปทำงานนี้กัน หนูฝากรเงินให้แม่ทุกเดือน เพราะเป็นสิ่งเดียวที่จะทำได้ เราไม่มีความรู้ไปทำอย่างอื่น ถ้าเลิกอาชีพนี้เคยคิดอยากเรียนเสริมสวย” (สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2550)

จากประสบการณ์การถูกบังคับขายพรรณจรรย์ ในรูปแบบต่างๆ หญิงบริการให้ความเห็นที่แสดงถึง ความกล้าที่เรอต้องตัดสินใจเข้าสู่อาชีพขายบริการ ได้ง่ายขึ้น เช่นความเห็นของสีไฟ ที่บ่นกว่าตนเองทำไปได้อย่างไร เธอให้คำตอบกับตัวเองว่าการถูก “ปีดสด” ของเธอในไม่ต่างอะไรจากการเป็น “ผู้หญิงขายตัว” และเห็นว่าตนเองถูก “เป็นหญิงไม่ดี” และหากำตอบเพื่อให้ความชอบธรรมกับคนของว่า “ไหนๆ ก็ถูกขายตัวมาแล้ว การขายตัวครั้งต่อๆ มา ก็ไม่แตกต่างจากครั้งแรกเลย ก็คือเป็นผู้หญิงขายตัวเหมือนกัน ไม่มีทางเป็นอย่างอื่น และเธอได้คำตอบแทนเป็นเงินให้แม่ ก็พอแล้ว”

ประสบการณ์ของหญิงบริการเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงกระบวนการและการถูกทำให้เป็นเสมือนศินค้าและวัตถุทางเพศทั้งจากคนใกล้ชิดและจากผู้ชาย ไว้บนความเป็น “ผู้หญิง” ของเธอ เพียงเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้ชายที่มีความคิดความเชื่อว่า การได้มีเพศสัมพันธ์กับหญิงพรรณจรรย์แล้วจะทำให้ เขายังคงการค้าหรือธุรกิจที่กำลังจะดำเนินการนั้นประสบความสำเร็จ ร่าวย หรืออาจเป็นเพียงเงื่อนไขหนึ่งซึ่งผู้ชายสร้างขึ้นเพื่อต้องการมีเพศสัมพันธ์กับเด็กสาว พรรณจรรย์ เพาะเห็นว่าบริสุทธิ์ปลดจากโรค เช่นจากการศึกษาของกฤตยาและพรสุข (2540) กล่าวว่าผู้ชายที่ชอบมีเพศสัมพันธ์กับเด็กสาวอายุน้อย โดยเฉพาะหญิงสาวต่างชาติจากชนบท เพราะมีความเชื่อว่า เป็นเด็กบริสุทธิ์ ปลดจากโรคส่วนใหญ่ยังน้อยและ savvy หญิงต่างชาติส่วนใหญ่ มาจากชนบทแท้ๆ บริสุทธิ์ น่าเชื่อว่าจะอดทนมาก

จากการศึกษาของหลุยส์ บรรวน์ (โรจนา นาเจริญ แปล : 2548) กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า “ขายสาวจีนเชื่อกันว่าการได้มีเพศสัมพันธ์กับเด็กเป็นประจำโดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กสาวพรหมจรี จะช่วยให้ชายสูงอายุมีความเป็นหนุ่มกระชุ่มกระชวยอีกครั้ง หรือจะลดความแก่ได้” ทำให้ผู้ชาย แสวงหาหญิงสาวจากเชิงส์หัวร์ไปทั่วโลก ความเชื่อเช่นนี้อาจเป็นเรื่องธรรมดางานรับผู้ชายที่ถูกปลูกฝังมาภายใต้กรอบสังคมที่ให้ความสำคัญกับผู้ชายซึ่งถูกมองเป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างชาย หญิง ที่ปัจจุบันอำนาจจูงเป็นเครื่องยืนอยู่ในรูปของมูลค่าด้วยเงิน และทำให้สถานภาพทางเพศของผู้หญิงเป็นเพียงวัตถุที่ซื้อขายได้โดยง่าย ซึ่ง คลาดได้อธิบายถึงปรากฏการณ์การทำให้เป็นสินค้าทางวัฒนธรรมว่า “ในมุมมองด้านวัฒนธรรมสินค้ามิใช่เป็นเพียงวัตถุสิ่งของที่ถูกผลิตขึ้นมาเท่านั้น แต่

ยังต้องได้รับการนิยามความหมายทางวัฒนธรรมด้วยว่าเป็นวัตถุสิ่งของประเภทหนึ่งที่ถูกกำหนดค่า เป็นสินค้า ไม่ใช่วัตถุสิ่งของทั้งหมดที่มีอยู่ ดังนั้นวัตถุสิ่งของชนิดหนึ่งอาจเป็นสินค้าได้ในเวลา และสถานที่แห่งหนึ่ง ด้วยเหตุนี้องกรรมวนการทำให้เป็นสินค้า (Commoditization) จึงคงมิได้จำกัด ออยู่เฉพาะแต่เพียงวัตถุสิ่งของเท่านั้น เพราะในบางอุดมคานสถานที่และบางบริบททางสังคม มนุษย์ก็ ถูกกระทำให้เป็นสินค้าได้เช่นเดียวกัน ดังเช่น การค้าทาส ซึ่งเคยมีมาในอดีตและยังดำรงสืบมาใน สังคมบางแห่งจนถึงปัจจุบัน โดยการถลายรูปแบบ เช่นการค้าทาสเพื่อแรงงานไปสู่การค้าหุ้นส่วนและ เด็กเพื่อตอบสนองความต้องการแรงงานบริการทางเพศของตลาดธุรกิจบริการ” (ชุดคามนตรีวัต, 2544 : 7-8)

มีหุ้นส่วนบริการจำนวน 3 คน ให้ความเห็นต่อการมาทำอาชีพขายบริการต่างจากเพื่อน ส่วนใหญ่ ว่า ที่เชื่อตัดสินใจมาขายบริการทางเพศ เพราะเพื่อนชวนและเห็นว่าเป็นเรื่องสนุก ไม่ต้อง รับผิดชอบอะไรมากเหมือนอยู่บ้าน ได้เที่ยวได้แต่งตัวสวย มีโทรศัพท์มือถือใช้เหมือนเพื่อนคนอื่นๆ ส่วนการส่งเงินกลับบ้านนั้น ไม่ได้เป็นเรื่องจำเป็นมากนัก เพราะ พ่อ-แม่ มีงานทำ ครอบครัวมีพ่ออยู่ พอกิน และอีก 1 คน หนีครอบครัวมาและถูขายเข้าสู่อาชีพขายบริการทางเพศ เช่น เป็น 1 ใน หุ้นส่วนบริการ 3 คน ที่ให้ข้อมูลว่ามาทำอาชีพนี้ เพราะรายได้ดี เป็น 1 บอกว่า “พ่อเมียเป็นครู แม่เป็น หมอดำตัดและทำงานด้วย เป็นลูกคนเดียวของครอบครัว “ครอบครัวไม่ถึงกับยากจน มีพ่ออยู่ พอกิน แต่หนูติดเพื่อนชอบเที่ยว ออกหากบ้านตั้งแต่อายุ 19 ปี เข้ามารажาทำงานในกรุงเทพฯ ขายผลไม้ พอกลับบ้านเพื่อนชวนไปทำงานที่มุกดาหาร ก็ไปด้วย ทำงานร้านอาหารและขายบริการทางเพศครั้งแรกที่มุกดาหาร ทำได้ 1 ปี แล้วมาทำที่เขมราฐ ที่ทำงานนี้ เพราะได้เงินดีและได้ใช้จ่ายตามใจชอบ ไม่ได้ส่งเงินกลับบ้าน หนูบอกแม่ว่าทำงานร้านอาหาร” (สัมภาษณ์, 20 มีนาคม 2550) และบุคคลจาก หลวงพระบางบุคคลที่ทำงานอาชีพนี้ในประเทศไทยมาก่อน เพราะเหตุผลเพียงอย่างใดเงินใช้จ่ายมาก ขึ้น ไม่อยากขอพ่อแม่ ซึ่งมีอาชีพขายเสื้อผ้าและเครื่องสำอางในเมืองเชียงเงิน แขวงหลวงพระบาง บุคคลที่ถูกดูถูกจากการมาทำงานอาชีพขายบริการครั้งนี้ว่า “หนูเป็นลูกคนที่ 3 ในจำนวนพี่น้อง 4 คน พี่สาว 2 คน และมีน้องชาย 1 คน ยังเรียนหนังสืออยู่ ทำงานที่นี่ได้ 6 เดือน ทำที่เวียงจันท์มาก่อน 3 เดือน เพื่อนชวนไปทำด้วย เป็นร้านอาหารและอ้อฟเบเกอรี่ แทบมีทั้งคนไทย คนจีน และต่างชาติ รายได้ดี อ้อฟครั้งหนึ่ง 1,200-1,500 บาท หนูโภหกแม่ว่าทำงานที่ร้านเย็นเสื้อผ้า” “ความคิดเห็นต่อ อาชีพนี้หรือ แรกๆ ก็สนุกดี และมีเงินใช้ ซื้อของได้ตามใจชอบ ไม่ต้องขอพ่อแม่ แต่บางครั้งรู้สึก เปื่อย อาย คิดว่าถูกคนรู้ความจริงคงรังเกียจเรา” (สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2550)

ทัศนะของหุ้นส่วนบริการนี้ สะท้อนถึงปัจจัยการเข้าสู่อาชีพขายบริการทางเพศที่ นอกจากปัจจัยทางเศรษฐกิจแล้ว ยังมีปัจจัย เรื่องของการสร้างค่านิยมในสังคม ที่เชื่อเลือกทำตาม ตัวอย่างของเพื่อนหรือคนในชุมชน ที่ประสบผลสำเร็จจากการทำอาชีพนี้เพื่อทำให้การทำงานขาย

บริการทางเพศเป็นอาชีพที่ได้รับการยอมรับจากสังคมทั่วไป สิ่งที่พวกเชอได้แสดงออกต่อการยอมรับในอาชีพของเธอคือการได้แต่งตัวสวยงาม ทำผมตามแฟชั่นสมัยนิยม ได้อัญเชิญกินดี ดังที่พูนในการศึกษาของนิตยาและสาวภา ที่กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าสู่อาชีพขายบริการทางเพศของหญิงสาวในวัฒนธรรมของล้านนาที่เป็นปัจจัยจากค่านิยมว่า “หญิงบริการในหมู่บ้านที่เดินทางกลับมาเยี่ยมบ้านในเทศกาลต่างๆ สร้างความผึ้นให้กับเด็กหญิงวัยรุ่นในหมู่บ้าน การแต่งตัวสวยงามด้วยเสื้อผ้าที่มีราคาและเครื่องประดับที่ทันสมัย สภาพเป็นอยู่ของครอบครัวที่ลูกสาวไปเป็นหญิงบริการที่ดีขึ้นจากการส่งเงินกลับบ้าน มีการปลูกบ้านใหม่ที่ใหญ่โต มีเครื่องใช้ที่อำนวย ความสะดวก ได้รับการยกย่องนับถือจากคนในหมู่บ้าน ทำให้ครอบครัวที่ฐานะความเป็นอยู่ด้อยกว่าอย่างมีอย่างได้ในลักษณะเดียวกัน หญิงสาวจึงพยายามดันตนอย่างมีความทั้งหมดเพื่อเกิดการเลียนแบบ และเข้าตามอย่างกันในที่สุด” (นิตยา ระวังพาล และสาวภา พรศิริพงษ์, 2539 : 54)

ส่วนนาง ให้เหตุผลของการเข้าสู่อาชีพขายบริการทางเพศของเชอโดยไม่ต้องใจและแตกด่าต่างไปจากเพื่อนคนอื่นๆ นางเล่าไว้ว่า “หนูเรียนจบมัธยมปีที่ 6 และไปทำงานเป็นพยาบาลห้องผ่าฟากให้ได้เงินเดือนๆ ละ 150,000 กีบ (ประมาณ 600 บาท) ทำงานเป็นเสมินทหารทำเกี่ยวกับหนังสือ ทำงานร่วมกับผู้ชายเหมือนสถานที่ที่ราชการทั่วไปแต่ไม่ได้ออกรอบ เป็นลูกคุณเดียวของพ่อ กับแม่ที่เสียชีวิตจากการผ่าตัดเกี่ยวกับห้องพ้องมีเมียใหม่ แต่แม่เลี้ยงกีรักหนู เราไม่มีปัญหาภักแม่ เลี้ยงเป็นคนมีเงินขายหนูในตลาด แต่หนูไม่ค่อยถูกกับลูกใหม่ของพ่อ กับแม่เลี้ยง เพราะเขาไม่ชอบทำงาน เอาแต่แต่งตัวและเที่ยว เราแอบหะลະกันบ่อยแม่เลี้ยงไม่รู้ วันหนึ่งหะลະกันรุนแรงเข้าไป หนูออกจากบ้าน หนูโกรธมากและต้องการอาบน้ำจึงหนีออกจากบ้าน มีคนรู้จักกันชวนมาเมืองไทยตั้งใจจะไปทำงานที่กรุงเทพฯ มา กันหลาบคน เดินทางโดยรถโดยสาร จากเมืองหินบุน แขวงคำเม่น จังหวัดเชียงใหม่ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต เดินทาง 1 คืน มาถึงเมืองสองคอนตอนเช้า แล้วมีรถรับมาจากเมืองสองคอน เป็นรถเหมามีคน เต็มรถประมาณ 20 คน ข้ามมาถึงฝั่งไทยแควหนูบ้านปากแขวง อำเภอเม่นราช รถยังแตกขณะที่รอรถมีคนบอกว่าต้องจราจรจับจึงหนีกันคนละทิศคนละทาง และมีคนช่วยหนูกับเพื่อนอีกหนึ่งคน บอกว่าถ้าไม่ยกไปกรุงเทพฯ ไปทำงานที่เม่นราช และให้หนูมาทำงานร้านอาหารอีกที่หนึ่งในเม่นราช ทำอยู่ได้ 2 เดือน จึงย้ายมาที่นี่ หนูรู้ภัยหลังจากเจ้าของร้านว่าคนที่พำนักที่พำนักทำงานครั้งแรกขายหนูให้กับเจ้าของร้าน 3,000 บาทเพราเจ้าของร้านมาเก็บเงินจากหนูคืน หนูทำงานครั้งแรกเป็นร้านอาหารไม่เคยอ้อฟ ได้เงินเดือน 2,000 บาท และรู้จักแขกคนหนึ่งเป็นซ้าราชการถูกอกถูกเต้า เขาอ้อฟหนูครั้งแรกให้เงิน 2,500 บาท และพาหนูมาฝ่าการทำงานที่นี่ เขายังลูกเมียแล้ว เมียเขารู้ แต่ไม่รู้ว่าอะไร ใจบอกว่าคิดว่าปล่อยให้ไปเที่ยวที่อื่น ไกลๆ แฟนเคยชวนหนูไปอยู่บ้านด้วยแต่หนูไม่ไป อยู่ที่นี่ก็ไม่เดือดร้อนอะไร หนูเคยกลับบ้านที่ฝั่งลาว 1 ครั้งแม่บอกให้

กลับไปอยู่บ้านแต่หนูไม่กลับ ตั้งใจจะไม่กลับจนกว่าจะมีเงินหลายหมื่นบาท” (สัมภาษณ์, 6 เมษายน 2550)

4.4.4 ระยะเวลาทำงาน รายได้ และรูปแบบของการขายบริการในประเทศไทย

หญิงบริการกุญแจนี้ มีประสบการณ์การทำงานในประเทศไทยระหว่าง 3-6 เดือน มากที่สุดคือ จำนวน 6 คน มีประสบการณ์ทำงานน้อยที่สุดคือ 1 เดือน และนานที่สุดคือ 3 ปี และมีหญิงบริการจำนวน 4 คนที่เคยทำงานขายบริการมาแล้วทั้งที่เคยทำในประเทศไทยและในประเทศไทย รูปแบบของการทำงานบริการของหญิงบริการชาวลาวในร้านค้าโอลูเกะ คือการให้บริการต้อนรับลูกค้าให้บริการอาหารและเครื่องดื่ม ทั้งที่มีแอลกอฮอล์ และไม่มีแอลกอฮอล์เป็นหลัก และร่วมนั่งโต๊ะกับลูกค้าเพื่อคอบดูแลเอาใจและร่วมคุ้ม ตามที่ลูกค้าต้องการซึ่งหญิงบริการเรียกว่า “คริ้งค์” การร่วมนั่งคุ้มกับลูกค้าเป็นวิธีหนึ่งในการทำยอดขายเครื่องดื่มให้ได้มาก ซึ่งทำให้หญิงบริการมีรายได้เพิ่มขึ้นจาก “ค่าคริ้ง” รูปแบบของการขายบริการทางเพศคือการที่ลูกค้าพากันจ้างบริการออกไปมีเพศสัมพันธ์ตามห้องเช่า หรือห้องภายในร้านค้าโอลูเกะ หญิงบริการชาวลาวเรียกว่า “ออกแขก” หรือ “อ็อฟ” โดยมีรายได้จากการขายบริการทางเพศ ครั้งหนึ่งๆ ประมาณ 1,000-1,500 บาท ราคาต่าสุดคือประมาณ 600 บาทและสูงสุดคือ 2,500 ต่อการขายบริการทางเพศ หนึ่งครั้ง และจ่ายให้ทางร้าน 200 บาทต่อครั้ง ซึ่งทำให้เจ้าของร้านมีรายได้มากน้อยนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนหญิงบริการในร้านและจำนวนครั้งของการขายบริการทางเพศต่อวันด้วย

ช่วงเวลาทำงานของหญิงบริการคือระหว่างเวลาประมาณ 17.00 นาฬิกา จนถึงเวลา ร้านปิดคือเวลา 02.00 นาฬิกาของวันถัดไป จากการเก็บข้อมูลครั้งนี้พบว่ามีบางร้านที่เปิดให้บริการในช่วงกลางวันด้วยคือตั้งแต่เวลาประมาณ 10.00 นาฬิกาเป็นต้นไป และหญิงบริการจะผลัดเปลี่ยนกันมาอยู่เรื่อยตามแต่เจ้าของร้านจะเรียกเมื่อลูกค้าต้องการ รายได้ที่หญิงบริการได้รับเป็นกอบเป็นกำมาจาก “ค่าตัว” จากการขายบริการทางเพศแต่ละครั้ง จะมากน้อยขึ้นอยู่กับจำนวนครั้งที่ “อ็อฟ” ต่อวัน และจะได้บางส่วนจากค่า “ทิป” (ค่าตอบแทนในการบริการ) และส่วนแบ่งเป็นเบอร์เซ็นต์จากการขายเครื่องดื่มที่พวกรเรียกว่า “ค่าคริ้ง” บ้างซึ่งรวมแล้วหญิงบริการคนหนึ่งๆ จะมีรายได้เฉลี่ยประมาณเดือนละตั้งแต่ 5,000-25,000 บาท หรือมากกว่านี้ตามประสบการณ์และความเชี่ยวชาญที่แต่ละคนจะสามารถทำได้ หญิงบริการคนที่บอกว่ามีรายได้สูงสุดคือ 25,000 บาทต่อเดือน มีจำนวน 1 คน นอกนั้นมีรายได้อยู่ระหว่าง 6,000-10,000 บาทต่อเดือน

4.5 รูปแบบความสัมพันธ์และวิถีชีวิตของหญิงบริการชาวลาวที่ทำงานในประเทศไทย

หญิงบริการชาวลาวที่ทำงานในร้านค้าโอดะงะในอำเภอเมืองราชบุรี มีลักษณะเป็นกลุ่มเฉพาะ มีวิถีชีวิตส่วนใหญ่อยู่ในร้านซึ่งอยู่ห่างจากชุมชน พวกรอถูกจัดให้อยู่ในที่ที่ไม่สามารถแสดงตนได้อีกเพียงเมื่อถูกคนไทยโดยทั่วไป การไปไหนมาไหนโดยลำพังหรือออกนอกริเวณร้านจำเป็นต้องอยู่ภายใต้การรับรู้ของเจ้าของร้าน เพราะหมายถึงความอยู่รอดและความปลอดภัยจาก การถูกจับของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วยสถานะที่พวกรเรออยู่ในประเทศไทยโดยผิดกฎหมาย เป็นชายขอบของสังคมไทย ในฐานะเป็นหญิงขายบริการทางเพศ ซึ่งเป็นอาชีพที่เจ้าของสถานบริการไม่ได้จะทะเบียนการจ้างแรงงานแบบถูกกฎหมาย และเป็นอาชีพที่ถูกประทับตราจากสังคมว่าเป็นอาชีพที่น่ารังเกียจ ไร้ศักดิ์ศรี ได้รับการดูถูกเหยียดหยามโดยใช้บรรทัดฐานทางสังคม (Social norms) เป็นตัวกำหนดคุณภาพที่หรือความคาดหวังสำหรับพฤติกรรมของคนในสังคมให้เป็นไปตามที่สังคมต้องการ ดังนั้นการดำเนินวิถีชีวิตในสถานการณ์เช่นนี้เรื่องจำเป็นต้องใช้บทบาทของการเป็นคนกลาง เป็นหญิงบริการทางเพศ และเป็นคนเข้าเมืองผิดกฎหมาย ในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในวิถีชีวิตของเธอ เพื่อการอยู่รอดในสังคมในรูปแบบของความสัมพันธ์ต่างๆ ดังนี้

4.5.1 ความสัมพันธ์กับเจ้าของร้าน

เจ้าของร้านหรือเจ้าของสถานบริการเป็นผู้ที่หญิงบริการมีความเกี่ยวพันใกล้ชิด สนิทสนมด้วยมากที่สุด มีลักษณะเป็นแบบเครือญาติ หญิงบริการมีวิถีชีวิตประจำวันอยู่ในร้านซึ่งเจ้าของจะจัดห้องให้ที่เป็นทั้งห้องทำงานขายบริการทางเพศกับลูกค้า และเป็นห้องพักอาศัยในเวลาเดิมงาน บางร้านไม่มีที่พักในร้านแต่จัดที่พักให้อยู่นอกร้าน การเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันจากการที่เห็น เป็นภาพของความสัมพันธ์ในเชิงบวก ในลักษณะที่อ่อนประโยชน์การปกป้องและรักษาผลประโยชน์ร่วมกันโดยเจ้าของร้านได้รับผลประโยชน์จากการให้บริการในฐานะพนักงานในร้านที่ทำหน้าที่คุ้มครองรับถูกค้า บริการเสริฟอาหารและเชิญขายเครื่องดื่ม รวมถึงรายได้จากการขายบริการทางเพศ ครั้งละ 200 บาทต่อครั้ง ซึ่งถ้วนหนึ่งๆ ถ้าหญิงบริการขายบริการทางเพศได้หลายรอบก็ทำรายได้ให้ร้านได้จำนวนมาก

ภาพประกายของสัมพันธภาพ ดังกล่าว เน้นการที่เจ้าของร้านให้การช่วยเหลือป้องกันหญิงบริการ จากการถูกจับกุมจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือช่วยออกค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการดำเนินการเพื่อให้หญิงสาวเหล่านี้สามารถอาศัยอยู่ในประเทศไทยต่อไปได้โดยไม่ถูกจับกุม หรือเอาผิดในฐานะเข้าเมืองผิดกฎหมาย หรือการสร้างความสัมพันธภาพอันดีกับเจ้าหน้าที่ เพื่อผลประโยชน์ในการช่วยเหลือหรือคุ้มครองบางเรื่อง เจ้าของร้านได้บอก กับผู้สัมภาษณ์ที่แสดงถึงสัมพันธภาพอันดีต่อหญิงบริการว่า “พนักงานที่นี่เป็นเด็กสาว มาขอทำงานเบอะเราเก็บรับไว้ เพราะค่าจ้างถูก อยู่ที่นี่อยู่กันแบบพื้นเมืองเห็นเขาเหมือนลูกหลาน กินอยู่ด้วยกัน เวลาเข้าไม่สบายก็ช่วยดูแลกัน มียา愧因แก้ปวด

แก้ไขหรือยา ROC กระเพาะ ไว้ประจำ เพราะเวลาเป็นอะไรมาก็ออกไปล่าบาก” (สัมภาษณ์เจ้าของร้าน, 20 มีนาคม 2550) ในส่วนของหกจังบริการของไคได้แสดงความเห็นต่อเจ้าของร้านในเชิงให้เกียรติและให้ความเคารพนับถือและมองว่าเจ้าของร้านคือผู้มีบุญคุณต่อ فهوในทุกด้าน เช่นความเห็นของ นภี บอ กับที่มีสัมภาษณ์ว่า “หนูไม่เคยคิดว่าจะเอาเงินเดือนจากแม่ เพราะเท่าที่มีทอยู่ที่ทำงานก็มากพอ แล้วเรื่องกินอยู่ เรายากซื้อกินเองก็ได้ แต่แม่ก็มีให้กินด้วยกัน งานทางร้านก็มีแม่บ้านทำ พวกราเมี หน้าที่รับแขกถ้าหากได้เงินเบอะก็รับแขกเอารายได้เป็นของเราทั้งหมดแบ่งให้ร้าน ครั้งละ 200 บาท หนูว่าดีมากแล้ว” (สัมภาษณ์, 24 มีนาคม 2550) ส่วน กุ้งหญิงบริการที่มีเจ้าของร้านเป็นคนล่าวบอกว่า “ จริงๆ แล้วเจ๊ เขาเคยเป็นเพื่อนกับหนูมาก่อน แต่เขาไม่ถือตัวขาดกับพวกรูน และทุกคนไม่ บังคับและไม่เอาเปรี้ยบ การรับแขกหรือลูกค้าก็เฉลี่ยให้เท่ากัน เพียงแต่ขอให้ทุกคนมีน้ำใจต่อกัน และรักกัน” (สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2550)

นอกจากการช่วยเหลือและดูแลเรื่องความเป็นอยู่ แล้ว หญิงบริการ ได้กล่าวถึงการช่วยเหลือเล็กๆ น้อยๆ ที่มีในร้าน เช่น การดูแลเมื่อเจ็บป่วย ทางร้านมักจะมียาประเกทแก้ไข แก้ปวด ท้อง ไว้ให้ เมื่อพนักงานมีอาการเจ็บป่วยเล็กน้อย รวมถึงการจัดหาถุงยางอนามัย ซึ่งทางร้านได้รับ แจ้งจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ไว้ให้ด้วย

หากพิจารณาในอีกแง่มุมหนึ่งของสัมพันธภาพนี้ จะเห็นเบื้องหลังที่แอบแฝงอยู่ ภายใต้สัมพันธภาพนี้ คือพวกรูนภูบัติในฐานะเป็นชายของ จากการที่เข้าเมืองผิดกฎหมาย และขยายบริการทางเพศ ที่เจ้าของร้านนำมาใช้ในการปักครองหญิงบริการเพื่อ “ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ” โดยได้รับการยินยอมจากหญิงบริการ ลักษณะเช่นนี้ เนตรดาวฯ ได้อธิบายในการศึกษา ว่าของ فهوว่า “รูปแบบความสัมพันธ์อันดีระหว่างหญิงบริการและเจ้าของร้านค่าราโօเกะหรือบาร์ ตามบริเวณแนวชายแดน เป็นการสร้างกฎเกณฑ์และวัฒนธรรมบางอย่าง ซึ่งช่วยให้ผู้ประกอบการ สามารถควบคุมเนื้อตัวร่างกายของหญิงบริการ (Physical discipline) แม้ในบทบาทหนึ่งของการค้า ประเวณี เช่นการห้ามไม่ให้เดินทางออกนอกค่าราโօเกะโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของร้าน การไม่ อนุญาตให้พูดคุยกับลูกค้าชาวไทยนอกพื้นที่บาร์ค่าราโօเกะ และห้ามไม่ให้มีเพศสัมพันธ์นอก บริบทของการค้าประเวณี การสร้างกฎเกณฑ์เพื่อควบคุมเนื้อตัวร่างกายของหญิงบริการชาวลาวภู อธิบายจากเจ้าของร้านค่าราโօเกะว่า เป็นการช่วยเหลือหญิงบริการลดคลื่นให้รอดพ้นจากการถูก ขับกุนโดยเจ้าหน้าที่รัฐไทยและเป็นการช่วยเหลือให้รอดพ้นจากการถูกเอกสารดูแลอาบสี โดยผู้ชายไทย และเจ้าหน้าที่ตำรวจ” คำอธิบายดังกล่าวไม่สามารถอธิบายประเด็นช่องเร้นบางอย่างได้ว่า เหตุใด หญิงบริการชาวลาวจึงยอมรับการใช้อำนาจเหนือร่างกายของ فهو ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่าง หญิงบริการชาวลาวกับเจ้าของร้านถูก形容 และถูกบิดเบือนให้กลายเป็นความสัมพันธ์เชิง อุปถัมภ์ (Patron client relationship) ซึ่งสะท้อนผ่านสาระพนามที่หญิงบริการเรียกเจ้าของร้านค่ารา

ໂອເກະວ່າ ແມ່ ຮີ້ອປ້າ ຄວາມສັນພັນທີໃນຮະບນອຸປະນົມກີ່ທີ່ຜູ້ປະກອບການນຳມາໃຊ້ກັບໜູ້ໃຫຍງບໍລິການຈາກລາວ ໄນເພີ້ງປັດບັນກາວການົງຫຼຸດທີ່ກະທຳຕ່ອຫຼູງບໍລິການເທົ່ານີ້ ແຕ່ເຂົ້າຫ້າງດັ່ງກ່າວບັງຫຼື່ວຍສ້າງຄວາມ ຂອບຮຽນໃຫ້ກັບການໃຊ້ອຳນາຈຄວບຄຸມແລະຈັກກັບຮ່າງກາຍຂອງເຮືອເອັດວ່າ ໂດຍທາງຝ່າຍໜູ້ໃຫຍງບໍລິການ ມອງວ່າຕົນເອງໄດ້ຮັບການຫຼື່ວຍເຫຼືອຈາກເຂົ້າຂອງຮ້ານດ້ານຕ່າງໆ ເຊັ່ນໃຫ້ທີ່ຢູ່ອາສີຍໃຫ້ທີ່ທຳການ ຫ້ວຍແກ້ ປັບປຸງກັບລູກຄ້າແລະຫ້ວຍປົກປຶກປຶກກັບລູກຈັບໂດຍເຂົ້າຫ້າທີ່ຂອງ ດ້ວຍເຫດຸນີ້ເຮືອຈຶ່ງຂອນຮັບອຳນາຈແລະຂໍ້ອໍາ ເຮັດວຽກຂອງຜູ້ອຸປະນົມກີ່ (ເນຕຣດາວ ເຄາດວິລີ, 2549 : 125-126)

4.5.2 ຄວາມສັນພັນທີ່ກັບລູກຄ້າທີ່ມາໃຊ້ບໍລິການ

ລູກຄ້າຫຼີ້ອຄນທີ່ໜູ້ໃຫຍງບໍລິການເຮັດວຽກ “ແບກ” ຄື່ອຜູ້ທີ່ມາເຖິງໃຫຍງໃຊ້ບໍລິການໃນຮ້ານ ເປັນ ຜູ້ໜ້າ ມີທັນມາຄນເຄີຍແລະເປັນກຸລຸ່ມເລື້ອກາ ຕັ້ງແຕ່ສອງຄນຫຼື 3-4 ຄນ ຮູ່ປະບານຂອງການໃຊ້ບໍລິການຄື່ອເຂົ້າ ມາສັ່ງອາຫານແລະເຄື່ອງດື່ມ ໂດຍມີໜູ້ໃຫຍງບໍລິການຄອບຄຸແລ້ປ່ຽນນິບຕິບໍ່ເປົ້າ ຕັ້ງແຕ່ຫ້ວຍເສີ່ງພາຫານແລະ ເຄື່ອງດື່ມ ນັ້ນເປັນເພື່ອນແລະນຳໄປສູ່ການສ້າງສັນພັນກາພ ເພື່ອຂໍ້ອ່າຍບໍລິການທາງພັກ ການຫຼື່ວຍ ບໍລິການທາງພັກຮັ້ງໜຶ່ງ ມີຮາຄາບໍລິການສູງຄື່ງ 1,000-1,500 ບາທ ເປັນທີ່ນໍາສັ່ງເກຕວ່າທຳໄໝລູກຄ້າແລ່ລ້ານີ້ ຈຶ່ງນິຍົມຂໍ້ອ່າຍບໍລິການຈາກໜູ້ໃຫຍງຈາກລາວ ແລະຂໍ້ອ່າຍໃນຮາຄາທີ່ສູງໄດ້ ຂັ້ນພົບທີ່ໄດ້ຈາກຜູ້ໃຫ້ຂໍ້ອ່າຍບໍລິການທາງພັກແລ້ວ ພະຍາກແກ້ໄຂ ເພື່ອໃຫ້ສາວໄທຢ່າຍບໍລິການໃນພື້ນທີ່ໜ້າແດນ ເຊັ່ນ ຂໍເກອເຊນຮາສູນີ້ເຂົ້າຂອງຮ້ານກີ່ໄມ້ນິຍົມຈຳງານເດັກ ສາວຈາວໄທ ເພື່ອເຕັກໄທຢ່າຍບໍລິການແລ້ວນີ້ ສ່ວນໃໝ່ຮູ້ຈັກໜ້າ ກັນວ່າໄກຮັບເປັນໄກ ທຳໃຫ້ອ່າຍ ແລະສ່ວນໃໝ່ໄປການໃນຈັງຫວັດໃໝ່ ເຊັ່ນໃນກຽງເທິງ ຮີ້ອໃນໂຮງຈານອຸດສາຫກຮຽນທີ່ທັນສົມຍົມ ຮາຍໄດ້ ດ່າຈຳສູງ ສ່ວນຜູ້ທີ່ມີຄວາມຮູ້ກີ່ເຂົ້າສູ່ອາຊີພື້ນໆ ຕາມວິຊາຊີ່ພີທີ່ເຮັດວຽກ” ປະກາດທີ່ສອງ ຜູ້ໜ້າ ທີ່ມາເຖິງໜູ້ໃຫຍງບໍລິການຈາກລາວ ມີຄວາມຮູ້ສົກວ່າແປລັກໃໝ່ ໄນຈໍາເຈີ່ ໄດ້ລອງ “ຂອງນອກ” ຜູ້ໃຫ້ຂໍ້ອ່າຍບໍລິການໄດ້ໃຫ້ຮາຍລະເອີຍດີເພີ້ມເຕີມອີກວ່າ “ຄ່ານິຍົມຂອງໝາຍໄທກັບການຂອບລອງຂອງນອກເປັນຂອງຄູ່ກັນ ເພວະ ເຫັນວ່າສາມາດສັ່ງ “ເສັບປັກ” ຕາມໄຈໄດ້ ເຊັ່ນ ຕ້ອງການເປີດສົດ (ການມີເພັດສັນພັນທີ່ກັບໜູ້ໃຫຍງສາວບໍລິການ) ທາງຮ້ານກີ່ສາມາດທາໃຫ້ໄດ້ ຜົ່ງນາງທີ່ກີ່ໄມ່ທ່ານວ່າສົດໜີ່ ຮີ້ອໃນນໍາງຮ້ານຍັງທຳໄດ້ສົມຈິງບອກວ່າໄຫ້ ຮອປະມາດ 1 ຂໍ້ວິນຈະສັ່ງຈາກຝຶ່ງຕຽງໜ້າ (ຝຶ່ງລາວ) ນາໄທໃໝ່ ພອດື່ງເວລານັດກີ່ນຳເຕີກມາໃຫ້ ສ່ວນຈະເອມາ ຈາກໄທນໍ້າ ອົບຕົວຢ່າງໃໝ່ໄນ່ທ່ານ ລູກຄ້າກີ່ພອໃຈວ່າໄດ້ຂອງໃໝ່ສົດຕາມຄຳສັ່ງ ສ່ວນເຫດຸພລອີກອຍ່າງໜຶ່ງ ຂອງໝາຍໄທທີ່ຂອບເຖິງເດັກລາວຄື່ອງ ລັກພະບໍລິການມີຄວາມເຂົ້າສົ່ງຕ້ານສຄານທີ່ ອູ້ໄກລຕາຄນທ່າວ່າໄປ ປົດລົງກົບຈາກການສັງເກດ ສາມາດປັບປຸງໄດ້ຢືນທີ່ອື່ນໄປໄດ້ເຮືອຍໆ” (ສັນກາຍຜົ່າຍໄທ, 9 ເມສານ 2550) ຂໍ້ອ່າຍນີ້ສອດຄລື້ອງກັບການສົກມາຂອງ ກຸຕູຕາ ແລະພຣສູນ ຜົ່ງໄດ້ຂໍ້ອ່າຍແດນຄວາມເຫັນຂອງໝາຍ ເທິງຈາກທາງການເຫັນຂອງໄທ ທີ່ນິຍົມເຖິງໜູ້ໃຫຍງບໍລິການຕ່າງໝາດ ຜົ່ງສ່ວນໃໝ່ເປັນໄທຢ່າຍໃໝ່ທີ່ເຄີ່ອນ ຢ້າຍເຂົ້າມາຍ່າຍບໍລິການທາງພັກໃນປະເທດໄທຢ່າຍວ່າ ເພະໝາຍເຖິງທີ່ເປັນຄົນໄທ ມີຄວາມເຫຼື່ອວ່າ ຜູ້ໜູ້ໃຫຍງ ຕ່າງໝາດສ່ວນໃໝ່ຢ່າຍໃໝ່ແລະສ່ວຍ ແມ່ນຕ່າງໝາດສ່ວນໃໝ່ມາຈາກນັບທແຫ້ ບໍລິການ ນໍາເຫຼື່ອວ່າ

สะ朡ປະດຈາກໂຮງ ແລະເຫຼຸ່ມຊອງການອາກລອງມີເພັນສັນພັນທີ ກັບໜູ້ທີ່ຕ່າງປະເທດຢ່າງເຂົ້າ
ເພື່ອເປົ້າຍເຖິງກັນ ທັນະຂອງຫຍຸ້ນກໍເທິ່ງວ່າເຊັ່ນນີ້ມີໂຄສ ສັງຜົດຄົງປັບປຸງຫາອນມັນຍິເຈົ້າພັນຫຼຸ້ງ
ບຣິກາຣ ດ້ວຍສັນຫະທາງເພັນສັນພັນທີ່ອ່ານື້ນໄດ້ ເຊັ່ນກາຣໄດ້ຮັບຄວາມຮຸນແຮງທາງເພັນສັນພັນທີ່ເຫັນ
ໜູ້ທີ່ມີບຣິກາຣເປັນເພິ່ນວັດຖຸທາງເພັນ ທີ່ສາມາດຮັດຫາຊື້ໄດ້ຈ່າຍ ແລະສາມາດຮັດຫາຮຸນແຮງຕ່ອງຮ່າງກາຍຂອງໜູ້
ບຣິກາຣທີ່ຕົນຊື້ມາດ້ວຍຮາຄາສູງ ຮີ້ວ່າກາຣເຖິງກັນຈາກກາຣຕ່ອງຮ່າງກາຍເຮັດວຽກມີເພັນສັນພັນທີ່ເສີ່ງຕ່ອງ
ກາຣຕິດໂຮກຕິດຕ່ອງທາງເພັນສັນພັນທີ່ແລະໂຮກເອດສ໌ ຂາຍໄທຢູ່ໃຫ້ຂໍ້ມູນສຳຄັນນອກຄົງພຸດທິກຣມຂອງກາຣ
ຂອນມີແພັນປະຈຳກັນສາວ່າລາວຂອງໝາຍໄທບໍ່ວ່າ “ນີ້ຍິ່ງໄທຍຶດຫລາຍຄນທີ່ແອນນີ້ ‘ນີ້ຍິ່ງເກີນ’ ຮີ້ວ່າ
‘ຄູ່ຂາ’ ຮີ້ວ່າ ‘ແພັນປະຈຳ’ ໂດຍເຄີຍໄວ້ໃນອໍາເກອ່າຍແດນທີ່ຢູ່ໄກລອຍ່າງອໍາເກອ່າເນັມຮາສູ ໂດຍເຄີຍໄວ້
ຜູ້ຂາຍໄກລນັ້ນທີ່ຫລາຍ ເພຣະນອກຈາກຄວາມແປລກໃໝ່ແລ້ວ ຍັງຮູ້ສຶກວ່າມີຄວາມປະດອກກັບໄມ້ມີຄນອື່ນຮູ້
ແລະໜູ້ທີ່ມີບຣິກາຣເຈົ້າມີກຳລັດແສດງຕົວ ຮີ້ວ່າເຮັດວຽກສິທິຄວາມເປັນເມື່ອ ເພຣະດ້າເຫຼຸ່ມແສດງຕົວ
ເຫຼຸ່ມທີ່ເສີ່ງຕ່ອງກັນໃນຫຼານະທີ່ເປັນຄນລາວເຂົ້າເມື່ອພິດກູ້ໝາຍ” (ສັນກາຍຜົ່າຍໄທ, 20 ເມສານ
2550) ໜູ້ທີ່ມີບຣິກາຣເອງກີ່ອມຮັນໃນເຮືອນນີ້ວ່າ ກາຣມີ “ແພັນປະຈຳ” ເປັນຄນໄທ ຄື່ອເປັນຄວາມກາຄູນໃຈ
ອ່າຍ່ານ່ຳຂອງເຫຼຸ່ມແສດງຕົວ ໄດ້ຮັບຄວາມຮັດຫາຈົງຈາກຜູ້ຂາຍ ຊຶ່ງນັງກັ່ງສາມາດຮັດຫາຫຼື່ອ
ແລະປັກປຶງເຫຼຸ່ມແສດງຕົວ ເຊັ່ນກຣົມຂອງ ນາງ ທີ່ນອກກັນຜູ້ສັນກາຍນີ້ວ່າ “ແພັນເຫັນກັນຫຼຸ້ນນັກ ນອກວ່າຫຼຸ້ນເປັນ
ຄນດີໄນ່ກັບໄມ້ເຮັດວຽກຈະໄປກວ່າທີ່ເຂົ້າເຕີມໃຈໃຫ້ ແລະອີກອ່າຍ່ານ່ຳຂຶ້ນຕົ້ນແຕ່ແພັນພານາ
ຝາກທຳການທີ່ຮ້ານນີ້ຫຼຸ້ນໄມ້ເຄີຍຄູກຕໍ່າວຈາກຕ່າງປະເທດ ໄດ້ຫຼຸ້ນນັກຈົບເລີຍ ແຕ່ຫຼຸ້ນຮູ້ດີວ່າເຮົາໄມ້ສາມາດ
ເຮັດວຽກຈະໄປກວ່າທີ່ເປັນອູ້ໆ ຕອນນີ້ເຂົ້າອາຈາດເລີຍຈຸ່າເຮົາ ໃຫ້ເຈີນໃຫ້ມາກວ່າທີ່ຄນອື່ນໄດ້ ແຕ່
ສັກວັນເຫັນທີ່ຕ້ອງຈາກໄປ ເຂົ້າໄວ້ເອົາເປັນເມື່ອຈົງຈາ ອຣອກ ເພຣະເຮົາເປັນຄນລາວ” (ສັນກາຍຜົ່າຍໄທ, 6 ເມສານ
2550) ຄວາມສັນພັນທີ່ຮ່າວ່າຍໄທແລະໜູ້ທີ່ມີບຣິກາຣເຈົ້າມີກຳລັດແສດງຕົວ ໄດ້ແພັນປະຈຳຫຼື່ອຄນຮັດ
ທຳໄ້ໜູ້ທີ່ມີບຣິກາຣຂາດກາຣຕະຫັກຕ່ອງກັນໂຮກຈາກກາຣມີເພັນສັນພັນທີ່ແລະເປັນພຸດທິກຣມເສີ່ງ
ທີ່ສ່າງຜົດຕ່ອສຸກພາພ ແລະອນມັນຍິເຈົ້າພັນຫຼຸ້ງຍ່າງຫລືກເດືອນໄມ້ໄດ້ ເຫຼຸ່ມຕົກເຫຼືອໂຮກເອດສ໌ແລະໂຮກຕິດ
ຕ່ອງທາງເພັນສັນພັນທີ່ໄດ້ທຸກເມື່ອ

4.5.3 ຮູ່ແບນຄວາມສັນພັນທີ່ກັນເຈົ້າຫຼາກທີ່ຂອງຮູ້

ເມື່ອພິຈາລາດີ່ງຄວາມສັນພັນທີ່ຮ່າວ່າໜູ້ທີ່ມີບຣິກາຣ ແລະເຈົ້າຫຼາກທີ່ຂອງຮູ້ໃນບຣິເວລ
ອໍາເກອ່າເນັມຮາສູ ໂດຍເຄີຍໄວ້ເຈົ້າຫຼາກທີ່ຕໍ່າວຈາກຕ່າງປະເທດ ເຈົ້າຫຼາກທີ່ຕ່າງປະເທດຈົງຈາກຕ່າງປະເທດ
ຈະກຳລັດຫາຈົງຈາກຕ່າງປະເທດ ໄດ້ຫຼຸ້ນນັກຈົບເລີຍ ເຈົ້າຫຼາກທີ່ຕ່າງປະເທດຈົງຈາກຕ່າງປະເທດ ໄດ້ຫຼຸ້ນນັກຈົບເລີຍ
ມອງວ່າເຈົ້າຫຼາກທີ່ແລ້ວເຫັນທີ່ຄື້ອງຜູ້ຄອຍຂັດຂວາງ ຕ່າງໆ ໄດ້ຫຼຸ້ນນັກຈົບເລີຍ ໄດ້ຫຼຸ້ນນັກຈົບເລີຍ
ຫຼຸ້ນນັກຈົບເລີຍ ໄດ້ຫຼຸ້ນນັກຈົບເລີຍ ໄດ້ຫຼຸ້ນນັກຈົບເລີຍ ໄດ້ຫຼຸ້ນນັກຈົບເລີຍ ໄດ້ຫຼຸ້ນນັກຈົບເລີຍ
ເປັນເພື່ອຜູ້ຄື້ອງບັດກຳມີກຳລັດແສດງຕົວ ເຈົ້າຫຼາກທີ່ມີກຳລັດໃຫ້ອູ້ໆໄດ້ເພີ່ມ 3 ວັນຫຼຸ້ນ ແຕ່ລັກລອບອູ້ໆເກີນເວລາ
ທີ່ໄດ້ຮັບອຸນຸມາດແລະຂາຍບຣິກາຣທາງເພັນ ງຶ່ງແມ່ວ່າໜູ້ທີ່ມີບຣິກາຣທີ່ມີກຳລັດແສດງຕົວ ໄດ້ກຳນົດຫຼຸ້ນນັກຈົບເລີຍ

หนังสือเดินทางเข้าเมืองโดยถูกกฎหมายหรือการขอใบอนุญาตทำงาน (work permit) โดยมีการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวที่ถูกตามกฎหมายของไทยนั้น เป็นเรื่องที่เข้าของร้านและผู้บริการต่างหางานหลักเลี้ยง เพราะธุรกิจที่เข้าของร้านดำเนินการอยู่และลักษณะงานที่ห้องบริการทำอยู่นั้นเป็นธุรกิจที่เลี้ยงกฎหมายเข้าของร้านจะไม่ให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจว่าร้านตนเองมีการขายบริการทางเพศ แจ้งเพียงว่าเป็นร้านอาหารหรือร้านอาหารโภคภัณฑ์ให้บริการอาหารและความบันเทิงเท่านั้น ส่วนทางฝ่ายเจ้าหน้าที่ ก็ได้อ้างถึงบทบาทหน้าที่รับผิดชอบตามกฎหมายในการป้องกัน ควบคุม และจับกุมการลักลอบขายแรงงานข้ามชาติของคนต่างด้าว ผลกระทบจากสัมพันธภาพนี้จึงตกอยู่ที่ผู้บริการ ถึงแม้ว่าเข้าของร้านซึ่งเป็นผู้มีผลประโยชน์ร่วมกัน คงให้การช่วยเหลืออยู่เบื้องหลัง เช่น ช่วย “เคลียร์” กับเจ้าหน้าที่เมื่อมีการจับกุมหรือยอมจ่ายค่าคุ้มครองเป็นรายเดือนหรือจ่ายค่าของขวัญ ในเทศกาลต่างๆ แล้วค่อยหักค่าใช้จ่ายกับผู้บริการ และพยายามสร้างสัมพันธ์อันดีไว้กับเจ้าหน้าที่ แต่ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อในการเผยแพร่ปัญหา ผ่านเนื้อตัวร่างกายของเธอคือผู้บริการ ซึ่งเป็นสิ่งที่พวกเธอต้องยอมในทุกเรื่อง เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการถูกจับและซุ่มส่องกล้องของเจ้าหน้าที่ ด้วยไม่มีทางเลือกที่ดีกว่านี้ เช่นกรณีของ ณ พี ที่เล่าถึงการเลือกใช้วิธีหนึ่การตรวจจับของตำรวจด้วยการวิงหนีเข้าไปในปาลีกอย่างไม่คิดชีวิต “หนูได้ยินเพื่อนบอกมาว่าตำรวจมาเท่านั้นแหละ หนูกับเพื่อนอีกหนึ่งคนวิงหนีออกจากทางหลังร้านเข้าไปในปาลีกมากวิ่งสุดชีวิต และนอนอยู่ในปาลีกตั้งคืนไม่กล้าอกมา หนาวก็หนาว และทั้งกลัวด้วย” (สัมภาษณ์, 24 เมษายน 2550) ข้อสรุปเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในเชิงลบระหว่างผู้บริการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ที่เคยตรวจสอบอาชญากรรมเกี่ยวกับสถานะทางกฎหมายของผู้บริการนั้น ยังพบได้จากการสนทนากลุ่ม ในการวิจัยนี้โดยพบว่ามีผู้บริการอย่างน้อย 3-4 คน ให้ความเห็นต่อคำตามถึงสิ่งที่ตนมองคิดว่าเป็นปัญหาที่อยากรถูกหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดขึ้นมากที่สุดนั้น คือ ประการแรกขออย่าให้เจอถูกค้าที่ซ่อนความรุนแรง มาพูดจาหยาบคาย และประการที่สองผู้บริการตอบว่า ขออย่าให้มีตำรวจเข้ามาในร้าน (สนทนากลุ่ม, 29 มีนาคม 2550)

กรณีการศึกษาของกฎหมายและพรสุข ซึ่งกล่าวถึงรูปแบบของความสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจนายบริการข้ามชาติในลักษณะคล้ายกันว่า “รูปแบบทั่วไปที่เจ้าหน้าที่รัฐมักเรียกร้องข่มขู่จากแรงงานหรือจากเจ้าของสถานประกอบการคือ “ค่าคุ้มครอง” ซึ่งเป็นรูปแบบที่ทำกันอย่างกว้างขวางจากเจ้าของสถานบริการทางเพศ โดยเจ้าของสถานบริการจะต้องจ่ายเจ้าหน้าที่ชายฝ่ายเป็นรายเดือนคัวขั้นวนเงินที่ต่างกันไปในสถานบริการบางแห่งผู้บริการต้องเป็นผู้รับผิดชอบจ่ายทั้งหมด แต่เจ้าของสถานบริการบางแห่งก็จะถือว่ารายได้ที่ตนแบ่งกับผู้บริการควรถูกจ่ายในการ “เคลียร์” กับเจ้าหน้าที่ด้วย และอีกรูปแบบหนึ่งของลงมาที่เป็นความรุนแรงจากเจ้าหน้าที่ คือการคันตัวเพื่อรับทรัพย์สินหรือของมีค่าเมื่อแรงงานเดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง

เช่นเมื่อเดินทางกลับบ้าน สำหรับแรงงานหญิงรูปแบบที่พนบอยคือความรุนแรงทางเพศ เช่นการข่มขืน อาชีพขายบริการเป็นอาชีพที่เปิดประดู่ซุ่มความรุนแรงนานาชนิด และเสียงต่อความรุนแรงทุกรูปแบบ ในบางครั้งต้องอยู่ในสถานการณ์ที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ผู้หญิงข้ามชาติไม่สามารถพึ่งพากฎหมายได้เลย ด้วยตระหนักว่าคนสองอยู่ในประเทศไทยอย่างผิดกฎหมายต้องหลบๆ ซ่อนๆ และอยู่เฉพาะในกลุ่มตนเอง” (กฤตยา อาชวนิจกุล และพรสุข เกิดสว่าง, 2540 : 124)

ส่วนเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานด้านสาธารณสุขเป็นกลุ่มเดียวที่เข้าของร้านค้า โอลเกะ และหญิงบริการให้ความไว้วางใจและเป็นสัมพันธภาพแบบเชิงบวก หญิงบริการนอกกว่าไม่น่ากลัว และไม่ทำให้พวกเธอต้องหลบหนี เพราะโดยบทบาทหน้าที่รับผิดชอบของงานด้านสาธารณสุขเป็นงานบริการด้านสุขภาพ เพื่อการป้องกันและควบคุมโรค ทั้งหญิงบริการและเจ้าของร้านจะให้ความร่วมมือในการเข้าไปประสานงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเป็นอย่างดี เพราะการเข้าไปของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขนั้น หมายถึงผลประโยชน์ที่ทางร้านจะได้รับทั้งทางด้านการให้ความรู้ การปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันโรคจากการทำอาชีพบริการ ทางเพศ และการได้รับสนับสนุนถุงยางอนามัยโดยทางร้านไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ หญิงบริการเองก็มักจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพและการเจ็บป่วยของตนที่ไม่ปิดบังเมื่อมาระวะที่โรงพยาบาลหรือเวลาที่เจ้าหน้าที่ไปให้บริการ ซึ่งเป็นผลดีต่อการควบคุมและป้องกันโรคโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์โดยมีหญิงบริการเป็นตัวกลางในการแพร่และรับเชื้อจากถูกค้าทางเพศสู่ประชาชนอื่นๆ ต่อไป

บทที่ 5

การเผยแพร่ปัญหาอนามัยเจริญพันธุ์ของหญิงบริการชาวลาว

5.1 การให้ความหมาย ความเชื่อ ความเข้าใจ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับอนามัยเจริญพันธุ์

5.1.1 ช่องคลอดและบริเวณช่องคลอด

การให้ความหมาย ความเชื่อ ความเข้าใจ เชิงวัฒนธรรมเกี่ยวกับการคุ้มครองภาพทั่วไป การคุ้มครองภาพที่เป็นภัยต่อสุขภาพ ความเชื่อ ความเข้าใจตามที่ได้รับมาเชิงวัฒนธรรม เช่นจากการได้ยิน ได้ฟังมา เคยเห็นคนอื่นปฏิบัติตามและนำมาปฏิบัติตามความเชื่อความเข้าใจนั้น เช่นการล้างทำความสะอาดอวัยวะสืบพันธุ์ การใช้น้ำยาล้างช่องคลอดหลังการให้บริการทางเพศกับลูกค้า เพราะเคยรับรู้มาว่าสามารถป้องกันโรคได้ บางคนเคยรู้ว่าใช้ผ้าอนามัยแบบแห้ง เมื่อจำเป็นต้องมีเพศสัมพันธ์กับลูกค้าข้างหนึ่งมีประจำเดือน และบางคนรู้ว่าการกินยาคุมกำเนิด ขณะมีประจำเดือนจะทำให้ประจำเดือนหยุด เพราะจะได้รับลูกค้าได้เร็วขึ้น

การคุ้มครองภาพที่เป็นภัยต่อสุขภาพ ช่องคลอดหลังการมีเพศสัมพันธ์ เป็นเรื่องที่หญิงบริการทุกคนใส่ใจเป็นอย่างดี โดยรับรู้มาว่าการรักษาความสะอาดช่องคลอดเป็นการป้องกันโรคอย่างหนึ่ง หญิงบริการที่ให้สัมภาษณ์ทุกคนบอกว่าตนเองล้างช่องคลอดด้วยสบู่ทุกครั้งภายหลังการให้บริการทางเพศแก่ลูกค้า และหลายคนบอกว่าตนเองมักจะอาบน้ำหลังมีเพศสัมพันธ์ทุกครั้ง บาง คนใช้น้ำยาล้างช่องคลอดที่เป็นยี่ห้อของเครื่องสำอางที่โฆษณาทางวิทยุ มีกลิ่นหอม มีฟองคล้ายสบู่ และมีจาน่าใช้ในห้องติดต่อทั่วไป บางคนใช้น้ำยาล้างช่องคลอดที่มีการโฆษณาว่าฆ่าเชื้อโรคได้ เช่น น้ำยาเด็ททอล (Dettol) และแลคตาซิด (Lactacid) ดังข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มและ การสัมภาษณ์ระดับลึกดังนี้

หญิงบริการที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มจำนวน 2 คน บอกกันเพื่อนๆ ว่าชอบใช้น้ำยาแลคตาซิด (Lactacid) ล้างช่องคลอด เพราะรู้สึกสะอาดและช่วยฆ่าเชื้อโรคได้ โดยได้ยินจากการโฆษณาทางวิทยุและจากเพื่อนที่เคยใช้ และให้เหตุผลเพิ่มเติมว่า “ถึงแม้ว่ามีการใช้ถุงยางอนามัยกับลูกค้าจะช่วยป้องกันโรคได้ แต่การใช้น้ำยาล้างช่องคลอด เป็นสิ่งจำเป็น เพราะได้ช่วยล้างสารที่เคลือบถุงยางอนามัย ซึ่งอาจแพ้สารในถุงยางอนามัยทำให้กันหรือเป็นแผลได้” “ถ้าวันไหนที่รับแขกหลายครั้งการใช้น้ำยาแลคตาซิด ล้างช่องคลอดจะทำให้แสบ ก็จะใช้น้ำสะอาดธรรมชาติล้างช่องคลอด” (สนทนากลุ่มหญิงบริการ, 4 เมษายน 2550) เป็น เเล้วถึงการคุ้มครองภาพและการรักษาความสะอาดบริเวณช่องคลอด หลังจากมีเพศสัมพันธ์กับลูกค้าว่า “หนูเคยใช้ถุงยางสวนล้างช่องคลอด

ตอนทำงานอยู่มุกค่าหารมีเพื่อนเคยใช้ คือใช้ลูกยางดูดน้ำยาแล้วสอดเข้าไปในช่องคลอดทำให้ล้างได้ลึกและข่าเชื้อโรคได้ และหนูเคยใช้ลูกไก่สอดช่องคลอดถ้าจำเป็นต้องรับแขกตอนมีเม่นส์ แต่ส่วนใหญ่จะไม่ใช้ลูกไก่นอกจากจำเป็นจริงๆ เช่น แฟนประจำมาหา เคยรู้จักวิธีการใช้ลูกไก่จากการอ่านหนังสือไทยที่ให้ความรู้เกี่ยวกับภัยผู้หญิง” (สัมภาษณ์, 20 มีนาคม 2550) (ลูกไก่ หรือที่วัยรุ่นเรียกว่าโอบี เป็นผ้าอนานมัยชนิดหนึ่งมีลักษณะเป็นแท่งทรงกระบอก ยาวประมาณสองนิ้ว วัยรุ่นนิยมใช้โดยใช้สอดเข้าไปในช่องคลอดเพื่อป้องกันการหลอกอุบัติของเดือดประจำเดือน มีขายตามร้านสะดวกซื้อทั่วไป)

นาง ให้ข้อมูลว่า ตนเองใช้น้ำยาล้างช่องคลอด ประเกทมีกลิ่นหอม และมีฟองคล้ายสนุ่นเหลวเป็นเยื่ห้อของเครื่องสำอางยีห้อหนึ่ง โดยบอกว่า “การใช้น้ำยาชนิดนี้ล้างช่องคลอด เพราะทำให้สะอาดและทำให้อวัยวะเพศมีกลิ่นหอมลูกค้าชอบ” (สัมภาษณ์, 6 เมษายน 2550) ส่วนปุ่นและมณี บอกว่า ตนเองมักใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดขณะมีประจำเดือน เพราะจะทำให้ประจำเดือนหยุด เมื่อต้องการทำงานได้เร็วขึ้น ไม่ต้องหยุดงานหลายวัน มณี เล่าว่า “ถ้ามีเม่นส์ช่วงที่มีแขกเยอะ เช่น วันหยุด หรือช่วงปีใหม่จะรับกินยาคุมเพื่อให้มีนส์หยุดเร็วขึ้น จะรับแขกได้ไม่ต้องขาดรายได้หลายวัน แต่การกินยาคุมจะทำให้เดือดออกกระปริบกระปรอยและอาจทำให้แพ้คลูกได้” (สัมภาษณ์, 24 เมษายน 2550) หญิงบริการมีความรู้ความเข้าใจดีว่าเวลาใดมีประจำเดือนจะไม่รับลูกค้า เพราะจะทำให้ติดโรคได้ง่าย หญิงบริการ 2-3 คน ที่ร่วมสนทนากลุ่มนี้ ให้ความเห็นว่า เดือดประจำเดือนคือเดือดเสียและจะไม่มีเพศสัมพันธ์ในช่วงมีประจำเดือน เพราะช่วงนี้ ร่างกาย มีความอ่อนแออาจติดเชื้อโรคได้ง่าย “ประจำเดือนเป็นเดือดเสีย ร่างกายขับเดือดเสียออกมานั่นคือเพศสัมพันธ์ในช่วงนั้น จะทำให้เดือดเสียกลับเข้าสู่ร่างกายได้อีก และทำให้ร่างกายติดโรค” (สนทนากลุ่ม, 8 เมษายน 2550)

ความเชื่อ ความเข้าใจเหล่านี้มีความสอดคล้องกับการศึกษาของ มติกา ศรีพวง ทองและคณะ (2540) ที่พบว่าหญิงบริการทางเพศบางคนมีความเชื่อว่าการสวนล้างช่องคลอดหลังมีเพศสัมพันธ์สามารถป้องกันการติดเชื้อเอชสีได้ และการศึกษาของ สุกัญญา พร โสภาคุล (2544) พบว่าความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพโดยทั่วไปของหญิงบริการทางเพศคือการทำความสะอาดช่องคลอดหลังมีเพศสัมพันธ์ หญิงบริการมักจะทำความสะอาดบริเวณช่องคลอดด้วยน้ำและสารชนิดต่างๆ เช่นสบู่ ยาสีฟัน โซดา น้ำยาทำความสะอาดช่องคลอด เช่น เดทตลอดเป็นต้น

5.1.2 อาการ ตกขาว

หญิงบริการเรียกว่า “ลงขาว” หรือ “นมاءขาว” หญิงบริการส่วนใหญ่ให้ข้อมูลเรื่องการมีตกขาวว่า ถ้าเป็นตกขาวไม่มีกลิ่น เป็นอยู่ 3-4 วันก็จะหายไป แต่เป็นทุกเดือนเป็นเรื่องปกติของผู้หญิงและมักจะเป็นตกขาวในช่วงก่อนและหลังเป็นประจำเดือน สีไพร และ มณี ให้สัมภาษณ์ และให้เหตุผลของการเป็นตกขาวคล้ายกันว่า “เคยมีตกขาวเป็นประจำ คนลาวเรียกว่า “นมاءขาว” หรือ “ลงขาว” มักจะเป็นก่อนมีประจำเดือนประมาณสองอาทิตย์ ตอนอยู่ประเทศไทย

ได้รับการบอกจากแม่ บอกว่าเป็นเรื่องธรรมชาติของผู้หญิง แต่ถ้าหากขาวผิดปกติ จะมีกลิ่นเหม็น และมีอาการเจ็บท้องน้อย อาจเกิดจากการแพ้เม็ดลูก เช่นการติดโรคจากแบค ถ้าเป็นเช่นนี้ต้องไปหา หมอ หมอบอกให้ยาแก้ไขบ้านกินและยาขัดช่องคลอด (ยาเหน็บช่องคลอด) จึงจะหาย ณ ปัจจุบันได้ถือว่า ประสบการณ์ที่ตนเองเคยเป็นตกขาวผิดปกติเพิ่มเติมอีกว่า “เคยเป็นตกขาวมากกว่าปกติ และเจ็บ มากลูกด้วย ไปคลินิกหมอบาดาลราษฎร์ หมอบอกให้ยาแก้ไขบ้านกินและยาขัดช่องคลอด (ยาเหน็บช่องคลอด) จ่าย ค่ายา 150 บาท ปัจจุบันอาการหายดีแล้ว” (สัมภาษณ์, 24 มีนาคม 2550)

หญิงบริการที่เข้าร่วมสัมภาษณ์กลุ่มหลักยัง มีความเชื่อว่า อาการตกขาวผิดปกติ เกิดจากหลายสาเหตุ ได้แก่ เกิดจากการกินอาหารดิบและอาหารแสร้ง เช่น กินส้มตำมะละกอ โดย หญิงบริการคนหนึ่งให้ความเห็นในการสัมภาษณ์ว่า “ส้มตำมะละกอเป็นของดี มะละกอมียางทำ ให้กัน ทำให้เลือดเสีย ถ้าเลือดขาวกินแล้วแดง แล้วถ้าหยุดกินก็จะหาย” หญิงบริการ 2-3 คนบอกถึง สาเหตุของอาการตกขาวว่า เกิดจากการกินของดี เช่น ปลาร้าดิน หรือมะละกอดิบ การกินของดีจะทำ ให้เลือดเสีย ส่วนนางให้ข้อมูลเกี่ยวกับตกขาวตามความเชื่อและประสบการณ์ของเธอว่า “ตกขาว เกิดจากความไม่สะอาดหรือเกิดจากการแพ้ถุงยางอนามัย และมีเพศสัมพันธ์บ่อยเกินไป ให้ดูรับ แยก สัก 1-2 วัน และรักษาความสะอาดช่องคลอดให้ดี ก็จะดีขึ้น ถ้าเป็นบ่อยไม่รักษา ก็จะแพ้เม็ดลูก ได้ ถ้าอยู่บ้านที่ฝังลาวแม่จะให้กินยาหัวของหมอนพื้นบ้าน กินหัวเดียว ก็จะหาย เพราะยาดีมี ช่วยขับเลือดเสียคือเลือดขาวออกมาก” (สัมภาษณ์, 6 เมษายน 2550) ปูให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการเป็น ตกขาวของตนเองว่า “มีปัญหาการเป็นหมวดขาว บ่อย และปวดท้องน้อย นักเป็นตอนมีเมื่นส์ ไปซื้อยาที่ร้านขายยาเป็นยาสดช่องคลอดใช้สอด 5 วัน อาการก็หายไป หมออีกสองราย แนะนำให้รักษาด้วยยา เยี่ยมและบอกให้ไปตรวจที่โรงพยาบาล และให้ยาแก้ไขบ้านกิน 10 เม็ดอาการก็หาย นอกจากนี้ปูยังบอกว่า ใช้น้ำยาล้างช่องคลอดทุกครั้งหลังนอนกับแบค” พร้อมเอารัวย่างให้ผู้วิจัยดู (สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2550)

การดูแลรักษาตกขาวที่หญิงบริการกลุ่มนี้มีการรับรู้มาคือ ตกขาวปกติไม่ต้องกิน ยาหรือสอดยาถ้าหายเองได้ ถ้าเป็นตกขาวกันที่เกิดจากการกินของดีให้เลิกกินของนั้น หรือให้กินยา ต้มเพื่อขับเลือดเสียออก ถ้าตกขาวผิดปกติเรียกว่า “เป็นโรค” เช่น ตกขาวมีกลิ่นเหม็นต้องได้รับการ รักษาจากหมอบาดาล หรือในโรงพยาบาล

5.1.3 การปวดท้องน้อย

หญิงบริการชาวลาว เรียกอาการนี้ว่า “เจ็บท้องน้อย” หรือ “เจ็บเม็ดลูก” ซึ่งรวมถึง การเรียกอาการ และการเจ็บป่วยในบริเวณ ช่องท้องว่า “แพ้เม็ดลูก” หญิงบริการส่วนใหญ่ให้ข้อมูล ว่าเคยมีอาการปวดท้องน้อย บ้างคนบากว่า มีอาการปวดท้องน้อยร่วมกับการมีประจำเดือนเรียกว่า “ปวดท้องเมื่นส์” หญิงบริการมองว่าการปวดท้องเมื่นส์ ไม่ใช่การเจ็บป่วยรุนแรง โดยหญิงบริการ เหล่านี้ไม่ทราบสาเหตุของการปวดท้องเมื่นส์ว่าเกิดจากสาเหตุอะไร แต่สามารถบอกวิธีดูแลรักษา

ตามปัญหาที่พบ เช่น ถ้าปวดท้องเมื่อสักครั้งคดีมีน้ำเย็น เพราะจะทำให้ปวดท้องมากขึ้น ลีไพร บอกถึงสาเหตุของการปวดท้องเมื่อสักครั้งว่า มีสาเหตุจากเลือดเสียออกมาน้อย โดยให้เหตุผลว่า “ประจำเดือนเป็นเลือดเสีย ถ้าไม่ถูกขับออกจะทำให้เลือดเสียคั่ง และทำให้ปวดท้อง การลดปัญหาอาการเลือดเสีย คือการกินน้ำร้อนจะช่วยขับให้เลือดเสียออกมากขึ้น หรือกินยาฟอกเลือด ถ้าปวดท้องเมื่อสักครั้งคดีมีน้ำเย็น เพราะจะทำให้ปวดท้องมากขึ้น” (สัมภาษณ์, 20 มีนาคม 2550) วิ ให้ความเห็นเกี่ยวกับการแพ้เม็ดคลุกว่า “การมีเพศสัมพันธ์กับลูกค้าในช่วงที่มีประจำเดือนก็มีโอกาสทำให้แพ้เม็ดคลุกได้ เพราะเวลา มีประจำเดือนเลือดประจำเดือนเป็นเลือดเสีย ถ้ามีเพศสัมพันธ์ก็จะทำให้เลือดเสียกลับเข้าสู่ร่างกายและทำให้แพ้เม็ดคลุก” (สัมภาษณ์, 25 มีนาคม 2550) ส่วนน้อง เล่าว่า การเจ็บท้องน้อยที่ไม่ใช่การแพ้เม็ดคลุก ก็มี เช่น เจ็บท้องจากไม่กินข้าวเรียกว่า “ลงกระเพาะ” และเจ็บท้องจากอันปัสสาวะนานๆ เป็นพะรำของเก่าไม่ออก เรียกว่า “ของเก่าเป็นพิษ” ถ้าปล่อยให้เป็นนานๆ ก็อาจทำให้แพ้เม็ดคลุกได้ ต้องไปให้หมอกัดยาจึงจะหาย (สัมภาษณ์, 28 มีนาคม 2550) นางและก้อย ให้เหตุผลของการปวดท้องน้อยว่า มีสาเหตุมาจากการที่ลูกค้ามีเพศสัมพันธ์ที่รุนแรงทำให้เจ็บเม็ดคลุก หรือแพ้เม็ดคลุก ถ้างดรับแขกก็จะหาย ก้อย เล่าว่า “มีครั้งหนึ่งรับแขกและแขกทำรุนแรง และนานทำให้รู้สึกเจ็บเม็ดคลุก คิดว่าต้องติดโรคแน่เลย ฝากเพื่อนซื้อยาแก้เม็ดคลุกอักเสบกินอยู่ 3 วันและหนูต้องงดรับแขก 2 วัน” (สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2550)

นารี อายุ 37 ปี เคยมีประสบการณ์ขายนมิการทางเพศ ตั้งแต่เป็นสาวรุ่นแรกกลับมาทำงานนี้อีก บอกถึงการรักษาอาการที่ตนเองเคยเป็นเกี่ยวกับการตกขาวและปวดท้องน้อยว่า “เคยทำงานนี้มา จำได้ว่า ถ้ามีอาการคันช่องคลอดผิดปกติ หรือเป็นหมวดขาวและเจ็บเม็ดคลุกจะซื้อยาฮีโร่กิน 2 วัน ก็หาย ทุกวันนี้ถ้ามีอาการเด็กน้อย เช่น ปวดท้อง คันช่องคลอด หรือถ้ารู้สึกไม่สะอาดบริเวณช่องคลอดหลังรับแขก ก็จะซื้อยาฮีโร่กิน 2 เม็ดหรือ 4 เม็ด กินสองวันก็หาย” (สัมภาษณ์, 25 มีนาคม 2550)

5.1.4 ประจำเดือนและการเลือดออกกระปริดกระปรอย

หญิงบริการหลายคนให้ข้อมูลว่ามักจะมีประจำเดือนนานน้อยมากกระปริดกระปรอย หญิงที่มีอาการนี้ เชื่อว่า เป็นพะรำหรือใช้ยาเม็ดคุมกำเนิด จึงทำให้ประจำเดือนนานน้อยกระปริดกระปรอย บางคนมีประจำเดือนมาเพียง 1 วัน ก็หยุด บางคนประจำเดือนมาสองครั้งต่อเดือน พร เด่า ประสบการณ์ของเธอว่า “หนูมีเมื่นสัมภាន้อยตลอด บางเดือนมา 2 วันบางเดือนมาวันเดียว ซึ่งเกิดจากเลือดไม่ดี” เชอให้เหตุผลเพิ่มเติมว่า “คนที่เมื่นสัมภាន้อยเป็นพะรำเลือดไม่ดี เลือดแห้ง และเม็ดคลุกไม่ดี ถ้าจะให้มีน้ำดีต้องกินยาฟอกเลือด หรือยาสตรี” (สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2550) ข้อมูลของพร คล้ายกับหญิงบริการที่สนทนากลุ่มว่า “ถ้าเป็นเมื่นสัมภាន้อยเป็นพะรำเลือดน้อย ร่างกายไม่สมบูรณ์ถ้าได้ถ่ายเลือดแล้วจะดีขึ้น เช่นการคลอดลูกจะถ่ายเลือดเสียออก” (สนทนากลุ่ม, 8 เมษายน 2550)

มณี บอกว่า “นอกจากปัญหาเรื่องตกขาวแล้วยังมีอาการปวดท้องน้อยเป็นบางครั้งและที่มีอาการเป็นประจำคือเป็นเม่นส์ไม่ดี เมื่อส่วนน้อย บางครั้ง 2 เดือนมาครั้งหนึ่ง แล้วชอบเวียนหัว เวลาเป็นเม่นส์ซึ่งอาจเกิดจากกินยาคุมก็ได้ ถ้าอยู่ที่บ้านแม่จะบอกว่า เป็นเพราะเลือดน้อย เลือดไม่ดี ถ้าได้ถ่ายเลือดอาจดีขึ้น เช่นการคลอดลูก เพราะคนคลอดลูกเป็นการได้เปลี่ยนเลือดใหม่” (สัมภาษณ์, 24 มีนาคม 2550) และต่ำไปให้สัมภาษณ์ว่า “มีปัญหาเรื่องการมีเม่นส์ไม่ตรงเวลา มากับปริodic ประจำมา 2 ครั้งต่อเดือน แต่ไม่มีอาการอย่างอื่นจากมีปัญหาเรื่องการเสียเวลา รับแขก เดยก้าวหนามอที่โรงพยาบาลเชมราฐ หมอยาภิญญา กินยาการดีขึ้น” (สัมภาษณ์, 25 มีนาคม 2550)

การให้ความหมาย ความเชื่อ ความเข้าใจและการปฏิบัติตามเกี่ยวกับอนามัยเจริญพันธุ์ของหญิงบริการที่ศึกษาครั้งนี้ สรุปให้เห็นถึงการมี พฤติกรรมการดูแลสุขภาพ และการดูแลรักษาตนเองเมื่อเจ็บป่วย ที่มีการเรียนรู้และเลือกวิธีการดูแลรักษาตนเองตามที่ได้รับรู้มาจากเพื่อน และ สามารถจัดลำดับความรุนแรงของอาการและปัญหาเพื่อเลือกวิธีการดูแลรักษา การปฏิบัติตามต่อสถานการณ์ และปัญหานั้นๆ ได้ นอกจากนี้พบว่าหญิงบริการมีการเลือกใช้บริการสุขภาพตามลักษณะและความรุนแรงปัญหานามบัญเจริญพันธุ์ ตามความรู้ ความเห็นของตนเองนี้

ปวดท้องเวลาไม่ประจำเดือน	ดูแลรักษาโดย	กินยาแก้ปวด งดรับแขก
ตกขาวเด็กน้อย ไม่คัน	”	ซื้อยา กิน ยาสอดช่องคลอด
ตกขาวคัน	”	ซื้อยา กิน / ไปหาหมอที่คลินิก
ตกขาวคัน ปวดท้องน้อย	”	ไปตรวจที่คลินิก/โรงพยาบาล

หมายเหตุ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากการร้านขายยาแห่งหนึ่ง ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการแสวงหาทางเลือกในการดูแลสุขภาพและการเยียวยาเมื่อมีการเจ็บป่วยของหญิงบริการ ที่นิยมไปซื้อยาในร้านโดยเฉพาะยาในกลุ่มปฏิชีวนะเป็นกลุ่มที่หญิงบริการนิยมเลือกซื้อมา กที่สุด นอกจากยาในกลุ่มปฏิชีวนะ ก็เป็นพากยาเม็ดคุมกำเนิด และพวกน้ำยาด้างช่องคลอด กลุ่มเดทตลอด และแพคตาซิด ส่วนการไปหาหมอหรือไปพบแพทย์ที่โรงพยาบาลมักเป็นขั้นสุดท้ายที่หญิงบริการเลือกใช้ในกรณีที่หญิงบริการ เชื่อว่าอาการตนเองมีความรุนแรงขึ้นและการซื้อยา กินเองไม่หายหรือไม่ดีขึ้น

การแสวงหาการดูแลสุขภาพของหญิงบริการด้วยวิธีการต่างๆ อาจทำให้เกิดปัญหาต่อสุขภาพทางเพศของตน บางครั้งอาจเป็นปัจจัยนำไปสู่การรับและการแพร่ เชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เช่น ปัญหาการขาดน้ำหล่อลื่นในช่องคลอดในกรณีที่หญิงบริการทำความสะอาด อวัยวะเพศด้วยสารชนิดต่างๆ เช่น การสูบถ่านช่องคลอดด้วยน้ำยาต่างๆ หรือการเลือกวิธีการดูแลสุขภาพและป้องกันโรคตามความเชื่อ ความเข้าใจ ที่ไม่ถูกต้อง เช่นการซื้อยา กินเองทำให้อาการที่

เป็นหายไป แต่ไม่สามารถช่วยโรคที่เป็นด้านต่อของการเจ็บป่วยได้ ซึ่งทำให้มีผลเสียต่อนามัย เกริญพันธุ์ได้

พบว่าการอธิบายการเจ็บป่วยและวิธีการรักษาอาการเจ็บป่วยของหลั่งบริการชาว ลาวในการศึกษานี้สอดคล้องกับคำอธิบายของ Klein man และ Chrisman โดย Klein man อธิบายว่า คนแต่ละกลุ่มวัฒนธรรมย่อมมีการให้ความหมายของการเจ็บป่วยและสุขภาพแตกต่างกัน (อ้างใน สุกัญญา 2544 : 11-12) ส่วน Chrisman ได้อธิบายพฤติกรรมการเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นในระบบสามัญชน (popular sector) ด้วยแบบจำลอง “กระบวนการแสวงหาการรักษาเยียวยา” (Health-Seeking Process) ของบุคคลแบบจำลองนี้อธิบายว่าบุคคลจะมีพฤติกรรมตอบสนองต่อโรคภัยไข้เจ็บที่แตกต่างกัน เช่น การดื่มน้ำและอาหารและลงบางอย่างที่เข้าใจว่าแสดงต่อโรค การกินอาหารบางอย่างเพื่อรักษาโรค การออกกำลังกาย การกินยาสมุนไพร การซื้อยา自行药 และการเลือกไปรักษาที่โรงพยาบาล เป็นต้น โดยประเมินความเจ็บป่วยจาก 5 ลักษณะคือ 1) การให้คำจำกัดความกับปัญหาการเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นกับตนเองหรือการที่บุคคลให้คำจำกัดความกับอาการผิดปกติที่เกิดขึ้น (Symptom definition) ภายใต้วัฒนธรรมหรือความเชื่อเกี่ยวกับการเจ็บป่วยนั้นๆ 2) พฤติกรรมเยียวยารักษาเพื่อแก้ปัญหาโรคนั้นๆ ตามที่ให้คำจำกัดความของการเจ็บป่วย (Treatment action) 3) การประเมินพฤติกรรมจาก การรักษาเยียวยาที่เกิดขึ้นในครั้งนั้น (Adherence) 4) การเปลี่ยนแปลงบทบาทที่เคยปฏิบัติอยู่ในชีวิตประจำวันอันมีผลเนื่องมาจากการเจ็บป่วยที่เกิดขึ้น (Role shift) และ 5) การปรึกษาหารือกับบุคคลอื่นที่ผู้ป่วยปฏิสัมพันธ์ด้วย (Lay consultation) (อ้างใน สุกัญญา พร โถสกากุล, 2544 : 16-17)

5.1.5 โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

หลั่งบริการที่เคยมีประสบการณ์การป่วยเป็นเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เช่น โรคหนองใน จะสามารถบอกได้ว่าอาการที่เป็น เป็นอย่างไร และอาการที่เป็น น้ำ เป็นอาการของโรคอะไร โดยได้รับรู้จากแพทย์หรือเจ้าหน้าที่เป็นคนบอก หลั่งบริการส่วนใหญ่ที่ไม่เคยป่วยหรือไม่เคยได้รับการบอกจากเจ้าหน้าที่จะไม่สามารถบอกได้ว่าเป็นโรคหรือโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์นั้นเป็นอย่างไรมีโรคอะไรบ้าง แต่หลั่งบริการจะบอกเกี่ยวกับอาการต่างๆ ที่เป็น เช่น ตกขาวผิดปกติ อาการปวดท้องน้อย หรือ เจ็บมดลูก หรือ แพ้มดลูกกว่า “เป็นโรคผู้หญิง” หรือ “โรคจากการเที่ยวผู้หญิง” แต่ไม่สามารถบอกได้ว่าโรคเที่ยวผู้หญิงนั้นมีโรคอะไรบ้าง เช่น ซิฟิลิต หนองใน หนองในเทียม หลั่งบริการคนหนึ่งที่มีประสบการณ์ป่วยเป็นหนองในเด่าในการสันหนากลุ่มว่า “เคยเป็นหนองในเมื่อปีก่อนที่ผ่านมาตอนนั้นมากำจดในใหม่ได้ประมาณ 2 เดือนแล้วกลับไปบ้านที่ฝั่งลาว มีอาการเย็บเป็นหนอง และเจ็บท้องน้อย ไปหาหมอที่สุขคลา เจ้าหน้าที่สุขคลาบนบอกว่าเป็นหนองใน และฉีดยาให้ 1 เข็มอาการหายไป” (สันหนากลุ่ม, 8 เมษายน 2550) หลั่งบริการ 3 คน (น้อง, เปี้ย และปู) บอกว่าเคยได้ยินเกี่ยวกับ “โรคผู้หญิง” ว่าเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์จากที่มีกลุ่มคนไปสอนเรื่องเออดส์ในร้านอาหารทั้งที่ในประเทศไทยและตอนทำงานที่มุกดาหาร จำไม่ได้ว่ามีโรค

อะไรบ้างแต่ได้ทราบว่าถ้าป้องกันโรคเอดส์ได้ ก็ป้องกันโรคผู้หญิงหรือโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ได้ด้วย

ที่ผ่านมาขังขาดข้อมูลรายงานเกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ของหญิงบริการชราลาวในพื้นที่เมืองราชู เนื่องจากยังไม่มีการจัดตั้งคลินิกการโกรคของโรงพยาบาลในระดับอำเภอที่เป็นระบบชั้นเงิน และไม่มีระบบรายงานเกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์โดยเฉพาะ อีกทั้งสถานะของการเข้าเมืองมาแบบผิดกฎหมาย ไม่ได้ขึ้นทะเบียนแรงงาน และไม่มีบัตรประจำตัวสุขภาพ อีกทั้งมาทำงานขายบริการทางเพศ ส่งผลให้หญิงชาวลาวเข้าไม่ถึงระบบบริการตรวจรักษา ถ้ามีอาการเจ็บป่วยด้วยโรคเหล่านี้ก็มักซื้อยา自รับประทานเองหรือไปรักษาที่คลินิก อย่างไรก็ตามในช่วงที่มีการเก็บข้อมูลนี้มีรายงานจากการจัดทำโครงการเฝ้าระวังโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ตามแนวชายแดนไทย-ลาว จังหวัดอุบลราชธานี จากการจัดหน่วยเคลื่อนที่โดยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานีร่วมกับโรงพยาบาลเมืองราชู และสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 จังหวัดอุบลราชธานีระหว่างวันที่ 26-27 มีนาคม 2550 จากการดำเนินโครงการนี้มีหญิงบริการชาวลาวจำนวน 72 คนได้รับการตรวจภายใน เพื่อหาการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ จำนวน 25 คน พบรการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ จำนวน 5 คน เป็นหญิงบริการที่อยู่ในกลุ่มที่ทำการศึกษาและสัมภาษณ์ระดับลึกจำนวน 2 คน และอยู่ในกลุ่มที่ศึกษาจำนวน 3 คน โดยตรวจพบโรคหนองใน 1 คน (ร้อยละ 4.0) ติดเชื้อคลามัยเดียวน้ำนม 2 คน (ร้อยละ 8.0) เชื้อรานในช่องคลอด 3 คน (ร้อยละ 12.0) นอกจากนี้ยังพบหญิงบริการที่มีอาการตกขาวมากผิดปกติร่วมกับอาการบวมแดงบริเวณปากมดลูกอย่างน้อย 9 คน

5.1.6 โรคเอดส์

หญิงบริการจำนวน 7 จาก 17 คน (สีไฟร ลออ วี ตุ๊ก เตี้ย นาง และพลอย) ให้ข้อมูลว่าก่อนมาทำงานนี้ไม่เคยรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์มาก่อน เช่น ไม่ทราบว่าโรคเอดส์ติดต่อได้อย่างไร มีวิธีป้องกันอย่างไร ไม่เคยเห็นคนเป็นเอดส์ และไม่รู้ว่าตนเองจะเกี่ยวข้องกับโรคเอดส์ได้อย่างไร จึงไม่ได้ให้ความสนใจ เพราะทำงานรับจ้างในโรงงานเป็นแม่บ้าน ทำงานและขายกับข้าวจึงไม่น่าจะเกี่ยวกับโรคเอดส์ แต่หลังจากมาทำงานนี้ จึงได้รับรู้จากเพื่อนว่าโรคเอดส์ติดต่อได้จากการมีเพศสัมพันธ์กับลูกค้าโดยไม่ใช่ถุงยางอนามัย จึงต้องให้แยกใส่ถุงยางอนามัยทุกคน

หญิงบริการมีความเชื่อว่าการมีคุณอนเพียงคนเดียวที่ไม่ติดเชื้อเอดส์ไม่น่าจะติดเอดส์ได้ หญิงบริการให้ความเห็นเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกับผู้ติดเชื้อเอดส์ว่าอาจติดเอดส์ได้ถ้าอยู่ด้วยกันนานๆ เพราะอาจผลอย่างขับของไวรัสกันได้ ส่วนคนที่มีองค์ว่าสุขภาพแข็งแรงดี หญิงบริการเห็นว่าอาจเป็นผู้ติดเชื้อเอดส์ได้โดยให้ความเห็นว่า ถ้าหากหน้าตาจะดูไม่ออกว่าเป็นผู้ติดเชื้อเอดส์ หรือไม่ จึงต้องใส่ถุงยางอนามัยกับทุกคนเพื่อป้องกันไว้ก่อน ตุ๊กบอกว่า “ไม่เคยรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์

มาก่อน เพราะตอนอยู่บ้านไม่เคยเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ ตัวเองขายกับข้าวในตลาดอยู่บ้านนอก ไม่มีไฟฟ้าใช้ ไม่มีโทรศัพท์ ไม่เคยรู้เรื่องโรคเด็กส์จากทางโทรทัศน์ ไม่คิดว่าตนเองจะเกี่ยวข้องกับโรคนี้จึงไม่ได้สนใจและไม่เคยรับรู้เรื่องนี้ แต่มาอยู่ที่นี่เพื่อนๆ บอกว่าต้องใส่ถุงยางอนามัยทุกครั้งเพื่อป้องกันการติดโรคเด็กส์จากแบค จึงต้องปฏิบัติตาม” (สัมภาษณ์, 28 มีนาคม 2550)

ส่วนสีไพรบอกกับผู้วิจัยว่า “ออกจากโรงเรียนก็ไปรับจ้างทำงานบ้านจึงไม่เคยได้ยินเกี่ยวกับโรคเด็กส์ มาอยู่ที่นี่ได้สองปีเวลาที่รักลับบ้านได้ฟังเรื่องโรคเด็กส์จากทีวีในรถทัวร์ว่า เอดส์ติดต่อได้ทางเพศสัมพันธ์ และไม่เคยเห็นคนเป็นเอดส์ว่าเป็นอย่างไร ถ้าอยู่ร่วมกับผู้ติดเชื้อเอดส์ไปนานๆ ก็อาจมีโอกาสติดเชื้อเอดส์จากกัน ได้ทุกวันนี้เข้าใจเรื่องโรคเด็กส์ดีขึ้นจากหมอมโรงพยาบาล เจนราชนาสถาน” (สัมภาษณ์, 20 มีนาคม 2550) ลօอ บอกว่า “ตอนอยู่บ้านที่ประเทศไทยเห็นกลุ่มอาสาสมัครโครงการด้านเอดส์ไปสอนเรื่อง โรคเด็กส์ในโรงเรียน และตามหมู่บ้าน กลุ่มที่ไปส่วนใหญ่เป็นชาวต่างประเทศ แต่หนูเองไม่เคยเข้าอบรมและไม่เคยเข้าใจเรื่อง โรคเด็กส์ซึ่งไม่เกี่ยวกับเรา ตอนที่ไปทำงานกรุงเทพก็อยู่แต่ในโรงงานไม่เคยได้ออกไปไหน ไม่น่าจะเกี่ยวกับโรคเด็กส์” (สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2550)

หญิงบริการอีก 10 คน ให้ข้อมูลว่าเคยได้ยินได้ฟังเกี่ยวกับ โรคเด็กส์โดยได้รับรู้มาจากที่ต่างกัน หญิงบริการจำนวน 6 คน (ก้อย น้อง เปี้ย นารี ปู และต่าย) บอกว่าเคยได้ยินเกี่ยวกับ โรคเด็กส์ ตอนทำงานในร้านอาหารและร้านอาหารโภภะในประเทศไทยและที่อื่นก่อนมาทำงานที่ เชียงราฐ โดยมีคนกลุ่มนั้นไปให้ความรู้เรื่อง โรคเด็กส์ในร้านอาหารและร้านอาหารโภภะที่ทำงานอยู่ ให้ความรู้เกี่ยวกับ โรคเด็กส์ว่าติดต่อได้โดยการมีเพศสัมพันธ์กับคุณอนหลาภุคนและไม่ใส่ถุงยาง อนามัย การติดต่อจากแม่สู่ลูกและการใช้เจ้มฉีดยาสพดิตร่วมกัน แต่ไม่รู้ว่า โรคเด็กส์ไม่สามารถ ติดต่อได้โดยยุง และเจ้าหน้าที่โครงการได้สอนเรื่องการใส่ถุงยางอนามัยทางปากด้วย หญิงบริการ บางคนบอกว่า ไม่รู้ว่า การอยู่ในบ้านเดียวกับผู้ติดเชื้อเอดส์จะติดเชื้อจากการอยู่ร่วมกัน ได้หรือไม่ หญิงบริการอีก 4 คน (นภี พร กุ้ง และดวง) บอกว่าได้ยินเกี่ยวกับเรื่อง โรคเด็กส์ ตอนอยู่ในโรงเรียน มีเจ้าหน้าที่อาสาสมัคร ไปสอนเกี่ยวกับ โรคเด็กส์ในโรงเรียน ให้ความรู้เกี่ยวกับ โรคเด็กส์ว่า โรคเด็กส์ ติดต่อได้โดยการมีเพศสัมพันธ์ และมีเพศสัมพันธ์กับคนหลาภุคนแต่จำไม่ได้ทั้งหมด

นภีให้ข้อมูลว่า “ตอนอยู่โรงเรียนเคยได้ยินเรื่อง โรคเด็กส์จากเจ้าหน้าที่ไปสอน ในโรงเรียน จำได้ว่า โรคเด็กส์น่ากลัวเพระ ไม่มียารักษา และ โรคเด็กส์ติดต่อโดยทางเพศสัมพันธ์ หรือคนที่ชอบเที่ยวผู้สาวบริการ ตอนที่ทำงานอยู่ที่ เชียงราฐนี้ มีหมอมาก โรงพยาบาล เชียงราฐมาให้ความรู้เรื่องเอดส์ได้เข้าใจดีขึ้น ชอบให้หมอนำสอนเพาะมีความรู้ดี” (สัมภาษณ์, 24 มีนาคม 2550) ส่วนกุ้ง บอกว่า “เคยได้ยินเรื่อง โรคเด็กส์ตั้งแต่อยู่ในประเทศไทย มีเจ้าหน้าที่เข้าไปสอนเรื่องเอดส์ ในโรงเรียน โรคเด็กส์ติดต่อได้ทางร่วมเพศและทางเดือด ตอนที่มาทำงานนี้พี่สาวซึ่งเคยทำงานนี้มา

ก่อนบอกให้ใส่ถุงยางอนามัยป้องกันเออดส์กับแขกทุกคน รู้ว่าตนเองเสี่ยงต่อการติดเออดส์ แต่คิดว่า ตนเองป้องกันได้ดีกับแขกทุกคน” (สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2550)

ดวง คนเดียวที่บ่นกว่าตนเอง เคยเห็นคนเป็นเออดส์ตอนอยู่ในประเทศไทย ซึ่งเป็น คนอยู่ลัง_WAKE_บ้านเดียวกัน เป็นผู้ชาย เพราะเคยมาทำงานรับจ้าง โรงงานที่ประเทศไทย ตนเองจึงเห็น ว่า โรคเออดส์น่ากลัว โรคเออดส์เป็นโรคที่รักษาไม่หาย และบอกว่าการทำชาชีพนี้ ของตนเองอาจเสี่ยง ต่อการติดเชื้อเออดส์ โดยประเด็นที่เห็นว่าเป็นปัจจัยเสี่ยงมากที่สุดคือการที่ลูกค้าไม่ใช้ถุงยางอนามัย (สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2550)

กล่าวโดยสรุปหลังบุกริการส่วนใหญ่มีความรู้และรับรู้เกี่ยวกับ โรคเออดส์ในส่วนที่ มีความเกี่ยวข้องกับตนและการประกอบอาชีพของตนเองมากที่สุด คือรับรู้ว่า โรคเออดส์มีการติดต่อ ทางเพศสัมพันธ์กับคุณอนุญาติคนโดยไม่ใช้ถุงยางอนามัย และรู้ว่าตนเองมีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อ เออดส์เนื่องจากการประกอบอาชีพให้บริการทางเพศที่ต้องมีเพศสัมพันธ์กับลูกค้ามากหน้าหลายตา ไปเรื่อยๆ และยังมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเออดส์และ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ โดยมีการใช้ ถุงยางอนามัยกับแฟนประジャーหรือคุณอนุญาติมากหรือแทนจะไม่ใช้เลย ซึ่งแสดงถึงการขาด ความรู้หรือการรับรู้ที่ไม่ถูกต้อง ถึงการติดต่อ และการป้องกันการติดเชื้อเออดส์

5.1.7 ปัญหาการถูกกระทำรุนแรงทางเพศ

ในงานศึกษาภักดีน้ำนี้ซึ่งศึกษาที่อำเภอโขงเจียมพบรูปแบบของความรุนแรง ทางเพศของหญิงบริการชาวลาวบริเวณชายแดนไทย-ลาว 4 รูปแบบ ได้แก่ การบังคับค้าประเวณ (Forced Prostitution) การบังคับร่วมเพศ (Forced Sex) การลวนลามทางเพศ (Sexual Harassment) และการล้อลงหือรือบีบบังคับให้มีเพศสัมพันธ์โดยไม่ใช้ถุงยางอนามัย (นตรดาว เถาอวิล, 2549) ซึ่งในการศึกษานี้พบรูปแบบการถูกกระทำความรุนแรงทางเพศในลักษณะที่ คล้ายคลึงกัน โดยการถูกกระทำความรุนแรงทางเพศของหญิงบริการชาวลาวในพื้นที่เขมราฐมีดังนี้

5.1.7.1) การถูกบังคับให้มีเพศสัมพันธ์ หญิงบริการหลายคนเคยมีประสบการณ์ การถูกบังคับให้มีเพศสัมพันธ์โดยไม่เต็มใจในรูปแบบต่างๆ เช่นลูกค้าบังคับให้มีเพศสัมพันธ์ มากกว่าหนึ่งครั้งจากข้อตกลงแต่ไม่จ่ายเงินเพิ่ม ซึ่งถ้าหากไม่ทำตามใจลูกค้าก็มักจะดูด่าด้วยคำไม่ สุภาพบางครั้งมีการใช้กำลังตอบตีโดยเฉพาะลูกค้าที่อ่อนในสภาพมืดมัว หญิงบริการคนหนึ่งเรียก พฤติกรรมจากลูกค้าที่บังคับให้มีเพศสัมพันธ์มากกว่า 1 ครั้งว่า “ถูกแขกกุม” (หมายถึง การถูกความ หรือการบังคับให้มีเพศสัมพันธ์ โดยไม่ได้รับการยินยอม)

หญิงบริการอย่างน้อย 4 คน เล่าถึงประสบการณ์ที่ถูกลูกค้าบังคับให้มี เพศสัมพันธ์ที่รุนแรงแบบต่างๆ เช่นต้องการมีเพศสัมพันธ์ทางทวารหนัก หญิงบริการเรียกว่า “แขกเอาข้างหลัง” หรือ “เข็ดข้างหลัง” หรือสั่งให้ดูดอวัยวะเพศให้ พากເຫຼວເຮົາເວັບກວ່າ “ອມຂອງ” หรือ

“เบกให้มองของ” การมีเพศสัมพันธ์ที่รุนแรงและใช้เวลานาน มักจะพบในลูกค้าที่อยู่ในการมีเพศสัมพันธ์มา ซึ่งหญิงบริการให้ข้อมูลว่าถ้าลูกค้ามีเพศสัมพันธ์ครั้งที่สองในการขายบริการทางเพศนั่งครั้งจะทำให้ลูกค้าใช้เวลานานและรุนแรงมากขึ้น และที่สำคัญคือพวกเรอมองว่าการมีเพศสัมพันธ์ถึงสองครั้งเป็นการขาดทุนคือขายบริการทางเพศฟรี 1 ครั้ง

ก้อย หญิงบริการ อายุ 22 ปี เล่าถึงประสบการณ์ในการถูกกระทำรุนแรงจากลูกค้าว่า “หนูเคยทะเลกับแขกที่มาเข้าห้องว่าเป็นตำรวจ จะให้ทำโน่นทำนี่ให้ เดียวขอทำข้างหลังและขอให้หนูมองของให้ หนูก็ไม่ยอม บอกว่าไม่เคยทำแต่ต่อว่าเขาว่า พี่ชื่อตัวหนูมาถ้าอยากรำข่าไร่ที่ทำเองสิ เขาโน้โอลูกขึ้นตบหน้าหนู แล้วชักปืนอุกมากกว่าจะยิงหนู หนูนั่งเฉย พอดีสติได้กีฬยนักว่า ยิงสิหนูเป็นคนลางตาดแล้วก็แล้วไป พี่เป็นคนไทยและเป็นตำรวจถ้าไม่่อยากถูกออกหัวในที่วิธีรือถูกจับข้อหาผ่าคนให้มันรู้ไป เขากดปืนลงเก็บข้าวของบ่นว่า อิห่ากุเลียหั้งเงินเสียหั้งอารมณ์ แล้วเดินออกจากร้องไป” (สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2550) ส่วนนารีหญิงบริการอายุมากที่สุดคนหนึ่งยอมรับถึงความรุนแรงทางเพศจากลูกค้าที่ฝังมูกในอวัยวะเพศ และเธอต้องเป็นผู้รับลูกค้าคนนี้โดยให้เหตุผลว่าเธอไม่มีทางเลือกที่ดีกว่า “ตัวเองอายุมากแล้วไม่มีโอกาสเลือกแขกเหมือนเด็กๆ เขานะที่เจอแขกฝังมูกหรือมาเก็บย้อม แขกฝังมูกส่วนมากมีแต่พวกชอบรุนแรง เด็กๆ เขานะไม่เอา เพราะเวลา_r_w_m เพศจะทำให้ถุงยางอนามัยขาดง่าย ก็พยายามให้เบกใส่ถุงยางสองชั้น เพราะกลัวถุงยางขาด” (สัมภาษณ์, 25 มีนาคม 2550) คง ให้ข้อมูลว่า “เคยโดนแขกบุญครั้งหนึ่ง เข้าอื้อฟพาไปข้างนอก เขามาเด็กน้อย พอเข้าห้องแล้วผลักหนูลงบนเตียงเข้าพยาบาลจะปล้ำหนูแต่ของเขานะไม่เข็น เขาโน้โอลูกว่าหนูหนานุดไม่เอาใจเขา หนูก็นอนเฉย เขาโน้โอลูกว่า “ไอหนูไม่ได้ และจะเอาเงินคืนหนูไม่ยอมให้และวิ่งหนีอกมา เขานอกกว่าวันหลังจะเรียกเพื่อนไปจับเพื่อนเป็นตำรวจ” (สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2550)

หญิงบริการอีกหลายคนจากการสนทนากลุ่มพูดถึงความอดทนและฝืนใจที่พวกเรอต้องทนกับความรุนแรงจากลูกค้า ที่พบบ่อยคือการที่ลูกค้าอยู่ในสภาพมึนเมา มีเพศสัมพันธ์ที่รุนแรงและนาน หญิงบริการกลุ่มนี้ได้แสดงถึงความรู้สึกห้อแท้และอดทนกับสิ่งที่พวกเรอต้องประสบด้วยสภาวะจำยอมว่า “บางครั้งห้อแท้ เมื่อเจอแขกมา สถาปตัน เหม็นกีเหม็นชอบทำรุนแรง และทำงานนักที่ต้องทนเอาให้เสร็จฯไป เพราะรับเงินมาแล้ว” “เรารู้ว่าเป็นผู้หญิงบริการ เป็นอาชีพตัวต้อยคนส่วนใหญ่ถูก แต่เราเก็บเงิน มีจิตใจ ถือว่าทำงานบริสุทธิ์อย่างให้เบกพูดกับเราดีๆ ก็ได้” (สนทนากลุ่ม, 18 เมษายน 2550) หญิงบริการหลายคนในกลุ่มนี้ได้พูดถึงความคาดหวังในการทำงานของเธอ ว่าวันหนึ่งๆ ถ้าเรอเลือกได้เรอจะเลือกขอให้พอกับลูกค้าที่สุภาพ ไม่มา ไม่พูดจาหยาบคายเท่านี้ก็พอแล้ว

ผลกระทบจากการถูกกระทำรุนแรงเหล่านี้ ทำให้หญิงบริการมีโอกาสได้รับอันตรายต่อร่างกาย มีโอกาสเดี่ยงต่อการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ได้สูง

นอกจากนี้การมีเพศสัมพันธ์รุนแรงแบบต่างๆ อาจมีโอกาสเกิดบาดเจ็บของอวัยวะสืบพันธุ์ เช่น การฉีกขาดของเนื้อเยื่อบริเวณผนังช่องคลอดและเนื้อเยื่อบริเวณปากมดลูก โดยเฉพาะหญิงสาวที่อายุยังน้อยปากมดลูกยังไม่มีความพร้อมและมีน้ำหล่อลื่นน้อย กล้ามเนื้อบริเวณปากมดลูกเป็นเนื้อเยื่ออ่อนนิ่กขาดง่าย ทำให้เกิดการติดเชื้อที่เป็นสาเหตุของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ได้ ส่วนการมีเพศสัมพันธ์ทางทวารหนักเป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้หญิงมีความเสี่ยงสูงต่อการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ เนื่องจากเนื้อเยื่อบริเวณทวารหนักเป็นเนื้อเยื่ออ่อนนิ่กขาดง่าย และไม่มีน้ำหล่อลื่น มีความยืดหยุ่นได้น้อยกว่าเนื้อเยื่อบริเวณช่องคลอด (สุรีย์พร กฤญเริญ, 2546)

5.1.7.2) การถูกบังคับให้มีเพศสัมพันธ์โดยไม่ใช่ถุงยางอนามัย การถูกกล่่อลงหรือบังคับให้ร่วมเพศโดยไม่ใช่ถุงยางอนามัยเป็นความรุนแรงทางเพศอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่หลงบบริการชาวลាតาภูกจนกล่าวถึง ทั้งในรูปแบบของการถูกบังคับและในรูปของ การห่วงล้อโดยการสร้างสัมพันธภาพจากลูกค้าในฐานะ “คนรัก” คนเข้าใจและเชื่อใจกัน หญิงบริการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการให้บริการต่อลูกค้าของพวกรечอว่า ลูกค้าเกือบทุคนที่มาใช้บริการของร้านค้าโอดาก มีจุดประสงค์หลักคือการมาซื้อบริการทางเพศและลูกค้าจำนำวนหนึ่งมีการเตรียมถุงยางอนามัยมาด้วย พวกรечอว่า “ถ้าไม่ต้องต่อรองมาก็ใส่ถุงยางอนามัยเองโดยไม่ต้องต่อรองหากและมักใส่สองชั้น เมื่อมีเพศสัมพันธ์ โดยให้เหตุผลว่าเขามั่นใจกว่าการใส่ชั้นเดียว

หญิงบริการชาวลาวมองว่า การที่ลูกค้านำถุงยางอนามัยมาเองและใส่เองนั้นทำให้เธอไม่มั่นใจ ถ้าจะให้มั่นใจต้องให้แยกใช้ถุงยางอนามัยที่ทางร้านจัดไว้ให้ และเธอต้องเป็นผู้ใส่ให้ลูกค้าด้วยตัวเอง เนื่องจากพวกรечอว่า “ลูกค้าอาจแอบฉีกถุงยางอนามัยไว้ก่อนแล้ว หรืออาจนำถุงยางอนามัยที่ไม่มีคุณภาพ หรือประเภทที่ฉีกขาดง่ายมาใช้กับตนเอง จากประสบการณ์ที่เคยพบมีลูกค้าบางคนที่ใส่ถุงยางอนามัยเองและง่ายไปใส่ไม่เต็มคือไม่รู้ดให้สุด โคนเวลาามีเพศสัมพันธ์แล้วถุงยางอนามัยจะหลุดง่าย หรือมีประสบการณ์ที่ลูกค้าแอบฉีกถุงยางอนามัยขณะมีเพศสัมพันธ์ คงบอกว่าตนเองไม่ไว้ใจให้ลูกค้าใส่ถุงยางอนามัยเอง “หนูจะขอใส่ให้แยกเองทุกครั้ง เพราะไม่ไว้ใจกลัวแยกแอบถอด ปกติหนูก็จะพยายามเลือกแยกที่มีอายุอยู่แล้ว เพราะจะไม่รุนแรง โดยเฉพาะแยกที่เมาน้ำยิ่งต้องใส่ให้เองทุกคน เพราะเราต้องระวังตัวเองอยู่แล้ว” (สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2550) หญิงบริการอีก 3-4 คนจากการสนทนากลุ่ม ให้เหตุผลเช่นเดียวกันว่า ลูกค้าที่ไม่นิยมใช้ถุงยางอนามัยนั้น ยังต้องใส่ให้เองเพราะมั่นใจกว่า จากการให้ข้อมูลของหญิงบริการเหล่านี้พบว่า มีชายนักที่บวจำนำวนหนึ่งไม่นิยมใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์กับหญิงบริการทางเพศ โดยมีข้ออ้างว่า เพราะความมีน้ำมา เป็นอารมณ์ชั่ววูบ และไม่ได้เตรียมตัวมาก่อน มีลูกค้าบางรายที่ใส่ถุงยางอนามัยเมื่อเริ่มต้นมีเพศสัมพันธ์ แต่ระหว่างการมีเพศสัมพันธ์ลูกค้าพยายามถอดถุงยางอนามัยออก หรือทำให้ถุงยางอนามัยหลุด หญิงบริการคนหนึ่งอธิบายในการสนทนากลุ่มว่า “เวลาถุงยางแตกเรารู้โดยความแคบชินว่ามีน้ำเข้าไป เพราะรู้สึกเย็นๆ แล้วหนูจะรีบลูกขึ้นทันทีและให้แยกใส่ถุงยาง

อนามัยอันใหม่” (สันทนา, 28 มีนาคม 2550) เป็นเล่าถึงลูกค้าที่ไม่ชอบใช้ถุงยางอนามัยในขณะอยู่ในอารมณ์นิ่นแมءที่ต่อว่าเรอต่างๆ นา จว “นาเที่ยวผู้สาว เพราอยาทำอะไรตามใจตัวเอง หาความสุขนอกบ้าน และไม่ต้องการใส่ถุงยางอนามัย ไม่อยากให้ขัดใจ” (สัมภาษณ์, 20 มีนาคม 2550) ส่วนมี เล่าว่าลูกค้าของตนที่ไม่ชอบใช้ถุงยางอนามัยมักอ้างเหตุผลว่าตนเองปลดโรคเพระเคยตรวจเลือดแล้ว และต้องการมีเพศสัมพันธ์กับผู้สาวบริสุทธิ์โดยไม่ต้องใช้ถุงยางอนามัย

การวิจัยนี้ยังพบว่าการสร้างความผูกพันในฐานะ “คนรัก” หรือ “เพื่อนขาประจำ” กับหัญจรบริการชาวลาวของผู้ชายนักเที่ยวชาวไทย ทำให้หัญจรบริการยินยอมกับการไม่ใช้ถุงยางอนามัย โดยผู้ชายเหล่านี้มักอ้างเหตุผลว่าเป็น “เพื่อนประจำ” และบอกว่ามั่นใจตนเองเพราไม่เที่ยวสำเ่อนกับหัญจອน และมักบอกว่าการใช้ถุงยางไม่เป็นธรรมชาติมีสิ่งบางกันในการมีเพศสัมพันธ์ นอกจากนี้ผู้ชายเหล่านี้มักจะมีความเชื่อว่า การซื้อบริการทางเพศด้วยราคาที่สูงกับหัญจรบริการที่ตนเลือกให้เป็นเพื่อนประจำนั้น จะปลดภัยจากโรคเพราแพนคงไม่นอกใจเขา แต่มีผู้ชายหลายคน ไม่ขอให้หัญจรบริการที่เป็นแพนตอนหยุดรับแขกคนอื่น เพราะเข้าใจว่าหัญจต้องป้องกันอย่างดีกับแขกคนอื่น บางคนเชื่อว่าหัญจรบริการที่เป็นแพนประจำของตนนั้น จะไม่รับลูกค้าคนอื่นๆ ตามที่ตนเองขอ ในขณะที่หัญจรบริการบอกว่าตนเองต้องรับลูกค้าคนอื่นด้วยโดยไม่ให้แพนรู้

หัญจรบริการที่ให้สัมภาษณ์ระดับลึกอย่างน้อย 4 คน ให้ข้อมูลว่าตนเองมีแพนประจำหนึ่งคน บางคนก็บอกว่ามีมากกว่าหนึ่งคนในเวลาเดียวกัน ส่วนมากพากเพียรยินยอมและยินดีที่จะไม่ใช้ถุงยางอนามัยเมื่อเป็นความต้องการของแพน เช่นกรณีของก้อยที่มีประสบการณ์ทำงานบริการทางเพศนานา 3 ปี เล่าถึงการไม่ใช้ถุงยางอนามัยกับแพนประจำ แลกกับเงินจำนวนมากว่า “หนูมีแพนคนแรกตอนที่นาอยู่ใหม่ๆ เป็นข้าราชการ ครั้งแรกที่เข้าอืฟหูออกไป เขานอกกว่าจะให้หนูเป็นแพนของเขากันเดียว เขายังเงิน 25,000 บาทและพาไปอยู่ข้างนอกด้วย เขานอกกว่าทราบจากเจ้าของร้านว่าหนูมาใหม่ แต่ตอนนั้นหนูทำงานได้เกือบเดือน และเคยมีเพศสัมพันธ์กับลูกค้าคนอื่นแล้ว อยู่กับเขานาน 5-6 เดือน ใช้ถุงยางอนามัยบางครั้ง และหนูกินยาคุมเพื่อป้องกันท้อง เมื่อแพนเข้ายังไประบก之作ที่อื่น หนูก็กลับมาทำงานที่นี่เหมือนเดิม ปัจจุบันมีแพนประจำคนใหม่ อยู่อีกห้องใกล้เคียง เขายังมาหาประมาณเดือนละสองครั้ง และใช้ถุงยางอนามัยบางครั้งเท่านั้นเพราเขานอกกว่าเชื่อใจหนูว่าป้องกันกับคนอื่นดีแล้ว ส่วนเขานอกกว่าไม่เคยเที่ยวคนอื่น” (สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2550)

ส่วนผลอย่างกว่า “ทำงานที่นี่ได้ปกว่าฯ ใช้ถุงยางอนามัยกับแขกทุกคน มาตลอด ปัจจุบันมีแพนหนึ่งคน เวลาอยู่กับแพนไม่ใช้ถุงยางอนามัยเพราแพนไม่ชอบให้ใส่ แพนบอกว่าเขามั่นใจตัวเองเพราตรวจโรคมาแล้ว” (สัมภาษณ์, 24 มีนาคม 2550) ปู เล่าให้ผู้วิจัยฟังในทำนองเดียวกันว่า เธอมีแพนประจำที่ฝังไทยคนหนึ่ง และที่ฝังลาวอีกคนหนึ่ง “แพนจะมาหา 1-2 ครั้ง ต่อเดือน เวลาอนอนกับแพนใช้ถุงยางอนามัยเป็นบางครั้ง แพนขอไม่ให้ใส่ถุงยางอนามัย แต่ป้องกันท้องโดยใช้ยาคุมกำเนิด เวลากลับบ้านที่ฝังลาว จะไม่ใช้ถุงยางอนามัยกับแพนที่ลาวเพรา

กลัวแพนรู้ว่ามาทำงานอะไร ตัวเองไม่น่าจะติดโรคให้แพนที่ลาว เพราะใส่ถุงยางกับแบกทุกคนยกเว้นแพนประจำ” (สัมภาษณ์, 6 เมษายน 2550)

พฤติกรรมการไม่ใช้ถุงยางอนามัยในหมู่ชายนักเที่ยวเป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจอย่างหนึ่งที่ชายเที่ยวนำมาใช้กับหญิงบริการทางเพศ ทราบได้ที่ขับธรรมเนียม/จารีตและความเชื่อในเรื่องความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างหญิงชายในลักษณะชายเป็นใหญ่ หรือชายควบคุมพฤติกรรมทางเพศ เช่นนี้แล้ว จะเป็นเรื่องยากที่จะให้ชายและหญิงยอมรับและมีความรับผิดชอบร่วมกันในเรื่องอนามัยเจริญพันธ์หรือการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย ตลอดจนอำนาจต่อรองในการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยของหญิง (อมรา ศุนทรธาดา, 2540) ภายใต้โครงสร้างทางสังคมที่ชายเป็นใหญ่มักพบว่าความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้หญิงและผู้ชายเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการละเมิดสิทธิทางเพศและสิทธิการเจริญพันธ์และก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพและการเจริญพันธ์ของผู้หญิงทั้งทางตรงและทางอ้อม (Whittaker, 2002 อ้างใน สุรีย์พร กฤษเจริญ, 2546) นักสตรีนิยมบางคนมองว่า ผู้ชายเกือบทั่วโลกซื้อเซ็กส์ด้วยเหตุผลเดียวกันคือ การซื้อความมีอำนาจเหนือผู้หญิง เพราะการที่ผู้หญิงยอมให้มีเพศสัมพันธ์ด้วยแสดงถึงการมีอำนาจที่เหนือกว่าของผู้ชาย และผู้ที่ต้องทนทุกข์ทรมานในตลาดเซ็กส์รูปแบบต่างๆ มักเป็นหญิงที่มาจากการอบครัวขัดสน (โรจนา เจริญ, 2548) และผู้หญิงบริการทางเพศทุกคนล้วนมีประสบการณ์ที่ถูกใช้ความรุนแรงในการมีเพศสัมพันธ์จากลูกค้า เช่น ลูกค้าที่อุยในอาการมีมาตราฐาน และลูกค้าที่คิดว่าเมื่อซื้อบริการจากผู้หญิงแล้วจะสามารถปฏิบัติผู้หญิงอย่างไรก็ได้ (สุกัญญา โสภากุล, 2544) ซึ่งข้อมูลจากการวิจัยครั้งนี้ได้ยืนยันความจริงของเรื่องนี้กับเราอีกครั้งหนึ่ง

5.1.8 การห้องและการทำแท่งที่ไม่ปลอดภัย

ปัญหาการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์เป็นปัญหาอนามัยเจริญพันธ์ที่สำคัญอีกปัญหานึง ของหญิงบริการชาวลาวดังนั้นพวกรอจึงให้ความสำคัญในการป้องกันการทำแท้งไม่น้อยไปกว่าการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ ในการทำงานอาชีพบริการของพวกรเชื่อหญิงบริการที่ให้สัมภาษณ์มักกล่าวถึงวิธีการคุ้มกำเนิดควบคู่ไปกับการป้องกันการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ หญิงบริการที่ไม่ใช้ถุงยางอนามัยกับลูกค้าประจำหรือแพนประจำ จะยังคงให้ความสำคัญกับการคุ้มกำเนิดอย่างเคร่งครัด เพราะเธอรู้ว่าการตั้งครรภ์เป็นเรื่องที่มีผลกระทบต่อการประกอบอาชีพ หญิงบริการมองว่าการตั้งครรภ์เป็นอุปสรรคต่อการทำงานโดยตรง โดยหญิงบริการจำนวน 4 คน ให้ข้อมูลว่าเธอใช้ยาเม็ดคุ้มกำเนิดแบบฉุกเฉินเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ เมื่อเรอมีเพศสัมพันธ์กับแพนประจำโดยไม่ใช้ถุงยางอนามัย หญิงบริการอีก 2 คน บอกว่าเจ้าของร้านจะมียาเม็ดคุ้มกำเนิดแบบฉุกเฉินไว้ที่ร้านเป็นประจำสำหรับให้หญิงบริการที่มีปัญหาเรื่องการใช้ถุงยางอนามัย เช่น ถุงยางอนามัยแตกหรือหลุดในขณะที่มีเพศสัมพันธ์กับลูกค้า

หลังบริการจำนวน 2 คนที่เคยมีประสบการณ์การทำแท้งเมื่อเรือตั้งครรภ์โดยไม่ตั้งใจขณะที่ทำงานในอาชีวศึกษา ดวง เล่าไว้ว่า “ตอนนั้นหนูเพิ่งมาทำงานได้ 3 เดือนกว่าใช้ถุงยางกับแยกต่ออด มีครั้งหนึ่งสงสัยว่าถุงยางแตกหรือแยกออกก็ไม่รู้ ต่อมา ประจำเดือนขาด 2 เดือน แต่ไม่รู้ว่าท้อง พอดีกลับบ้านที่ฝั่งลาว เพื่อนพาไปหาหมอมที่โรงพยาบาลหนองบัวตึ้งท้องหนูไม่กล้าให้หมอกำทำแท้ง เพราะไม่กล้าบอกว่าทำงานอะไร ทั้งไม่กล้าบอกพ่อแม่ด้วย เลยโกรกกว่าไปหาหมอม เพราะชอบปวดท้องเมื่อสักพัก เนื่องที่เคยเป็นมา ก่อนแนะนำให้เชือชาต้มมากินเป็นยาสมุนไพรมีหลายอย่าง กินอยู่ 2-3 วัน มีเลือดออกเป็นก้อนมีเศษเนื้อปนออกมากเป็นชิ้นเล็กๆ เมื่อตอนพุงปลา แล้วเลือดก็ค่อยๆ หยุดหายไป ที่ฝั่งลาวเรียกว่า “หลูกูก” (สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2550) ส่วนเดียวหลังบริการอายุ 26 ปี ทำงานอาชีพนี้มา 2 ปี เล่าไว้ว่า ก่อนมาทำงานนี้เคยแต่งงานมาแล้วมีลูกสองคน เลิกกับสามีจึงมาทำอาชีพขายบริการทางเพศ “มาทำงานหลังจากเลิกกับสามีใหม่ๆ ไม่รู้ว่าตัวเองท้อง ทำงานได้สองเดือนกว่ารู้สึกว่าเหนื่อยอ่อนเพลีย เมื่อได้กลับบ้านจึงไปหาหมอมที่สะหวันนะเขต หนองบัวตึ้งท้องเลือดออกให้หมอกำทำแท้งให้ และพอกอุบัติ 1 เดือน จึงกลับมาทำงานต่อ”
(สัมภาษณ์, 6 เมษายน 2550)

5.2 วิธีการเผชิญกับปัญหาอนามัยเจริญพันธุ์

ในหัวข้อ 5.1 ให้ภาพสถานการณ์ปัญหาอนามัยเจริญพันธุ์ของหลังขยายบริการไปแล้ว ในส่วนต่อไปจะกล่าวถึงวิธีการที่หลังบริการชาวลาวนำมาใช้เพื่อเผชิญปัญหา หรือ เพื่อจัดการกับปัญหาอนามัยเจริญพันธุ์ เรื่องต่างๆ ซึ่งทราบว่าหลังบริการแต่ละคนมีวิธีการเผชิญปัญหาและจัดการกับปัญหาดังกล่าวของตนเองแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับว่ากำลังเผชิญปัญหาอะไร พวกราษฎร์ การรับรู้ปัญหาและความรุนแรงของปัญหาเหล่านี้อย่างไร มีประสบการณ์อย่างไร และกำลังเผชิญกับปัญหาภายใต้บริบทแบบไหน ซึ่งหลังบริการชาวลาวนิวัธิในการเผชิญปัญหาในรูปแบบต่างๆ ดังนี้

5.2.1 ใช้อัตลักษณ์หลังบริการทางเพศเผชิญปัญหา

ข้อมูลจากเรื่องเล่าของหลังบริการที่เคยมีประสบการณ์การทำแท้งรับความรุนแรงทางเพศจากลูกค้าด้วยวิธีต่างๆ นั้น หลังบริการบางคนมองว่างานขายบริการทางเพศเป็นอาชีพที่ตนเองเลือกทำโดยไม่มีใครบังคับมีจุดมุ่งหมายต้องการรายได้ที่ดีกว่า พวกราษฎร์จึงมักเลือกใช้วิธีการตอบโต้ด้วยวิธีละมุนละม่อม เมื่อถูกบังคับให้มีเพศสัมพันธ์ที่รุนแรง ตัวอย่างเช่น หลังบริการ ซื้อ กุ้ง และพร เล่าไว้ว่าเวลาแยกมาแล้วชอบทำรุนแรงหรือขอมีเพศสัมพันธ์ทางทวารหนัก เธอจะต่อรองด้วยคำพูดดีๆ เช่น บอกว่า “ให้หนูทำอย่างอื่นแทนนะ เช่น ช่วยซักว่าไว้ให้ หรือไม่วัน ก็ขอทำให้แยกกัน เลยจะได้เสร็จเร็ว” (สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2550)

บางคนค่า่ร่วม เธอพยายามทำตัวให้เหมือนมีอารมณ์ร่วมไปกับลูกค้าที่ทำงานฯ เพื่อให้เขารู้สึกว่าเราตามใจเขาจะทำให้เขาสำเร็จความครื้นได้เร็วขึ้น เช่น นางเล่าให้ผู้สัมภาษณ์ฟังว่า “ผู้ชายส่วนใหญ่ที่มาเที่ยวผู้หญิงพยายามให้ผู้หญิงเอาใจ เมียของเขากำลังทำให้ไม่ได้ เขายังเลือกมาเที่ยว ‘ผู้ชายนะ มีจุดอ่อนอยู่นิดเดียวถ้าถูกเอาใจและให้ความสุขเขาได้ เขาแท้ให้หันคabeย อย่างหนึ่งที่ทำเป็นโ้อโลงให้เหมือนจริงว่าเรามีอารมณ์ไปกับเข้าด้วยเวลาทำงาน เป็นปีเดียวเสร็จเริ่ม” (สัมภาษณ์, 6 เมษายน 2550) คล้ายกับประสบการณ์ของ ต่าย ซึ่งเล่าว่า เธอใช้วิธีโ้อโลงด้วยคำพูดที่แสดงถึงการเอาอกเอาใจและตามใจลูกค้า เช่น รู้ว่าลูกค้าไม่ชอบใส่ถุงยางอนามัยก็จะพยายามพูดคิ้ว “หนูจะใส่ถุงให้เองค่ะ” ต่ายเล่าต่ออีกว่า “เคยเจอบอกเม้าแล้วพูดกับเขาว่า ว่าให้นอนแล้วจะใส่ถุงให้เองแล้วนวดให้เขา เป็นปีเดียวหลับเป็นตาด้วยความเม้า ரากศนาไไปเลย” (สัมภาษณ์, 20 มีนาคม 2550)

หญิงบริการเล่าไว้วิธีการปฏิบัติต่อลูกค้าบางอย่างก็เกิดจากการเรียนรู้จากพฤติกรรมของลูกค้า หรือจากการบอกรสของเพื่อนว่าลูกค้าชอบแบบไหน หรือทำแล้วส่งผลดีต่อการทำงานของเธออย่างไร บางคนก็จะปฏิเสธไม่รับลูกค้าที่ชอบทำรุนแรงในครั้งต่อไป เช่นกรณีของวี ซึ่งเล่าถึงวิธีการเผชิญปัญหาของเธอแตกต่างไปจากเพื่อนคนอื่นว่าเธอวิธีป้องกัน ปัญหาความรุนแรงจากลูกค้าด้วยการเลือกลูกค้าที่มีความเป็นผู้ใหญ่มากกว่าลูกค้าวัยรุ่นเธอเล่าว่า “หนูตั้งใจมาทำงานนี้แล้วมีการเตรียมตัวโดยทำพาสปอร์ตเข้าเมืองอย่างถูกต้อง “หนูไม่เคยบอกแขกว่าตนเองเป็นเด็กเปิดใหม่หรือเด็กเปิดสด เพราะกลัวแขกของเปิดสดให้เงินเยอะแล้วไม่ป้องกัน ไม่ใส่ถุงยาง หรือชอบทำรุนแรง แต่หนูบอกแขกทุกคนว่าหนูเคยทำงานนี้มาแล้วตอนอยู่ที่ฝั่งลาว ส่วนมากหนูจะเลือกแขกที่มีอายุ ไม่เลือกแขกวัยรุ่น เพราะวัยรุ่นชอบเม้าอะมะกันหลายคนเวลาอื้ฟะเลือกอื้ฟในร้านไม่กล้าไปไกล เพราะกลัวจะถูกทำรุนแรงแล้วจะไม่มีใครช่วยได้ทัน” (สัมภาษณ์, 25 มีนาคม 2550) ส่วนกรณีของนารีบอกรวบรวมรับลูกค้าที่ฝังมูกเพื่อแลกกับเงินและมันเป็นอาชีพที่เธอจำเป็นต้องทำ ในขณะที่หญิงบริการคนอื่นหลีกเลี่ยงที่จะมีเพศสัมพันธ์กับลูกค้าที่ฝังมูก

มิเชล ฟูโก้ (Michael Foucault) ได้อธิบายไว้ว่า อัตลักษณ์เป็นสิ่งประกอบสร้างล้วนๆ ให้เปลี่ยนแปลงและไม่ตายตัว ผู้วิจัยพบว่าอัตลักษณ์ของหญิงบริการชาวลาวในการศึกษานี้ เป็นสิ่งที่หญิงบริการสามารถสร้างใหม่ได้เองตลอดเวลา และเปลี่ยนแปลงไปตามบริบททางสังคม วัฒนธรรมที่พวกเธอกำลังเผชิญอยู่ การตอบโต้ต่อการกระทำการรุนแรงและการลวนลามทางเพศ ผ่านการสร้างอัตลักษณ์แบบหญิงบริการทางเพศชาวลาวให้กับตนเอง เช่น การเสแสร้งอ่อนหวาน สร้างความรู้สึกเหมือนพากเธอ มีอารมณ์ไปกับลูกค้า หรือการใช้เทคนิคต่างๆ เพื่อทำให้ลูกค้าพอใจโดยพวกเธอมองว่าสิ่งที่กำลังทำอยู่คือ “การทำงาน”

ผู้วิจัยมองว่าในขณะที่พวกรเชอใช้วิธีการตอบโต้ต่างๆ พวกรเชอได้ประกอบสร้างอัตลักษณ์ของหญิงบริการทางเพศขึ้นมา การแสดงบทบาทในขณะขายบริการทางเพศ เพื่อให้ลูกค้าของเชอพึงพอใจ ล้วนมีเขตจำกัดเจนคือการได้รับค่าตอบแทนและปลอดภัยจากโรคและความรุนแรง การได้รับค่าตอบแทนจะทำให้เชอสามารถมีเงินเลี้ยงคู่ตัวเองและส่งกลับไปหล่อเลี้ยงครอบครัวที่ลาวได้ แม้ประสบการณ์การพิชิตปัญหาของหญิงบริการชาวลาวเหล่านี้เกิดขึ้นภายใต้การรับรู้ว่าพวกรเชอเป็นหญิงขายบริการทางเพศ ซึ่งในมุมมองของสังคมมองว่าเป็นอาชีพด้วยน่ารังเกียจ พวกรเชอเป็นหญิงไม่ดี ซึ่งพวกรเชอมักตอบโต้เสมอโดยการนิยามอาชีพของพวกรเชอว่าเป็นอาชีพสุจริต

5.2.2 พิชิตปัญหาแบบขัดขืน

หญิงบริการบางคนที่ไม่สามารถตอบสนองต่อการกระทำรุนแรงของลูกค้าได้ เช่นกรณีของ ก้อย ซึ่งได้แสดงการตอบโต้ขัดขืนลูกค้าที่พยายามจะให้เชอ้มีเพศสัมพันธ์แบบรุนแรงกับเข้า แต่เชอขอขัดขืนและไม่ทำตาม เช่นเดียวกับกรณีของดวง ที่ถูกลูกค้าทางเพศพยายามจีนใจ แทนที่เชอจะยอมแต่เชอกลับต่อต้านด้วยอาการเมินเฉยไม่ยอมทำตามที่ลูกค้าสั่ง และกรณีของหญิงบริการคนอื่นๆ ที่ให้ข้อมูลว่าเชอจะไม่รับลูกค้าที่เชอรู้ว่าชอบมีเพศสัมพันธ์แบบรุนแรง เมื่อได้รับการบอกรู้จากเพื่อน และถ้ารู้ว่าลูกค้าที่มีเพศสัมพันธ์แล้วไม่ยอมจ่ายเงิน พวกรเชอจะต้องใช้วิธีการให้ลูกค้าจ่ายเงินให้ครบก่อนออกไปมีเพศสัมพันธ์ พฤติกรรมเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าพวกรเชอพยายามใช้สิทธิ์ในฐานะที่เป็นมนุษย์คนหนึ่ง มิใช่เป็นเพียงหญิงขายบริการทางเพศที่ไร้ชีวิตจิตใจ ที่จะทำให้ผู้ชายที่มาซื้อบริการยอมรับในสิทธิอันนี้ของพวกรเชอ โดยพวกรเชอมีสิทธิในการปกป้องตัวเองและโต้กลับได้เมื่อถูกกระทำการรุนแรงทางเพศ ถึงแม้พวกรเชอจะเป็นหญิงขายบริการทางเพศก็ตาม การปฏิเสธอย่างตรงไปตรงมาเป็นวิธีการหนึ่งที่หญิงบริการชาวลาวนำมาใช้ เช่น หญิงบริการที่ร่วมสนทนากล่าวว่า “ถึงคนอื่นจะเห็นว่าเป็นผู้หญิงขายตัว เป็นงานต้องด้ำ แต่เราเก็บเงินคนหนึ่งกัน เราทำงานสุจริต ให้แยกพูดกับเราดีๆ ก็ได้ แยกบางคนมาแล้วพูดหายนาย กู มึง” และกล่าวว่า “ถ้าเลือกได้ขอให้การทำงานวันหนึ่งๆ ขอเชอแต่แยกใจดี และอย่าให้เชอตารวงมาซู่” (สนทนากลุ่ม, 8 เมษายน 2550)

5.2.3 การตอบโต้โดยการปรับตัว

ในวิธีชีวิตประจำวันของหญิงบริการชาวลาวพบว่าพวกรเชอมีสัมพันธภาพที่ดีกับเจ้าของร้าน และความสัมพันธ์มักเป็นไปในลักษณะแบบเครือญาติ โดยพวกรเชอมักเรียกเจ้าของร้านカラໂອເກະที่พวกรเชอทำงานอยู่ด้วยว่าแม่ หรือ พี่ และมักแสดงตัวเป็นเด็กในปีกรองที่ดี เชือฟังและทำตามที่เจ้าของร้านต้องการ โดยนักกว่า “ไม่ต้องการให้เจ้าของร้านลำบากใจ” เช่น พวกรเชอจะไม่ออกจากร้านหรือจากที่พักเพื่อไปไหนมาไหนอย่างอิสระเพื่อไม่ให้ถูกจับกุม ทั้งหมดนี้แสดงถึงความพยายามปรับตัวเพื่อแลกกับการให้ได้อยู่ในประเทศไทยอย่างมีผู้คุ้มครองแทนการถูกจับ

ส่งกลับประเทศไทย นอกจากนี้ยังพบว่าหลังบริการหายรายปรับตัวโดยการยอมรับสัมพันธภาพแบบขาประจำหรือแบบแฟนกับลูกค้าเพื่อให้เป็นเครื่องปักป้องการถูกระทำรุนแรงจากลูกค้าคนอื่น

5.3 ข้อจำกัดและปัจจัยเกื้อหนุนของการเผยแพร่ปัญหา

ผู้วิจัยพบว่าการเผยแพร่ปัญหาและการเลือกใช้วิธีเผยแพร่ปัญหาในรูปแบบต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการใช้ชีวิตประจำวันของหญิงบริการชาวลาว มีทั้งข้อจำกัดและปัจจัยเกื้อหนุนซึ่งสรุปได้ดังนี้

5.3.1 ข้อจำกัดในการเผยแพร่ปัญหา

การมีสถานะผิดกฎหมาย การศึกษานี้พบว่าหญิงบริการแทบทุกคนเข้ามาอยู่ในประเทศไทยแบบผิดกฎหมาย การมีสถานภาพดังกล่าวจึงเป็นข้อจำกัดที่สำคัญอันหนึ่ง ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของหญิงบริการทั้งทางด้านการประกอบอาชีพและการเข้าถึงสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการเข้าถึงบริการสาธารณสุขในประเทศไทย เช่น เมื่อได้รับการถูกระทำรุนแรงทางร่างกายจากลูกค้า พวกรอ ก็ไม่สามารถที่จะดำเนินการหรือเอา庇護ต่อลูกค้าโดยการไปแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ เพราะถ้าเรื่อแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจก็เท่ากับเรื่อแจ้งขับตัวเองฐานลักลอบเข้าเมืองและลักลอบค้าประเวณี และการเข้ามาประกอบอาชีพเป็นหญิงบริการทางเพศ ทำให้เรื่อไม่สามารถทำเงื่องขอต่ออายุใบอนุญาตเข้าเมืองได้ด้วยตนเอง และไม่สามารถขอหนังสืออนุญาตให้ทำงานในประเทศไทยได้อย่างถูกต้อง เพราะพวกร่อนมักเข้ามาทำงานในสถานบริการที่ไม่ได้จดทะเบียน หรือมาทำงานกับนายจ้างที่ไม่ต้องการจ้างแรงงานต่างด้าวอย่างถูกกฎหมาย สิ่งเหล่านี้เป็นข้อจำกัดและสร้างความเป็นคนชายขอบให้กับพวกรอ ทำให้เข้าไม่ถึงสิทธิและสวัสดิการเหมือนกับที่แรงงานต่างด้าวจดทะเบียนได้รับ

การขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับอนาคตมายเจริญพันธุ์ ความรู้ในเรื่องอนาคตมายเจริญพันธุ์ที่มีค่อนข้างจำกัด บวกกับการมีความเชื่อที่ไม่ถูกต้องที่ถูกถ่ายทอดมาในชุมชนหรือจากผู้หญิงเป็นแม่ นำไปสู่การเผยแพร่ปัญหาอนาคตมายเจริญพันธุ์แบบลองผิดลองถูกหรือทำตามเพื่อน เช่น ไม่มีความรู้ที่ถูกต้องเรื่อง โรคและไม่ทราบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดโรคของตนเองนำมาสู่การละเลยต่อการป้องกันและมีพุทธิกรรมในการป้องกันโรคที่ไม่ถูกต้อง ตัวอย่างเช่น หญิงบริการที่มีความเชื่อความเข้าใจว่าการกินยาจำพวกแก้อกเส้นไว้ล่วงหน้าเมื่อรู้สึกว่าอาการปวดเส้นเอ็นน้ำเส้น การป้องกันและรักษาโรคที่ได้ผลดี แต่ไม่ทราบว่าการปฏิบัติตั้งกล่าวมีผลต่อการดื้อยาของโรค

นอกจากนี้หญิงบริการยังขาดโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเรื่องโรคและอนาคตมายเจริญพันธุ์ ระบบโครงสร้างด้านการจัดบริการสุขภาพจากสถานบริการของรัฐ ยังไม่เอื้อต่อการจัดบริการสุขภาพและอนาคตมายเจริญพันธุ์ที่ครอบคลุมกับหญิงบริการต่างด้าวที่ไม่จดทะเบียนแรงงาน โรงพยาบาลระดับอำเภอไม่มีการจัดตั้งหน่วยงานโรคขึ้นในโรงพยาบาล ทำให้กลุ่มหญิง

บริการชาวลาวซึ่งมีความเปรฯบ่างต่อการการเจ็บป่วยด้านอนามัยเริญพันธุ์สูงอันเนื่องมาจากการประกอบอาชีพ เข้าไม่ถึงบริการตรวจรักษาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธุ์ นอกจากนี้การมารับบริการที่โรงพยาบาลของรัฐอาจเสี่ยงต่อการถูกจับในข้อหาเป็นคนต่างด้าวลักษณะเข้าเมืองและเป็นหญิงบริการทางเพศ

5.3.2 สิ่งก่อหนุนต่อการเผยแพร่ปัญหา

ความคล้ายคลึงกันและความใกล้ชิดกันทางสังคมวัฒนธรรมระหว่างคนเชื้อชาติลาวและไทยอีสาน เช่น การมีภาษาพูด รูปร่างหน้าตา ที่ใกล้เคียงกัน มีประเพณีทางศาสนา และวัฒนธรรมท้องถิ่นคล้ายกัน มีความผูกพันทางสังคมวัฒนธรรมของความเป็นเครือญาติ ทำให้การไปมาหากันของคนไทยและคนไทยร่วมบ้านชัยแคนอำเภอเขมราฐนั้นเป็นวิถีที่มีมาตั้งแต่ดั้งเดิม ลักษณะความคล้ายคลึงและลายสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกันดังกล่าวซึ่งถ้าไม่ดูบัตรประชาชนก็ไม่รู้ว่าเป็นคนไทยหรือคนไทย เนื่องไปเหล่านี้เป็นปัจจัยอีกที่ช่วยให้หญิงบริการนำมายใช้ประโยชน์ในการเผยแพร่ปัญหานามัยเริญพันธุ์ ความรุนแรงทางเพศ และการเข้าถึงบริการเข้าถึงสิทธิความเป็นมนุษย์ได้เช่นกัน เช่น การมีสัมพันธภาพระหว่างหญิงบริการกับเจ้าของร้านในลักษณะแบบคนในครอบครัวที่ช่วยเหลือและอึดประโยชน์ต่อกัน เป็นปัจจัยที่ช่วยให้หญิงบริการมีศักยภาพในการต่อรองหรือหลีกเลี่ยงการกระทำการรุนแรงจากลูกค้าได้ระดับหนึ่ง เช่นสามารถตัดสินใจไม่รับลูกค้าที่รุนแรงได้ หรือสามารถต่อรองกับลูกค้าที่ไม่ใช่ถุงยางอนามัยโดยการไม่รับเงินและไม่ยอมขายบริการทางเพศกับลูกค้าบางรายได้ โดยเจ้าของร้านไม่ตำหนิแต่กลับสนับสนุนด้วยซ้ำ

บทที่ 6

สรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการศึกษา

บริการชาวลาว ที่ทำงานขายบริการทางเพศในบริเวณชายแดนอำเภอเมืองราชบูรณะ จังหวัดอุบลราชธานี โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มหญิงบริการชาวลาวที่ประกอบอาชีพขายบริการทางเพศในร้านカラໂອເກະ จำนวน 17 คน จากร้านカラໂອເກະ 11 แห่ง ผลการศึกษาสามารถสรุปย่อๆ ได้ดังต่อไปนี้

ในด้านภูมิหลังของหญิงบริการชาวลาว พนักงานที่ให้บริการส่วนใหญ่มาจากเมืองต่างๆ ของนครเวียงจันท์มากที่สุดคือจำนวน 7 คน จากแขวงสะหวันเชต 5 คน แขวงจำปาสัก 3 คน จากหลวงพระบางและแขวงคำม่วนแหงละ 1 คน และเป็นชนชาวลาวกลุ่มทั้งหมด มีรูปแบบของการเดินทางมาเป็นกลุ่มจากหมู่บ้านใกล้เคียงและเมืองหรือแขวงเดียวกันที่มีเครือข่ายของเพื่อนและญาติ หรือคนรู้จักเป็นผู้ชักนำ มีการเดินทางตามเส้นทางคมนาคมจากเมืองต่างๆ และมาเข้ามายังชั้นเมืองราชบูรณะโดยทางเรือ โดยมีเจ้าของร้านหรือนายหน้าให้การช่วยเหลืออยู่เบื้องหลัง เช่น การจัดทำบัตรผ่านแดนชั่วคราวและการต่ออายุอยู่ในประเทศไทย หญิงบริการ มีอายุระหว่าง 20-24 ปี มากที่สุดคือจำนวน 8 คน อายุ 25-29 ปี จำนวน 4 คน และอายุ 15-19 ปี จำนวน 3 คน อายุน้อยที่สุดคือ 15 ปี และมากที่สุดคือ 37 ปี อายุกลาง 1 คน มีอาชีพหลักก่อนมาขายบริการทางเพศคือทำงานอยู่กับครอบครัวจำนวน 4 คน รับจ้างขายของและงานรับใช้ในบ้านจำนวน 7 คน ค้าขายจำนวน 1 คน เป็นพ่อแม่หญิง 1 คน และมีจำนวน 4 คนที่เคยทำอาชีพขายบริการทางเพศมาก่อน ทั้งที่เคยขายบริการทางเพศในประเทศไทยและในประเทศไทย

สถานภาพสมรสและบทบาทในครอบครัวนี้มีหญิงบริการที่เคยผ่านการแต่งงานและมีลูกมาแล้วจำนวน 6 คน และมีการหย่าร้างในเวลาต่อมา ส่วนที่เป็นโสดจำนวน 11 คน ด้านการศึกษาพบว่า หญิงบริการมีการศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน คือกลุ่มที่จบระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวน 9 คน จบระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 8 คน หญิงบริการให้ข้อมูลด้านการศึกษา กับการประกอบอาชีพขายบริการทางเพศว่า การศึกษาระดับต่างๆ ไม่ได้ช่วยให้มีโอกาส มีงานทำมากนัก และไม่มีงานให้เลือกในประเทศไทย ดังนั้นการทำอาชีพนี้ จึงเป็นทางเดียวที่ทำเงิน ได้เร็วกว่าสามารถช่วยให้ครอบครัวลดพื้นจากภาวะหนี้สินและความอดอยากรได้

ส่วนปัจจัยเข้าสู่การประกอบอาชีพขายบริการทางเพศได้แก่ ปัจจัยทางเศรษฐกิจโดยทั่วไปบริการที่ให้สัมภានด้านถึงความยากจนและการที่ต้องรับผิดชอบต่อครอบครัว เนื่องจากประเทศลาวบังอยู่ในช่วงที่เริ่มนิการพัฒนาด้านต่างๆ และยังเผชิญกับปัญหาด้านเศรษฐกิจอยู่มาก นอกจากนี้ปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมด้านเพศภาวะและเพศวิถีที่หล่อหลอมความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ระหว่างชายหญิง ในสังคมของลาวที่มีวัฒนธรรมของสังคมแบบชายเป็นใหญ่ สูกสารมักรักษาด้วยหัวใจ ต้องคุ้มครองเด็กและเยาวชน ครอบครัวอันถือเป็นบทบาทตามประเพณีที่ได้รับการถ่ายทอดกันมา ต่อเนื่อง ผู้หญิงจึงถูกทำให้เชื่อว่าภาระในการคุ้มครองเด็กของพ่อแม่หรือของลูกเป็นหน้าที่ของเธอ โดยตรง การเข้าสู่เส้นทางการขายบริการทางเพศจึงกลายเป็นเส้นทางหนึ่งที่ผู้หญิงลาวเลือกเพื่อทำหน้าที่ที่สังคมคาดหวังให้สมบูรณ์

นอกจากนี้การศึกษานี้พบว่าการหayerร่างและการถูกระทำความรุนแรงทางเพศ เช่น ถูกบ่นขึ้น ทำให้หญิงสาวตัดสินใจเข้าสู่อาชีพนี้ได้ง่ายขึ้น การถูกขายพรหมจรรย์เพื่อแลกกับเงินก้อน จำนวนหนึ่ง กำลังกลายเป็นค่านิยมในชนบทที่ยากจนของลาว ผู้หญิงที่เคยถูกบังคับกักขังยอมให้ขายพรหมจรรย์ เพราะบางกรณีได้รับความเห็นชอบจากพ่อแม่ด้วย มองว่า่นั่นคือ “ตราบานปลาย” ของเธอ และเกิดความรู้สึกว่าตนเองเป็นหญิงไม่บริสุทธิ์เป็นหญิงไม่ดี มีมลทินไม่มีคุณค่าอีกต่อไป เพราะผ่านผู้ชายมาแล้ว ดังที่สีไฟรู้สึกว่า “ให้ข้อมูลหลักคนหนึ่งได้ตั้งคำามกับตัวเองหลังจากที่ถูกขายพรหมจรรย์ว่า ‘ทำไปได้อย่างไรและรู้สึกว่าตัวเองไม่ดี ใจจ่าย’”

ปัจจัยสุดท้ายของการเข้าสู่อาชีพขายบริการทางเพศคือ พฤติกรรมการเลียนแบบหญิงสาวที่เข้ามาขายบริการแล้วประสบความสำเร็จ เก็บเงินส่งไปให้พ่อแม่ปู่ย่าตายายใหม่ ซึ่งเครื่องใช้ทันสมัยได้ ชาวบ้านยอมรับ ตัวเองและครอบครัวมีสถานภาพที่ดีขึ้นในชุมชน รวมทั้งการได้ทำพมตามแฟชั่นสมัยนิยม ได้อยู่คิดินดี ทำงานสบาย ได้แต่งตัวสวยงามด้วยเสื้อผ้าที่มีราคาและเครื่องประดับที่ทันสมัย ได้เข้าไปเที่ยวในสถานบันเทิงที่เต็มไปด้วยแสงสีและความสนุกสนาน มีผลอย่างมากเช่นกันในการเดินเข้าสู่เส้นทางการขายบริการทางเพศของหญิงสาว

หญิงบริการชาวลาวมีประสบการณ์การทำงานในประเทศไทยระหว่าง 3-6 เดือน มากที่สุดคือ จำนวน 6 คน มีประสบการณ์ทำงานน้อยที่สุดคือ 1 เดือน และนานที่สุดคือ 3 ปี มีรายได้เฉลี่ยอยู่ระหว่าง 6,000-10,000 บาท ต่อเดือน กันที่รายได้สูงสุดคือ 25,000 บาท และต่ำสุด 6,000 บาทต่อเดือน รูปแบบของการทำงาน คือการให้บริการต้อนรับลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการในร้าน ด้วยบริการด้านอาหารและเครื่องดื่ม และสร้างสัมพันธภาพสู่การต่อรองเพื่อการขายบริการทางเพศต่อไป โดยมีรายได้จากการขายบริการทางเพศ ครั้งหนึ่งๆ ประมาณ 1,000-1,500 บาท ราคาต่ำสุดคือ ประมาณ 600 บาท และสูงสุดคือ 2,500 บาท ต่อการขายบริการทางเพศหนึ่งครั้ง และเจ้าของร้านจะได้รับค่าซื้อชั่วโมงครั้งละ 200 บาท หญิงบริการมีเวลาทำงานในร้านตั้งแต่เวลา 17.00 นาฬิกา จนถึง

เวลาร้านปิดคือเวลา 02.00 นาฬิกา ของวันถัดไป วิธีชีวิตประจำวันของหญิงบริการส่วนใหญ่จะพักอาศัยอยู่ในร้าน ที่เจ้าของร้านจัดทำให้ และมีสัมพันธภาพที่ดีที่เป็นเชิงบวกระหว่างหญิงบริการกับเจ้าของร้านในด้านการได้รับผลประโยชน์ร่วมกันคือเจ้าของร้านมีรายได้จากการขายอาหารและเครื่องดื่มและได้รับค่าซ่อมจาก การขายบริการทางเพศแต่ละครั้งจากหญิงบริการ ในขณะที่หญิงบริการได้รับการช่วยเหลือคุณให้ที่อยู่ที่อาศัยเพื่อประกอบอาชีพขายบริการทางเพศในร้าน อันถือว่าได้รับการช่วยเหลือที่เป็นบุญคุณอย่างใหญ่หลวงต่อเธอ รวมทั้งเป็นผู้ให้การช่วยเหลืออยู่เบื้องหลังในการประสานหรือ “เคลียร์” กับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการท่านสืบและต่ออาชญากรรมผ่านเดนให้เธออยู่ในประเทศไทยได้ ถึงแม้จะอยู่อย่างผิดกฎหมายก็ตาม ที่หญิงบริการไม่ได้คำนึงถึงเบื้องหลังของการช่วยเหลือภัยได้สัมพันธภาพนี้ คือการได้รับผลประโยชน์อย่างใหญ่หลวงของเจ้าของร้านจากเนื้อตัวร่างกายของเธอ และเธออยู่ในสถานะที่เป็น “ชาวยอน” ของสังคมของคนไทยทั่วๆ ไปในเอนราฐ เนื่องจากสถานะที่เธอเป็นผู้อยู่ในประเทศไทยอย่างผิดกฎหมาย เป็นคนต่างด้าว ที่ไม่สามารถมีอำนาจในการต่อรองหรือเรียกร้องสิทธิอะไรทั้งสิ้น และเธอเก็บยอมรับด้วยความยินยอมพร้อมใจแทนการให้เธอถูกจับและส่งกลับประเทศคลา渥 รวมถึงการสร้างสัมพันธภาพในลักษณะนี้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพของเธอไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมถึงลูกค้าทางเพศของเธอ

ส่วนผลการศึกษาถึงปัญหาอนามัยเจริญพันธุ์ของหญิงบริการชาวลาวสามารถสรุปแยกเป็นประเด็นดังนี้

6.1.1 ความเชื่อความเข้าใจ เกี่ยวกับสุขภาพ การป้องกันโรคและ อนามัยเจริญพันธุ์

การที่หญิงบริการมีความเชื่อ ความเข้าใจและให้ความหมาย ของการปฏิบัติเกี่ยวกับ สุขภาพ การป้องกันโรค และอนามัยเจริญพันธุ์นั้น หญิงบริการอาจมองว่าไม่เป็นปัญหาต่อสุขภาพและอนามัยเจริญพันธุ์ แต่พฤติกรรมจากความเชื่อความเข้าใจบางอย่างอาจส่งผลต่อสุขภาพ การป้องกันโรคและอนามัยเจริญพันธุ์ของพวกเธอได้ เช่น การมีความเชื่อความเข้าใจว่าการใช้น้ำยาล้างห้องคลอดบากตามคำแนะนำหรือจากการบอกต่อว่า สามารถมาเชื้อโรคได้ แต่หญิงบริการขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกเกี่ยวกับการใช้ เช่นการใช้น้ำยาล้างห้องคลอดบากอย่างทำให้รู้สึกว่าสะอาด และทำให้เนื้อเยื่อมีความฟื้ดจ้ำยต่อการพึ่กขาดของเนื้อเยื่อได้ง่าย หรือการเลือกใช้บริการถูและสุขภาพ และรักษาเยียวยาอาการต่างๆ ที่เป็น แล้วทำให้อาการหายไปแต่ไม่สามารถรักษาโรคได้ เป็นต้น

6.1.2 ปัญหาอนามัยเจริญพันธุ์ ความรุนแรง สูกค้าไม่ใช้ชุงยางอนามัย

ปัญหาการได้รับความรุนแรงทางเพศและกระทำการกระทำการจากลูกค้าทางเพศ เช่น การถูกบังคับให้มีเพศสัมพันธ์ที่รุนแรงแบบต่างๆ การมีเพศสัมพันธ์ที่รุนแรงนาน ด้วยความมึนเมาและบังคับให้มีเพศสัมพันธ์ผิดธรรมชาติ เช่น มีเพศสัมพันธ์ทางทวารหนัก หรือการให้ดูด

อวัยวะเพศ ซึ่งการได้รับความรุนแรงแบบต่างๆ เหล่านี้สามารถส่งผลต่อ命名ัยเจริญพันธุ์ของหญิง บริการได้ เช่นอาจเกิดการนีกขาดของถุงยางอนามัยและการนีกขาดของเนื้อเยื่อบริเวณอวัยวะ สีบพันธุ์ และเป็นหนทางเข้าสู่ของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ได้ หรือมีอาการต่างๆ เช่นอาการปวดท้องน้อย หรือการเจ็บปวดท้อง ที่หญิงบริการหาดายคนบอกว่ามีอาการจากการที่เชื่อถูก ลูกค้ามีเพศสัมพันธ์ที่รุนแรง ส่วนการถูกกระทำรุนแรงต่อร่างกาย คือ การถูกทำร้ายร่างกาย เช่น หญิงบริการสองคนคือ ก้อย ถูกตอบตีเพื่อบังคับให้ทำงานและถูกต่อว่าด้วยการกล่าวหาเจ็บหายใจ ข่มขู่จะยิงด้วยปืน และดวง ถูกลูกค้าที่พยาบาลจะข่มขืน เพราะเห็นว่าเธอไม่ตอบสนองต่ออารมณ์ ความต้องการของเขาได้ และใน บรรดาความรุนแรงเหล่านี้รวมถึงการที่ลูกค้าทางเพศสัมพันธ์ไม่ นิยมใช้ถุงยางอนามัย หั้งลูกค้าหัวไว้ไปซึ่งไม่ชอบใช้ถุงยางอนามัยจะมีวิธีการต่างๆ นาๆ เช่นแอบถอด ถุงยางออกขณะที่มีเพศสัมพันธ์ หรือแอบฉีกถุงยางอนามัยหรือการมีเพศสัมพันธ์แบบรุนแรงเพื่อให้ ถุงยางอนามัยแตก เช่นจากคำพูดของหญิงบริการที่บอกว่าตัวเองรู้หั้งลูกค้าทางเพศของเธอที่ไม่ ต้องการใส่ถุงยางอนามัย มีวิธีการใส่ถุงยางอนามัยโดยไม่รู้ดถุงยางอนามัยให้สุด โคนอวัยวะเพศเพื่อ จะทำให้หลุดได้ง่ายเมื่อมีเพศสัมพันธ์

6.1.3 การท้องและการทำแท้งที่ไม่ปลอดภัย

จากการศึกษาครั้งนี้พบหญิงบริการที่มีการตั้งครรภ์ที่ไม่ต้องการจำนวนสองคน และผ่านการทำแท้งมาแล้ว เนื่องจากการมีเพศสัมพันธ์ที่เสียงและขาดการป้องกันที่ถูกต้อง ถึงแม้ หญิงบริการคนหนึ่งตั้งครรภ์กับคนที่เป็นสามีที่พึงจะหย่าร้าง อีกคนหนึ่งตั้งครรภ์จากการมี เพศสัมพันธ์กับลูกค้า ซึ่งหั้งสองกรณีมีสาเหตุจาก การไม่มีการป้องกันที่ถูกต้อง ประสบการณ์นี้ชี้ ให้ถึงเห็นปัจจัยที่นำมาสู่ปัญหาการตั้งครรภ์ที่ต้องตามด้วยการทำแท้ง คือ ประการแรก การขาดการ ป้องกันที่ถูกต้องและให้ความสำคัญต่อการป้องกันที่ไม่จริงจัง หั้งนี้ เนื่องจากหญิงบริการส่วนใหญ่ อยู่ในสภาพที่ต้อง “จำยอม” ในทุกเรื่องหั้งในสภาพของเพศวิถีและความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่าง หญิงชายที่ผู้หญิงขาดโอกาสต่อรองในเรื่องเพศโดยเฉพาะหญิงบริการเหล่านี้ที่อยู่ในสถานะด้อยทุก อย่างไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่เป็นคนลาวเป็นต่างด้าวอยู่ในประเทศไทยแบบผิดกฎหมาย ทำให้ขาดโอกาส ในการป้องกันตนด้วยสถานะที่ด้อยในด้านต่างๆ ดังกล่าว ประเด็นต่อมาคือการให้ความสำคัญต่อ การรับรู้ถึงความรุนแรงของปัญหาที่อาจส่งผลเสียต่อสุขภาพตามมา เช่นการทำแท้งที่ รู้เท่าไม่ถึงการณ์ ตามความคิดความเชื่อในเชิงวัฒนธรรม อาจทำให้เกิดการตกเลือดที่รุนแรงหรือเกิด การติดเชื้อโรคจากการทำแท้งที่ไม่สะอาดได้ รวมถึงการไม่สามารถเข้ารับบริการเมื่อต้องการปรึกษา และเลือกวิธีการคุ้มครองได้เมื่อเกิดการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ ได้

6.1.4 การเจ็บป่วยจากโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์

ปัญหาการป่วยด้วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และ โรคเอดส์จากการตรวจพบหญิงบริการป่วยด้วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ จำนวน 5 คนจากผู้ได้รับการตรวจ 25 คน (ร้อยละ 5) โดยตรวจพบโรคหนองใน 1 คน ติดเชื้อคลamydial 2 คน และเป็นโรคเชื้อรานิช่องคลอด จำนวน 3 คน ในขณะที่หญิงบริการให้ข้อมูลว่า เธอมีการป้องกัน เป็นอย่างดีในการมีเพศสัมพันธ์ โดยใช้ถุงยางอนามัยกับลูกค้าทุกคน แต่มีการใช้ถุงยางอนามัยกับลูกค้าประจำหรือแฟfnประจำจำนวนมากหรือแทนไม่ใช้เลยนั้น สะท้อนให้เห็นถึงการมีโอกาสและมีความเสี่ยงต่อการรับและแพร่เชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ โรคเอดส์ และปัญหาอนามัยเจริญพันธุ์อื่นๆ ที่สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ด้วยปัจจัยหลักและปัจจัยแวดล้อมดังนี้ ปัจจัยแรกการมีคู่นอนหลายคนเนื่องจากหญิงบริการที่ประกอบอาชีพนี้ จำเป็นต้องให้บริการลูกค้ามากหน้าหลายตาที่ไม่สามารถเลือกได้ ปัจจัยที่สองการไม่นิยมใช้ถุงยางอนามัยกับแฟfnประจำด้วยความคิดความเชื่อว่าเป็นคนไว้ใจได้หรือเข้าใจกันตลอดจนการใช้ถุงยางอนามัยที่ไม่ถูกต้องของลูกค้าทางเพศทั้ง โดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ และปัจจัยสุดท้ายคือ การขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการติดต่อของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ อาการและการดูแลรักษาตลอดจนการป้องกันที่ถูกต้อง เช่นการซื้อยาคินเงงทำให้อาการบางอย่างหายไปแต่เชื้อที่เป็นสาเหตุยังไม่ถูกทำลายไปจึงมีโอกาสกลับเป็นขึ้นใหม่อีกได้ อาจทำให้มีการกลับเป็นซ้ำและเกิดการดื้อยาและนำไปสู่การแพร่เชื้อโรคต่อไปได้

ส่วนปัญหาด้านเอกสารส์จากการศึกษานี้พบว่า มีเงื่อนไขความรุนแรงทางเพศและพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ ที่เกิดจากลูกค้าและจากตัวเอง อาจมีผลต่อการติด โรคเอดส์ของหญิงบริการทางเพศได้ เช่นการที่ลูกค้าไม่ใช้ถุงยางอนามัย การบินยอมไม่ใช้ถุงยางอนามัยกับแฟfnที่เป็นแฟfnประจำ มีความเชื่อความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันโรคและการดูแลรักษาโรคที่ไม่ถูกต้อง และการขาดอำนาจในการต่อรองต่อการถูกกระทำรุนแรงทางเพศ ล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้หญิงบริการมีโอกาสเสี่ยงต่อการการติดเชื้อเอดส์ได้

6.1.5 วิธีเผยแพร่ปัญหาการถูกกระทำความรุนแรงและปัญหาอนามัยเจริญพันธุ์

พบว่าหญิงบริการได้ใช้ศักยภาพของตนเองในการเผยแพร่ปัญหาและเลือกใช้วิธีการเผยแพร่ปัญหาตามความเข้าใจความเชื่อของตนเองและการให้ระดับของความรุนแรงของปัญหานั้นในรูปแบบที่ต่างกัน การศึกษานี้พบรูปแบบของการเผยแพร่ปัญหาใน 3 รูปแบบด้วยกันรูปแบบแรกคือ การใช้กระบวนการยยอมรับตัวตน (อัตแล็กษณ์) ของ “หญิงบริการทางเพศ” โดยการปลดปล่อยตัวเองให้หลุดพ้นจากชีวิตจริงบางอย่าง เพื่อประกาศร่างกายของตนเองให้เป็นวัตถุเพื่อใช้ในการค้าประเวณีและมองว่าการใช้เนื้อตัวร่วงกายในการทำงานเท่านั้น เช่น แสดงการเอาอกเอาใจ ยอมให้มีการถูกกลวนลาม และต่อรองด้วยท่าทีละมุนละม่อม เมื่อถูกบังคับให้มีเพศสัมพันธ์หรือทำเป็นมี

อารมณ์ร่วมไปกับลูกค้าด้วยเพื่อให้ลูกค้าพอยัง และสำเร็จความใคร่ได้เร็ว และเชอนักคิดเอาไว้ว่า “เชอ กำลังทำงานอยู่” จุดมุ่งหมายของเชอคือเงินถือเป็นการแลกเปลี่ยนในเชิงธุรกิจเท่านั้น

รูปแบบที่สอง มีลักษณะแสดงการตอบโต้ด้วยการขัดขืนหรือการตอบโต้แบบตรงไปตรงมา โดยแสดงศักยภาพของตนในฐานะ “ผู้หญิง” ธรรมชาติคนหนึ่ง การเป็นหญิงบริการทางเพศนี้คือการทำซ้ำอย่างหนึ่งของเชอและอย่างให้สังคมยอมรับว่าเชอ “เป็นมนุษย์คนหนึ่ง” มิใช่ เป็นเพียงหญิงขายบริการทางเพศ ที่ไร้ชีวิตจิตใจ และเชอความมีสิทธิ์ในความเป็นตัวตนของเชอเอง มีสิทธิ์ในการปกป้องการลูกค้าทำทางเพศและกระทำการรุนแรงต่อร่างกาย แม้ในบริบทของการขายบริการทางเพศโดยเชอตอบโต้ด้วยการปฏิเสธอย่างตรงไปตรงมา เช่น ไม่ยอมทำงานให้ลูกค้าที่สั่งให้มีเพศสัมพันธ์ด้วยวิธีที่รุนแรงแบบต่างๆ ที่นักเนื้อจากข้อตกลงและเชอไม่สามารถตอบสนองได้ หรือแสดงอาการขัดขืน โดยการไม่รับลูกค้าที่มีเพศสัมพันธ์รุนแรง หรือบางคนที่ไม่ยอมรับเงินและไม่ขายบริการทางเพศให้ลูกค้าที่ไม่ใช่ถุงยางอนามัย และรูปแบบที่สามเป็นการใช้ลักษณะของการปรับตัวในวิธีชีวิตประจำวันเพื่อให้เกิดความกลมกลืนไม่สร้างปัญหา ยอมรับในกฎเกณฑ์ที่เจ้าของร้านตั้งขึ้นมาในการปกครองและอยู่ร่วมกัน เช่นยอมเป็นเด็กในปกครองที่ดี การไม่ออกนอกร้านโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของร้านหรือการยินยอมให้เจ้าของร้านหักเงินจากการรับลูกค้าต่อครั้ง ยอมรับให้ลูกค้าที่ตนเรียกว่าเป็นแฟนประจำมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ใช่ถุงยางอนามัย เพื่อต้องการรักษาสัมพันธภาพอันดีและอาจช่วยเหลือเชอได้ในบางกรณี ตลอดจนยอมให้เจ้าของร้านหักเงินหากมีการตรวจสอบบัญชีจากเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใดๆ ก็ตาม โดยหญิงบริการมองว่าเพื่อแลกกับการลูกจันหรือการลูกส่งกลับประเทศซึ่งทำให้เชอหมดโอกาสได้ทำงานและรายได้ซึ่งถือว่าเป็นสิ่ง lever สำคัญมากกว่าเรื่องอื่นๆ

ส่วนประเด็นที่เป็นข้อจำกัดและปัจจัยเกื้อหนุนต่อการเพชรัญปัญหาอนามัยเชริญพันธุ์ พนักงานที่มีสถานะที่ผิดกฎหมาย เนื่องจากเข้าเมืองผิดกฎหมายและการเป็นหญิงบริการทางเพศซึ่งเป็นอาชีพที่ไม่ได้รับอนุญาตให้ประกอบอาชีพในประเทศไทยอย่างลูกค้าต้องทำให้หญิงบริการชาวต่างด้วยเป็นกลุ่มคนขายของ มีอำนาจในการต่อรองกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในชีวิตประจำวันน้อยหรือแทนไม่มี ทำให้มีข้อจำกัดในการเพชรัญกับปัญหาอนามัยเชริญพันธุ์ที่มาจากการลูกค้า ถึงแม้จะมีบริการบางคนจะใช้วิธีตอบโต้ต่อความรุนแรงอย่างตรงไปตรงมา หรือแม้แต่การปฏิเสธลูกค้าประเทศของความรุนแรงก็ตาม ก็อาจจะช่วยได้ในบางกรณีเท่านั้น เพราะตราบใดที่พวกเชอยังอยู่ในอาชีพนี้ก็มีอาจหลีกเลี่ยงได้ตลอดไป

สิ่งที่หญิงบริการเลือกทำได้คือสุดกีดีของการยินยอมเป็น “เด็กในปกครอง” ที่ดีของเจ้าของร้าน ยอมทำงานกู้ภัยเบี่ยงของร้าน ไม่พยายามแสดงตัวต่อสาธารณะอย่างเปิดเผยในสังคม การออกไปไหนมาไหนให้อยู่ภายในได้การรับรู้ของเจ้าของร้าน เพราะถ้าเกิดอะไรขึ้นเจ้าของร้านคือผู้ที่

อยู่เบื้องหลังของการช่วยเหลือ ดังที่หญิงบริการบางคนให้ความเห็นว่าร้านที่ตนเองอยู่ไม่มีตำรวจไปตรวจ เพราะเจ้าของร้าน “เกลียร์” เพื่อ “จ่ายค่าปรับ” หรือ “ค่าคุ้มครอง” แล้วค่อยจ่ายให้เจ้าของร้าน กายหลัง ในขณะที่บางคนบอกว่า ตนเองมีวิธีเลี้ยงการตรวจจับจากเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วยการวิ่งหนีให้ไกลร้าน ได้มากที่สุดเป็นการช่วยไม่ให้เจ้าของร้านเดือดร้อน ไม่เช่นนั้นตำรวจจะบุ่งเก็บเงินค่าคุ้มครองจากเจ้าของร้านมากขึ้น

จากสถานะดังกล่าวนี้จึงเป็นข้อจำกัดที่สำคัญอันหนึ่งที่มีผลต่อการดำเนินธุรกิจของ หญิงบริการทั้งทางด้านการประกอบอาชีพและการใช้บริการสาธารณูปโภค ในประเทศไทย การติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ของไทยในเรื่องการจัดทำบัตรผ่านแดนหรือการทำเรื่องขอต่ออายุบัตรในการอยู่ในประเทศไทยมักดำเนินการโดยผ่านทางเจ้าของร้าน

ปรากฏการณ์เช่นนี้ต่างเป็นข้อจำกัดและอาจเป็นข้อกำหนดอย่างหนึ่งที่ทำให้หญิงบริการอย่างพวกระอุกจัดให้บุญช่วยขอบทางสังคมในบริเวณชายแดนเช่นนี้ไปเรื่อยๆ หากไม่มีกฎหมายหรือข้อตกลงใดๆ ในระหว่างประเทศร่วมหากันทางหรือハウวิธีการทำให้ข้อจำกัดเหล่านี้ถูกปรับปรุงให้เป็นโอกาสที่ดีได้

นอกจากนี้การขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องโรค อาการและการแสดงตลอดจนวิธีปฏิบัติในการป้องกันโรคที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพขายบริการทางเพศที่ไม่ถูกต้องอันเป็นผลมาจากการเชื่อความเข้าใจจากบริบทภูมิหลังทางสังคมวัฒนธรรมในภูมิลำเนาเดิมที่นำมารสู่การปฏิบัติในการรักษาเยียวยามือเจ็บป่วยหรือเมื่อประสบกับปัญหาสุขภาพและอนามัยเจริญพันธุ์ที่ไม่ถูกต้อง เช่น ไม่มีความรู้ที่ถูกต้องเรื่องโรคและไม่ทราบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดโรคของตนเอง นำมาสู่การละเลยต่อการป้องกันและการรักษาเยียวยาที่ถูกต้อง เช่นหญิงบริการที่มีอาการป่วยด้วยโรคหนองใน เลือกการรักษาโดยการซื้อยา自行 หรือการรักษาจากคลินิกเอกชนเมื่ออาการที่เป็นหายไปแต่เชื้อสาเหตุของโรคยังไม่ได้รับการตรวจวินิจฉัยและไม่ได้รับการรักษาที่ถูกต้อง ทำให้เชื้อสาเหตุยังอยู่และอาจมีอาการขึ้นมาใหม่ และเกิดการตื้อยาได้ ซึ่งข้อนี้หญิงบริการไม่มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง จะนำไปสู่โอกาสในการป่วยด้วยโรคที่ขึ้นมาอีกได้ รวมถึงการมีโอกาสแพร่และรับเชื้อโรคสู่ถูกค้าคนอื่นๆ ต่อไปหากไม่มีการป้องกันโดยเฉพาะหญิงบริการที่มีเพศสัมพันธ์กับถูกค้าที่ไม่นิยมใช้ถุงยางอนามัย

ปรากฏการณ์เช่นนี้ต่างเป็นข้อจำกัดและอาจเป็นข้อกำหนดอย่างหนึ่งที่ทำให้หญิงบริการอย่างพวกระอุกจัดให้บุญช่วยขอบทางสังคมในบริเวณชายแดนเช่นนี้ไปเรื่อยๆ หากไม่มีกฎหมายหรือข้อตกลงใดๆ ในระหว่างประเทศร่วมหากันทางหรือハウวิธีการทำให้ข้อจำกัดเหล่านี้ถูกปรับปรุงให้เป็นโอกาสที่ดีได้

นอกจากนี้การขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องโรค อาการและการแสดงถึงตลอดจนวิธีปฏิบัติในการป้องกันโรคที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพขายบริการทางเพศที่ไม่ถูกต้องอันเป็นผลมาจากการความเชื่อความเข้าใจจากบริบทภูมิหลังทางสังคมวัฒนธรรมในภูมิลำเนาเดิมที่นำมาสู่การปฏิบัติในการรักษาเยียวยาเมื่อเจ็บป่วยหรือเมื่อประสบกับปัญหาสุขภาพและอนามัยเจริญพันธุ์ที่ไม่ถูกต้อง เช่น ไม่มีความรู้ที่ถูกต้องเรื่องโรคและไม่ทราบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดโรคของตนเองนำมาสู่การละเลยต่อการป้องกันและการละเลยต่อการรักษาเยียวยาที่ถูกต้อง เช่น หญิงบริการที่มีอาการป่วยด้วยโรคหนองในได้รับการรักษาจากการซื้อยาคินเองหรือการรักษาจากคลินิกเอกชน เมื่ออาการที่เป็นหายไปแต่เชื้อสาเหตุของโรคยังไม่ได้รับการตรวจวินิจฉัยและไม่ได้รับการรักษาที่ถูกต้อง ทำให้เชื้อสาเหตุยังอยู่และอาจมีอาการขึ้นมาใหม่ได้ ซึ่งข้อนี้หลงบกพร่องไม่มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ซึ่งนำไปสู่โอกาสที่จะป่วยด้วยโรคนี้ขึ้นมาอีกได้ รวมถึงการมีโอกาสแพร่และรับโรคสู่ลูกค้าคนอื่นๆ ต่อไปหากไม่มีการป้องกัน โดยเฉพาะหญิงบริการที่มีเพศสัมพันธ์กับลูกค้าที่ไม่นิยมใช้ถุงยางอนามัย

ส่วนปัจจัยอื่นต่อการเผยแพร่ปัญหาอนามัยเจริญพันธุ์ พนักงานดึงแม่หญิงบริการเหล่านี้มีสถานะเป็นคนขายของแต่หากวิเคราะห์ถึงวิธีชีวิตและบริบทของความเป็นคนลางของหญิงบริการทางเพศที่มีภาระดูแลบุตร รูปร่างหน้าตา ที่ใกล้เคียงกันกับคนไทย มีประเพณีทางศาสนา และวัฒนธรรมท้องถิ่นคล้ายกัน มีความผูกพันทางสังคมวัฒนธรรมของความเป็นเครือญาติตั้งแต่เด็ก ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ข้อมูลว่า “รูปแบบความสัมพันธ์และการไปมาหาสู่กันของคนไทยและคนลางบริเวณอำเภอเขมราฐนี้เป็นวิถีที่มีมาตั้งแต่เด็ก แม้จะมีลักษณะเป็นเครือญาติโดยสายสัมพันธ์ ถ้าไม่ดูบัตรประชาชนแล้วจะไม่รู้ว่าเป็นคนไทยหรือคนลาว” สถานการณ์เช่นนี้จึงเป็นปัจจัยอื่นๆ ที่ได้รับเช่น หญิงบริการบางคนสามารถอ่านหนังสือภาษาไทยได้ และหญิงบริการคนอื่นๆ สามารถรับรู้ข่าวสารจากวิทยุและโทรทัศน์ของไทยได้เท่ากับคนไทย การใช้ชีวิตในวิถีชีวิตประจำวันของหญิงบริการจึงแทนจะไม่เป็นอุปสรรคต่อการปรับตัว

นอกจากนี้สถานภาพความสัมพันธ์ระหว่างระหว่างหญิงบริการกับเจ้าของร้านที่มีความสัมพันธ์อันดีในเชิงอื่นประโภชน์ต่อกัน ทำให้หญิงบริการมีสถานภาพความเป็นอยู่ที่ดีในระดับหนึ่งไม่ถูกบังคับขายบริการทางเพศหรือไม่ได้รับความรุนแรงจากเจ้าของร้าน หรือไม่พบว่าหญิงบริการถูกจัดขึ้นของร้านเอาเปรียบค่าแรง โดยหญิงบริการส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่า เจ้าของร้านของตนดีไม่เอากำไรและไม่บังคับเรื่องจำนวนลูกค้าบริการต่อวันและมีการแบ่งสรรลูกค้าให้ทุกคน หญิงบริการหลายคนให้ข้อมูลที่ตรงกันว่าเจ้าของร้านของตนจะเอาไว้ใส่เรื่องการจัดหาถุงยางอนามัยให้ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขอีกด้วย และจะกำชับอยู่ตลอดเวลาว่าให้ใช้ถุงยางอนามัย

กับลูกค้าทุกคน สัมพันธภาพนี้มีส่วนทำให้หอพักบริการมีศักยภาพในการทำงานที่มีความรับผิดชอบ และมีโอกาสต่อรองต่อปัญหาได้มากขึ้น เช่น เจ้าของร้านยินยอมให้หอพักบริการปฏิเสชลูกค้าที่ไม่ใช้ ถุงยางอนามัยได้โดยไม่บังคับ เช่น เป็นและสีไฟฟ้าให้ข้อมูลว่า เจ้าของร้านจะคูดเรื่องถุงยางอนามัย ให้ติดต่อต้องให้มีไว้ประจำในร้าน สีไฟฟ้าบอกว่า “แม่กำลังเรื่องถุงยางอนามัยมากกว่าให้ใช้ทุกครั้ง อย่ามักง่าย เพราะอายุยังน้อยอยู่ ถ้ากลับบ้านไปจะได้ปลอดภัย”

6.2 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

6.2.1 ควรมีการพัฒนาความร่วมมือในระดับระหว่างประเทศในการดำเนินงานป้องกัน ควบคุมโรคเอดส์และการให้บริการอนามัยเจริญพันธุ์แก่หอพักบริการตามแนวชายแดน การกำหนด หลักสูตรเพื่อให้ความรู้ ตลอดจนการจัดบริการจะต้องคำนึงถึงเงื่อนไขวัฒนธรรมเพศภาวะ ตลอดจน เงื่อนไขเรื่องสถานะทางกฎหมายของกลุ่มเป้าหมายด้วย

6.2.2 ควรมีการสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการสถานบันเทิง ให้มีส่วนร่วมในการคูดแลและ ให้ข้อมูลข่าวสารด้านต่างๆ แก่หอพักบริการในร้านของตน เช่น การส่งเสริมความรู้และการป้องกัน โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์แก่หอพักบริการ สร้างแกนนำในกลุ่มหอพักบริการเพื่อให้ ความร่วมมือสนับสนุนการดำเนินงานด้านสุขภาพร่วมกับเจ้าหน้าที่ เป็นแกนนำการประสานด้าน ข้อมูลข่าวสาร ในการให้ความรู้และ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ด้านสุขภาพ และสร้างเครือข่ายการ ช่วยเหลือกันเองในกลุ่มหอพักบริการ

6.2.3 ควรจัดตั้งคลินิกหรือสถานบริการที่เป็นมิตร เข้าถึงได้ง่ายไม่แบ่งแยกกีดกัน เพื่อ ตรวจรักษาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ รวมทั้งช่วยบรรเทาปัญหาด้านอนามัยเจริญพันธุ์อื่นๆ ให้กับ หอพักบริการชาวลาวและประชากรเกลื่อนย้ายในเมืองชายแดนเขมราฐ

6.2.4 ควรมีการจัดตั้งศูนย์รับรองทุกชั้นการถูกกระทำความรุนแรงให้กับหอพักบริการ ทางเพศในพื้นที่ชายแดนเพื่อช่วยให้หอพักบริการที่ถูกกระทำความรุนแรงมีช่องทางในการเอาผิดกับ ผู้กระทำความรุนแรง รวมทั้ง ได้รับการเยียวยาเมื่อถูกกระทำความรุนแรง

6.3 ข้อเสนอแนะในการทำการศึกษาวิจัยต่อไป

ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบสถานการณ์ปัญหาและวิธีการเผชิญปัญหารးเรื่องอนามัยเจริญ พันธุ์ของหอพักบริการชาวลาวในพื้นที่ชายแดนอื่นๆ ด้วย เพื่อหาข้อสรุปในภาพรวมและนำผลการ ศึกษามาจัดทำข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายต่อรัฐบาลต่อไปได้

เอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

กฤตยา อชาวนิจกุล. สถานะความรู้เรื่องแรงงานข้ามชาติในประเทศไทยและทิศทางการวิจัยที่พึงพิจารณา. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2546.

กฤตยา อชาวนิจกุล และนักวิเคราะห์ ธรรมารรณ. เพศสถานะและเพศวิถีในสังคมไทย.

กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

กฤตยา อชาวนิจกุล และคณะ. เรื่องเพศ อนามัยเชิงพัฒนา และความรุนแรง : ประสบการณ์ชีวิตของแรงงานอพยพจากประเทศไทยมา. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2543.

กฤตยา อชาวนิจกุล และพรสุนทร เกิดสว่าง. “เส้นทางแรงงานหญิงจากประเทศไทยเพื่อบ้านสู่ธุรกิจการค้าบริการทางเพศในประเทศไทย”, รายงานการวิจัย. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2540.

กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. คู่มือการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ พ.ศ. 2546. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เจ.เอส การพิมพ์, 2548.

การปฏิบัติงานควบคุมโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ปัจจุบัน 2548.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2549.

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข. แนวทางการดำเนินงานระบบบริการสาธารณสุขในแรงงานต่างด้าวปี 2548-2549. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2549.

ชลดา มนตรีวัฒน์. ชีวิตความเจ็บปวดของลูกสาวชาวเขาผู้ถูกขาย กรณีศึกษา : ลูกสาวลาหู่ที่ถูกครอบครัวขายเป็นสินค้า. ศูนย์สตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2544.

การสร้างความเป็นหญิงชายทางสังคมและจริยธรรมในชุมชนลาหู่ : กรณีศึกษา หญิงลาหู่. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2545.

ครุฑี ร่องฟีช. ความตระหนักในปัญหาโรคเอดส์และพฤติกรรมการป้องกันตนเองของหญิงขายบริการทางเพศในสถานบริการบาร์เบียร์เชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2544.

ค่านศุลกากร จำเกอพิญูลมังสาหาร. รายงานประจำปี 2547-2549. อุบลราชธานี : ค่านศุลกากรพิญูลมังสาหาร, 2549.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

ทวี บุญดี. “การสำรวจความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ในผู้ชายบริการและผู้ใช้บริการทางเพศในพื้นที่ด่านควบคุมโรคติดต่อระหว่างประเทศช่องเม็ก อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี”, วารสารสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 จังหวัดอุบลราชธานี. 3(1); ตุลาคม-ธันวาคม, 2545.

นิตยา ระวังพาด. มิติทางสังคมวัฒนธรรมในการเผยแพร่ปัญหาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ของหญิง: การเลือกใช้ระบบบริการสุขภาพ. ศูนย์สตรีศึกษา : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2541.

นิตยา ระวังพาด และสาวภา พรศิริพงษ์. เอกสารกับกระบวนการค้าหญิง. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมิก จำกัด, 2539.

เนตรดาว เถาอวิล. “วัฒนธรรมไร้อคติ ชีวิตไร้ความรุนแรง”, หนังสือรวมบทความจากการประชุมประจำปีทางนานาชาติวิทยาครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์นานาชาติวิทยาสิรินธร, 2549.

บุปผา ศิริรัศมี และคณะ. คู่มือการอบรมเชิงปฏิบัติการ โครงการพัฒนางานวิจัยด้านเพศภาวะมิติทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2540.

ประภาเพ็ญ สุวรรณ และสวิง สุวรรณ. พฤติกรรมศาสตร์ พฤติกรรมสุขภาพและสุขศึกษา. คณะสาธารณสุขศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2534.

ปั่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี. อัตลักษณ์ ชาติพันธุ์ และความเป็นชาหยอบ. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์นานาชาติวิทยาสิรินธร, 2546.

พิมพ์พิมลด คงเชียร. มูลเหตุและวิถีชีวิตของเด็กที่กล้ายเป็นโสเกลนี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2537.

พิมพ์วัลย์ บุญมงคล และคณะ. รือสร้างองค์ความคิด ผู้หญิงกับสุขภาพ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เจนเดอร์เพรส, 2541.

ภัสร์ ลิมานันท์. บริการทางเพศ การเดินทางข้ามแดนและเอดส์. สถาบันประชากรศาสตร์ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

ภาวิณี ไสมณวัฒน์. เครื่องข่ายการขยายบริการทางเพศและพฤติกรรมการดูแลสุขภาพในการป้องกันโรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ของหญิงชายบริการทางเพศบริเวณชายแดนไทย จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์มหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2549.

มูลนิธิผู้หญิง. การค้าหญิง: จากแนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิผู้หญิงจัดพิมพ์, 2543.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

ยศ สันตะสมบัติ. ““เพศสภាព” และ “เพศสัมพันธ์” ในสังคมไทย”, งานนท์ กัญจนพันธุ์; บรรณาธิการ. อุ่นชัยขอบมองรอบความรู้. รวมบทความเนื่องในวาระครบรอบ 60 ปี ฉลาดชาย رمิตานนท์ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2549.

瓦魯ณี ภูริสินสิทธิ์. สดรนิยม : ขบวนการและแนวคิดทางสังคมแห่งศตวรรษที่ 20.

กรุงเทพมหานคร : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ, 2545.

วิระดา สมสวัสดิ์ บรรณาธิการ. “ผู้หญิงในวิถีกรรมการเมืองเรื่องเพศและสิทธิอนามัย เจริญพันธุ์”, ใน Gender, Sexuality and Reproductive Right and Health in the Mekong Sub-Region. กรุงเทพมหานคร : อัมรินทร์พรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่งจำกัด, 2547.

โรงพยาบาลเบญราฐ. รายงานประจำปี 2548. อุบลราชธานี : โรงพยาบาลเบญราฐ, 2548.

(เอกสารอัดสำเนา)

รายงานผลการเฝ้าระวังการติดเชื้อ เอช ไอ วี เอพะพีนที่ ประจำปี 2550. อุบลราชธานี : โรงพยาบาลเบญราฐ, 2550.

ศุภชัย ติงห์บุญศรี. โครงการสารคดีถ่ายทอดเรื่อง “สะหวันนะเขต สาวะวัน เชกง จำปาสักและ อัตตะปีอ : ห้าแขวงลาวตอนล่าง”. เอกสารวิชาชุด โครงการบริเวณอาณาศึกษา 5 ภูมิภาค ลำดับที่ 9 ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, 2545.

ศิริพร สะโตรมาแนก ณัฐยา บุญกักดี และชุติมา จันทร์ไโร. การค้าหญิง : ถูกวิถีสังคมไทย.

กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ข้อมูลนิธิผู้หญิง, 2540.

สงวน สุทธิเลิศอรุณ. พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาคน. กรุงเทพมหานคร : บริษัทอักษรพิพัฒน์ จำกัด, 2543.

สุกัญญา พร โสภาคุณ. “ระบบความเชื่อและพฤติกรรมการดูแลสุขภาพทางเพศของหญิงที่อยู่ ในการค้าประเวณี”, รายงานการวิจัยโครงการฝึกอบรมนักวิจัยด้านสตรีศึกษา. รุ่นที่ 4 ศูนย์สตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2544.

สุรชัย ศรีไกร. การพัฒนาเศรษฐกิจและการเมืองในເອເຊີຕະວັນອອກເຈິຍໄດ້ ການພັດນາເຕຣມະກົງ ແລະ ການເມື່ອງໃນລາວ. สถาบันເອເຊີຕະວັນອອກສຶກສາ ໃນພະບານແຫຼ່ງສຸກສາ ໃນພະບານແຫຼ່ງສຸກສາ ເພື່ອປະຕິບັດສູງສຸກສາ ສາມາດຮັບຮັດກຳສົດສັນກົດໄດ້. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2542.

สุวิทย์ ชีรศาสตร์. “ประวัติศาสตร์ลาว 1779-1975”, โครงการประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรม ชนชาติไทย. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสำนักพิมพ์สร้างสรรค์ จำกัด, 2543.

สุกางค์ จันทวนิช. วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ ชุมพลกรรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

สุภารก์ จันทวนิช และคณะ. “การเขียนถินข้ามพรอมแคนไทย-พม่า และสถานการณ์เสี่ยงต่อโรคเออดส์ในกลุ่มผู้ชายถิน: พื้นที่แม่สอดและแม่สาย”, โครงการพัฒนาภูมิปัญญาและการวิจัยเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเออดส์ทบวงมหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร: ทบวงมหาวิทยาลัย, 2544.

สุเทพ สุนทรเกล้าช. ทฤษฎีสังคมวิทยาร่วมสมัย พื้นฐานแนวความคิดทฤษฎีทางสังคมและวัฒนธรรม. ภาควิชาสังคมวิทยาและมนุษย์วิทยา: คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2540.

สุชาดา ทวีศิทธิ์ บรรณาธิการ. เพศภาวะ การท้าทายร่างกาย การค้นหาตัวตน. ศูนย์ศิรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2543.

_____. “ผู้หญิง ผู้ชาย เพศวิถี : เพศศึกษาในงานนานาชีวิทยา”, วารสารสังคมศาสตร์ ปีที่ 19 ฉบับที่ 1/2550 คณะสังคมศาสตร์: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2550.

_____. ทฤษฎีสตรีนิยม (Feminist Theories). คณะศิลปศาสตร์: มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 2548.

สุริยา สมุทคุปต์, พัฒนา กิติอาษา. “นรกแคนปลากินหรือสรรษ์แคนอาทิตย์อุทัย : ทัศนะว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของผู้หญิงไทยในญี่ปุ่น”, บทความนำเสนอในการสัมมนาทางวิชาการระดับชาติทางสังคมวิทยาครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2543.

สุรีย์พร กฤเมธริญ. ความเป็นหญิงชายและมิติทางเพศสุขภาพการเจริญพันธุ์ของผู้หญิง. สงขลา : ชาญเมืองการพิมพ์, 2547.

สมหมาย เปริญจิตต์ แปล. (มหาสิตา วีระวงศ์ เขียน). ประวัติศาสตร์ลาว. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พิมเสน พรีนท์ติ้ง เซ็นเตอร์ จำกัด, 2539.

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี. สถานการณ์เออดส์ชายแคนจังหวัดอุบลราชธานี 2548. อุบลราชธานี : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี, 2548.

สำนักงานจัดหางานจังหวัดอุบลราชธานี. รายงานประจำปี 2547-2549. อุบลราชธานี : สำนักงานจัดหางานจังหวัดอุบลราชธานี, 2550.

อนุพงศ์ ชิตารักษ์. Sexually Transmitted Diseases. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : ไฮลิสติก พับลิชชิ่งจำกัด, 2542.

อมรา พงศ์พาพิชญ์. (บรรณาธิการ) เพศสถานะ และเพศวิถีในสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- อมรา สุนทรธาดา. “ความสัมพันธ์เชิงอำนาจและพฤติกรรมอนามัยเจริญพันธุ์”, คู่มืออบรมเชิงปฏิบัติการ โครงการพัฒนางานวิจัยด้านเพศภาวะ มิติทางเพศ และอนามัยเจริญพันธุ์. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2540.
- อาنانท์ กัญจนพันธุ์. (บรรณาธิการ) “อยู่ชายขอบ มองรอบความรู้”, การต่อสู้เพื่อความเป็นคนของคนชายขอบในสังคมไทย. รวมบทความเนื่องในวาระครบรอบ 60 ปี : ฉลาดชายรみตานันท์, 2549.
- อุไรวรรณ คงสุขเกยม, ศุภารี เวชพงศา. “ประมวลสถานการณ์ทางด้านสุขภาพอนามัยของหญิงบริการทางเพศ”, รายงานการวิจัย. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2542.
- เอ็มพร ทองกระจาຍ. “อนามัยเจริญพันธุ์”, คู่มือการอบรมเชิงปฏิบัติการ โครงการพัฒนางานวิจัยด้านเพศภาวะมิติทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2540.
- Asian Development Bank. LAO People's Democratic Republic. Gender, Poverty and the Millennium Development Goals Country Gender Strategy. Asian Development Bank Manila: Philippines, 2004.
- Chris Lyttleton and others. “Watermelons, bars and truck: dangerous intersection in Northwest Lao PDR”, An ethnographic study of social change and health vulnerability along the road through Muang Sing and Muang Long. Institute for Cultural Research of Laos and Macquarie University, 2004.
- Natedao Taotawin. “Perceptions and Experiences of Sexual Violence by Female Sex Workers from Lao PDR in Northeastern Border Areas of Thailand”, Research Report Institute of Libaral Arts: Walailak Universify. Nakornsrihammarat: Thailand, 2004.
- Institute of Asian Studies. Cross Border Migration between Thailand and Lao PDR: A Qualitative Assessment of Lao Migration and its Contribution to HIV Vulnerability. Synthesis Report: Chulalongkorn University.
- Therese Caouette Kritaya Archavanitkul and Hnin Hnin Pyne. Sexuality Reproductive Health and Violence : Experience of Migrants From Burma in Thailand. Institute of Population and Social Research: Mahidol University, 2000.

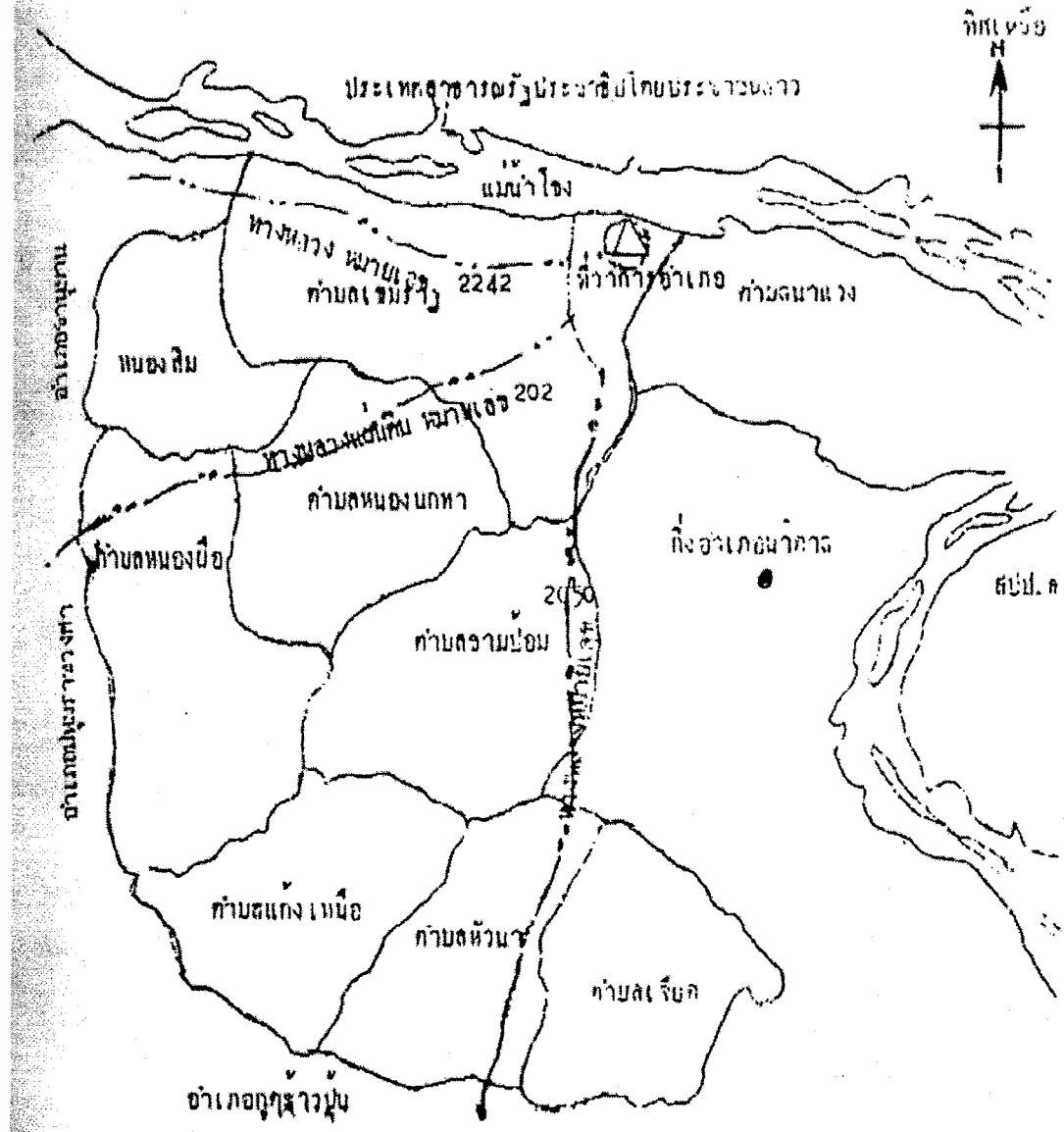
ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แผนที่

แผนที่จังหวัดอุบลราชธานี

แผนที่อุทยานแห่งชาติ

ภาคผนวก ข
เอกสารชี้แจงแก่ผู้ยินยอมให้ทำการวิจัย
เพื่อแสดงการยินยอมให้ทำการวิจัย

**เอกสารชี้แจงแก่ผู้ยินยอมให้ทำการวิจัย
เพื่อแสดงการยินยอมให้ทำการวิจัย**

การวิจัยเรื่อง การเพชรปัญหาอนามัยเจริญพันธุ์ของหญิงบริการชาวลาวบริเวณชายแดนไทย-ลาวภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

ชื่อผู้วิจัย นางศุภศรี สง่าววงศ์
นักศึกษาปริญญาโทศิลปศาสตร์มหบัณฑิต สาขาวิชานมค่าสตรีและการพัฒนา
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

สวัสดิคต่อดิฉันชื่อ นางศุภศรี สง่าววงศ์ เป็นนักศึกษาระดับปริญญาโท คณะศิลปศาสตร์
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ทำวิทยานิพนธ์ประกอบการศึกษาเรื่อง การเพชรปัญหา
อนามัยเจริญพันธุ์ของ หญิงบริการชาวลาว บริเวณชายแดนไทย-ลาวอำเภอเมืองร้าว จังหวัด
อุบลราชธานี ในการวิจัยนี้จำเป็นต้องศึกษาโดยเก็บข้อมูลจากการดำเนินชีวิตจริง ที่เป็น¹
สถานการณ์และประสบการณ์จริง ของผู้อนุญาตให้ทำการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์
ในเก็บข้อมูลครั้งนี้ โดยใช้เวลาในการสัมภาษณ์หรือพูดคุยประมาณ 1 ชั่วโมง ท่านที่สมัครใจจะให้
ข้อมูลโปรดตอบคำถามตามที่ได้ปฏิบัติ หรือ มีประสบการณ์จริง เพื่อประโยชน์ในการศึกษา และ
นำผลการศึกษาไปพัฒนางานด้านสุขภาพอนามัยของกลุ่มที่ทำงานเกี่ยวกับงานบริการที่เกี่ยวข้อง²
ต่อไป

ข้อความหรือข้อมูลต่างๆที่ได้จากการสัมภาษณ์หรือพูดคุยครั้งนี้ จะเป็นความลับเฉพาะ
ผู้สัมภาษณ์และผู้ให้การสัมภาษณ์เท่านั้น และจะไม่มีการระบุชื่อจริงและสถานที่ทำงานจริง ข้อมูล
ที่ได้จะนำเสนอเป็นภาพรวมเชิงวิชาการเท่านั้น ในขณะที่ท่านให้สัมภาษณ์หรือพูดคุยอยู่นี้ หาก
ท่านไม่สะดวกที่จะตอบในบางคำถาม หรือไม่พร้อมที่จะให้ข้อมูลเรื่องนั้นๆ ท่านมีสิทธิที่จะไม่
ตอบหรือหยุดให้การสัมภาษณ์ได้

ผู้วิจัยขอขอบคุณท่านที่ให้ความร่วมมือด้วยดี

ภาคผนวก ค
แบบสัมภาษณ์ระดับลึกหญิงบริการชาวลาว
ที่บริเวณชายแดนไทย-ลาวจังหวัดอุบลราชธานี

**แนวคิดการสัมภาษณ์ ระดับลึกหญิงบริการชาวลาว
(Service Women) ในอุบัติภัยราษฎร จังหวัดอุบลราชธานี**

**ส่วนที่ 1 ข้อมูลค้านักข่าวส่วนบุคคล ภูมิหลัง ของหญิงบริการชาวลาว ก่อนมาเข้ามาบริการ
ในประเทศไทย**

- 1.1 อายุ จบการศึกษาชั้น (ได้เรียนในโรงเรียนกี่ปี)
- 1.2 สถานภาพสมรสเป็นโสดหรือเคยแต่งงาน(เคยอยู่กินแบบผัวเมีย) มีลูก คน
- 1.3 บ้านเกิด เมือง แขวง
- 1.4 มีพี่ – น้อง ในครอบครัว คน เป็นคนที่ พ่อแม่มีชีวิตอยู่หรือไม่
- 1.5 อาชีพหลักของครอบครัว รายได้หลักของครอบครัวมาจากอะไร
สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวเป็นอย่างไร (มีรายได้ประมาณเดือนละเท่าไร)
- 1.6 ทำงานบริการมากี่ปี ทำงานครั้งแรกที่ไหน ก่อนทำงานบริการเคยทำอะไรมา ก่อน
เข้ามาทำงานในฝั่งไทย เมื่อไหร่ มาได้อย่างไร (มากับใคร ใครเป็นคนชวนมา)
ปัจจุบันคุณมีรายได้เฉลี่ยประมาณเดือนละเท่าไร
- 1.7 สาเหตุที่ตัดสินใจมาทำงานที่ฝั่งไทย ปัจจุบันใช้บัตรผ่านแดนแบบไหน.....
- 1.8 คุณเคยถูกตำรวจจับหรือเรียกเก็บเงินหรือไม่..... คุณแก้ไขปัญหาอย่างไร (มีวิธีการหลีกเลี่ยง
หลบหนีการถูกจับอย่างไร)
- 1.9 คุณรู้จักกับเจ้าของร้านมาก่อนหรือไม่ คุณทำหน้าที่อะไรบ้างในร้าน.....
พนักงานในร้านแบ่งหน้าที่ทำงานกันอย่างไร
- 1.10 คุณคิดว่าการเป็นสาวบริการชาวลาว มีผลต่อการทำงานบริการของคุณหรือไม่
มีเหตุผลอะไรที่ทำให้คุณคิดเช่นนั้น

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านการรับรู้ ความเชื่อ ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และโรคเอดส์ และวิธีปฏิบัติด้านการดูแลสุขภาพ และการป้องกันโรค

- 2.1 คุณเคยได้ยินเรื่องโรคเอดส์ดังต่อไปนี้ หรือไม่ รู้มาอย่างไร รู้จากที่ใด
(ประยุกต์จากแนวทางการประเมินของ UNGASS)
1. เอดส์ติดได้จากการมีเพศสัมพันธ์ - การใช้เข็มฉีดยาเสพติด การแพร่เชื้อจากแม่สู่ลูก
 2. การมีคู่นอนเพียงคนเดียวที่ไม่ติดเชื้อเอดส์เป็นวิธีที่สามารถป้องกันการติดเอดส์จากเพศสัมพันธ์ได้
 3. การใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้ง เมื่อมีเพศสัมพันธ์ป้องกันการติดเชื้อเอดส์จากการมีเพศสัมพันธ์ได้
 4. ชุงเป็นพาหะนำเชื้อเอดส์มาสู่คนได้
 5. การกินอาหารและการอยู่ร่วมกับผู้ติดเชื้อเอดส์สามารถติดเอดส์ได้
 6. คนที่เรามองเห็นว่ามีสุขภาพแข็งแรงดี อาจจะเป็นผู้ติดเอดส์ก็ได้
 7. ยังไม่มียาரักษาเอดส์ให้หายขาดได้
- 2.2 คุณเชื่อว่าโรคเอดส์เป็นอย่างไร มีผลต่อการทำงานบริการของคุณอย่างไร
- 2.3 คุณรู้อะไรบ้างเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์
- 2.4 คุณเคยได้ยินเรื่องกาม โรค(โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์) ซึ่งโรคต่อไปนี้หรือไม่
โรคหนองใน,ชิฟิลิส, หนองในเทียม, ฝีมะม่วง, และแพลริมอ่อน,เชื้อรานิ่องคลอค
- 2.5 คุณเคยมีอาการต่อไปนี้หรือไม่
ตอกขาวข้นมีกลิ่นเหม็น ตอกขาวคันในช่องคลอค .ปัสสาวะขัดแสง มีแพลบริเวณอวัยวะเพศ
ปวดห้องน้อย มีดูด/ผื่นบริเวณอวัยวะเพศ
- 2.6 คุณเชื่อว่าอาการในข้อ2.5 มีสาเหตุมาจากอะไร
- 2.7 คุณคิดว่าอาการดังกล่าวป้องกันได้หรือไม่อย่างไร
- 2.8 มีอะไรบ้างที่เป็นอุปสรรคในการป้องกันโรคเอดส์และการโรคของคุณ
- 2.9 คุณรู้อะไรบ้างเกี่ยวกับถุงยางอนามัย
- 2.10 คุณสามารถหาถุงยางอนามัยได้จากที่ใดบ้าง
- 2.11 โดยทั่วไปคุณมีวิธีการดูแลสุขภาพไม่ให้เจ็บป่วยได้อย่างไร
- 2.12 คุณเคยมีอาการเจ็บป่วยอื่นๆอย่างไรบ้าง คุณเรียกอาการดังกล่าวว่าเป็นอะไร
คุณมีวิธีการดูแลรักษาอย่างไร ทำไมจึงเลือกวิธีการดูแลรักษาแบบนั้น
- 2.13 ปัจจุบันคุณมีแฟ้มประจำหรือไม่ เป็นคนไทยหรือคนลาว คุณคงกับแฟ้มประจำนานเท่าไร
- 2.14 คุณใช้ถุงยางอนามัยกับแฟ้มของคุณหรือไม่ มีเหตุการณ์อะไรบ้างที่ทำให้คุณตัดสินใจใช้หรือไม่ใช้ถุงยางอนามัยกับแฟ้มของคุณ

- 2.15 หลังมีเพศสัมพันธ์กับแขก หรือเพื่อน คุณทำความสะอาดบิเวณช่องคลอดอย่างไร
 2.16. คุณเคยใช้น้ำยาทำความสะอาดช่องคลอดหรือไม่ มีเหตุผลอะไรในการเลือกใช้ หรือไม่ใช้

ส่วนที่ 3 ข้อมูลการเผยแพร่ปัญหาอนามัยเจริญพันธ์ และวิธีปฏิบัติในการเผยแพร่ปัญหา

- 3.1 มีเหตุการณ์อะไรบ้างที่ทำให้แขกไม่ใช้ถุงยางอนามัย คุณมีวิธีการอะไรบ้างที่ทำให้แขกยอมใช้ถุงยางอนามัย
 3.2 ในการทำงานของคุณมีเหตุการณ์อะไรบ้างที่คุณไม่สามารถปฏิบัติตามที่แขกขอได้ คุณคิดว่าเป็นเพราะอะไร และมีผลต่อการทำงานและรายได้ของคุณหรือไม่
 3.3 มีเหตุการณ์อะไรบ้างที่คุณคิดว่าเป็นความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างคุณกับแขก
 3.4 แฟ้มประจำของคุณมาพบคุณบ่อยแค่ไหน เข้าเคลียขอหรือบังคับให้คุณมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ใช้ถุงยางอนามัยหรือไม่ คุณทำอย่างไร
 3.5 คุณเคยมีประจำเดือนขาดหรือไม่ คุณคิดว่าเป็นเพราะอะไร มีผลต่อการทำงานของคุณหรือไม่ คุณมีวิธีการปฏิบัติอย่างไร
 3.6 คุณเคยมีเลือดออกทางช่องคลอดหรือไม่ คุณเรียกว่าเป็นอะไร เช่นว่าเกิดจากอะไรคุณมีวิธีการดูแลรักษาอย่างไร
 3.7 คุณเคยมีอาการอื่นๆ เกี่ยวกับระบบสืบพันธุ์อะไรบ้าง (เช่นปวดท้องน้อย ตกขาวคัน หรือตกขาวหนีบขึ้นมีกลิ่นเหม็น) คุณเรียกอาการที่เป็นว่าอะไร มีสาเหตุจากอะไร คุณมีวิธีดูแลรักษาอย่างไร ทำไมจึงเลือกวิธีการรักษาเช่นนี้
 3.8 ถ้าคุณมีอาการเจ็บป่วย หรือมีปัญหาดังกล่าว คุณเลือกไปรับการรักษาที่ไหน เพราะอะไรจึงเลือก
 3.9 มีเหตุการณ์อะไรบ้างที่คุณคิดว่าเป็นปัญหาในการทำงานของคุณมากที่สุดในการทำงานของคุณ คุณมีวิธีปฏิบัติเพื่อลดปัญหาหรือมีวิธีแก้ไขกับสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างไร ทำไมคุณจึงเลือกวิธีการนี้

ภาคผนวก ง

ข้อมูลภูมิปัญญาบริการชาวลาว จากการสัมภาษณ์ระดับลึก^๑
ระหว่างวันที่ 20 มีนาคม - 8 เมษายน 2550

ข้อมูลของพนักงานราชการ (จากการสมัครรายระดับแล้ว)
ระหว่างวันที่ 20 มีนาคม - 6 เมษายน 2550

ลักษณะประชากร			เพศ	ภูมิลำเนา	เชื้อพิม	ปัจจัยนำสู่อาชีพ	ผู้รักษา	ระบบอาชญากรรม	รายได้ต่อเดือน	วันเดือนปี	
ลำดับ / ชื่อ(นามแฝง)	อายุ	การศึกษา	เมือง	แขวง	นายบริการ	ทำงานในประเทศ	ทำงานในประเทศไทย	(บาท)	ที่ตั้งรายชื่อ		
1.สุพร	18	บ.5	โสด	นำาก	เรียบง่าย	ยากจน	เพื่อน	2 หมื่น	6,000-10,000	20 มี.ค.50	
2.เบิก	23	บ.6	โสด	ไก่สอง	ตະหะวันแม่	รู้ง่าย	ขอแบ่งช้า คิดเพื่อคน	เพื่อน	2 หมื่น	8,000-10,000	20 มี.ค.50
3.ต่าย	20	บ.3	โสด	หุรตะเคน	เรียบง่าย	ทำนา/ไม้ เรือนทำ	ยากจน ต้องการเงิน ช่วยเหลือ	เจ้าของ ร้าน	4 เดือน	10,000-15,000	20 มี.ค.50
4.ณัฐ	20	บ.5	โสด	หุรตะเคน	เรียบง่าย	ทำนา/ รับจำนำ	ยากจน พ้อติดยา, ครอบครัวมีหนี้สิน	เพื่อน	6 เดือน	10,000-15,000	24 มี.ค.50
5.ร.	18	บ.3	โสด	หุรตะเคน	เรียบง่าย	รับจำนำ	ยากจนต้องการเงิน ส่วนของเรียนและ ช่วยเหลือ	เพื่อน, เจ้าของ ร้าน	5 เดือน	15,000-20,000	25 มี.ค.50

“ຂໍ້ມູນຄອງກາງເຖິງນົກາຮາວລາວ (ຈາກການດັ່ງການຢ່າງດັບສັກ)
ວະກ່າວງວັນທີ 20 ມັງກອນ- 6 ເມສຍານ 2550

ລັດຕັບ / ຊື່(ນາມແຈ້ງ)	ເລັກໂນຍະ/ຮະຫັກ	ສາພາດຄອນຮສ	ໃນກິດເໝາ	ອາຫັນເພີ້ມ	ປຶ້ມຈຳນໍາສ່ວ່ອເຫັນຫາຍ	ຜູ້ຂັກສໍາ	ຮະຍະເວລາ ທ່າງນຳໃໝ່ ປະຫາກໄຫຍ້	ຮາຍໄດ້ຕ່າຍເຫຼືອນ (ບາທ)	ວັນເຊີນ ປີ / ສັນການໝໍາ		
6.ນາວີ	37	ມ.3	ອຸ່ນກົນສານີ້ຄົນ ຖ່ານີ້ຊູ້າ 3 ຄົນ	ດົມທະ ບຸດີ	ເວັບຈົ້ນທີ ທາງພັດ ແມ່ນ້ານ ຄໍາຫຼາຍ	-ອຸ່ນຍົກການ ຮາຍໄຕໍ່ໄໝພອ ຖຸກ 3 ຄົນ ເຄຍຫາຍົກການ	ນາອງ ມາອາງ 8 ເຊື່ອນ	6,000-7,000	25 ນີ້.ຄ.50		
7.ກ່ອຍ	22	၁.၅	ໂຄດ	ໄກ ສອນ	ຮັບຈຳຈັງ, ນະເຈົດ	ຍາກຈົນ ຕ້ອງການເກີນ ຫຼວຍເຫັນຄວບຄ້ວ	ເພື່ອນ 3 ອົບ	10,000-15,000	26 ນີ້.ຄ.50		
8.ດະອອ	29	ມ.3	ຫໍ່າ ສັດຖາກ	ສອງ ຄອນ	ຕະຫວັນ ນະເຈົດ	ຮັບຈຳຈັງທີ ດູນຄຣານກີ	ເລີດກັນຕານີ້ມີເນົາອັນ ທຳ,ຕ້ອງຄູແດງ ນັ້ກ້າວ	ເພື່ອນ 1 ອົບ	8,000-10,000	26 ນີ້.ຄ.50	
9.ນອງ	24	ນ.3	ອ່າງໄນ້ບຸດີ	ນາຈີ້ງ	ຈຳປາສັກ	ບາຍົກການ ໃນດາວ	ທະເດາກກັບຕານີ້ແມ່ຕຳນີ້ ນໍ້າຫຼຸນ,ເຄຍຫາຍົກການ ມາກອນ	ນາອົງກົບ ເຈົ້າຂອງ ຮູ້ານ	2 ອົບ	6,000-10,000	28 ນີ້.ຄ.50

ບັນດາບົນຫຍຸງມິກຣານຫາວຽງ
(ຈາກການສ້າງມາຍຜົນຕົນເຄືດ)

ຮະຫວາງວັນທີ 20 ມັນາມ - 6 ພຶມພານ 2550

ລັກຍຜະປະຫາກ			ຄວາມສ່ວນຮັດ		ກົດເກຳເນາ		ອາຫັນພົດນິ		ປັດຍັນດໍາເຫຼົ້າຂຶ້າພາຍ		ຝູ້ຫຼັກນໍາ		ຮະຍະວາດ		ຮາຍໆເຕືອນເຫຼືອນ		ວັນເຕືອນຢູ່	
ລຳດັບ / ຮື່ອນນາແຜ່ງ	ອາຍຸ	ກາວ ສຶກນາ	ເມືອງ	ແຂວງ	ນິວກາ		ນິວກາ		ນິວກາ		ນິວກາ		ທ່າງນິນ	ປະຫວາງ	(ນາທ)	ເຕືອນ	ວັນເຕືອນຢູ່	
10. ພຣະຍ	20	ປ.2	ອຍ່ານີ້ດູກາຄນ	ຖຸນ	ຈຳປາສັກ	ກຳນາ	ຕ້ອງກາງເງິນໄຫ້	ກ່ຽວມາກັບ, ເລີຍຫຼັກ, ມີມີຈົນອື່ນທ່ານີ້	ເພື່ອນ	1 ປີ	8,000-10,000	26 ມີ. ດ.50						
11. ຊູກ	27	ປ.3	ອຍ່ານີ້ດູກາຄນ	ປາກ່ອງ	ຕະຫວັນ	ຫຼາຍກົນຫຼັກວາໃນ	ເລີກກົນຫຼາຍໄດ້ຈົງ	ມີພວດສີສັງຈະນຸກວ່າ	ເພື່ອນ	1 ເຕືອນ	4,000	28 ມີ. ດ.50						
12. ກຸງ	18	ປ.5	ໂສດ	ທຽບຄນ	ເວີຍຈັນທີ	ນັກຮັບນິ	ເຫັນກ່າວ່າ	ພົມ	ພົດສາວ	6 ເຕືອນ	10,000-15,000	4 ມ.ມ.50						
13. ດວງ	19	ນ.5	ໂສດ	ເວີງກາ	ເວີຍຈັນທີ	ໂຮມເຮັນ	ຕາອອກຈາກ	ຮາຍໄດ້, ໂນມາຮັບ	ອຕ່າງໆ									
										1 ປີ	18,000	4 ມ.ມ.50						

ບັນດາຂອງພະນັກງານ
ຮະຫວ່າງວິຊາ (ຈາກການສັນຄະນຸມວະດັບຕົກ)

ຮະຫວ່າງວິຊາທີ 20 ມັນາດຳ - 6 ເມສາຍພ 2550

ລັກຄະນະປະຈຸກ	ສາພາດສົມຮສ	ຄົມດຳເນາ	ອາຫຼືດິມ	ປັບປຸງນໍາເຖິງຫຼັມຍ	ຜູ້ຮັກນໍາ	ຮະຍະວາດ	ຮ່າຍໄດ້ຕ່ອດເດືອນ	ວັນດີອັນປີ
ລຳດັບ / ຫຼັດ(ນາມແຜ່ງ)	ອາຍຸ	ກາຣ ສຶກນາ	ແມ່ນ	ແບວງ	ບຣິກາຣ	ທ່ານໄມ້	ປະການໃນ ປະເທດໄທຍ	ທີ່ສັນການກໍ
14. ພຣ	15	ປ.5	ໂສດ	ດຸ່ງນາ	ຈຳປາສັກ	ທ່ານ, ທ່າວານ ພຣິກໄທຍ	ຕ້ອງກາທາເຈີນໃຫ້ ຄຽວຄ່ວ້ວ, ພົດວະຍະບ ທ່ານນາຫຍວຽກ ທາງເພີ່ມ	ພົດວາ, ເພື່ອນ
15. ທຸ	20	ນ.2	ໂສດ	ເຮືອງເຈິນ	ກອວງພຽງນາງ	ຮັບອື່ນໃນ ຮ້ານອາຫາວຸດ ຕະຫຼວນນະເຫດ	ຕ້ອງການມົກໄວໃດໜັກ ຊື່ນັກທ່າງຈານນີ້ມາ ກຳນົດ	ເຄືອນ 3 ຄືອນ
16. ນາງ	26	ນ.6	ໂສດ	ເມືອງທິນ	ຄຳນ່ວນ ບູຮັນ	ເປັນຫາຮາຍູ້ງ	ກະເລະກັນຄູກຂອງ ແມ່ເລື່ອງ, ມີອາກາ ນ້ານາມຸກາຍທີ່ຝຶ່ງ ໄທຍ	ດູການຍ 1 ອົງ
17. ເຕີຍ	26	ນ.2	ອຍ່ານີ້ຖືກາຄນ	ສອງ	ຕະຫຼວນນະເຫດ	ຈາຍບໍລິກາຣທີ່ ຜູ້ງລາວ	ກຳລັງຈາກເລືືກກັ້ນສັນນີ້ ໄມ້ມີຮາຍໄດ້ ໄນມີເຈົ້າ ທ່ານີ້ກັບນີ້ມາ ບໍລິກາຣ	ຄົນທີ່ ຮູ້ຈົກກັນ 1 ອົງ
				ຄອນ				10,000-12,000 6 ນັ. 0.50